

ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ — ΝΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ Χ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ — ΚΩΝ. ΔΕ, ΡΟΜΠΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1940

Μαργαρίτα Θ. Παωιδημητρίου
1942

4500

ΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΤ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Αρ. 18211

ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ
ΑΝΤΙΝΟΜΙΑΤΑ
ΚΕΦΑΛΑΙΑ
ΑΝΤΙΝΟΜΙΑΤΑ

ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ — ΝΙΚ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΙΧΑΗΛ Χ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ — ΚΩΝ. ΑΘ. ΡΩΜΑΙΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1940

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΗΣΙΑΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΗΣΙΑΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΗΣΙΑΣ

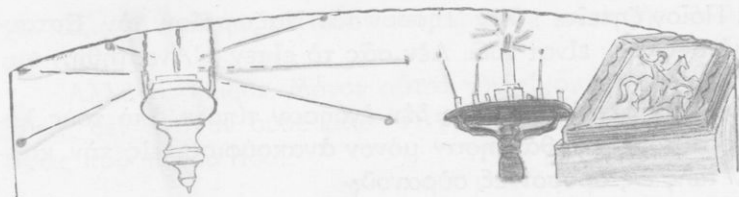
0778

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΗΣΙΑΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΗΣΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΜΕΡΟΣ Α

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ἐχουν περάσει τὰ μεσάνυκτα τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν. Οἱ Μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ εἶναι συνηθροισμένοι εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐπάνω εἰς τὸ ὑπερῶν, ὅπου ἔγινεν ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος. Εἶναι γεμάτοι λύπην καὶ ἀπελπισίαν διὰ τὸν θάνατον τοῦ Διδασκάλου. Ἐτοιμάζονται, μόλις περάσῃ ἡ ὄργη τοῦ λαοῦ, νὰ ἐπιστρέψουν καὶ πάλιν εἰς τὰ δίκτυα καὶ τὴν παραλίαν τῆς Τιβεριάδος*.

Ἄλλὰ δὲν εἶχον τὰς ἰδίας σκέψεις καὶ αἱ ἅγιοι γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι ἠγάπων τὸν Χριστόν. Εἶχον προμηθευθῆ ἄφ' ἐσπέρας πολύτιμα μύρα· ἐπερίμεναν τὰ ἐξημερώματα, διὰ νὰ ἔλθουν εἰς τὸν Τάφον καὶ ἀλείψουν μὲ μύρα καὶ μὲ δάκρυα τὸ σῶμα τοῦ Διδασκάλου. Ἦτο ἀκόμη νύξ, ὅταν αἱ μαζί ἐξεκίνησαν διὰ τὸν λόφον τοῦ Γολγοθᾶ.

Ὅτε ἐνόησαν διόλου πότε ἀνέβησαν τὸν ἀνηφορικὸν δρόμον καὶ ἔφθασαν εἰς τὸν Γολγοθάν. Τόση ἦτο ἡ λαχτάρα των. Τί τους ἐπερίμενεν ὅμως ἐκεῖ; Ὁ τάφος ἦτο ἀνοικτὸς καὶ κενός. Οἱ στρατιῶται εἶχον φύγει. Ἦσυχία καὶ ἐρημία ἠπλώνετο παντοῦ. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσουν τί συνέβη. Πῶς ἔλειπε τὸ Σῶμα τοῦ Διδασκάλου; Τὸ μετέφερον ἄλλοι; Καὶ ἐξέσπασαν εἰς ἔρηγους!

Αἰφνιδίως ἐπάνω εἰς τὴν πλάκα τοῦ τάφου βλέπουν καθήμενον ἕνα νέον. Ἐλαμπεν εἰς τὸ σκότος ὡς ὁ ἥλιος καὶ τὰ ἐνδύματά του ἦσαν λευκὰ ὡς ἡ χιών. Ἀπεσῦρθησαν τρομαγμένοι.

—Μὴ φοβεῖσθε, τοὺς λέγει ὁ ἄγγελος μὲ γλυκεῖαν φωνήν.

νήν. Ποῖον ζητεῖτε ; Τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, τὸν Ἐσταυρωμένον ; Δὲν εἶναι ἐδῶ. Δὲν σᾶς τὸ εἶπεν ; Ἄνεστήθη.

Αἱ ἀπλοϊκαὶ γυναῖκες δὲν ἐνόησαν τίποτε ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοῦς. Ἠσθάνθησαν μόνον ἀνακούφισιν εἰς τὴν καρδίαν των, ὡς δρόσον ἐξ οὐρανοῦ.

Ταραγμέναι περισσότερον τώρα, ἤρχισαν μὲ θρήνους νὰ περιφέρωνται εἰς τὸν λόφον, ἀναζητοῦσαι τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Ὅλα εἶναι ἀναστατωμένα ἐπάνω εἰς τὸν Γολγοθᾶν ἀπὸ τὴν προχθεσινὴν ταραχήν. Οἱ τρεῖς σταυροὶ εἶναι ἀκόμη ὑψωμένοι ἐκεῖ.

Αἱ γυναῖκες πλησιάζουν τὸν μεσαῖον σταυρόν, γονατίζουν εὐλαβικά, φιλοῦν μὲ σπαραγμὸν τὰ πηγμένα αἵματα καὶ θρηνοῦν ἀδιακόπως. Ἐνόμιζον ὅτι τὸν ἔθλεπον Ἐσταυρωμένον, ὅτι ἤκουον τοὺς παραπονετικούς λόγους του, ὅτι ἦσθάνοντο τὴν δίψαν του.

Καὶ πάλιν ἐτρόμαξαν. Εἰς ἄγνωστος ἐπέρασεν ἀπὸ ἐκεῖ, ὡς σκιά μέσα εἰς τὸ σκότος, καὶ ἐστάθη πλησίον των.

—Χαίρετε ! εἶπε μὲ γλυκεῖαν φωνήν, γεμάτην στοργήν. Καὶ ἀμέσως ἐρωτᾷ τὴν Μαγδαληνήν :

—Διατί κλαίεις ; Ποῖον ζητεῖς ;

Ἐκεῖνη ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ὁ κηπουρὸς καὶ θὰ ἐγνώριζεν ἴσως ποῦ ἐπῆγαν τὸ Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἐλαθε λοιπὸν θάρρος, τὸν ἐπλησίασεν, ἐγονάτισεν ἐνώπιόν του καὶ ἤρχισε μὲ θρήνον νὰ τὸν παρακαλῇ :

—Κύριε, ἂν ἐσῆκωσες σὺ τὸ Σῶμα του, εἶπέ μου, ποῦ τὸ ἔβαλες ; Θέλω νὰ τὸ πάρω. Μὴ μοῦ ἀρνηθῆς αὐτὴν τὴν χάριν, κύριε. Ἦλθομεν μὲ λαχτάραν νὰ ἀλείψωμεν μὲ μύρα τὸ Σῶμα του.

Ὁ ξένος ἐστάθη ἄφωνος ὀλίγας στιγμᾶς, ἔπειτα ἐξήλθεν ἀπὸ τὸ στόμα του μία γνώριμος φωνή :

—Μαρία !

—Διδάσκαλέ μου ! Ἐφώναξε τρομαγμένη καὶ περιχαρῆς ἡ Μυροφόρος καὶ ἔπεσαν ὄλαι εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ. Εἶ-

χον ἀξιωθῆ πρώται νά ἴδουν τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν Ἐνάστασίν του.

Ἄλλὰ τὸ ἤξιζον. Μόνον αὐταὶ τὸν εἶχον ἐννοήσει· μόνον αὐταὶ δὲν ἔφυγον οὐδὲ μίαν στιγμήν ἀπὸ πλησίον του τὰς ὥρας τοῦ πόνου του.

Ἐπανεῖδον λοιπὸν τὸν ἀγαπημένον Διδάσκαλον καὶ ἀνεκουφίσθησαν. Καὶ τώρα τί τὰς ἐνδιέφερεν ἂν τὸν συνέλαβον ὡς κακοῦργον ὕστερον ἀπὸ ἓν προδοτικὸν φίλημα; Τί, καὶ ἂν τὸν ὠδήγησαν δέσμιον εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Ἄννα καὶ τοῦ Καϊάφα; Τί, καὶ ἂν τὸν κατεδίκασαν εἰς θάνατον; Τί, καὶ ἂν τὸν ἐκάρφωσαν μὲ λύσσαν ἐπὶ τοῦ ξύλου; Τί, καὶ ἂν εἰς ὀδυνηρὰς στιγμὰς ἐφώναξε τὸ «Τετέλεσται» καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν του νεκρός;

Ἐκεῖνος τὴν τρίτην ἡμέραν ἀνεστήθη! Καὶ χιλιάδες ἄνθρωποι μὲ δακρυμένους ὀφθαλμούς προφέρουν σήμερον τὰς δύο λέξεις «Χριστὸς Ἐνέστη!» Οὐδεμία χαρὰ εἰς τὸν κόσμον ὑπῆρξε τόσον μεγάλη. Χριστὸς Ἐνέστη!

*Παντελεῆμων Φωστίνης, Μητροπολίτης Καρυστίας.
[Διασκευὴ Δημ. Κοντογιάννη].*

ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

—Ποῦ πᾶς, καραβάκι,
μὲ τέτοιοι καιρό;
Σὲ μάχεται ἢ θάλασσα,
δὲν τὴ φοβᾶσαι;
Ἄνεμοι σφυρίζουν
καὶ πέφτει νερό . . .
Ποῦ πᾶς, καραβάκι,
μὲ τέτοιοι καιρό;

—Γιὰ χώρα πηγαίνω
πολύ μακρινή·
θά φέξουνε φάροι
πολλοὶ νὰ περάσω.
Βοριάδες, νοτιάδες
θά βρω, μὰ θὰ φτάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι,
μ' ἀκέριο πανί.

—Κι οἱ κάβοι ἄν σοῦ στήσουν
τὴ νύχτα καρτέρι;
Ἐπάνω σου ἄν σπάση
τὸ κύμα θεριό
καὶ πάρη τοὺς ναῦτες
καὶ τὸν τιμονιέρη;
Ποῦ πᾶς, καραθάκι,
μὲ τέτοιον καιρό;

—Ψηλὰ στὸ ἐκκλησιάκι
τοῦ θράχου, ποὺ ἀσπρίζει,
γιὰ μένα ἔχουν κάμει
κρυφὴ λειτουργία,
ὀρθὸς ὁ Χριστὸς
τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
στὴν πλώρη μου στέκει
ἡ Παρθένα Μαρία.

Ζαχαρίας Παπαντωνίου.

« Τὰ Χελιδόνια »

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

Εἶναι Μεγάλη Πέμπτη πρωί.

Μόλις ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὄλα τὰ μέλη
τῆς οικογενείας τοῦ Καπετὰν Κομνηνοῦ μετέλαβαν, ἡ καλὴ

μήτηρ ἀνασκουμπώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ θάφη τὰ αὐγά.
 Ἐπειτα ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο δύο τὰ παιδιὰ τῆς πολίχνης, κρατοῦντα ὑψηλὸν καλάμινον σταυρὸν στεφανωμένον μὲ ροδα εὐώδη, μὲ παπαρούνας, μὲ δενδρολίθιον καὶ μὲ ποικιλόχρωμα ἀγριολούλουδα. Ψάλλουν δὲ τὸ ᾄσμα:

Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ θουνὸ ποῦ φαίνεται ἀπὸ πέρα ;
 Ἐκεῖ σταυρῶσαν τὸ Χριστὸ τῶν πάντων βασιλέα.
 Σύρε, μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα,
 κι ἐμένα νὰ μὲ καρτερῆς τὸ Σάββατο τὸ θράδυ,
 ὅταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπάδες,
 τότε καὶ σύ, μανούλα μου, νάχης χαρὲς μεγάλες.

Ἀλήθεια, τί μεγάλοι χαρὰ δι' ὅλους ! Καὶ ἡ καλὴ μήτηρ προθυμότατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγά εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ. Τί εὐτυχία !

Ἐπειτα ἡ μήτηρ ἀρχίζει νὰ ζυμώνη. Πλάθει ἀρκετὰς κουλούρας μὲ αὐγά διὰ τὸν σύζυγον, διὰ τὴν πενθεράν της καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν της. Ἐπίσης μικρὰς κοκόννας * διὰ τὰ μικρὰ τέκνα της, τὴν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀναδεξιμία της καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς.

Ἀλλὰ μετὰ τὸ μοίρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει παράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ κοκόννα του. Ἡ μήτηρ δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινὸν ἄλλην νὰ ἐκλέξη, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἡμερώνει καὶ δὲν θέλει νὰ ταιριασθῆ. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὰς θέλει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ τότε ἡ ἀγαθὴ μήτηρ τὸν παρηγορεῖ, λέγουσα:

—Τὸ Σάββατο τὸ θράδυ θαρθῆ κρὰ-κρὰ ἡ κουρούνα* νὰ φέρη κρέας, τσί-τσι, καὶ τότε θὰ ἰδῆς χαρὲς ποῦ θάχης, σὰν ἀκούσης κρὰ - κρὰ τὴν κουρούνα νὰ χτυπάη τὸ παραθύρι :
 « Πάρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πάρε καὶ τὸ τσί-τσι νὰ φάτε ».

Καὶ ὁ μικρὸς ἐφέλλισε καὶ αὐτὸς : « Θαθῆ κουρούνα νὰ φέη τὸ τσί-τσι » καὶ ἐνώνων τὰς χεῖρας, δακτύλους μεταξὺ δακτύλων, ἐμμεῖτο κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς μητρὸς τὴν κίνησιν τῶν πτερῶν τῆς κουρούνας. Ἄλλ' ἐν παιδίον τῆς γει-

τονίσσης, ἔξαετές, ρακένδυτον*, καθισμένον σταυροποδητεῖ εἰς μίαν γωνίαν, ἐκράτει τὴν κοκόναν του καὶ διεμαρτύρετο γρυλίζον καὶ λέγον:

—Ναί, θαρθῆ κουρούνα, ἀμ' δὲ θαρθῆ!

Καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἢ μήτηρ ὀδηγεῖ τὰ δύο παιδιά εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μικρὰ κάμουν τρεῖς γονυκλισίας πρὸ τοῦ ἀνθοστεφοῦς κουβουκλίου καὶ ἀσπάζονται εὐλαβῶς τὸν μυρόπνουν* Ἐπιτάφιον. Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον μὲ τ' ἀγγελούδια καὶ τὸν Σταυρόν. Τέλος περνοῦν τρεῖς φορές ἀπὸ τὸν ὑψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ Ἐπιτάφιον.

—Τί χαρά, τί δόξα!

Ἐλίγην ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυκτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἐξημερώματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἢ μήτηρ ἐξυπνᾷ τὸν Εὐαγγελινὸν καὶ τὴν Μόρφω καί, ἐνῶ σημαίνουν διὰ μακρῶν οἱ κώδωνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ «ὦ γλυκύ μου ἔαρ» καὶ ἄλλα ἀκόμη ὠραῖα ᾄσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὅλοι μὲ ἀναμμένες λαμπάδας ἐξέρχονται εἰς τὸ ὑπαιθρον κάτω ἀπὸ τὸ ἀγνὸν φέγγος τῆς σθηνομένης σελήνης, ἐνῶ ἡ αὐγὴ ἀρχίζει ἤδη νὰ λάμπη ροδίνη καὶ ξανθή.

Ἀκολουθοῦν ὅλοι τὸν περιφερόμενον Ἐπιτάφιον μὲ σειράς ἀναμμένων λαμπάδων. Ἡ αὔρα γλυκεῖα κινεῖ ἡρεμα τὰς φλόγας τῶν κηρίων, χωρὶς νὰ τὰς σθῆνῃ, καὶ ἡ Ἄνοιξις στέλλει τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καὶ Ταφέντα, ὡσὸν νὰ ψάλλῃ καὶ αὐτή:

—ὦ γλυκύ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου τέκνον!

Ἡ θάλασσα φλοισβίζει* καὶ ψιθυρίζει πλησίον εἰς τὸν αἰγιαλόν. Φαίνεται ὅτι καὶ αὕτη ἐπαναλαμβάνει:

—Οἱμοι, γλυκύτατε Ἰησοῦ!

Καὶ τὰ παιδιά, προπορευόμενα τῆς πομπῆς, κράζουν μεγαλοφώνως:

—Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον!

“Υστερον άνέτειλε πλέον ό ήλιος του Μεγάλου Σαββάτου διαλύων την άπαραίτητον όμίχλην τής Μεγάλης Παρασκευής.

‘Ο Εύαγγελινός έξύπνησεν από τὰ θελάσματα του άρ-νίου, τὸ όποιον ήτοιμάζετο νά σφάξη διά τήν οικογένειαν του Καπετάν Κομνηνού ό γείτονας Νικόλαος. ‘Ο Εύαγγελινός και ή Μόρφω έξήλθον εις τὸ προαύλιον. Τί ώραίον, τί ήμερον, τί λευκόμαλλον πού είναι τὸ άρνι και πώς θελάζει τὸ καημένο, «μπέ-μπέ!»

Τήν έσπέραν έφερεν ό πατήρ τὰς πασχαλινὰς λαμπάδας, ώραίας, λεπτάς, περιτέχνους*. Τί χαρά και τί θρίαμβος! Φαντασθήτε ώραίας, μικράς λαμπάδας με άνθη τεχνητά, με χρυσόχαρτα! ‘Ο Εύαγγελινός πάλιν θέλει νά πάρη τήν λαμπάδα τής άδελφής του λέγων:

—‘Εκείνη είναι μεγαλύτερη.

‘Η μήτηρ του τήν έδωσεν. ‘Αλλ’ ό μικρός τήν έσπασεν, εκεί όπου έπαιζε με αυτήν. Τέλος έσπασε και τήν ιδικήν του και ύστερον έβαλε τὰ κλάματα. ‘Ο πατήρ του ήγόρασεν άλλην, άφοϋ τόν ύπεχρέωσε νά ύποσχεθῆ, ότι δέν θα τήν λάβη εις τήν χείρα έως τὰ μεσάνυκτα, όταν θα ύπάγουν εις τήν ‘Ανάστασιν.

‘Ο μικρός άπεκοιμήθη κλαίων και χαίρων.

Μετά τὰ μεσάνυκτα ήλθεν επί τέλους ή ώρα τής λαμπρῶς ‘Αναστάσεως. “Ηστραψεν ό ναός όλος, ήστραψε και ή πλατεία από τὸ φῶς τῶν κηρίων. Τὰ παιδιὰ αρχίζουν νά καιουν με κρότον σπίρτα και μικρά πυροκρόταλα*.

‘Επειτα τὰ μικρά παιδιὰ, αγοράκια και παιδίσκαι, έως τεσσάρων έτῶν, τάσσονται γύρω από τὰ δύο αναλόγια και πλησίον εις τὸ εικονοστάσιον και αρχίζουν νά παίζουν, νά στάζουν σταγόνας από τὰς λαμπάδας των και νά τσουγκρίζουν τὰ αυγά των.

Μία παιδίσκη και εν άγόρι πέντε έτῶν αρχίζουν νά φιλο-νικούν:

—‘Η δική μου λαμπάδα είναι μεγαλύτερη.

—“Οχι, ή δική μου.

- 'Εμένα ὁ πατέρας μ' τὴν ἐδιάλεξε καὶ εἶναι πιὸ καλή.
 —'Εμὲ ἢ μ'άνα μ' τὴν ἐστόλισε μοναχὴ τῆς.
 —Καὶ ξέρεῖ νὰ κάμῃ λαμπάδες ἢ μ'άνα σ';
 —'Ὅχι, δὲν ξέρεῖ ; 'Αμ' τί θαρρεῖς ;
 —Τέτοια παλιολαμπάδα!

Καὶ ἡ φιλονικία προχωρεῖ. Τέλος σπάζουν καὶ οἱ δύο τὰς λαμπάδας τῶν καὶ καταλήγουν * εἰς τὰ κλάματα.

Τὸ ἀπόγευμα πάλιν, ἀφοῦ ἐψάλη ἡ Δευτέρα Ἀνάστασις καὶ ἔγινεν ἡ Ἀγάπη *, ἐξῆλθον ὄλοι εἰς τὴν πλατεῖαν.

Ἔστερον ἡ μήτηρ στρώνει τὴν τράπεζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ παραθέτει τὰ αὐγά τὰ κόκκινα, τὸ τυρὶ ποῦ εἶχε φέρει ἢ κουρούνα, καὶ τὸ ἄρνι τὸ ψημένο. Τὰ παιδιὰ κάθηνται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζουν νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά τῶν. Τί χαρά, τί ἀγαλλίασις !

**Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης.* [Διασκευὴ Μιχ. Χ. Οἰκονόμου.]
 « Πασχαλιὰ Διηγήματα »

Η ΛΑΜΠΡΗ

Νάτην ἢ Λαιποὴ μὲ τὰ λουλούδια.
 Κόψετε, παιδιὰ, τὴν πασχαλιὰ
 κι ὄλα μὲ χαρὲς καὶ μὲ τραγουδία
 τρέξετε ν' ἀλλάξωμε φιλιὰ.

Σήμαντρα γλυκὰ βαροῦν ἀκόμα
 καὶ μοσκοβολοῦν οἱ ἐκκλησιές,
 μόσχος τὰ φιλιὰ στὸ κάθε στόμα,
 τὰ φιλιὰ τῆς ἀνοιξῆς δροσιές.

Πᾶμε νὰ στρωθοῦμε στὸ χορτάρι
 καὶ τ' ἄρνι μας ψήνεται σιγά.
 Καὶ μὲ τῆς Ἀνάστασης τὴ χάρη
 φέρτε νὰ τσουγκρίσωμε τ' αὐγά.

Στέλιος Σπεράντοας

ΑΓΑΠΗ Ο ΘΕΟΣ

Ὁ Πέτρος, ὁ διορθωτὴς ὑποδημάτων, ἔζη εἰς μίαν μικρὰν πόλιν καὶ εἶχε τὸ ἐργαστήριόν του εἰς ἓν ὑπόγειον. Τὸ ὑπόγειον αὐτὸ εἶχεν ἓν μόνον παράθυρον πρὸς τὸ μέρος τῆς ὁδοῦ. Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Πέτρος ἔβλεπε μόνον τοὺς πόδας τῶν διερχομένων διαβατῶν, ἀλλὰ τοὺς ἀνεγνώριζεν ὄλους ἀπὸ τὰ ὑποδήματά των. Ἐκαστον ζευγὸς ὑποδημάτων τῶν κατοίκων τῆς συνοικίας του θὰ τὸ εἶχε διορθώσει δύο καὶ τρεῖς φορές. Δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν συνοικίαν ἄνθρωπος νὰ μὴν ἀγαπᾷ τὸν Πέτρον, διότι εἰργάζετο εὐσυνειδήτως * καὶ παρέδιδε τὴν ἐργασίαν του ὅπως εἶχεν ὑποσχεθῆ καὶ ἀκριβῶς τὴν ὥραν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὀρίσει.

Τοῦ Πέτρου εἶχον ἀποθάνει τὰ παιδιά καὶ τέλος καὶ ἡ σύζυγός του, ἀφοῦ τοῦ ἄφησε τὸν Κωστάκη, ἑπτὰ ἐτῶν. Δὲν ἐπέρασαν ἔτη πολλὰ καὶ ὁ Κωστάκης ἤρχισε νὰ βοηθῆ τὸν πατέρα του. Δυστυχῶς ἠσθένησε καὶ μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἀπέθανεν.

Ὁ Πέτρος δὲν ἠδύνατο νὰ παρηγορηθῆ καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν νὰ τὸν πάρῃ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν.

—Διατί, ἔλεγε, νὰ μὴν ἀποθάνω ἐγώ; Δὲν ἐννοῶ, διατί νὰ μοῦ ἀποθάνῃ τὸ μόνον μου στήριγμα. Τί τὴν θέλω τὴν ζωὴν; Τέλος ὁ Πέτρος ἔπαυσε νὰ συχνάζῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Μίαν ἡμέραν, τὴν ἑβδομάδα τοῦ Πάσχα, τὸν ἐπεσκέφθη εἰς γέρων ἱερεὺς γνωστός του. Ὁ Πέτρος ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν σεβάσμιον ἱερέα τὰς σκέψεις του καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε:

—Πολὺ ἄσχημα κάμνεις, Πέτρο. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακριβώσωμεν διατί ὁ Θεὸς ὤρισε νὰ ἀποθάνῃ ὁ Κωστάκης σου. Ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον μᾶς ἔφερε νὰ ζῶμεν μόνον δι' Αὐτόν.

—Καὶ τί πρέπει νὰ κάμω διὰ νὰ ζῶ διὰ τὸν Θεόν; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος.

—Νὰ πάρῃς πρῶτον μίαν Ἱερὰν Ἱστορίαν νὰ διαβάξῃς καὶ ἔπειτα τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ἐκεῖ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς διδάσκει πῶς πρέπει νὰ ζῶμεν.

Ὁ Πέτρος συνεμορφώθη μὲ τὴν συμβουλὴν τοῦ ἱερέως

καὶ ὁλονὲν ἐγίνετο διαφορετικός. Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὅλοι ἔλεγον:

—Πόσον ἄλλαξεν ὁ Πέτρος!

Τὴν παραβολὴν τῆς μελλούσης Κρίσεως δὲν ἐνεθυμείτο καὶ αὐτὸς πόσας φορὰς τὴν εἶχε διαβάσει. Ποῖοι εἶναι οἱ ἐλάχιστοι * ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου; ἔλεγε. Ἐραγε μ' ἐπεσκέφθη καὶ ἐμὲ ὁ Κύριος;

Μίαν ἐσπέραν—ἐνῶ εἶχε κατακλιθῆ—ἤκουσε καθαρὰ:

—Πέτρο, πρόσεχε' αὖριον θὰ σὲ ἐπισκεφθῶ! Ἔστρεψε νὰ ἰδῆ ποῖος ἦτο, ἀλλὰ κανένα δὲν εἶδεν. Ἐπειτα πάλιν ἤκουσε—δὲν ἐνεθυμείτο ἂν πραγματικὰ ἦ εἰς τὸ ὄνειρόν του:—Μὴν ἀμφιβιάλλης, Πέτρο· αὖριον θὰ μὲ ἰδῆς.

Τὴν ἐπομένην ἤρχισε τὴν ἐργασίαν του, ἀφοῦ πρωτύτερα ἔβαλε τὸ φαγητόν του νὰ θράζη καὶ ἠτοιμάσεν ἀρκετὸν χαμομήλι, διὰ νὰ πῆ. Εἰργάζετο ὄχι τόσον γρήγορα, διότι διαρκῶς ἐκοίταζεν ἔξω, καὶ τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἤκουε καθαρῶτατα:—Μὴν ἀμφιβιάλλης θὰ σὲ ἐπισκεφθῶ. Εἶδε τὸν ὁδοκαθαριστήν. Ἐφύσα βόρειος σφοδρὸς ἄνεμος. Ὁ δυστυχὴς ὁδοκαθαριστὴς ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ ψῦχος.

Ὁ Πέτρος τὸν ἐφώναξε νὰ ἔλθῃ μέσα, ἀφοῦ εἶχε τελειώσει τὴν ἐργασίαν του. Τοῦ ἔδωσε χαμομήλι καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ ὀμιλῆ διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ὁ ὁδοκαθαριστὴς εἶχε ζεσταθῆ καί, ὅταν ἔφυγεν, εἶπε:

—Πέτρο, μὲ ἐξέστανες μὲ τὸ χαμομήλι, ἀλλὰ περισσότερο μὲ τὰ ὠραῖα λόγια σου. Σ' εὐχαριστῶ.

Δὲν ἐπέρασε τέταρτον τῆς ὥρας καὶ εἶδε μίαν γυναῖκα μὲ πτωχὰ φορέματα καλοκαιρινά, ἣτις ἐκράτει εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς ἓν θρέφος, τὸ ὁποῖον ἔκλαιεν. Ἡ δυστυχὴς προσεπάθει νὰ τὸ ἠσυχάσῃ καὶ νὰ τὸ προφυλάξῃ ἀπὸ τὸ ψῦχος, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο. Ὁ Πέτρος τὴν ἐλυπήθη, τὴν ἐφώναξε καὶ τὴν ἐπῆρε μέσα νὰ ζεσταθῆ. Τὴν ἔβαλε πλησίον τῆς θερμάστρας καὶ τῆς ἔδωσε ψωμί, κρέας καὶ ζωμόν νὰ φάγῃ. Ἐπειτα ἔμαθε τὴν ἱστορίαν τῆς, ὅτι ἔχει καιρὸν νὰ μάθῃ διὰ τὸν ἄνδρα τῆς ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ὅτι ἠναγκάσθη νὰ ἐργάζεται

δια νὰ ζήση, καὶ ὅτι τώρα ἦτο χωρὶς ἐργασίαν καὶ εἶχε θά-
λει ἐνέχυρον τὰ φορέματά της καὶ ἔν σκέπασμα.

Ὁ Πέτρος μὲ δυσκολίαν ἐκράτει τὰ δάκρυά του. Ἦρεύ-
νησεν εἰς τὸ ἐρμάριον του καὶ εὔρεν ἓν παλαιὸν μάλλινον
σκέπασμα.

--Πάρε αὐτὰ νὰ τυλίξης τὸ παιδί σου, εἶπεν ὁ Πέτρος.

Κατόπιν μικρᾶς σιωπῆς τῆς ἔδωσε καὶ ὀλίγα χρήματα
λέγων:

--Καὶ αὐτά, ἕως νὰ εὔρης ἐργασίαν.

--Εὐχαριστῶ, παππού, εὐχαριστῶ. Χωρὶς ἄλλο ὁ Θεὸς μὲ
ἔφερεν ἐδῶ, ἔλεγεν ἡ πτωχή.

--Ἀληθινὰ τὸ λέγεις, εἶπεν ὁ Πέτρος.

Ὁ Πέτρος, ἀφοῦ ἔφαγε καὶ αὐτός, ἤρχισε πάλιν νὰ ἐρ-
γάζεται. Δὲν εἶχε περάσει πολλὴ ὥρα καὶ εἶδε νὰ κάθηται
ἀπέναντι μιά γραῖα μὲ δύο καλάθια· εἰς τὸ ἓν εἶχε λεμόνια
καὶ εἰς τὸ ἄλλο πορτοκάλια. Εἶχε πωλήσει τὰ περισσότερα
καὶ φαίνεται ὅτι ἐκάθησε ν' ἀναπαυθῆ ὀλίγον καὶ νὰ λογα-
ριάσῃ πόσα εἶχε πωλήσει. Ἐκείνην τὴν στιγμήν ἓν παιδίον
ἐπλησίασεν ἀθορύβως καὶ ἤρπασε κρυφίως ἓν πορτοκάλι.
Ἡ γραῖα ὅμως τὸ ἀντελήφθη, τὸ συνέλαβε καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ
τραβᾷ τὰ μαλλιά καὶ νὰ τὸ κτυπᾷ.

Ὁ Πέτρος ἔτρεξε τότε, ἤλευθέρωσε τὸ παιδί ἀπὸ τὰς
χεῖρας τῆς γραίας καὶ τοῦ εἶπε:

--Ζήτησε συγγνώμην, παιδί μου, ἀπὸ τὴν καλὴν γριούλα,
διότι ἐγὼ σὲ εἶδα νὰ παίρνης τὸ πορτοκάλι. Καὶ σύ, καλὴ
γερόντισσα, συγχώρησέ το· δὲν θὰ τὸ ξανακάμῃ.

Ὁ Πέτρος ἔπειτα ἐδιάλεξε τὸ καλύτερον πορτοκάλι, τὸ
ἐπλήρωσε καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸ παιδί.

--Ἐπρεπε νὰ τὸ δείρῃς, νὰ σὲ θυμᾶται ὅλη του τὴ ζωή,
εἶπεν ἡ γραῖα καταθυμωμένη.

--Ἀσχημα κάνεις, καλὴ κυρούλα, νὰ σκέπτεσαι ἔτσι.
Ἄν πρέπη τόσον πολὺ νὰ τιμωρηθῆ τὸ παιδί δι' ἓνα πορτο-
κάλι, πῶς πρέπει νὰ μᾶς τιμωρήσῃ ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἁμαρ-
τίας μας;

—Δίκαιον ἔχεις· θιάζομαι ὅμως· με περιμένουν τὰ ἐγγονάκια μου, εἶπεν ἡ γραῖα.

Τὸ παιδί ἔδωσε τὸ ἕν καλάθι εἰς τὴν γραῖαν καὶ τὸ ἄλλο, τὸ θαρύτερον, ἀφοῦ τὸ ἐπῆρεν εἰς τὸν ὄμιον του, εἶπεν:

—Ἀφησε νὰ τὸ πάρω ἐγώ, καλὴ κυρούλα, κι ἐγὼ πρὸς τὰ ἐκεῖ πηγαῖνω.

Ἡ γραῖα ἠὺχαριστήθη καὶ ἐξηκολούθησε νὰ βαδίζῃ μαζί με τὸν μικρὸν καὶ νὰ συνομιλῇ. Ὁ Πέτρος τοὺς παρηκολούθησε με τὸ βλέμμα του, ἕως ὅτου ἔστρεψαν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δρόμου, καὶ κατόπιν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν του.

Ἐν τῷ μεταξύ εἶχε νυκτώσει. Ὁ Πέτρος ἔβαλε τὰ ἐργαλεῖα του εἰς τὴν θέσιν των, ἔσκουπισε καλὰ τὸ ἐργαστήριόν του, ἐπλήθη, ἦναψε τὴν λάμπαν καὶ ἐκάθησε νὰ διαβάσῃ τὸ Εὐαγγέλιον. Μόλις ἤρχισε νὰ διαβάζῃ, ἐνεθυμήθη τὸ χθεσινόν του ὄνειρον καὶ συγχρόνως ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε νὰ κινήται κάποιος εἰς τὴν θύραν. Στρέφεται καὶ βλέπει πολλοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ δὲν τοὺς διακρίνει καλὰ. Μία φωνὴ τότε ἀκούει νὰ τοῦ ψιθυρίζῃ:

—Πέτρο, δὲν μ' ἐγνώρισες;

--Ποῖος εἶσαι;

--Ἐγὼ εἶμαι, ἀπεκρίθη ἡ φωνή, καὶ εἶδε νὰ προβάλλῃ ἡ μορφή τοῦ ὁδοκαθαριστοῦ καὶ ἔπειτα νὰ διαλύεται ὡς καπνὸς καὶ νὰ ἐξαφανίζεται.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶδε τὴν γυναῖκα με τὸ θρέφος τῆς καὶ τέλος τὴν γραῖαν με τὸ παιδάκι νὰ χαμογελοῦν καὶ ἔπειτα νὰ γίνωνται ἄφαντοι.

Τώρα ἐνόησε καλὰ τὴν παραβολὴν τῆς μελλούσης Κρίσεως καὶ ὅτι ἀληθινὰ τὸν εἶχεν ἐπισκεφθῆ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ Κύριος.

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

Ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ.

ΑΪ - ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Στὸ χωριό μας, πὸν δὲν εἶναι κι ὁμορφότερο στὴν πλάση,
μᾶς ἀφῆσαν οἱ γονιοὶ μας μιὰ γερόντισσα ἐκκλησιά.
Δὲν τῆς ἔχομε φτιασμένο μαρμαρένιο εἰκονοστάσι.
Τὰ καντήλια τῆς δὲν εἶναι κρυσταλλένια καὶ χρυσά.

Φτωχικὰ ντυμένους ἔχει καὶ τοὺς γέρους τῆς παπάδες.
Ταπεινοὶ κι οἱ δυὸ τῆς ψάλτες εἶναι πάντα ἐργατικοί.
Στὰ μανάλια τῆς μεγάλες δὲν ἀνάβουνε λαμπάδες.
Στὸν Ἀφέντη Ἀι-Δημήτρῃ τὸ μικρὸ κεράκι ἀρκεῖ!

Κι ὅμως στὸ μικρὸ τῆς χῶρο, πὸν ὄλους κι ὄλους δὲ μᾶς πιάνει,
τοῦ Θεοῦ τὸ μεγαλεῖο τὸ αἰσθανόμαστε τρανό.
Πουθενὰ πιὸ μυρωμένο δὲν καπνίζει τὸ λιθάνι,
πουθενὰ τὸ καντηλάκι δὲ σπιθάει πιὸ φωτεινό.

Τὴν καλή μας ἐκκλησιούλα! Ὅλοι μας ἐκεῖ στὴ μέση
Χριστιανοὶ στὴν κολυμπήθρα γίναμε κλαψαριστά.
Θὰ γελάσωμε μιὰ μέρα καὶ γαμπροὶ στὴν ἴδια θέση,
θὰ σωπάσωμε μιὰν ἄλλη μὲ τὰ μάτια μας κλειστά...

Καὶ στὸν Ἄδη, πὸν ἡ ψυχὴ μας φτερωτὴ θὰ περιτρέχη,
θὰ γυρεύωμε νὰ ἰδοῦμε τοὺς Ἁγίους τοὺς σεβαστοὺς,
ἀπαράλλαχτους, ἀλήθεια, ἔτσι ὅπως αὐτὴ τοὺς ἔχει,
στὶς ξυλένιες τῆς εἰκόνες φτωχικὰ ζωγραφιστοὺς!

Γεώργιος Ἀθάνας.

« Πρωτὸν Ἐκίνημα »

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

Ύψηλά εἰς τὸ Πήλιον, εἰς μέγα σπήλαιον, πλησίον δροσερᾶς πηγῆς, ἐκεῖ ἦτο τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων. Πυκνόφυλλα δένδρα ἐσκίαζον τὴν πηγὴν καὶ τὸ σπήλαιον. Ὑψηλότερα, πρὸς τὴν κορυφήν, ἐπέτων ἄετοὶ καὶ ἰέρακες. Εἰς τοὺς θάμνους καὶ εἰς τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων ἐπτερύγιζον καὶ ἐκελάδουν ᾠδικὰ πτηνά.

Ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ σπηλαίου ἐφαίνετο ἐμπρὸς ἡ γαληνιαία ἔκτασις τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου. Δεξιὰ, ὀπισθεν χαμηλῶν λόφων, ἡ ἀχανὴς θεσσαλικὴ πεδιάς.

Πρὸ τοῦ σπηλαίου, κάτωθεν πυκνοφύλλου δρυός, ἐκάθητο παράδοξον πλάσμα: Ἀνὴρ καὶ ἵππος μαζί. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν ἕως τὴν μέσην εἶχε μορφήν ἀνθρώπου καὶ τὸ ὑπόλοιπον σῶμα ὁμοίαζε πρὸς ἵππον. Ἦτο εἰς ἵποκένταυρος καὶ ὠνομάζετο Χεῖρων.

Αἱ λευκαὶ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ἐκυμάτιζον εἰς τοὺς πλατεῖς ὠμούς του καὶ τὰ χιονόλευκα γένια του ἐσκέπαζον τὸ πλατὺ στήθος του. Οἱ μεγάλοι του ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἡμεροὶ καὶ γλυκεῖς, τὸ δὲ μέτωπόν του ὑψηλόν. Αὐτὸς ἦτο ὁ διδάσκαλος τῶν ἡρώων.

Ἄλλὰ ποῦ ἦσαν οἱ μαθηταί;

Δὲν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα καὶ ἠκούσθησαν παιδικαὶ φωναί. Ὁ Χεῖρων ἐστράφη καὶ εἶδε νὰ προβάλλουν μακράν εἰς τὴν ράχιν οἱ μαθηταί του. Ἐμπρὸς ἔτρεχεν ὁ Ἡρακλῆς. Ἦτο ἀκόμη μικρὸν παιδίον, ἀλλ' εὐρωστον. Οἱ μύες του, χονδροὶ καὶ

εὐκίνητοι, συνεστέλλοντο καὶ ἐχαλαροῦντο εἰς πᾶσαν κίνησιν.

Μόλις ἔφθασε πλησίον τοῦ Χείρωνος, κατεβίβασεν ἀπὸ τοὺς ὤμους του ζωντανὸν αἶγαγρον*, τὸν ὁποῖον εἶχε συλλάθει ἐπὶ ὑψηλοῦ θράχου.

Ὁ αἶγαγρος, μόλις ἐπάτησε κάτω, ὥρμησε νὰ φύγῃ. Ἄλλ' ὁ μικρὸς ἥρωες τὸν ἐκράτησεν ἀπὸ τὰ τοξοειδῆ κέρατα τόσοσιν δυνατά, ὥστε τὸ ζῶον δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ οὐδὲ τὴν παραμικρὰν κίνησιν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασαν καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ τοῦ Χείρωνος, ὁ Καινέυς*, ὁ Πηλεὺς*, ὁ Ἰάσων* καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Ὁ Καινέυς ἐκράτει δύο σκύμνους* ἄρκτου, οἱ ὁποῖοι ἐπροσπαθοῦσαν νὰ τὸν δαγκάσουν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὸ κατορθώσουν. Ὁ Πηλεὺς εἶχε φονεύσει μεγάλην ἔλαφον, τὴν ὁποῖαν ἔσυρεν ἐπὶ μεγάλου κλάδου, διὰ νὰ μὴ καταστραφῇ τὸ δέρμα της καὶ τὸ τρίχωμά της.

Ὁ Χείρων ἐθώπευε τοὺς νεαροὺς κυνηγοὺς καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν καθένα κάποιον ἔπαινον.

Τελευταῖος πάντων ἔφθασεν ὁ Ἀσκληπιός*. Ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας του διάφορα βότανα καὶ ἐφαίνετο πολὺ συλλογισμένος. Ἐπλησίασε τὸν Χείρωνα, ἔδειξε τὰ βότανά του καὶ εἶπεν:

—Αὐτὸ τὸ βότανον θεραπεύει τὸ δάγκωμα τοῦ ὄφεως. Εἶδα μίαν αἶγα δαγκαμένην ἀπὸ ὄφιν νὰ τὸ τρώγῃ καὶ ἐπληροφορήθην ὅτι ἐθεραπεύθη. Αὐτὸ πάλιν εἶναι καλὸν διὰ τὰς πληγὰς, σταματᾷ τὸ αἷμα καὶ βοηθεῖ εἰς τὴν ταχεῖαν θεραπείαν.

—Εἶγε, Ἀσκληπιέ, υἱὲ τοῦ Ἀπόλλωνος. Οἱ θεοὶ σοῦ ἔδωσαν μεγάλα χαρίσματα. Θὰ γίνῃς ἰατρὸς εὐεργέτης τῶν ἀνθρώπων. Θὰ εἶσαι φρόνιμος ὅπως ὁ ὄφεις τοῦ σπιτιοῦ, ἄγρυνπος ὅπως ὁ ἀλέκτωρ καὶ πιστὸς καὶ ἔξυπνος ὅπως ὁ σκύλος.

Οἱ μικροὶ ἥρωες ἔπειτα ἤναψαν πυρὰν καὶ ἔψησαν τὰ κρέατα τῆς ἐλάφου. Κατόπιν ἐλούσθησαν εἰς τὴν πηγὴν, ἔφαγον καὶ ἔπιον ψυχρὸν ὕδωρ.

Ὁ ἥλιος ἔκλινε πλέον πρὸς τὴν δύσιν του. Ὁ Χείρων ἐπῆρε τὴν λύραν του, ἐστράφη πρὸς τὸν δύνοντα ἥλιον καὶ ἤρχισε νὰ

κτυπᾶ ἄρμονικὰ τὰς χορδὰς τῆς. Οἱ μαθηταὶ γύρω του ἐστάθησαν καὶ αὐτοὶ μὲ σεβασμὸν καὶ ἤρχισαν νὰ ψάλλουν τὸν ἑσπερινὸν ὕμνον. Κατόπιν ἐξηπλώθησαν ἔξωθεν τοῦ σπηλαίου, εἰς μικρὰν πλατεῖαν, ἐπάνω εἰς χόρτα καὶ κλάδους. Ἐνωθέντων ἔλαμπον οἱ ἀστέρες καὶ ὁ Χεῖρων ἐξηγοῦσεν εἰς τοὺς μαθητὰς του, τὰς κινήσεις των καὶ τοὺς ἐμάνθανε τὸ ὄνομά των. Τὸ μάθημα αὐτὸ ἐξηκολούθει, ἕως ὅτου καταλάβῃ τοὺς μικροὺς ἥρωας ὁ ὕπνος. Τότε ἕκαστος ἐσκεπάζετο μὲ δέρμα ἀγρίου ζῴου καὶ ἀπεκοιμᾶτο.

Τὴν πρωΐαν, πρὶν ἀκόμη ὁ ἥλιος ἀνατείλῃ, ὁ Χεῖρων ἐσάλπισε μὲ κέρας. Οἱ μαθηταὶ του ἐσηκώθησαν ἀμέσως καὶ ἔτρεξαν εἰς τὴν πηγὴν νὰ λουσοῦν. Ἐπειτα ἐστάθησαν ὄλοι μὲ τὸ βλέμμα πρὸς ἀνατολὰς καὶ, ἐνῶ ὁ Χεῖρων ἔκρουε τὴν λύραν του, ὄλοι ἔψαλλον ὕμνους πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς.

Ἐπειτα, ἀφοῦ ἐπρογευματίσαν μὲ βούτυρον, γάλα καὶ μέλι, ἐξεκίνησαν διὰ τὸν καθημερινὸν μακρὸν των περίπατον.

Κατὰ τοὺς μακροὺς αὐτοὺς περιπάτους, ἄλλοτε πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Πηλίου καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰς βαθεῖας κοιλάδας καὶ τὰς ἀποτόμους κλιτύς*, ὁ σοφὸς κένταυρος ἐδίδασκεν ἄπειρα πράγματα εἰς τοὺς μαθητὰς του. Τοὺς ἐδίδασκε νὰ γνωρίζουν τὰ φυτὰ καὶ τὰς καλὰς ἢ τὰς κακὰς ἰδιότητάς των. Τοὺς ἐδείκνυε τὰ ἴχνη τῶν ζῴων καὶ τοὺς ἐμάνθανε τὰς συνηθείας των.

Ὅταν ἐπέστρεφον εἰς τὸ σπήλαιον, ἠκολούθει τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς. Κάθε μαθητὴς εἶχε τὴν λύραν του.

Πρὸ τοῦ γεύματος ὁ Χεῖρων ἐδίδασκε τοὺς μαθητὰς του νὰ εἶναι ἐνάρετοι, πιστοὶ εἰς τοὺς φίλους των καὶ δίκαιοι.

Κατὰ τὸ δειλινὸν οἱ μαθηταὶ τοῦ κενταύρου ἐγυμνάζοντο ἢ μετέβαινον εἰς κυνήγιον διὰ νὰ ἐξασκῶνται εἰς τὴν καταδίωξιν ἀγρίων ζῴων.

Αὐτὸ ἦτο τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων. Ἐπάνω εἰς τὸ κατάφυτον ὄρος μὲ τὰς δροσερὰς πηγὰς καὶ τὰς σκιερὰς λόχμας*

ἔξεπαιδεύοντο οἱ ἀρχαῖοι ἥρωες. Ἐζῶν ἀπὸ μικροὶ τὴν ζωὴν τοῦ ὑπαίθρου καὶ ἀνέπνεον τὸν ζωογόνον ἀέρα του. Ἐβλεπον τοὺς λαμπροὺς ἀστέρας, τὴν πλατεῖαν θάλασσαν, τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἠγάπησαν τὴν πατρίδα των καὶ εἰργάσθησαν μὲ ὄλας των τὰς δυνάμεις, διὰ νὰ τὴν καθαρίσουν ἀπὸ τὰ θηρία, ἀπὸ τοὺς ἐπικινδύνους χειμάρρους καὶ τὰ ἔλη, ἀπὸ τοὺς ληστὰς. Καὶ ἔδωσαν τὰ ὠραιότερα παραδείγματα ἀρετῆς καὶ φιλίας. Ποῖος ἤμπορεῖ νὰ λησμονήσῃ τὸν Ἡρακλέα, τὸν Ἰάσονα, τὸν Ἀχιλλέα ;

Λιασκηνή Κ. Αθ. Ρωμαίου.

Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

ΗΡΑΚΛΙΣΚΟΣ

Τὸν Ἡρακλῆ, δέκα μηνῶν, τὸν Ἴφικλῆ, μιὰ νύχτα μικρότερό του μοναχά, ἢ μάνα τους ἢ Ἀλκμήνη, ἀφοῦ πρῶτα τοὺς ἔλουσε καὶ χόρτασέ τους γάλα, ἀγάλια τοὺς ἐπλάγιασε σὲ χάλκινην ἀσπίδα. Κι ἐκεῖ πρὸς τὰ μεσάνυχτα, δυὸ δράκοντες, δυὸ φίδια, μαῦροι, κυματοσάλευτοι, σταλμένοι ἀπὸ τὴν Ἡρα μὲ προσταγὴ τρομαχτικὴ τὸν Ἡρακλῆ νὰ φᾶνε, ὀρμήσανε καὶ διάβηκαν τῆς θύρας τὸ κατώφλι. Σερνόντανε κατάχαμα κι οἱ δυὸ τους μ' ἄγρια λύσσα κι ἀνάλαμπαν τὰ μάτια τους καὶ φλόγες ἐσκορποῦσαν καὶ μὲς ἀπὸ τὸ στόμα τους πικρὸ φαρμάκι ἐφτύναν. Μὰ ὅταν τὰ χεῖλη γλίφοντας σιμῶσανε τὰ βρέφη, εὐθὺς ἐκεῖνα ζύπτησαν μὲ φῶτιση τοῦ Δία καὶ φῶς ἐχύθη ὀλόγυρα κι ἔλαμψε ὄλο τὸ σπίτι. Καὶ μόλις εἶδ' ὁ Ἴφικλῆς ἀπάνω ἀπ' τὴν ἀσπίδα ἐκεῖνα τὰ κακὰ θηρία, τὰ σκιαχτερά τους δόντια, ἔκραξεν ἀπ' τὸ φόβο του καὶ κλώτσησεν ἀμέσως τὸ μάλλινό του σκέπασμα, γυρεύοντας νὰ φύγῃ.

Ὅμως ὁ ἄλλος, ὁ Ἡρακλῆς, ἀπλωσ' εὐθὺς τὰ χέρια καὶ γίνηκαν τὰ δάχτυλα χαλκᾶδες στὸ λαιμό τους,

ἐκεῖ πού τὰ φαρμάκια τους ὅλα τὰ φίδια κρύβουν,
τὰ φίδια αὐτά, πού κι οἱ θεοὶ τὰ ἐχθρεύονται γιὰ πάντα.
Τότε στὸ θυζανιάρικο τὸ ἀδάκρυτο τὸ βρέφος
τυλίχτηκαν ὀλόγουρα σφιχτὰ σφιχτὰ τὰ φίδια
καὶ πάλι ξετυλίχτηκαν ζητώντας νὰ ξεφύγουν
ἀπ' τῶν χεριῶν τὸ σφίξιμο, πού τόσο τὰ πονοῦσε.

Ἔκρουσ' ἡ Ἄλκμη ἡ τὴν κραυγὴ καὶ φώναξε κι ἐκείνη :
— « Σήκω, Ἄμφιτρώνα, καὶ ἰδές, μὲ παραπῆρε ὁ φόβος.
» Σήκω καὶ θιάσου· δὲν ἀκοῦς πῶς κρᾶζει ὁ Ἴφικλῆς μας ; »
Κι ἦρθαν κι οἱ δοῦλοι θιαστικά καὶ μ' ἀναμμένους λύχνους
καὶ γέμισεν ἡ κάμαρα. Καὶ μόλις εἶδαν ὄλοι
τὸ θυζανιάρικο Ἡρακλῆ νὰ σφίγγη μὲ τὰ χέρια
τοὺς δράκοντες, ἀνάκραξαν χτυπώντας τις παλάμες.
Κι ἐκεῖνος στὸν πατέρα του δείχνοντας τὰ δυὸ φίδια
σπαρτάριζεν ἀπὸ χαρὰ σηκώνοντάς τα ἀπάνω,
κι ὕστερα γέλασε κι ἐμπρὸς στὰ πόδια τοῦ πατέρα
τ' ἀπόθεσε τὰ δυὸ θεριά ψόφια καὶ καρωμένα*.
Ἡ Ἄλκμη εὐθὺς τὸν Ἴφικλῆ στὸν κόρφο της ἐπῆρε
ξερὸν ἀπὸ τὸ φόβο του κι ἀπ' τὴν πολλὴ τρομάρρα.

Ἡ Ἄλκμη στέλνει καὶ καλεῖ τὸ μάντη Τειρεσία*,
πού ἀλάθευτα προφήτευε, κι ἔλεγε τὴν ἀλήθεια.
Ἡ Ἄλκμη τοῦ ἀνιστόρησε τὸ τί καὶ πῶς ἐγίνη
καὶ τὸν ἐπαρακάλεσεν ἀπόκριση νὰ δώση.

— « Θάρρευε καὶ μὴ σκιάζεσαι, καλῶν παιδιῶν μητέρα,
» πού ρέει μέσα στὶς φλέβες τους τὸ αἷμα τοῦ Περσέα*.
» Ἀπ' ὅσα μέλλουν νὰ συμβοῦν τὰ πιὸ καλὰ στοχάσου.
» Τ' ὀρκίζομαι στὸ γλυκὸ φῶς πού μούσθησε ἀπ' τὰ μάτια,
» ὅτι πολλές, πάρα πολλές τῶν Ἀχαιῶν* γυναῖκες,
» τυλίγοντας τὸ δειλινὸ τὸ νῆμα τους στὸ γόνα,
» θὰ λένε καὶ θὰ τραγουδοῦν τ' ὄνομα τῆς Ἄλκμης.
» Οἱ Ἀργεῖτισσες θὰ σέβωνται τὸ γιό σου, πού μιὰ μέρα
» θὲ ν' ἀνεβῆ στὸν οὐρανὸ τὸν ἀστροφωτισμένο,
» ἥρωα αὐτὸς πλατόστηθος, πού ὅλα μπροστά του κι ὄλοι.

- » καὶ τὰ θεριὰ κι οἱ ἄνθρωποι μικρότεροί του θάναι.
 » Ὅταν μὲ τὴν ἀνδρεία του θὰ κάμη δῶδεκ' ἄθλους,
 » εἶναι γραφτό του στοῦ Διὸς νὰ μένη τὰ παλάτια ».

Θεόκριτος. [Μετάφρασις I. Πολέμη.]

« Εἰδύλλια »

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΕΡΟΠΟΡΟΙ

Κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Δαίδαλος. Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἑρεχθέως*, ἀρχαίου βασιλέως τῆς Ἀττικῆς.

Ὁ Δαίδαλος ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος τεχνίτης τῆς ἐποχῆς του. Ἐφεύρε πολλὰ ἐργαλεῖα, τὸ σκεπάρνι, τὸ τρυπάνι, τὸν διαβήτην, καὶ κατεσκεύασεν εἰς πολλὰς χώρας ἔργα θαυμαστά διὰ τοὺς συγχρόνους του.

Ἦτο καὶ γλύπτης, τὰ δὲ ἀγάλματά του ἦσαν τόσοσ τεχνικά, ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἔλεγον ὅτι εἶναι ἔμψυχα* καὶ ὅτι βλέπουν καὶ θαδίζουσι. Οἱ πρὸ αὐτοῦ καλλιτέχνησι κατεσκεύαζον ἀγάλματα μὲ κλεισμένους τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὰς χεῖρας κολλημένας ἐπάνω εἰς τὰς πλευράς τοῦ σώματος. Ἀλλ' ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν αὐτὰ μὲ τοὺς ὀφθαλμούς ἀνοικτούς, ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ σῶμα τὰς χεῖρας καὶ διεχώρισε τὰ σκέλη αὐτῶν.

Εἰς τὴν Κρήτην ἐβασίλευε τότε ὁ Μίνως, ὅστις ἔμαθε τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ Δαιδάλου καὶ τὸν προσεκάλεσεν ἐκεῖ. Ὁ Δαίδαλος προθύμως ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτίμησεν αὐτὸν μεγάλως καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκτέλεσιν πολλῶν ἔργων.

Πλὴν ἄλλων θαυμαστῶν οἰκοδομημάτων ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν ἐν Κρήτῃ καὶ τὸν περιώνυμον Λαθύρινθον. Ἦτο δὲ οὗτος βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον μὲ δρόμους τόσοσ ἐλικοειδεῖς, ὥστε ὁ εἰσερχόμενος εἰς αὐτὸν δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐξέλθῃ.

Ὁ Δαίδαλος καὶ ὁ υἱὸς του πετοῦν εἰς τὸν ἄερα.

Ὁ Δαίδαλος, ἀφοῦ διέμεινεν ἱκανὸν χρόνον εἰς τὴν Κρήτην, ἠθέλησε νὰ ἀπέλθῃ. Ἄλλ' ὁ Μίνως δὲν ἠθελε νὰ ἀφήσῃ τὸν καλλιτέχνην νὰ φύγῃ, διέταξε δ' ὄλα τὰ πλοῖα τῆς νήσου νὰ μὴ παραλάβουν αὐτόν.

Ὁ Δαίδαλος ἐπεθύμει διακαῶς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του, τὰ δὲ ἐμπόδια ἠῤξανον ἀκόμη περισσότερον τὴν ἐπιθυμίαν του αὐτῆν. Νύκτα καὶ ἡμέραν διελογίζετο, πῶς νὰ φύγῃ. Τέλος πρωίαν τινὰ ἀνεφώνησε μετὰ χαρᾶς :

— Εἶδρον μέσον νὰ σωθῶ ! Ὁ Μίνως δύναται νὰ φυλάττῃ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, ὁ ἀῆρ ὁμως μένει ἐλεύθερος ! Θὰ φύγω διὰ τοῦ ἀέρος ὡς πτηνόν !

Καὶ πράγματι εἰς ἐρημικὸν σπήλαιον, μακρὰν ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασε δύο μεγάλας πτέρυγας διὰ πτερῶν, ἅτινα συνεκόλλησε διὰ κηροῦ. Τὰς πτέρυγας ταύτας προσήρμοσεν εἰς τὸ σῶμα του, ἐκίνησεν αὐτὰς διὰ τῶν χειρῶν του καὶ κατάρθωσε νὰ πετᾷ ὡς πτηνόν.

Ἄλλ' εἰς τὴν Κρήτην εἶχεν ἀκολουθήσει αὐτόν καὶ ὁ υἱὸς του Ἴκαρος. Κατεσκεύασε λοιπὸν καὶ ἕτερον ζευγὸς πτερύγων, αἵτινες προσηρμόζοντο ἀκριβῶς εἰς τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του. Ἐντὸς ὀλίγων δὲ ἡμερῶν ἐδίδαξεν αὐτόν πῶς νὰ τὰς κινῇ ἐπιτηδείως.

Ἐφθασε τέλος ἡ πολυπόθητος ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ Δαίδαλος προσήρμοσε τὰς πτέρυγας εἰς τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του καὶ τοῦ ἔδωσε τὰς τελευταίας συμβουλὰς.

— Παιδί μου Ἴκαρε, τοῦ εἶπε, πρόσεχε πολὺ. Τὸ ταξίδι μας δὲν εἶναι ὅπως αἱ δοκιμαὶ τῶν προηγουμένων ἡμερῶν εἶναι μακρινόν, πολὺ μακρινόν. Ἐγώ, ἐπειδὴ γνωρίζω τὸν δρόμον, θὰ προχωρῶ ἔμπρός, σὺ δὲ θὰ ἀκολουθῆς πλησίον μου. Πρόσεχε ἰδίως * οὔτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ ἀναβαίνῃς, μήπως ὁ ἥλιος ἀναλύσῃ τὸν κηρὸν τῶν πτερύγων σου, οὔτε πάλιν πολὺ χαμηλὰ πρὸς τὴν θάλασσαν νὰ καταβαίνῃς, μήπως θραχούν αἱ πτέρυγές σου ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ γίνουν βαρύτεραι.

Ἀφοῦ ἔδωσε τὰς ὁδηγίας ταύτας εἰς τὸν υἱόν του, ὁ Δαί-

δαλος ἐφόρεσε τὰς ἰδικὰς του πτέρυγας, ἔσφιξε τὸν Ἰκαρον εἰς τὴν ἀγκάλην του, τὸν ἠσπάσθη μετὰ συγκινήσεως καὶ ἔπειτα ἀνουψώθη εἰς τὸν οὐρανόν. Ὅπισθεν αὐτοῦ ἐπέτα ὁ υἱός του.

Ὁ Ἰκαρος δὲν ἀκούει τὴν πατρικὴν συμβουλήν.

Διέσχίζον ταχέως καὶ οἱ δύο τὸν ἀέρα. Ἀφῆκαν ἤδη ὀπίσω τὰ ὑψηλά θουνά τῆς Κρήτης. Ὑποκάτω αὐτῶν ἐξετείνετο κατ' ἀρχὰς ἡ θάλασσα· ὁ ἄνεμος, ἰσχυρῶς πνέων ἐκ δυσμῶν, παρέσυρεν αὐτοὺς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνατολικώτερον καὶ μετ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται κάτωθεν των αἱ Κυκλάδες.

Ὁ κόσμος ἔμενεν ἔκθαμβος διὰ τὸ θαῦμα. Οἱ ναῦται, οἷτινες εὐρίσκοντο εἰς τὰ πλοῖα, οἱ ἄλιεῖς, οἱ γεωργοί, οἱ ποιμένες, πάντες ἴσταντο ἔκπληκτοι. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἄφηνον τὰ πλοῖα των ἀκυβέρνητα εἰς τὰς πνοὰς τοῦ ἀνέμου, οἱτοὶ δὲ δὲν ἔσυρον τὸ δίκτυον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπήδων οἱ ἰχθύες, οἱ γεωργοὶ δὲν ἐκέντριζον τοὺς βοῦς διὰ τοῦ θουκέντρου, οἱ ποιμένες δὲν ἔπαιζον τὸν αὐλόν. Πάντες ἔστρεφον πρὸς τὸν οὐρανόν τὰς κεφαλὰς καὶ μὲ ἄπληστα βλέμματα παρετήρουν τὰ δύο παράδοξα καὶ πρωτοφανῆ ἐκεῖνα πτηνά.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Ἰκαρος ἐπέτα πλησίον τοῦ πατρὸς του. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως ἔλαβε θάρρος ἀπὸ τὴν ἐλαφρότητα τῆς πτήσεως * καὶ ἠθέλησε νὰ ἀνέλθῃ ὑψηλότερον.

— Τί θὰ πάθω ; εἶπε καθ' ἑαυτόν. Οἱ φόβοι τοῦ πατρὸς μου εἶναι ἀδικαιολόγητοι. Αἱ πτέρυγές μου εἶναι στερεαί, ὁ δροσερὸς ἄνεμος μετριάζει τὴν θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔπειτα, πόσον ὠραιότερον θὰ εἶναι τὸ θέαμα, ἐὰν ἀναβῆ κανεὶς ὑψηλότερον !

Μὲ αὐτὰς τὰς σκέψεις ἀπεμακρύνθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ ἤρχισε νὰ ἀνέρχεται. Ἄλλ' ἐτιμωρήθη σκληρῶς. Ἐκεῖ ὑψηλά ὁ κηρὸς τῶν πτερύγων του ἀνέλυσε ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου, τὰ πτερὰ διελύθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ὁ Ἰκαρος ἤρχισε νὰ καταπίπτῃ θαρὺς ὡς μόλυθος.

— Πατέρα! Πατέρα! άνέκραξεν ό δυστυχής μετά σπαρακτικής φωνής. Άλλά πριν ό πατήρ άκούση, τά κύματα έκλεισαν διά παντός τό στόμα του και ή θάλασσα σκληρώς τόν κατέπιεν.

Ό Δαίδαλος έστράφη νά ίδη τόν υίόν του, αλλά δέν έβλεπεν αὐτόν και έφώναζεν έντρομος :

— "Ίκαρε! "Ίκαρε, παιδί μου "Ίκαρε, πού είσαι ;

Ένῶ δέ μετ' άγωνίας περιέφερε τά θλέμματα ό δυστυχής Δαίδαλος άνω και κάτω και πέριξ, διέκρινεν επί τής έπιφανείας τής θαλάσσης πτερά φερόμενα έδῶ και εκεί ύπό τῶν κυμάτων. Τότε ένόησεν ότι ό άγαπητός του "Ίκαρος είχε πνιγή.

Συντετριμμένος από την οδύνην, κατέβη εις την εκεί πλησίον νήσον με την έλπίδα ότι τά κύματα ήθελον εκθράσει εις αὐτήν τό σῶμα του υίου του. Έπί ήμέρας άπαρηγόρητος ήρεύνα όλας τας άκτάς. Τέλος άνεϋρε τό πῶμα του Ίκάρου. Είχε ριφθή έξω επί τής άμμου. Θρηνῶν και οδυρόμενος έθαψε τότε εις την νήσον τό προσφιλές του τέκνον. Και τό μέν πέλαγος, όπου ένπνιγή ό "Ίκαρος, ώνομάσθη Ίκάριον, ή δέ νήσος, επί τής όποιας έτάφη, Ίκαρία.

"Αριστοτέλης Κουρτίδης.

« Οί ήρωες »

Ο ΠΡΙΑΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΧΙΛΛΕΥΣ

Ό Πρίαμος μες στή σκηνή μπαίνει του Ίχιλλέα.

Τά γόνατά του άγκάλιασε και του φιλεί τά χέρια και με τρεμάμενη φωνή παρακαλεί και λέει:

- « Θυμήσου, παλικάρι μου, τό γέρο σου πατέρα.
 » Μπορεί κι αὐτόν νά τυραννοῦν άλλοι γειτόνοι γύρω
 » και νά μην ξη βοηθό. Μά ζή με την έλπίδα
 » νά ιδή τό λατρευτό του γιό. Μ' άλίμονο σε μένα,
 » όπουχασα τόσα παιδιά! Και τό καλύτερό μου
 » τά χέρια σου τό άφάνισαν. Έτσι τόθελε ή μοίρα,
 » εκείνου πού μ' όρφάνεψε τά χέρια νά φιλήσω ...

- » Λυπήσου με και πάρτηνε την πλούσια ξαγορά μου
 » και δῶσ' μου πίσω τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ μου τὸ κουφάρι *
 Σὰν εἶδε ἔτσι τὸν Πρίαμο δακρῦζει ὁ Ἄχιλλεας.
 Κλαίει γιὰ τὸν πατέρα του, κλαίει και γιὰ τὸ φίλο,
 κλαίει και ὁ γέρος βασιλιάς γιὰ τ' ἄμοιρο παιδί του.
 Κι ἄμα τὸ κλάμα χόρτασαν σηκώθη ὁ Ἄχιλλεας
 και τοῦ Πριάμου ἔπιασε τὸ χέρι και τοῦ λέει:
- † « Δυστυχισμένε βασιλιά, πῶς θάσταξε ἡ καρδιά σου
 » ναρθῆς ἐδῶ σὲ μένανε, πού σούχω σκοτωμένα
 » τόσ' ἀντρειωμένα σου παιδιά ; Καρδιά ἔχεις σιδερένια.
 » Μὰ σηκω τώρα, κάθισε, κι οἱ δυὸ μας τώρα πρέπει
 » τίς λύπες μας νὰ κλείσωμε στὰ θάθη τῆς ψυχῆς μας. »
- « Πῶς νὰ καθισω, στρατηγε, προτοῦ νὰ ἰωω το γιο μου,
 » Δῶς μου τον, παλικάρι μου, και πάρε με χαρά σου
 » τὰ πλούσια δῶρα πούφερα. Και οἱ θεοὶ νὰ δωσουν
 » πίσω νὰ πᾶς στὸν τόπο σου,» γιὰ τὸ καλὸ πού κάνειις. »
- Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε και τούπε ὁ Ἄχιλλεας:
- « Μὴ μ' ἐρεθίζης, γέροντα, νὰ μὴν τὸ μετανιώσω,
 » κείνο πού θέλει ἡ γνώμη μου και οἱ θεοὶ προστάζουν. »
 Κι ὁ Πρίαμος φοβήθηκε κι ἄλλο δὲν εἶπε λόγο.

6 Κι ἐκεῖνος σὰ λιοντάρι εὐθύς ἀπ' τῆ σκηνῆ του θγαίνει
 κι οἱ παραγιοὶ του πᾶν κοντά. Ξεζεύουνε τ' ἀμάξι
 και παίρνουνε τοῦ Ἑκτορα τὴν ξαγορά τὴν πλούσια.
 Κι ὁ Ἄχιλλεας φώναξε και πρόσταξε τίς σκλάβες
 καλά νὰ πλύνουν τὸ νεκρὸ, νὰ τὸν ἀλείψουν λάδι,
 ἐκεῖ κάπου παράμερα μὴν τὸν ἰδῆ ὁ γέρος.

Κι οἱ σκλάβες σὰν τὸν πλύνανε, με λάδι τὸν ἀλείψαν
 και τὸν ὀμορφοστόλισαν. Και τότε ὁ Ἄχιλλεας
 μονάχος τὸν ἐσήκωσε, τὸν ἔβαλε στὸ στῶμα
 κι οἱ παραγιοὶ του, οἱ δυὸ μαζί, τὸν πήγανε στ' ἀμάξι.

Ἔστερα μπαίνει στὴ σκηνή, κάθεται στὸ θρονί του
 κι εἶπε στὸ γέρο - Πρίαμο πού ἀμίλητος καθόταν:
 « Λεύτερο τώρα, γέροντα, τὸ λείψανο, ὅπως εἶπες,

- » ἦσυχον ἐκεῖ στό στρῶμα του. Κι ἄμα χαράξῃ ἡ μέρα,
 » πάρτο καί σύρε στό καλό. Μόν' ἔλα τώρα, ἄς φᾶμε.»
 Εἶπε· κι οἱ δοῦλοι του ἔσφαξαν λευκόμαλλον ἄρνάκι,
 τὸ ψήσανε, τὸ λιάνισαν καὶ κάθισαν νὰ φᾶνε.
 Ὁ γέρος πίνοντας ἐκεῖ θαυμάζει τοῦ Ἀχιλλέου
 τὸ στέριο λεβεντόκορμον καὶ τὴν ἀντρίκιαν ὄψῃ
 κι ὁ Ἀχιλλέας τὸ ἀγαθὸ τὸ ἀνάβλεμμα τοῦ γέρου
 καὶ τὴ γλυκιά του τὴ λαλιά καὶ τὴ σοφὴ κουβέντα.
 Κι ἀφοῦ ἦπιανε κι ἀπόφαγαν, ὁ Πρίαμος τοῦ λέει:
 — « Παιδί μου, ἡ ὥρα πέρασε, πές τους νὰ μοῦ ἐτοιμάσουν
 » λίγο κι ἐγὼ νὰ κοιμηθῶ. Δὲν ἔχω κλείσει μάτι
 » ἀφόντας ὁ λεβέντης μου σκοτώθηκε καὶ πάει.»
 Εἶπε ὁ Ἀχιλλέας κι ἐτοιμάσαν καὶ ρώτησε τὸ γέρο:
 — « Πές μου, πόσο θέλεις καιρὸ τὸν Ἔκτορα νὰ κλάψῃς,
 » νὰ πῶ νὰ πάψῃ ὁ πόλεμος ; » Κι ὁ Πρίαμος τοῦ εἶπε:
 « Μέρησ ἐννιά τὸ λείψανον θὰ κλαίμε μὲς στὸν πύργον,
 » στὶς δέκα θὰ τὸν θάψωμε καὶ θὰ δειπνήσῃ ὁ κόσμος,
 » τὴ μέρα τὴν ἐνδέκατη θὰ στήσωμε τὸ μνήμα.»

Τ' ἄλλο πρωὶ σηκώθηκεν ὁ πικραμένος γέρος,
 πῆρε τοῦ γιοῦ του τὸ κορμὶ καὶ γύρισε στὴν Τροία
 κι ὅπως τὰ συμφωνήσανε ἔτσι κι ἐγέναν ὄλα.

Ὅμηρος. [Μετάφρ. Μιχ. Στασινοπούλου.]

Ο ΑΛΚΑΝΔΡΟΣ

(ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΟΥ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ)

Ἡ Σπάρτη, πρὶν ἀποκτήσῃ νόμους, ἐκινδύνευσε νὰ καταστραφῇ ἀπὸ τὰς ταραχάς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν συχνόταται εἰς αὐτήν. Ἕνας μόνον θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν σώσῃ ἀπὸ αὐτάς, ὁ σοφὸς καὶ δίκαιος Λυκούργος. Ἀλλ' ἀκριβῶς τότε ὁ Λυκούργος περιήρχετο τὰς διαφόρους χώρας, διὰ νὰ μάθῃ ποῖα ἐξ αὐτῶν εἶχον τοὺς καλυτέρους νόμους. Οἱ Σπαρτιᾶται τὸν προσεκά-

λεσαν πολλές φορές με άπεσταλμένους να επανέλθω εις τήν πατρίδα καί να τήν σώσω, θέτων καταλλήλους νόμους.

Ἄλλ' ὁ Λυκοῦργος ἐβράδυνε νά ἐπιστρέψω εις τήν Σπάρτην. Μὲ τοῦτο ἤθελε νά κάμω τοὺς Σπαρτιάτας νά ἐνοήσουν καλῶς ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νά ὑπάρχουν νόμοι καί ὅτι οἱ πολῖται πρέπει νά φυλάττουν τοὺς νόμους πρὸς ὄφελος ἐκάστου καί τῆς πόλεως ὀλοκλήρου.

Ὅταν τέλος ἐπανῆλθεν, ἤρχισε νά συνομιλῆ μὲ τοὺς ἀρίστους ἐκ τῶν πολιτῶν διὰ τοὺς νόμους, οἱ ὅποιοι κατὰ τήν γνώμην των θά σώσουν τήν πόλιν. Ἀφοῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐμελετήθησαν οἱ νόμοι, ἔστειλεν ὁ Λυκοῦργος εις τοὺς Δελφοὺς καί ἠρώτησε τὸ μαντεῖον, ἂν οἱ νόμοι, τοὺς ὁποίους σκέπτεται νά θέσῃ, εἶναι καλοὶ διὰ τήν Σπάρτην.

Ἡ Πυθία τότε ἀπήντησεν ὅτι οἱ νόμοι εἶναι ἀρεστοὶ εις τὸν Ἀπόλλωνα καί ἐφ' ὅσον θά τοὺς τηρῆ ἡ Σπάρτη, θά γίνῃ μία ἀπὸ τὰς καλυτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

Τότε εις τήν συνέλευσιν τοῦ λαοῦ ὁ Λυκοῦργος ἤρχισε νά λέγῃ τοὺς νόμους. Καί εἶπεν ὅτι δὲν θά εἶναι γραπτοί, ἀλλὰ πρέπει νά τοὺς διαφυλάξῃ ἕκαστος πολίτης εις τήν μνήμην του, νά παραδίδωνται ἀπὸ στόματος εις στόμα καί κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νά καταστήσουν ἀπλή συνήθεια.

Ὁ νέος Ἀλκανδρος τραυματίζει τὸν Λυκοῦργον.

Πολλοὶ εὐποροὶ Σπαρτιάται, ὅταν ἤκουσαν ὅτι θά διανεμηθῆ ἡ γῆ εις ἴσας μερίδας, ὅτι θά συνεισφέρουν ὅλοι διὰ τὰ κοινὰ συσσίτια, ὅτι πρέπει νά ἀνατρέφονται τὰ παιδιά μὲ σκληραγωγίαν, ἂν θέλουν νά εἶναι ἡ Σπάρτη πάντοτε ἰσχυρά, ἤρχισαν νά γογγύζουν. Ἐντὸς ὀλίγου ἠνώθησαν οἱ δυσηρεστημένοι καί ἐσκέφθησαν πῶς νά ἐμποδίσουν τὸν λαὸν νά παραδεχθῆ τοὺς νόμους τοῦ Λυκοῦργου.

Μίαν ἡμέραν οἱ συνεννοημένοι ἤρχισαν αἴφνης νά φωνάζουν καί νά ἀποδοκιμάζουν τὸν Λυκοῦργον. Μερικοὶ ὥρμησαν ἐναντίον του μὲ τὰς ράβδους των καί ἄλλοι ἔρριπτον λίθους.

Εἷς νέος προηγεῖτο τῶν ἄλλων μὲ ὑψωμένην τήν ράβδον.

Ἦτο ὁ νέος Ἄλκανδρος. Αὐτὸς ἐκτύπησε μὲ τὴν ράβδον τὸν Λυκοῦργον εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸν ἐπλήγωσεν εἰς τὸν ἕνα ὀφθαλμόν.

Ὁ Λυκοῦργος τότε ἔδειξε τὸν αἵματωμένον του ὀφθαλμόν εἰς τὸν λαόν.

— Ἰδέτε, εἶπεν, ἐνῶ ἦλθα μὲ τὴν ἰδικὴν σας πρόσκλησιν καὶ μὲ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Ἀπόλλωνος νὰ θέσω νόμους, τί παθαίνω.

Ὁ λαὸς ἠγανάκτησεν ἐναντίον τῶν στασιαστῶν καὶ ὤρμησε καὶ συνέλαβε τὸν νέον Ἄλκανδρον, τὸν ὁποῖον καὶ παρέδωσεν εἰς τὸν Λυκοῦργον.

— Ἐχεις δικαίωμα νὰ τὸν τιμωρήσῃς ὅπως θέλεις, ἐφώναζαν.

Ὁ Λυκοῦργος παρέλαβε τὸν Ἄλκανδρον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ τὴν συνοδείαν τοῦ λαοῦ. Πρὶν εἰσελθῆ, εἶπεν εἰς τὸν λαόν νὰ διαλυθῆ.

Ἐκπληξίς καὶ μετάνοια.

Εἶναι δικαιολογημένη ἡ περιέργεια τοῦ καθενὸς νὰ μάθῃ πῶς ἐτιμωρήθη ὁ Ἄλκανδρος ἀπὸ τὸν Λυκοῦργον. Ἄλλ' ἄς ἔχῃ ὀλίγην ὑπομονήν, νὰ μάθῃ πρῶτον κατιτὶ ἀπαραίτητον.

Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Λυκούργου ἐνόμιζον ἄριστον ἄνδρα ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ὠφελῆ, ὅσον ἠδύνατο περισσότερο, τοὺς φίλους του καὶ νὰ θλάπτῃ, ὅσον ἠδύνατο περισσότερο, τοὺς ἐχθροὺς του.

Ἐπέρασαν αἰῶνες, ἕως ὅτου ὁ σοφὸς Σωκράτης διδάξῃ ὅτι θὰ προετίμα καλύτερα νὰ ἀδικῆται ἀπὸ τοὺς ἄλλους, παρὰ νὰ ἀδικῆ.

Καὶ πάλιν ἐπέρασαν αἰῶνες, ἕως ὅτου ἔλθῃ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ διδάξῃ ὅτι δὲν διαφέρει ὁ καλὸς ἀπὸ τὸν κακόν, ὅταν εὐεργετῆ ἐκείνους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εὐηργετήθη· διότι καὶ ὁ κακὸς οὐδέποτε εἶναι ἀχάριστος πρὸς τοὺς εὐεργέτας. Ὁ καλὸς ὀφείλει νὰ ἀγαπᾷ καὶ τοὺς ἐχθροὺς του καὶ νὰ προσπαθῆ νὰ εἶναι τέλειος, ὅπως ὁ

ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἀνατέλλει τὸν ἥλιον καὶ διὰ τοὺς καλοὺς καὶ διὰ τοὺς κακοὺς καὶ βρέχει ἐπίσης καὶ διὰ τοὺς καλοὺς καὶ διὰ τοὺς κακοὺς.

Ὁ Λυκοῦργος λοιπὸν εἶπεν εἰς τοὺς ὑπηρέτας του νὰ φύγουν καὶ ἔμεινε μόνος μὲ τὸν Ἄλκανδρον, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν:

— Ἀγαπητέ μου νέε, σύ, ὁ ὁποῖος μοῦ ἐπλήγωσες τὸν ὀφθαλμόν, εἶσαι ὑποχρεωμένος καὶ νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ θεραπευθῶ.

Ἦτο ἡ πρώτη ἔκπληξις τοῦ Ἄλκάνδρου, ὁ ὁποῖος μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐξετέλει τὰς προσταγὰς τοῦ Λυκοῦργου.

Ἐξεπλάγη ἀκόμη περισσότερο, ὅταν εἶδε μὲ πόσῃ ἀπλότητά καὶ λιτότητά ἔζη ὁ Λυκοῦργος· διότι οἱ ἐχθροὶ του εἶχον διαδώσει ὅτι εἰς τὴν περιοδείαν του εἶχε κερδίσει πολὺν χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ ὅτι ἤθελε νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἄλλους νὰ ζοῦν ἀπλὴν ζωὴν, διὰ νὰ μένῃ μόνος αὐτὸς πλούσιος.

Ὅταν ἔβλεπεν ὁ Ἄλκανδρος μὲ πόσῃ ἀπλότητά ἔζη ὁ Λυκοῦργος καὶ μὲ πόσῃ ὑπομονῇ ὑπέφερε τοὺς πόνους ἀπὸ τὴν πληγὴν, ἐντρέπετο, διότι ἐφέρθη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πρὸς τοιοῦτον ἄνδρα. Προσεπάθει λοιπὸν μὲ κάθε τρόπον νὰ περιποιητῇ τὸν Λυκοῦργον καὶ νὰ φανερώνῃ τὴν μεταμέλειάν του.

Ὅταν ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ, ὁ Λυκοῦργος ἄφησεν ἐλεύθερον τὸν Ἄλκανδρον.

Εἰς τοὺς φίλους του ὁ Ἄλκανδρος διηγεῖτο μὲ ἐνθουσιασμόν πῶς ἐπέρασε μὲ τὸν Λυκοῦργον:

— Δὲν πιστεύει μόνον, ἔλεγεν, εἰς ὅσα νομοθετεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πολλοῦ τὰ ἐκτελεῖ μὲ θαυμαστὴν ἀκρίβειαν.

Ὁ Λυκοῦργος, διὰ νὰ ἐνθυμῆται τὸ πάθημά του καὶ τὴν θεραπείαν του, ἴδρυσεν ναὸν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν. Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οἱ Σπαρτιᾶται ἄφησαν τὴν συνήθειαν νὰ παρουσιάζονται εἰς τὰς συνελεύσεις μὲ ράβδους.

Κατὰ Πλούταρχον. [Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.]

« Βίοι Παράλληλοι »

Ο ΚΡΟΪΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ

Ὁ Κροΐσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἦτο τόσο πλούσιος, ὥστε τὰ πλοῦτη του κατήντησαν παροιμιώδη. Ἐκαυχᾶτο διαρκῶς διὰ τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς του καὶ ἐπίστευεν, ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος τῶν ἀνθρώπων.

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τῶν Ἑπτὰ Σοφῶν * τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροΐσου μετέβη εἰς Σάρδεις πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλούτου τούτου βασιλέως. Ὁ Κροΐσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλοῦτη του ἤθελον θαμβώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου Ἑλληνοσ. Ἀφοῦ λοιπὸν κατὰ διαταγὴν του ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὄλοι οἱ θησαυροὶ του, ἠρώτησεν αὐτὸν ἂν ἐγνώρισεν εἰς τὴν ζωὴν του ἄλλον ἄνθρωπον εὐτυχέστερον ἀπὸ αὐτόν. Ὁ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι ἐγνώρισεν τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὁποῖος, ζήσας ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει καὶ ἀναθρέψας καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Κροΐσος δυσηρεστήθη, διότι ὁ Σόλων δὲν ἔκρινε τὴν εὐτυχίαν ἀπὸ τὸν πλοῦτον καὶ ἠρώτησεν αὐτόν ἐκ δευτέρου, ἐὰν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

— Ναί, ἀπεκρίθη καὶ τότε ὁ Σόλων ἐγνώρισα τοὺς Ἀργεῖους Κλέοβιν καὶ Βίτωνα. Οὗτοι ἐτιμῶντο καὶ ἐθαυμάζοντο ἀπὸ ὄλους διὰ τὴν ἀδελφικὴν τῶν ἀγάπην καὶ διὰ τὴν ἀξίει-
παινον ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν γράϊαν μητέρα τῶν, ἀπέθανον δὲ θάνατον γλυκύτατον καὶ ἄλυπον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν.

Ὁ ὑπερήφανος Κροΐσος ὠργίσθη τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν:

— Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάσσεις καὶ ἐμὲ μεταξὺ τῶν εὐδαιμόνων ἀνθρώπων τῆς γῆς;

Ὁ Σόλων ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν καὶ ἐφρόνει, ὅτι εἰς

τούς βασιλείς δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν τὰ εὐχάριστα, ἀλλὰ τὰ ἄριστα. Διὰ τοῦτο ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖσον:

— Τὸ μέλλον τοῦ θίου εἶναι ἄδηλον καὶ δι' αὐτὸ κανεὶς δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν του. Εὐδαιμίων ἀληθῶς εἶναι ὁ τελειῶνων εὐδαιμόνων τὸν θίον του, διότι ὁ θίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει τοὺς ἀγῶνας. Καθὼς δὲ πρὶν περατωθῆ ὁ ἀγὼν οὐδένα στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιοῦτοτρόπως μηδένα πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ θίου του.

Οἱ σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν * αὐτὸν ἀκόμη περισσότερον, ὥστε δυσηρεστημένος ἀπέπεμψεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν Ἑλληνα.

Ἀργότερον ἢ ὑπεροψία καὶ τὰ πλούτη τοῦ Κροῖσου παρεκίνησαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν. Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν πόλεμον ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Κύρου καὶ ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασίλειόν του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις, καὶ ὄλους τοὺς θησαυροὺς του. Συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευε νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, διότι ὁ Κύρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζῶντα ἐνώπιόν του.

Ἡ πυρὰ εἶχεν ἐτοιμασθῆ, ὁ δὲ Κροῖσος εἶχε τεθῆ ἐπ' αὐτῆς. Ἄλλ' ἐνῶ ἔμελλον νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος καὶ ἀνεφώνησεν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του τρεῖς φορές:

— Σόλων, Σόλων, Σόλων !

Ὁ Κύρος ἠρώτησε ποῖος ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο. Τότε ὁ Κροῖσος διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὁποῖους παρὰ τοῦ Ἑλληνος ἐκείνου εἶχεν ἀκούσει.

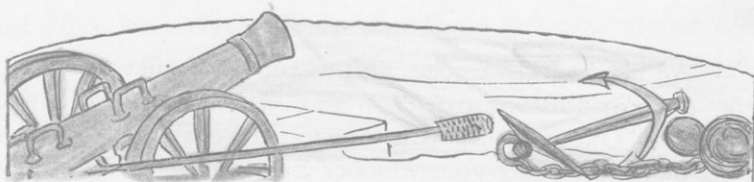
Ὁ Κύρος συνησθάνθη ὄλην τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, καθ' ὅσον μάλιστα ἢ ὀδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροῖσου ἐπεβεβαίωσε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως ποτὲ

καὶ αὐτὸς δυστυχῆσει, συνῆλθεν εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ εὐθὺς διέταξε νὰ καταβιβάσουν ἀπὸ τὴν πυρὰν τὸν Κροῖσον. Τοιοῦτοτρόπως τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν εἰς τὴν παραφορὰν * τῆς νίκης καὶ τῆς ὑπερηφανείας τοῦ ἐσκόπευε ν' ἀφαιρέσει ἀπὸ αὐτόν.

Λέων Μελάς.

« Γεροστάθης »

Η ΚΥΡΑ ΧΡΥΣΗ

Ο αρχηγός, του οποίου τὸ ὄνομα ὑπενθύμιζε τόσας νίκας, ἡ δὲ ἀνδρεία ἐγέννα τόσας ἐλπίδας, ἐκάθητο σκεπτικός καὶ μελαγχολικός ἐμπρὸς ἀπὸ ἑνα οἰκίσκον, πού τὸν εἶχε μεταβάλλει εἰς ἀρχηγεῖον. Ἦτο περιτριγυρισμένος ἀπὸ τὰ παλικάρια του. Ἡ σκυθρωπότης του ἐκαθρεπτιζέτο εἰς τὰ πρόσωπά των καὶ ἡ σιωπὴ του ὠμίλει καὶ ἔλεγε λόγους θλιβεροὺς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ καθενός. Δὲν εἶχον πλέον τροφάς, δὲν εἶχον πολεμεφόδια. Ὁ ἐχθρὸς ἔλαβε νέας ἐπικουρίας καί, ἀφοῦ ἔκλεισε κάθε ὁδὸν σωτηρίας, ἠπείλει ἤδη καὶ τὸ χωρίον, τοῦ ὁποίου ἐτάχθησαν φρουροί.

“Ἐναν ἄνθρωπο νὰ εἶχα γιὰ πέταμα... εἶπε τέλος ὁ ἀρχηγός, συνεχίζων σκέψιν, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ εἶχεν εἰς τὸν νοῦν του.

— Ἐναν ἄνθρωπο ; Καὶ τί εἶμαστε ἐμεῖς ;

— Καὶ δὲν εἶναι κανεὶς ἀπὸ μᾶς ἄξιος ; ἠρώτησαν τὰ παλικάρια.

— Γιὰ πέταμα, ὄχι ! Ἀπήνησε μὲ βαρεῖαν φωνὴν ὁ ἀρχηγός καὶ περιέβαλεν ὄλους μαζί μὲ φιλόστοργον βλέμμα.

Μετὰ μικρὰν δὲ σιωπὴν :

— Ἀφήστε νὰ συλλογιστῶ ἀκόμη, προσέθεσε.

Θρησκευτικὴ σιγὴ ἐπηκολούθησε. τὴν ὁποίαν διέκοπτε πότε πότε τὸ θορυβῶδες φύσημα, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ ἀρχηγός ἐξέπεμπεν ἀπὸ τὸ στόμα του τὸν κάπνόν τοῦ μικροῦ τσιμπουκίου του καὶ τὴν ἐντὸς τοῦ στήθους του κοχλάζουσαν * στενοχωρίαν.

— “Άς περάση και απόψε, εἶπε τέλος ἐγειρόμενος. Ἐχει ὁ Θεός ἄς πάη καθέννας στή θέση του. Ὅλοι ὄλοι ἀπομείναμε εἰκοσιδύο. Ὅποιος κάμη τίποτε χωρίς τή διαταγή μου, εἶναι σά νά σκοτώση δέκα χριστιανούς. Συλλογιστήτε πόσοι κρέμονται ἀπό μᾶς.

Ἐφοῦ εἶπεν αὐτά, ἐστράφη και ἐπροχώρησε μέ θῆμα βραδύ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οἰκίσκου.

Ὁ λόφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρίσκετο τὸ χωρίον, ἦτο δυσπρόρητος*. Οἱ ἐχθροὶ τὸ ἐγνώριζον καλῶς και δὲν ἐτόλμων νά κάμουν τρίτην ἔφοδον, ἀφοῦ τόσον ἀκριβᾶ εἶχον πληρώσει τὰς δύο προηγουμένας. Ἐκριναν φρονιμώτερον νά καταβάλουν τοὺς χριστιανούς μέ τὴν πείναν και, ἀφοῦ ὠχυρώθησαν εἰς τὰς πέριξ διόδους, ἀνέμενον τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ ἀρχηγός, ἐννοήσας τὸ σχέδιον, ἐμαίνετο ὡς λέων εἰς κλωθόν. Νά ἀποτολήση ταχεῖαν κάθοδον*, θά ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς νά ὠδήγει τοὺς ὀπλίτας του εἰς θεβαίαν παγίδα. Νά περιμένη; Ἐπὶ δύο ἡμερῶν εἰς ἐκείνους μὲν εἶχε διανείμει ἐν τέταρτον σιτηρεσίου*, αὐτὸς δὲ δὲν ἔφαγε καθόλου.

— Γιατί βαρυθογκᾶς ἔτσι, καπετάνιο μου; ἠρώτησε πησιάζουσα γραῖα ἐξηκοντοῦτις περίπου, βραχύσωμος και ἰσχνή*. Σὲ βλέπω και ραγίζεται ἡ καρδιά μου.

— Ἄ! ἐσὺ εἶσαι, κυρα-Χρυσή;

— Ἐγώ, γιέ μου.

— Ἄμ' τί νά ἔχω; Δὲν τᾶ βλέπεις και τοῦ λόγου σου;

Ἐχαθήκαμε, κυρα-Χρυσή!

— Ἐχει ὁ Θεός, παιδί μου!

— Τὸ ξέρω, μὰ... πρέπει νάχωμε κι ἐμεῖς.

Και ἐκτύπησε διὰ τῆς χειρὸς τὴν κεφαλὴν του.

— Και μήπως εἶναι δικό σου τὸ φταίξιμο;

— Μὴν κοιτάζης τί εἶναι. Τί θά ποῦνε...

— Μπορῶ νά σὲ ρωτήσω ἕνα λόγο, σὰ μᾶνα σου πού εἶμαι στὰ χρόνια;

— Στὸς ὀρισμούς σου, κυρα-Χρυσή. Πῶτα.

— Εἶπες πρῶτύτερα στὰ παλικάρια... ἤμουνα στὴν πόρτα

καὶ τ' ἄκουσα... εἶπες, πὼς ἂν εἶχες ἕναν ἄνθρωπο γιὰ πέταμα...

— Αἴ ! τί, ξέρεις κανέναν ; ἀνέκραξεν ἀνορθούμενος ὁ ἀρχηγός.

— Παιδί μου... μὴ θυμώσης... δὲν κάνω ἐγώ ; ... ἠρώτησεν ἡ γραῖα, ἐκφέρουσα μετὰ δειλίας ἐκάστην συλλαβήν.

Ὁ ἀρχηγός κατέπεσεν ἐπὶ τῆς στρωμνῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκάθητο, μὲ μεγάλην ἀπογοήτευσιν.

— ὦχ, ἀδελφή, εἶπα ἄνθρωπο, δὲν εἶπα γυναῖκα ! Ἄσε με στὸ χάλι μου, κυρα - Χρυσή, δὲν εἶναι δική σου δουλειά...

Καὶ ἀφοῦ περιετυλίχθη μὲ τὴν κάπαν του, ἐστράφη ἀντιθέτως, ὅπως κοιμηθῆ δῆθεν. Ἄλλὰ ποῦ νὰ κοιμηθῆ ; Τὸν ἔβλεπε συστρεφόμενον ἐπὶ ὥραν ὀλόκληρον ἡ κυρα - Χρυσή τὸν ἤκουε νὰ φυσᾷ καὶ νὰ στενάζῃ καὶ ἐρραγίζετο πράγματι ἡ καλή της καρδιά.

Αἴφνης ἡ βαρεῖα φωνὴ του ἠκούσθη εὐκρινῶς *, λέγουσα :

— Ἐπήγαινα ἐγώ, μὰ ὕστερα ; Θὰ τοὺς κατάκοβαν ὄλους. Ν' ἀφήσω χωρὶς σκύλο τὸ μαντρί ;

Τὸ σῶμα του ἐν τούτοις δὲν ἐκινεῖτο.

— Θὰ παραμιλᾷ, ἐσκέφθη ἡ γραῖα καὶ ἐπλησίασεν ἠρέμα.

— Νὰ τότε στείλω, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἀρχηγός, ν' ἀνεβῆ εἰς τὸν γκρεμισμένο πύργο καὶ νὰ σηκώσῃ ἐπάνω μιὰ σημαία μὲ σταυρό. Βέβαια δὲ θὰ γύριζε, μὰ οἱ Τοῦρκοι τὸ πρωί, γιὰ νὰ μὴ θρεθοῦν ἀνάμεσα σὲ δυὸ φωτιές, θὰ μ' ἄδειάζαν τὴ ρεματιά καὶ θὰ γλίτωνα...

Ἄ ! αὐτὸ ἦταν... εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ κυρα - Χρυσή καὶ ἀνέμεινε νὰ ἀκούσῃ ἀκόμη. Ἄλλ' ἤδη ὁ ἀρχηγός ἐκοιμᾶτο.

Ἡ κυρα - Χρυσή ἦτο ὁ μόνος θῆλυς κάτοικος τοῦ χωρίου. Εἶχεν ἀρνηθῆ νὰ ἀκολουθήσῃ τὰ λοιπὰ γυναικόπαιδα καὶ παρέμεινε διὰ νὰ περιποιῆται τὸν καπετάνιον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔτρεφε μητρικὴν ἀληθῶς στοργήν. Ἀπὸ δύο ἡμερῶν συγγεμρίζετο * ἀγογγύστως τὴν ἀσιτίαν * του, ἄϋπνος δὲ ἐφρούρει αὐτόν, ὡς ὁ ἄριστος τῶν ὑπασπιστῶν.

Καὶ τώρα, ἀφοῦ ὑφῆρασε * τὸ σχέδιόν του, κατείχετο ὑπὸ παραδόξου ταραχῆς. Ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ Θεὸς τῆς τὸ ἀπέκάλυψεν, ἵνα τὸ ἐκτελέσῃ αὐτή. Ἐνόμιζεν, ὅτι εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἦτο ἤδη ἡ ζωὴ ὄλων, ὅτι πᾶσα στιγμή θραδύτητος θὰ κατέστρεφε τὸ σχέδιον.

— Θὰ χαθῶ, ἐσκέπτετο, μὰ θὰ σώσω εἴκοσι παλικάρια καὶ τὸν ἀρχηγό. Εἶδες τί εἶπε ; Καθένας τους ἀξίζει γιὰ δέκα. Θεέ μου, δώσε μου φώτιση καὶ δύναμη.

Ἦνοιξε μικρὸν σακίδιον, τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὅλας τὰς ἀποσκευὰς τοῦ ἀρχηγοῦ, ἀνέσυρεν ἐξ αὐτοῦ μικρὰν λευκὴν σημαίαν, φέρουσαν ἐρυθρὸν σταυρὸν καὶ ἠσπάσθη αὐτόν.

— Θεέ μου, δώσε μου φώτιση καὶ δύναμη, ἐπανέλαβε καθ' ἑαυτήν. Νὰ καλό, ποῦ μήτε τὸ ὄνειρεύτηκα ποτέ μου !

Καὶ ἐξῆλθεν ἀκροποδητὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην θύραν τοῦ οἰκίσκου.

ἮΟ Θεὸς τὴν περιέβαλε μὲ νέφος, ὥστε νὰ διέλθῃ ἀπαρατήρητος διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν ; ἮΟ Θεὸς ἐνίσχυσε * τοὺς τρέμοντας πόδας τῆς γραίας καὶ τῆς ἔδωσε πτερὰ νὰ τὴν φέρουν μακρὰν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ παρακειμένου λόφου ; ἮΟ Θεὸς τὴν ἐβοήθησε νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ γκρεμισμένου πύργου καὶ νὰ ὑψώσῃ ἐπὶ κλάδου τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ καὶ τῆς σωτηρίας ; ἮΟ Θεὸς ἔπεμψε τοὺς ἀγγέλους του νὰ τὴν παραλάβουν ὡς ψυχὴν δικαίου καὶ νὰ τὴν ἐπαναφέρουν διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν πάλιν ζῶσαν, μετὰ δώρον κοιπιώδη ὁδοπορίαν ; ἮΟ Θεὸς βέβαια, ὁ ὁποῖος βοηθεῖ πᾶσαν ἀγαθὴν πρᾶξιν ἐκείνων, ὅσοι μὲ πίστιν καὶ ἀγάπην ἐπικαλοῦνται τὸ ὄνομά του.

ἮΟ ἀρχηγὸς ἠγέρθη πρὶν ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος. Μὲ βαρεῖαν τὴν κεφαλὴν ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν καί, ὅπως ἔβλεπε καθ' ὄλην τὴν νύκτα τὸν γκρεμισμένον πύργον, πρὸς αὐτὸν ἐστράφη πάλιν τὸ πρῶτον τοῦ βλέμμα.

— Ὦνειρεύομαι ! Εἶπε, μὴ δυνάμενος νὰ πιστεύσῃ εἰς ὅ,τι ἔβλεπεν. Ὦνειρεύομαι ἀκόμη ; Κύριε ἐλέησον !

Καὶ ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, διευθύνων διαρκῶς τὰ βλέμματά του εἰς τὸ ἐρυθρόλευκον ὕφασμα, τὸ ὁποῖον,

σειόμενον ὑπὸ τῆς πρωϊνῆς αὔρας, διεγράφετο ἤδη εὐκρινῶς εἰς τὸν ροδόχρουν οὐρανόν.

— Κώστα! Φραγκιό! Μιχάλη! ἀνέκραξε.

Μετ' ὀλίγα λεπτά οἱ πλείστοι περιεκύκλωνον τὸν ἀρχηγόν των.

— Δέτε, εἶπε δεικνύων τὴν σημαίαν. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔσωσε! . . .

Ὅτε κατόπιν ἐζήτησαν νὰ ἐξηγήσουν τὸ θαῦμα, οὐδεὶς ἀπέδωσε τοῦτο εἰς τὴν κυρα - Χρυσήν. Ἐκείνη δέ; Ἐκείνη ἐντράπη νὰ ὁμιλήσῃ. Δὲν τῆς εἶπεν ὁ ἀρχηγός, ὅτε προσεφέρετο: « Δὲν εἶναι δική σου δουλειά »; Δὲν εἶπε κατόπιν εἰς τοὺς ἄλλους: « Ὁ Θεὸς μᾶς ἔσωσε »;

Ἰωάννης Δαμβέργης.

« Οἱ Κοῆτες μου »

Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι ὅπου σ' ἀντικρίζω
 μὲ λαχτάρα σταματῶ
 καὶ περήφανα δακρῦζω,
 ταπεινά σὲ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
 κάθε θεῖα σου πτυχὴ
 καὶ μαζί σου φτερουγίζει
 τῆς Πατρίδας ἡ ψυχὴ.

Ὅταν ξάφνου σὲ χαϊδεύῃ
 τ' ἀγεράκι τ' ἀλαφρό,
 μοιάζεις κύμα πὺ σαλεύει
 μὲ χιονόλευκον ἄφρό.

Κι ὁ Σταυρὸς πὺ λαμπυρίζει
 στὴν ψηλὴ σου κορυφή,
 εἶν' ὁ φάρος πὺ φωτίζει
 μιὰν ἐλπίδα μας κρυφὴ.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου χτυπῶ,
σὸν ἀγία σὲ λατρεύω,
σὰ μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή :
Νάσαι πάντα δοξασμένη,
ὦ Σημαία γαλανή !

Ἰωάννης Πολέμης.

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ο ΚΕΡΚΕΖΟΣ *

Εἰς τοῦ Σαΐτονικολῆ ἐμοίραζαν τοὺς πρώτους σισανέδες * ποὺ ἔφερε τὸ « Πανελλήνιον » *. Μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἐπῆγε καὶ ὁ Ἄνδρουλιὸς νὰ πάρη, ἀλλ' ἐνῶ ἔφθασεν ἐκ τῶν πρώτων, ἐπλησίασε μὲ τοὺς τελευταίους, ὅταν ἔμεναν ἀκόμη τέσσαρα ἢ πέντε μόνον τουφέκια καὶ οἱ ἀπαιτηταὶ * ἦσαν δεκαεῖντε καὶ περισσότεροι. Ὁ Ἄναγνώστης ὁ Πλατῆς, καθήμενος, κατέγραφεν ἐκείνους ποὺ ἐλάμβανον ὄπλα, ὁ δὲ Σαΐτονικολῆς, ὄρθιος, τὰ ἐμοίραζεν, ἀπευθύνων εἰς ἕκαστον μίαν εὐχὴν :

— Καλορίζικο ! Τιμημένο νὰ τὸ θαστᾶς καὶ τιμημένο νὰ σὲ θγάλη ! Καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ὁ Ἄνδρουλιὸς, ὑποχωρῶν εἰς ὄλους, ἀπωθούμενος καὶ ἀπωθῶν, ἐκινδύνευε νὰ μὴ πάρη τίποτε ἄλλ' ἐπὶ τέλους εὐρέθη ἐνώπιον τοῦ Σαΐτονικολῆ, ὅστις ἦτο γυρισμένος τὴν στιγμήν ἐκείνην πρὸς τὴν γωνίαν ὅπου εἶχον τοποθετηθῆ τὰ ὄπλα καὶ ὅστις ἐστράφη κρατῶν ἕνα σισανέν. Ἦνοιγε δὲ τὸ στόμα νὰ εἴπῃ τὴν ἀπαραίτητον εὐχὴν καὶ ὁ Ἄνδρουλιὸς ἐκινήθη νὰ πάρη τὸ τουφέκι, ὅτε ὁ Σαΐτονικολῆς τὸν εἶδε καὶ ἔκαμε κίνημα ἐκπλήξεως καὶ δισταγμοῦ.

— Μωρέ, δὲν ἀφήνεις, καημένε Ἄνδρουλιό, νὰ τὸ πάρη κανεὶς ἄλλος ; τοῦ εἶπε μὲ δυσφορίαν * ἀνθρώπου ποὺ ἀναγκάζεται νὰ φανῆ σκληρός. Ἐσὺ, τί νὰ σοῦ πῶ...

Ὁ Σαΐτονικολῆς ἤθελε νὰ εἶπῃ: Ἐσὺ τί νὰ τὸ κάμης ; Καὶ ὁ Ἄνδρουλιός, ὅσον καὶ ἂν ἦτο πρᾶος καὶ ταπεινός, ἐταράχθη. Δὲν εἶπεν ὅμως τίποτε, ἀλλ' ἀπεσύρθη ἀποσβολωμένος εἰς μίαν ἄκρην, ὡς νὰ μὴ ἔβλεπε τὴν θύραν διὰ νὰ φύγῃ. Ὁ Σαΐτονικολῆς μετενόησεν ἀμέσως καὶ ἐλυπήθη διὰ τὴν σκληράν του φράσιν' ἀλλ' ἦτο πλέον ἀργά, διότι ἄλλοι ἔσπευσαν καὶ ἤρπασαν τὰ ὑπολειπόμενα τουφέκια, χωρὶς μάλιστα νὰ περιμένουν τὴν εὐχὴν.

— Τὸ πίστεψες αὐτὸ ποὺ σοῦ εἶπα, Ἄνδρουλιό, κι ἀφήκες νὰ πάρη ἄλλος τὸ τουφέκι ; ἐφώναξε πρὸς αὐτὸν γελῶν, διὰ νὰ συγκαλύψῃ τὸ πρᾶγμα. Ἐγὼ σὲ θαρροῦσα γιὰ πῶ ξυπητό. Ἀκοῦς ν' ἀφήσῃ νὰ τοῦ πάρη ἄλλος τὸ τουφέκι !

— Δὲ θέλω σισάνε, καπετὰν Νικολή, ἀπήντησεν ὁ Ἄνδρουλιός. Καλύτερα ποὺ τὸν πῆρε ἄλλος. Ἐχω μιὰ παλιολαζαρίνα * ἐγὼ... κάνει κι αὐτὴ δουλειά.

Καὶ τὰ ἔλεγεν αὐτὰ χωρὶς πικρίαν, χωρὶς παράπονον' ἐμειδιά μάλιστα τώρα τὸ σύνηθες καλοκάγαθον μειδιάματά του, ἀλλ' εἰς τὰ γαλανὰ του μάτια ἐκυλίετο ἕν δάκρυ.

Ὁ Ἄνδρουλιός ἦτο νέος ἄνθρωπος, τριάντα περίπου ἐτῶν, κοντός, μὲ παχὺ ξανθὸν μουστάκι καὶ μὲ κνήμας ἰσχνάς.

Ἄλλ' ἄς μὴ ὑποθέσῃ κανεὶς, ὅτι ὁ Ἄνδρουλιός ἦτο ἐλαφρὸν καὶ μάταιον ὑποκείμενον *. Ὀλίγοι ἦσαν φιλόπονοι ὡσὰν αὐτὸν εἰς τὸ χωριό. Ἄμα ἐτελείωνε τὰς ἀγροτικὰς του ἐργασίας, ἐπηγγέλλετο * ἐπὶ τινὰς μῆνας τὸν κτίστην, εὔρισκε δὲ καιρὸν ἐν τῷ μεταξὺ νὰ ἐπιτηρῇ καὶ τὸν νερόμυλον, τὸν ὁποῖον εἶχε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἐθεώρει θεάρεστον ἔργον νὰ ἐκτελῇ χρέη νεωκόρου, νὰ κρούῃ τὸν κώδωνα τῆς ἐκκλησίας, νὰ φέρῃ φωτιὰν διὰ θυμιατόν, νὰ ἀνάβῃ καὶ νὰ περιποιητῆται τὰ κανδήλια, νὰ βοηθῇ τὸν ἱερέα κατὰ τὰ βαπτίσια' ἐλυπεῖτο δὲ διότι δὲν ἠγνώριζε γράμματα, διὰ νὰ δύναται νὰ ἐκτελῇ χρέη ψάλτου, ἀλλ' ὅπωςδῆποτε καθ' ὅλην τὴν λειτουργίαν δὲν

ἔπαυε νὰ συνοδεύη μὲ σιγανὸν μουρμούρισμα τὴν ψαλμωδίαν.

Δὲν περιωρίζετο δὲ ἡ εὐσέβειά του μόνον εἰς αὐτά, ἀλλ' εἶχεν ἀληθεῖς χριστιανικὰς ἀρετάς. Ἀπὸ τὸ στόμα του δὲν ἐξήρχετο ποτὲ ψυχρὸς λόγος, καὶ τόσο ἦτο καλοκάγαθος καὶ ταπεινός, ὥστε οἱ χωριανοὶ τὸν ἐφαντάζοντο ὡς μὴ δυνάμενον νὰ κακοποιήσῃ καὶ Τοῦρκον ἀκόμη.

Δὲν εἶχε κανένα ἐχθρόν, φυσικά, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἐνέπνεε, δὲν ἔλειπεν ὀλίγη εἰρωνεία. Εἰς τοῦτο δὲ συνετέλει * πρὸ πάντων ἡ κατασκευὴ του, ἡ σχεδὸν καχεκτική *, καὶ τὸ μικρόν του ἀνάστημα. Καὶ ὅταν εἰς τὸν χορὸν ἐπεδείκνυεν εὐστροφίαν καὶ ἐχοροπήδα, αἱ γυναῖκες ἐδάγκωναν τὰ χεῖλη των διὰ νὰ μὴ ξεκαρδιοσθῶν.

Ἄλλ' ὁ Ἀνδρουλιός, καὶ ὅταν φανερὰ ἔβλεπεν, ὅτι τὸν ἐχλεύαζον, δὲν ὠργίζετο οὐδὲ ἐδυσθύμει *. Ἐνίστε μάλιστα συνεμερίζετο * τοὺς γέλωτας τῶν ἄλλων, ὡς διὰ νὰ διασκεδάξῃ περισσότερον τοὺς θεατάς.

Δὲν γνωρίζω ἂν διὰ τῶν ὑπερβολικῶν τούτων χοροπηδημάτων του ἠθελε νὰ ἐπιδείξῃ παλικάρισμόν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οὐδέποτε ἐπροκάλεσε φιλονικίαν καί, ἂν κάποτε ἄλλοι τὸν προεκάλουν, αὐτὸς ὑπεχώρει.

Ἐγέλα λοιπὸν ὁ κόσμος μαζί του. Ὅταν δὲ ἤρχισεν ἡ ἐπανástασις καὶ ἠκούσθη, ὅτι ὁ Ἀνδρουλιός θὰ λάθῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον, ἐγέλασαν καὶ τὰ νήπια. Πάει ἡ Τουρκιά! Τινὲς ἐξέφραζον τὸν φόβον, ὅτι δὲν ἤξευρε νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ τουφεκιοῦ καὶ ἄλλοι, ὅτι θὰ τὸ ἐγέμιζε μέχρι στομίου. Κάποιος μὲ ἐβεβαίωνεν, ὅτι ὁ Ἀνδρουλιός ἐξελάμβανε τὸν πόλεμον ὡς χειροπέδα καὶ ὅτι εἶχε κόψει τὰ μαλλιά του σὺρριζα, διὰ νὰ μὴ τὸν πιάνουν ἀπ' αὐτὰ οἱ Τοῦρκοι.

Ὡς εἶδομεν, καὶ αὐτὸς ὁ καπετάνιος Σαῖτονικολῆς δὲν εἶχε καλυτέραν ἰδέαν. Ἄλλ' ὁ Ἀνδρουλιός δὲν ἐμνησικακήσῃ μετὰ τινος ὥρας μάλιστα ἐφαίνετο ὡς νὰ εἶχε παντελῶς λησμονήσῃ τὴν πικρὰν τοῦ ὀπλαρχηγοῦ φράσιν. Καὶ εἰς τὴν πρῶτην ἀψιμαχίαν * ἔλαβε μέρος μὲ τὴν λαζαρίναν * του. Τί γέλια ἔγιναν μ' ἐκείνην τὴν παλιολαζαρίναν, τῆς ὁποίας τὸ

σπασμένο κοντάκι * ἦτο δεμένον μὲ σπάγγους καὶ ἡ ὁποία εἶχε μᾶκρος τριῶν πήχεων !

— Μωρ' αὐτό, Ἄνδρουλιό, εἶναι τοῦ Διγενῆ * τοῦ Σαραντάπηχου τὸ τουφέκι, εἶπε κάποιος.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μάχης τὸν ἔχασαν· εἶχεν ἀναμειχθῆ ἴσως μὲ ξενοχωριανούς, ἢ πιθανώτερον εἶχε κρυφθῆ. Μόνον δὲ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τὸν ἐπανείδον καὶ τὸ φέσι του ἦτο τρυπημένον ἀπὸ δύο σφαίρας. Ἐξάπαντος τὸ εἶχε κρεμάσει καὶ τὸ ἐπυροβόλησε μὲ τὴν λαζαρίναν του. Τοῦλάχιστον ἐξησκειτο εἰς τὴν σκοποβολὴν.

Ἄλλ' εἰς τὴν ἐπομένην μάχην ἡ κακολογία ἐβουβάθη. Ὁ Ἄνδρουλιὸς ἐμάχετο ὄρθιος, ἐντελῶς ἀπροφύλακτος. Ἐνόμισαν, ὅτι τὸ ἔκαμνεν ἀπὸ ἄγνοιαν τοῦ κινδύνου καὶ τοῦ ἐφώναζαν νὰ πιάσῃ μετερίζι *. Ἄλλ' ὁ Ἄνδρουλιὸς δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ.

— Ἐμένα δὲν μὲ πιάνει μπάλα *, εἶπε μετὰ τὴν μάχην.

— Δὲ σὲ πιάνει μπάλα ; Πῶς τὸ κατέχεις ;

— Ἐχω τίμιον ξύλον.

— Ἀλήθεια ;

— Ἐχω αὐτό, ἀπήντησεν ὁ Ἄνδρουλιὸς σοβαρῶς καὶ ἔκαμε τὸν σταυρόν του. Δὲν τὸ κατέχετε ; Ὅποιος κάνει τὸ σταυρό του, ἄρμα ἔχει στὸ πλευρό του.

Μετὰ τινὰ καιρὸν ἀπεβιβάσθησαν ἐθελονταὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν. Ἀμέσως ὅμως στρατὸς τουρκικὸς πολυάριθμος τοὺς κατεδίωξε μέχρι τοῦ ὄροπέδιου τοῦ Λαπάθου *, ὅπου τοὺς περιεκύκλωσεν. Ἐθελονταὶ ἐφονεύθησαν πολλοί· θὰ ἐξωλοθρεύοντο δὲ ὅλοι, ἂν δὲν τοὺς ἐβοήθει ἡ ὁμίχλη καὶ ἂν ἔλειπαν οἱ ἐντόπιοι ἐπαναστάται, οἵτινες ὑπεστήριξαν τὴν ὑποχώρησίν των καὶ τοὺς ὠδήγησαν νὰ διαφύγουν δι' ἀτραπῶν καὶ χαραδρῶν.

Μεταξὺ τῶν Κρητῶν ἦτο καὶ ὁ Ἄνδρουλιός, ὁ ὁποῖος πολλοὺς ἐθελοντὰς ἔσωσεν. Εἰς τὸ ἀνακάτωμα δὲ ἐκεῖνο καὶ ἐντὸς τῆς ὁμίχλης διέκρινεν ἐγγύτατα ἓνα φοροῦντα ὑψηλὸν σκοῦφον.

— Ἀπὸ δῶ, πατριώτη ! Τοῦ ἐφώνησε. Μὴν πᾶς ἀπ' αὐτοῦ, θὰ πέσης στοὺς Τούρκους.

Ὁ φορῶν τὸν ὑψηλὸν σκοῦφον διηθύνθη πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ὅταν ἐπλησίασεν, ὁ Ἄνδρουλιὸς διέκρινεν, ὅτι ἦτο Κιρκάσιος *. Δὲν ἐπρόφθασεν ὅμως νὰ τὸ καλοσκεφθῆ, καὶ ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον κατ' ἀρχὰς εἶχε νομίσει ὡς ἐθελοντὴν, ὥρμησε κατ' αὐτοῦ μὲ τὴν λόγχην.

Ὅπισθεν τοῦ Ἄνδρουλιοῦ ἦτο κρημνὸς στρωμένος μὲ χαλίκια· ἡ δὲ ἀπόστασις ἢ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κιρκασίου ἦτο τόσον μικρά, ὥστε δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ στρέψῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τὴν μακρὰν λαζαρίναν.

Ἡ λόγχη ἐπήρχετο * κατὰ τοῦ στήθους του, ἀλλ' ὁ Ἄνδρουλιὸς συγχρόνως ἐρρίπτετο εἰς τὸν κρημνὸν μὲ μίαν ἀναφώνησιν :

— Θεέ μου !

Καὶ μετὰ πατάγου, παρασύρων τοὺς χάλικας, κατεκυλίσθη εἰς τὸν κρημνὸν, προπορευομένης μὲ τὸν μεταλλικὸν τῆς θόρυβον τῆς λαζαρίνας. Εἰς τὸ κάτω μέρος ἔμεινεν ἀκίνητος. Ὁ δὲ Κιρκάσιος, ἀφοῦ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὸν ἔβλεπε κατακυλιόμενον, τώρα ἐζήτει μέρος διὰ νὰ κατέλθῃ μέχρις αὐτοῦ καὶ νὰ τὸν αἰχμαλωτίσῃ ἢ νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ. Ἐπὶ τέλος εἶρε μονοπάτι καὶ ἤρχισε νὰ καταβαίῃ, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐκινήθη καὶ ὁ Ἄνδρουλιός. Ὁ Θεὸς εἶχε βοηθήσει, ὥστε μόνον ἀσημάντους τινὰς ἐκδοράς* καὶ ἑλαφρὰν ζάλην εἶχε πάθει. Ἀλλὰ μόλις ἐσηκώθη, ἠκούσθη πυροβολισμὸς καὶ μία σφαῖρα ἐπέρασε πλησίον του. Ἡ λαζαρίνα ἦτο ἐνώπιόν του καὶ ὁ Ἄνδρουλιὸς τὴν ἤρπασεν, ἔρριψε ταχὺ βλέμμα εἰς τὴν πιάστραν * καὶ κρᾶκ - κρᾶκ ! τὴν ἔστρεψε κατὰ τοῦ Κιρκασίου.

Νέος πυροβολισμὸς ἀντήχησεν εἰς τὴν χαράδραν καὶ ὁ Κιρκάσιος κατεκυλίσθη μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ Ἄνδρουλιοῦ νεκρός...

Τὴν ἐπιούσαν ἔξαφνα ἐνέσπειρε πανικὸν εἰς τὸ χωρίον ἡ κραυγὴ: Τοῦρκοι ! Κερκέζοι !

Ὁ κόσμος ἐγίνεν ἄνω κάτω· καὶ ἄλλοι μὲν ἔτρεχον νὰ πάρουν τὰ τουφέκια των, ἄλλοι νὰ προφυλάξουν τὰ παιδιὰ των,

ἄλλοι νὰ ἀποκρούσουν * τὴν εἰσβολὴν *. Ἄλλ' ἀντὶ Τούρκων καὶ Κιρκασίων εἶδον ἓνα μόνον Κιρκάσιον, ὅστις παραδόξως ἔφερεν ἐπ' ὤμου δύο τουφέκια, ἔνευε δὲ μακρόθεν καθησυχαστικῶς καὶ ἐφώναζεν ἑλληνιστί :

—Μῶρ' ἐγὼ ἴμαι, ἐγὼ ἴμαι ! Μὴ φοβᾶστε !

Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τὸν θαυμασμὸν καὶ ἔπειτα τὴν εὐθυμίαν τῶν χωριανῶν, ὅταν ἀνεγνώρισαν τὸν Ἀνδρουλιὸν ἐντὸς τοῦ κιρκασιανοῦ ἱματισμοῦ, ὁ ὁποῖος, σημειώσατε, τοῦ ἤρχετο ὀλίγον μακρὺς καὶ ὑπὲρ τὸ δέον * πλατύς.

Τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ ἀλαλαγμὸν χαρᾶς καὶ περικυκλώσαντες αὐτὸν τὸν ἠρώτων, ἐνῶ συγχρόνως μετὰ περιεργείας ἐξήταζον τὸν καυκάσιον ἱματισμὸν του, τοῦ ὁποῖου τὸ στήθος ἐκάλυπτον ἀλλεπάλληλοι σειραὶ φυσιγγιοθηκῶν.

Παρακάτω συνήντησαν τὸν καπετάνιον Σαῖτονικολὴν καὶ ὁ Ἀνδρουλιὸς τοῦ προσέφερε τὸ ὄπλον τοῦ Κιρκασίου λέγων :

—Αὐτὸ τὸ σισανεδάκι πρέπει νὰ τόχης τοῦ λόγου σου, καπετάν Νικολή.

Ὁ Σαῖτονικολὴς παρετήρησε μὲ θαυμασμὸν καὶ πόθον τὸ ὠραῖον καὶ ἐλαφρὸν ὄπλον. Ἄλλ' ἐνθυμηθεὶς ἴσως τὴν προσβολὴν, τὴν ὁποῖαν ἔκαμε πρὸς τὸν Ἀνδρουλιόν, τοῦ εἶπε μὲ φωνὴν στενοχωρημένην :

—Ὅχι ! Ὅχι ! Ἐσὺ τὸ πῆρες, ἐσὺ νὰ τόχης.

Ὁ Ἀνδρουλιὸς ἀπήντησεν ἠρεμώτατα καὶ φυσικώτατα :

—Ἐγὼ θὰ πάρω ἄλλο, καπετάνιο.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Ἀνδρουλιὸς ἐπωνομάσθη Κερκέζος.

Ἰωάννης Κονδυλάκης.

« Ὅταν ἦμουν δάσκαλος κ. ἄ. διηγήματα »

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΑΡΙΣΑΝ

Ἡ ἀμαξοστοιχία πλήρης πυροβολητῶν ἐξεκίνησεν ἀργὰ ἀργὰ ἀπὸ τὸν ἐν Ἀθήναις σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Λαρίσης καὶ, ἀφήνονσα ὀπίσω της πυκνὰ σύννεφα μολυβένιου καπνοῦ, ἐχύθη ὡς πελώριος ὄφις πρὸς τοὺς Μύλους,

Ἐπροχωροῦσε θορυβωδῶς μέσα ἀπὸ τὴν μικρὰν λαϊκὴν συνοικίαν, ἣ ὅποια ἔχει παρατάξει λευκοὺς οἰκίσκους δεξιά καὶ ἀριστερὰ τῆς γραμμῆς. Εἰς ἓν ὕψωμα γυναικες συγκεντρωμένοι ἐφαίνοντο, ὅτι προσεπάθουν νὰ συλλάβουν τὰς φυσιογνωμίας τῶν στρατιωτῶν. Ἐκεῖνοι, κρεμασμένοι εἰς τὰ παράθυρα, ἔσειον τὰ πηλήκιά των, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ὕψωμα μερικὰ ἄσπρα μανδήλια ἐκινήθησαν σπασμωδικά. Μία θρονιῶδης ζητωκραυγὴ ἠκούσθη ἀπὸ τὰ θαγόνια τῶν στρατιωτῶν, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ὕψωμα μία εὐχὴ ἐσκέπασε τὸν θόρυβον τοῦ σιδηροδρόμου:

— Στὸ καλὸ !...

Ἡ πόλις ἔχάνετο ἤδη ὀπίσω μας. Ἐπὶ τέλους ἡ ἀτμομηχανὴ ὥρμησεν εἰς τὸν στενὸν λαιμὸν τῆς Πάρνηθος καὶ αἱ Ἀθηναὶ δὲν ἐφαίνοντο πλέον. Γύρω μου ἐβομβοῦσεν ὁ εὐθυμος θόρυβος τῶν στρατιωτῶν. Ἐκλείσα τὰ μάτια μου. Εἶναι καὶ αὐτὸ εἰς τρόπον νὰ μὴ ἀκούη κανεὶς. Ἀλλὰ πρὸ πάντων αὐτὸ εἶναι εἰς τρόπον νὰ συγκεντρωθῇ κανεὶς εἰς τὸν ἑαυτὸν του, νὰ μείνῃ μόνος του, μὲ τὰς σκέψεις του.

Καὶ ἐσκεπτόμην.

Ἀφῆνα ὀπίσω μου μίαν πόλιν, τὴν ὅποιαν ἔτρωγεν ὁ ὕψηλός πυρετὸς τοῦ πολέμου. Ἀπὸ τὴν στιγμήν πού ἐψιθυρίσθη ὅτι ἡ Ἑλλάς συνωμολόγησε* συμμαχίαν μὲ τὰ τρία θαλκκινὰ κράτη, μόλις εἶχον περάσει ὀλίγα ἑβδομάδες.

Καὶ εἰς τὸ μεταξὺ αὐτὸ αἱ ἐτοιμασίαι, μυστικαὶ καὶ φανεραὶ, ἐθροντοφωνοῦσαν, ὅτι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἤμπορεῖ ν' ἀκουσθῇ τὸ « τουφέκι ». Ὅλη ἡ Ἑλλάς εἶχε σκεπασθῇ ἀπὸ χακί. Κάτω ἀπὸ τὸ πηλήκιον τοῦ ἐφέδρου ἐφαίνοντο πλέον ὅλα τὰ γνωστὰ καὶ ἄγνωστα πρόσωπα καὶ ἐκάστην νύκτα οἱ κοιμισμένοι δρόμοι ἐξυπνοῦσαν ἀπὸ τὸν βαρὺν ἤχον τῶν τροχῶν τῶν τηλεθόλων, πού ἔφευγον ἀτελείωτα, διευθυνόμενα πρὸς τὰ σύνορα.

Μοῦ ἤλθε ζωντανώτατα εἰς τὴν μνήμην μου τὸ ἐπεισόδιον τοῦ καλοῦ συναδέλφου, μὲ τὸν ὅποιον χρόνια εἶχον ἐργασθῇ εἰς τὸ ἴδιον γραφεῖον, εἰς τὴν ἰδίαν τράπεζαν μάλιστα. Μόλις

Εύζωνοι τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς.

[Φωτογρ. Νέλλης.]

έδημοσιεύθη τὸ διάταγμα τῆς ἐπιστρατεύσεως, ὁ συνάδελφός μου ἐπῆγε καὶ ἐνεγράφη εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐθελοντῶν. Ἄλλὰ μία σκέψις τὸν ἐτρόμαζε. Πῶς θὰ ἀνήγγελλε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν πατέρα του, ἓνα σεβαστὸν καὶ ἔρημον γέροντα, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν ἄλλον εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ αὐτὸ τὸ « παιδί » ; Ἦτο βέβαιον, ὅτι αὐτὴ ἡ ἀγγελία θὰ ἐφόνευε τὸν γέροντα ἐκεῖνον.

Ἐν τούτοις ὁ συνάδελφός μου ἐπῆρε τὴν ἀπόφασιν καὶ μίαν ἐσπέραν, ὅταν ὅλα πλέον ἦσαν ἔτοιμα καὶ οἱ ἐθελονταὶ συνεκεντροῦντο εἰς τὸν στρατῶνα, ὁ συνάδελφός μου ἐξωμολογήθη τὸ διάθημά του εἰς τὸν πατέρα του καὶ τοῦ ἐζήτησε τὴν εὐχὴν του.

Ἄδᾶκρυτος ὁ γέρων, κρύπτων τὴν συγκίνησίν του, ἀπεχαιρέτησε τὸν υἱὸν του μὲ λόγια, τὰ ὁποῖα θὰ ἐξήλεγε Σπαρτιάτης τῆς ἐποχῆς τοῦ Λυκούργου :

— Πήγαινε, παιδί μου, στὴν εὐχὴ μου, εἶπεν. Ἡ ὑποχρέωσις πρὸς τὴν Πατρίδα εἶναι μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν πρὸς τὸν πατέρα. Κοίταξε νὰ κάμῃς τὸ καθήκον σου. Ἄν μάθω πῶς ἐσκοτώθῃς, πιθανὸν νὰ μὴ πεθάνω. Ἄν μάθω, ὅτι ἐδείλιασες, θὰ πεθάνω ἀπὸ ἐντροπῆν.

Καὶ πῶς νὰ λησμονήσω τὴν ἄλλην σκηνὴν ποῦ εἶδα μίαν ἐσπέραν, ὅταν τὸ πρῶτον σκότος τῆς νυκτὸς κατέβαινε πρὸς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὴν θύραν ἑνὸς οἰκίσκου μία μάνα ἀποχαιρετοῦσε τὸ παιδί της ποῦ ἔφευγε διὰ τὰ σύνορα :

— Στὸ καλὸ, τοῦ εἶπε. Κοίταξε νὰ γυρίσῃς ὅπως σὲ θέλωμε ὅλοι. Ἄν σκοτωθῆς, πάλι θὰ ἰδωθοῦμε γρήγορα.

Ἡ μάνα, ποῦ τὰ ἔλεγεν αὐτὰ τὰ λόγια, δὲν ἦτο Λάκαινα * σύγχρονος τοῦ Λεωνίδα. Ἦτο γυναικούλα τῶν Ἀθηνῶν, ἀπὸ ἐκείνας ποῦ ἀπαντῶμεν εἰς πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸν δρόμον μας, χωρὶς νὰ ὑποπτευώμεθα, ὅτι κρύπτεται μέσα εἰς τὴν ψυχὴν των ὁ ἥρωισμὸς ποῦ ἀναφέρεται παραδειγματικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν.

Ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἄφ' ὅτου εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἐπιστράτευ-

σις, αὐτὰ τὰ παραδείγματα τῆς προθυμίας τῶν νέων, τοῦ ἥρωισμοῦ τῶν γονέων, ἤρχοντο ἀτελείωτα καὶ ἀλληλένδετα*, ὡς κρίκοι μιᾶς χρυσῆς ἀλύσειω, νὰ σκορπίσουν ἐλπίδας, νὰ ἐμπνεύσουν τὸ θάρρος.

Ἡ ἱστορία τῶν πολέμων 1912 - 1913 δὲν θὰ γραφῆ θε-
βαιῶς συντόμως. Μία ἱστορία ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ στοιχεῖα, τὰ
ὁποῖα δὲν ὑπάρχουν ἀκόμη, οὔτε θὰ ὑπάρξουν γρήγορα.
Ἄλλ' ὅταν ἡ ἱστορία αὐτὴ θὰ γραφῆ, θὰ ἀποτελέσῃ ἓνα τόμον
ἄξιον νὰ ταχθῆ εἰς τὴν βιβλιοθήκην, παραπλεύρως τοῦ τόμου
ποῦ περιγράφει τοὺς Μηδικοὺς πολέμους καὶ τοῦ ἄλλου ποῦ
διηγεῖται τὰ κατορθώματα τοῦ 1821.

Γεώργιος Τσοκόπουλος.

« Ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαχῶν »!

Ο ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερῆ,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη,
ποῦ μὲ θιά μετράει τὴ γῆ.

Ἄπ' τὰ κόκαλα θγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη
χαῖρε, ὦ ! χαῖρε, Ἐλευθεριά !

Ἐκεῖ μέσα ἐκατοικοῦσες
πικραμένη, ἐντροπαλὴ
κι ἓνα στόμα καρτεροῦσες
« ἔλα πάλι » νὰ σοῦ πῆ.

Ἄργιε νάρθη ἐκείνη ἡ μέρα
καὶ ἦταν ὄλα σιωπηλά,
γιατὶ τάσκιαζε ἡ φοβέρα
καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

Δυστυχῆς ! Παρηγορία
μόνη σοῦ ἔμνε, νὰ λές
περασμένα μεγαλεῖα
καὶ διηγώντας τα νὰ κλαῖς.

Καὶ ἀκαρτέρει καὶ ἀκαρτέρει
φιλελεύθερη λαλιά,
ἓνα ἐχτύπαε τ' ἄλλο χέρι
ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά.

Ναί, ἀλλὰ τώρα ἀντιπαλεύει
κάθε τέκνο σου μὲ ὄρμη,
ποῦ ἀκατάπαυστα γυρεύει
ἢ τὴ νίκη ἢ τὴ θανά.

Ἄπ' τὰ κόκαλα θγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη
χαῖρε, ὦ ! χαῖρε, Ἐλευθεριά !

Διονύσιος Σολωμός.

« Ἄπαντα »

6 ΧΩΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Τώρα ποῦ θὰ φύγω καὶ θὰ πάω στὰ ξένα
καὶ θὰ ζοῦμε μῆνες, χρόνους χωρισμένοι,
ἄφησε νὰ πάρω κάτι κι ἀπὸ σένα,
γαλανὴ πατρίς μου πολυαγαπημένη!

ἄφησε μαζί μου φυλαχτὸ νὰ πάρω
 γιὰ τὴν κάθε λύπη, καθετὶ κακό,
 φυλαχτὸ ἀπ' ἄρρώστια, φυλαχτὸ ἀπὸ Χάρο,
 μόνο λίγο χῶμα, χῶμα ἑλληνικό.

Χῶμα δροσισμένο μὲ νυχτιάς ἀγέρι·
 χῶμα θαφτισμένο μὲ βροχὴ τοῦ Μάη·
 χῶμα μυρισμένο ἀπ' τὸ καλοκαίρι·
 χῶμα εὐλογημένο, χῶμα ποὺ γεννάει
 μόνο μὲ τῆς Πούλιας τὴν οὐράνια χάρη,
 μόνο μὲ τοῦ ἡλίου τὰ θερμὰ φιλιὰ,
 τὸ μοσχάτο κλῆμα, τὸ ξανθὸ σιτάρι,
 τὴ χλωρὴ τὴ δάφνη, τὴν πικρὴν ἐλιά.

Χῶμα τιμημένο, ὅπου τόχουν σκάψει,
 γιὰ νὰ θεμελιώσουν ἓνα Παρθενῶνα·
 χῶμα δοξασμένο, ὅπου τόχουν βάψει
 αἵματα στὸ Σούλι καὶ στὸ Μαραθῶνα·
 χῶμα πούχει θάψει λείψανα ἁγιασμένα
 ἀπ' τὸ Μεσολόγγι κι ἀπὸ τὰ Ψαρά,
 χῶμα, ὅπου φέρνει στὸν μικρὸν ἐμένα
 θάρρος, περηφάνια, δόξα καὶ χαρά.

Θεὲ νὰ σὲ κρεμάσω φυλαχτὸ στὰ στήθια·
 κι ὅταν ἡ καρδιά μου φυλαχτὸ σὲ βάλῃ,
 ἀπὸ σὲ θὰ παίρῃ δύναμη, βοήθεια,
 μὴν τὴν ξεπλανέψουν ἄλλα ξένα κάλλη.
 Ἡ δική σου χάρη θὰ μὲ δυναμώῃ
 κι ὅπου κι ἂν γυρίζω κι ὅπου κι ἂν σταθῶ,
 σὺ θεὲ νὰ μοῦ δίνῃς μιὰ λαχτάρα μόνη·
 πότε στὴν Ἑλλάδα πίσω θεὲ ναρθῶ.

Κι ἂν τὸ ριζικό μου — ξηρὸ καὶ μαῦρο —
 μούγραψε νὰ φύγω καὶ νὰ μὴ γυρίσω,
 τὸ ὕστερνὸ συχώριο εἰς ἐσένα θάβρω,
 τὸ ὕστερνὸ φιλί μου θεὲ νὰ σοῦ χαρίσω...

Ἔτσι κι ἂν σὲ ξένα χῶματα πεθάνω,
καὶ τὸ ξένο μνήμα θάναι πιὸ γλυκό,
σὰ θαφτῆς μαζί μου στὴν καρδιά μου ἐπάνω,
χῶμα ἀγαπημένο, χῶμα ἑλληνικό

ἰ εὐαγγέλιος Δροσίνης.

« Ἀμάραντα »

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΟΝ ΜΑΣ

(ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ 1912-1913)

Ἄφῃκες κάθε χῶρα μακρινή καὶ γῆ,
πού τῆς ζωῆς ὁ πόλεμος σ' ἐκράτει,
κι ἐπάνω στῶν ὠκεανῶν τὰ πλάτη
ἔτρεξες στῆς Πατρίδας τὴν κραυγή.

Ἦρθες ἀπὸ τὴ Ρούμελη καὶ τὸ Μωριά
μὲς ἀπὸ τὰ λαγκάδια σου τ' ἀγαπημένα,
ἦρθες ἀπ' τὰ νησιά τὰ μυροβολημένα,
πού λούζονται στὸ κύμα τοῦ βοριά.

Ἦρθες ! Καὶ μὲ τὸ χέρι σου τὸ στιβαρό,
πού ἀκούραστο τὴ γῆν ὀργάνει,
πού στὴν παλάμη του στενάζει τὸ τιμόνι,
φουχτώνεις τὸ ὄπλο τὸ ἱερό.

Σὰν τὴν ἀνεμοζάλη, σὰν τὴν ἀστραπή,
γκρεμίζεις τῆς σκλαβιάς τὸ καταχθόνιο χτίριο
καὶ θεμελιώνεις μ' ἄσμα νικητήριο
τῆς λευτεριάς τὸν πύργο τὸ φωτολαμπῆ.

Χαίρε, νεότης, πού ανασύρεις τολμηρή
τὸ καταπέτασμα τοῦ χρόνου τὸ βαρὺ
κι ἀνοίγεις ξξαφνα στὰ θαμπωμένα μας τὰ μάτια
κατάφωτα τοῦ μέλλοντος τὰ πλάτια.

*Αριστομένης Προβελέγγιος.

« Ποιήματα »

Η ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΥΣΤΑΣΙΣ

[Εἰς τὴν βορεινὴν Εὐβοίαν ἔζη εἰς πλοῦσιος ἰδιοκτῆτης ἀπεράντων ἐκτάσεων. Ἦτο ἀρκετὰ παράξενος. Ἐνῶ ἐκ φύσεως ἦτο πονετικὸς καὶ φιλόφρων, ἔκρυπτε μὲ προσοχὴν τὴν καλωσύνην του, διότι εἶχε μεγάλην δυσπίστιαν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι πολλάκις τὸν εἶχον ἀπατήσει. Εἶχεν ὅμως μίαν ἀγάπην ἀφάνταστον πρὸς τὰ ζῶα καὶ ἰδίως εἰς τοὺς σκύλους.]

Ὁ Μῆτρος καὶ ὁ σκύλος του.

Ὁ Μῆτρος ὁ Κουτρότζος, χωρικός τριαντάρης ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Βαρβάραν, ἀφοῦ ἐφόρεσε τὰ καλύτερά του ρούχα, μὲ ἐν συστατικὸν τοῦ δημάρχου τοῦ τόπου ἐκίνησε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ κτήμα τοῦ μεγάλου ἰδιοκτῆτου, διὰ νὰ ζητήσῃ χωράφια νὰ σπεύρῃ.

Τὸν ἀκολουθοῦσεν ὁ σκύλος του ὁ Μαῦρος, μεγάλος ὀλόμαυρος σκύλος, πιστὸς ὅπως ὄλοι οἱ σκύλοι.

Ὁ Μαῦρος ἦτο φύλαξ πρώτης τάξεως, ποῦ ἔπρεπε νὰ παίρῃ μισθὸν διὰ τὴν τιμιότητά του. Εἶχεν ὅμως τὴν κακὴν συνήθειαν, ὅταν ἔβλεπεν εἰς τὸν δρόμον τροχοφόρα, νὰ τὰ κυνηγᾷ μὲ ἄγρια γαβγίσματα καὶ νὰ τρέχῃ ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ ἄλογα, νὰ τοὺς κόψῃ τὸν δρόμον. Κατὰ κακὴν τύχην τοῦ Μῆτρου, ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ Μαῦρος ἔκαμε τὸ ἴδιον. Ἐν δίτροχον ἔτρεχεν εἰς τὰ τέσσερα. Ὁ Μαῦρος ἐμπρὸς. Καὶ καθὼς ἐτρόμαζε τὸ ἄλογον, ὁ ἀμαξηλάτης του ἐσηκώθη ὄρθιος καὶ ἔδωσε

τοῦ Μαύρου μίαν μετὸ μαστίγιον. Ἐξαφνα, θέλεις διότι εἰς τὰ πόδια του ἐδέθη τὸ λωρίον τοῦ μαστιγίου, θέλεις διότι τὸ ἐπάτησε τὸ ἄλογον, τὸ δυστυχημένον ζῶον εὐρέθη κάτω ἀπὸ τοὺς τροχοὺς.

Τὸ δεξιόν του ὀπίσθιον πόδι ἔπαθε γερὸν σπάσιμον.

Οὐρλιαζε τὸ πονεμένον ζῶον, ἐνῶ ὁ Μῆτρος ἔσπευσε καὶ τὸ ἐσήκωσε εἰς τὴν ἀγκάλην του. Τὸ ἐφιλοῦσε, τὸ ἐφιλοῦσεν, ὡσάν τρελός. Ν' ἀφήσῃ τὸν Μαῦρον εἰς τὸν δρόμον νὰ χαθῇ ; Οὔτε ὡς ἰδέα δὲν τοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν του. Τὸν ἐξήπλωσε λοιπὸν ἐπάνω εἰς ἓνα ὄχθον* πλησίον τοῦ δρόμου, ἔκοψε λωρίδας τὸ μανδύλι του, ἔδεσεν ὅπως ἤμπορούσε καλύτερα τὸ σπασμένον πόδι καὶ, ἀφοῦ τὸν ἐπῆρεν εἰς τὴν ἀγκάλην του, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κτῆμα.

Ἐπέρασε τὴν ἐξώθυραν τῆς μεγάλης οἰκίας τοῦ κυρίου καὶ ἀνέβη τὴν λιθόκτιστον κλίμακα. Εἰς ὑπηρετῆς ἠθέλησε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, ἀλλὰ τέλος τὸν ἄφησε νὰ εἰσέλθῃ. Τὸν ὑπεχρέωσεν ὅμως προηγουμένως νὰ ἀφήσῃ ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν τὸν πληγωμένον σκύλον, ἂν καὶ ὁ Μῆτρος ἐπέμενε νὰ εἰσέλθῃ μετὸν σκύλον εἰς τὴν ἀγκάλην.

Πρὸ τοῦ ἰδιοκτῆτου.

Ὅταν εἰσῆλθε δειλὰ δειλὰ, εἰς τὰ νύχια σχεδόν, ὁ κύριος δὲν τὸν ἐνόησεν ἀμέσως. Ἐγραφε μίαν ἐπιστολὴν, ἣ ὁποῖα τοῦ ἐτραβοῦσεν ὅλην τὴν προσοχήν. Οἱ δύο γάτοι του, εὐμορφοὶ καὶ καλοθρεμμένοι, γυαλιστεροί, ἔκαμναν περιπολίαν* σταυρωτὰ ἐπάνω εἰς τὸ γραφεῖον, γύρω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του, μετὰ ρυθμικὰ θήματα, μετὰ ὑψωμένην τὴν οὐράν, καὶ ἐτρίβοντο ἠδονικὰ εἰς τὰς παρειάς του.

Ἄλλ' ἦλθε τέλος μία στιγμή, πρὸ ἐσήκωσε τὰ μάτια του ὁ κύριος καὶ εἶδεν ὄρθιον τὸν Μῆτρον ἔμπροσθέν του νὰ τὸν παρατηρῇ ἠλιθίως σχεδόν καὶ ἔπειτα νὰ χαιρετᾷ μετὰ ἐδαφιαίας ὑποκλίσεις.

— Ποιὸς εἶσαι σύ ; Τί γυρεύεις ; Ποιὸς σ' ἔφερε ἐδῶ ; Πές μου, τί με κοιτάζεις βουβός ; Δὲν ὀμιλεῖς ;

Ὁ Μῆτρος, ποῦ ἐδέχθη ὄλην αὐτὴν τὴν χάλαζαν τῶν ἐρωτήσεων, τὰ ἔχασεν ὅλως διόλου. Εἰς τὸ τέλος ὅμως κατῴρθωσε νὰ ἀποκριθῆ :

— Νά, κύριε, σᾶς ἔφερα ἓνα γράμμα ἀπὸ τὸν κ. δήμαρχο.

— Ἄ ! ἀπὸ τὸν κ. δήμαρχο ; Καταλαβαίνω· θὰ εἶναι συστατικό.

— Ἀλήθεια, κύριε, καλὰ τὸ κατάλαβες ! Εἶναι συστατικό.

— Συστατικό νὰ σὲ πάρω εἰς τὸ κτῆμα. Πές το, γειά σου, δασοφύλακα, κολλῆγο *, ὑπηρέτη, ἐργάτη ; Ἄς δοῦμε λοιπὸν τί γράφει ὁ κ. δήμαρχος.

Ἐλαβε τὸ γράμμα καὶ τὸ ἤνοιξε. Καὶ ἐνῶ ἐδιάβαζε, σαρκαστικὸν * χαμόγελον ἐστράβωσε τὰ χεῖλη του τόσο, ποῦ ἔδειχνε κακὸν τὸ εὐμορφον γεροντικὸν του πρόσωπον.

— Δὲν τὸ ἔλεγα ἐγώ ; Σὲ συσταίνει νὰ σὲ πάρω κολλῆγον, διότι εἶσαι, γράφει, προκομμένος γεωργός, τίμιος καὶ πιστός.

— Ναί, κύριε.

— Ναί, τίμιος σὰν τοὺς ἄλλους δύο, ποῦ μοῦ ἐσύστησε, τοὺς προκομμένους ! Τοὺς καημένους, ποῦ τοὺς ἔπιασα νὰ μὲ κλέβουν εἰς τ' ἄλωνα. Ἔτσι δὲ θὰ κάμης καὶ τοῦ λόγου σου ;

— Ὡστε δὲ θὰ μὲ πάρης, κύριε ;

— Ἄ ! τώρα τὸ κατάλαβες ;

— Ἄς εἶσαι καλά, κύριε. Δὲν πειράζει. Ἄς μοῦ ἔχη ὁ Θεὸς γερά τὰ χέρια γιὰ δουλειὰ καὶ κάπου θὰ βρεθῆ ψωμί γιὰ τὴ γυναῖκα μου καὶ τὰ παιδιὰ μου.

Τότε ὁ κύριος, ὡσὰν νὰ ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ δικαιολογηθῆ, ἐξηκολούθησε :

— Τί γεωργός εἶσαι, παιδί μου ; Δὲν βλέπω, ὅτι εἶσαι κρεοπώλης, ἀφοῦ εἶσαι βουτηγμένος εἰς τὰ αἷματα ;

— Ἐγὼ εἶμαι βουτηγμένος εἰς τὰ αἷματα ;

Καὶ ἔσκυψε τότε ἐμπρός του καὶ μόνον ἐκείνην τὴν στιγμήν εἶδε τὰ αἷματα.

— Ἄχ, ναί ! Ἐχεις δίκιο, κύριε. Οὔτε τὰ εἶχα ἰδεῖ. Εἶναι ἀπὸ τὸν κακομοίρη τὸ Μαῦρο μου.

— Τί εἶναι αὐτά ; Τί εἶναι αὐτὸς ὁ Μαῦρος σου ;

— Καλέ, ὁ σκύλος μου, ὁ Μαῦρος.

Καὶ τότε ὁ κύριος ὥρμησε μὲ ἕνα ἀφάνταστον θυμὸν ἐπάνω του, ὡσάν νὰ ἤθελε νὰ τὸν πνίξη καὶ τοῦ εἶπε μὲ τὸν γρόνθον ὑψωμένον :

— Τί, τὸ σκότωσες τὸ σκυλί σου ;

— Νὰ σκοτώσω τὸ Μαῦρο μου ; Δὲ θὰ εἶσαι εἰς τὰ καλά σου, κύριε. Νὰ τον τὸν κακομοίρη ! Τὸν ἀκοῦς πῶς οὐρλιάζει ; Νά, ξύνει τὴν πόρτα νὰ τοῦ ἀνοίξουμε νὰ μῆνι μέσα.

— Καὶ τὸ ἄφησες ἔξω τὸ σκυλί σου ματωμένο ; Ἴσως πληγωμένο ;

— Ἐγὼ ἤθελα νὰ τὸ φέρω μέσα, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπός σου δὲ μὲ ἄφησε μὲ ἀποπήρε.

Ἡ μεταστροφή *

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἀκούσῃ τὴν ἀπάντησιν ὁ κύριος καὶ ἔτρεξεν ἀμέσως, ἤνοιξε τὴν θύραν, ἐπῆρε τὸν σκύλον εἰς τὴν ἀγκάλην του, καὶ τὸν ἐτοποθέτησε μὲ μεγάλην προσοχὴν ἐπὶ μιᾶς πολυθρόνας. Ὁ σκύλος ὅμως ἐκύλισεν ἀπὸ ἐκεῖ, ἐσύρθη εἰς τὸ πάτωμα, κατάρθωσε νὰ σηκωθῆ μὲ τὸ γερὸν ὀπίσθιον του πόδι καὶ ἐστήλωσεν εἰς τὸ στήθος τοῦ Μήτρου τοὺς δύο ἐμπροσθίους πόδας· καὶ ἐνῶ ἐκεῖνος μὲ δάκρυα εἰς τὰ μάτια τὸν ἔκλειεν εἰς τὴν ἀγκάλην του μὲ τὰ δύο του χέρια, ὡσάν παιδί του, αὐτὸς τὸν ἔγλιφε, τὸν ἔγλιφε. Ποῦ καὶ ποῦ διέκοπτεν αὐτὰ τὰ σκυλικά φιλιὰ μὲ μικροὺς γρυλισμούς*, ποῦ ἦσαν συγχρόνως καὶ χαρὰ καὶ πόνος, πόνος ἀπὸ τὸ σπασμένον πόδι του.

Μία ἀπότομος μεταστροφή ἔγινε τώρα εἰς τὴν μορφήν τοῦ ἰδιοτρόπου ἰδιοκτήτου. Ἐφυγεν ἀπὸ τὸ πρόσωπόν του ἡ ὄργη καὶ ἡ περιφρόνησις, ὡσάν μία μικρὰ ὀμίχλη ποῦ τὴν παίρνει ὁ δυνατὸς ἄνεμος. Αὐτὸ τὸ σύμπλεγμα δύο τρυφερῶν καρδιῶν, σκύλου καὶ ἀνθρώπου, τοῦ ἐπροξένησε τόσῃ συγκίνησιν, ὥστε ἀπὸ τὰ μάτια του ἐκύλισε θερμὸν δάκρυ θαυμασμοῦ, ποῦ μόλις κατάρθωσε νὰ κρύψῃ.

Μὲ μίαν δὲ δυνατὴν προσποίησιν νὰ φανῆ ἀδιάφορος, εἶπεν εἰς τὸν Μῆτρον:

—Καί καλά, τί τὸ ἔφερες ἐδῶ αὐτὸ τὸ σκυλί μὲ τὸ κομ-
μένον πόδι, μὲ τριμμένα κόκαλα ; Τί φύλακας ἤμπορεῖ νὰ εἶ-
ναι σκυλί μὲ τρία πόδια ; Δὲν τὸ ἀφηνες νὰ ψοφήσῃ μὲ τὴν
ἡσυχίαν του ;

—Μίλα καλά, κύριε, μίλα καλά, εἶπε κατατρομαγμένος
ὁ Μήτηρος. Ν' ἀφήσω νὰ ψοφήσῃ ὁ Μαῦρος μου ; Θὰ τὸν πάω
ἀγκαλιὰ στὸ χωριό μου, θὰ τὸν γιατρέψω μὲ θάλασμα καὶ θὰ
ζήσῃ μιὰ χαρὰ ὁ Μαῦρος μου.

—"Ἐλα, πὲς μου αὐτὸ ποῦ σὲ ἠρώτησα. Κάθισε ὅμως
πρῶτα, τί στέκεσαι ὄρθιος ; Τί θὰ τὸν κάμῃς τὸ Μαῦρο, ἀφοῦ
εἶναι ἀχρηστος πλέον ;

—Πρῶτα ἀπ' ὅλα, κύριε, θὰ γαβγίξῃ. Ἄλλὰ καὶ ἂν δὲν
ἐγάβγιζε, ἂν τοῦ ἔκοβε ὁ τροχὸς τῆ γλῶσσα ἀντὶ τοῦ ποδιοῦ
του, πάλι τὸ ἴδιο κάνει. Θὰ τρώῃ, θὰ πίνῃ, θὰ κοιμᾶται. Τί
ἔχει νὰ πῇ, ἂν θὰ εἶναι μὲ τρία πόδια ; Μήπως δὲ μὲ δούλεψε
ὡς τώρα πέντε χρόνια ; Ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ ἄθελά του νὰ
δουλέψῃ πιά, θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν ἀφήσω νὰ ψοφήσῃ ἀπὸ τὴν
πεῖνα καὶ ἀπὸ τὴν πληγὴ του ;

Ἐν ὄσῳ ἔλεγεν αὐτὰ ὁ Μήτηρος, ποῦ εἶχε καθίσει εἰς μίαν
καρέκλαν, ὅσον ἤμποροῦσεν ἀτόμερα, ἀπὸ σεβασμὸν, ὁ κύ-
ριος ἐπλησίασε τόσον τὴν ἰδικὴν του, ὥστε τὰ γόνατά των
ἀκουμβοῦσαν ἀντικρουμένα.

—Καὶ τώρα δὲν θὰ πάρῃς τὸ σκυλί σου εἰς τὸ σπίτι σου,
τοῦ εἶπε. Ὁ ἰατρός μου ἀπὸ τὸ Ξηροχώρι ξεύρει καλύτερά
σου. Θὰ μοῦ τὸ ἀφήσῃς νὰ τὸ γιατρέψω καὶ ἔπειτα ἀπὸ δέκα
ἡμέρας ἔρχεσαι καὶ τὸ παίρνεις. Ἐλπίζω νὰ γίνῃ καλά ὁ
Μαῦρος.

—"Α, ὄχι, κύριε, δὲ θὰ τὸ ἀφήσω. Ἄφοῦ δὲ σοῦ κάνω
γιὰ κολλῆγος, γιατί σοῦ φαίνομαι, πὼς εἶμαι κακὸς ἄνθρω-
πος, κλέφτης σὰ νὰ λέμε, δὲν εἶναι σωστὸ νὰ σοῦ δώσω θάρος.

Ὁ κύριος ἠσθάνθη ἀληθῆ θαυμασμὸν τότε διὰ τὴν φιλο-
τιμίαν τοῦ χωρικοῦ καί, ἀφοῦ ἔβαλε τὴν χεῖρα του ἐπὶ τοῦ
ὤμου τοῦ Μήτηρου, εἶπε μὲ τόνον συμπαθητικόν:

—Ἐννοια σου, παιδί μου, κι ἐγὼ θὰ σὲ καλοκαρδίσω. Ὁ

κολληγος μου ὁ Λανάρης, πού εἶχε τὸν λαχνόν * του πολὺ πλησίον τοῦ χωριοῦ σου, ἀπεφάσισε νὰ μετοικήσῃ * εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ κάμῃ τὸν ἔμπορον πουλερικῶν. Θέλει νὰ σπουδάσῃ τὸν μοναχογιόν του, τὸν Δημοσθένη. Ἐπώλησε βόδια, ἀλέτρια, ἄλογα, ὅ,τι καὶ ἂν εἶχε, καὶ εἶναι τώρα δύο μῆνες πού ἔφυγε. Τὰ χωράφια του λοιπόν, τὸ κολληγόσπιτό του, ἡ ἀποθήκη, εἶναι δικά σου.

Τοῦ Μήτρου ἤρχισαν νὰ τρέμουν τὰ γόνατά του. Ἐβούρκωσαν τὰ μάτια του, ἔπεσαν εἰς τὰ γόνατα καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ φιλῇ τὰς χεῖρας.

— Θὰ σοῦ δανείσω καὶ χρήματα, γιὰ ν' ἀγοράσῃς σπόρον καὶ ὅλα τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα πού δὲν ἔχεις. Τώρα πού σὲ ἐγνώρισα καλὰ μοναχός μου, εἶμαι βέβαιος, ὅτι εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος καὶ ὅτι γρήγορα θὰ μοῦ ἐπιστρέψῃς ὅ,τι σοῦ ἐμπιστευθῶ. Σύμφωνοι, Μήτρο ;

— Σύμφωνοι.

Μετὰ τέσσαρα ἔτη.

Εἶχον περάσει τέσσαρα ἔτη. Ὁ Μήτρος καὶ ὅσα ἐχρεωστοῦσεν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην εἶχε πληρώσει μέχρι λεπτοῦ καὶ τὸ ἀνάλογον μερίδιον τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς, τοῦ ἐλαιοκάρπου κτλ. τακτικὰ τὰ ἐπῆγαιεν εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ κυρίου του.

Μόνον ἓν παράξενον πρᾶγμα εἶχε παρατηρήσει πρὸ ὀλίγων μηνῶν ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ κτήματος. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἔβλεπεν ἐμβολιασμένας πολλὰς ἀγριελαίας καὶ ἀγριαπιδέας. Καὶ τέτοια δένδρα ἦσαν σκόρπια εἰς ὅλην τὴν μεγάλην ἔκτασιν τοῦ κτήματος, χιλιάδες δένδρα. Δὲν ἐγνώριζε πῶς νὰ τὸ ἐξηγήσῃ. Ἀλλὰ δὲν ἐβράδυνεν ἡ ἐξήγησις.

Ἦτο Νοέμβριος. Μία χαριτωμένη ἡλιόλουστος ἡμέρα. Ἦτο ἐποχὴ πού ὅλαι αἱ χειμερινὰ γεωργικὰ ἐργασίαι εἶχον τελειώσει, διότι εἶχε θρέξει πρῶιμα τὸ ἔτος ἐκεῖνο.

Ὁ ἰδιοκτήτης ἔφιππος εἶχε διατρέξει τὸ ἀπέραντον κτῆμα του. Ὅταν ὁ ἥλιος ἐβασίλευεν, ἐγύριζεν εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ

ἀφημένα τὰ ἡνία, ἐνῶ τὸ ἄλογόν του ἐπροχωροῦσε σιγὰ σιγὰ.

Ἔξαφνα βλέπει τὸν Μῆτρον νὰ ἐμβολιάζη τὰς ἀγριελαίας περισσότερον τῆς μισῆς ὥρας μακρὰν ἀπὸ τὸν λαχνόν * του. Καὶ δίπλα του ἀχώριστος ὁ πιστὸς Μαῦρος, ποῦ εἶχε θεραπευθῆ ἀπὸ τὸν ἰατρόν, ἦτο μακάρια ἐξηπλωμένος.

— Σὺ εἶσαι, κουμπάρε Μῆτρο, — τοῦ εἶχε βαπτίσει ἐν τῷ μεταξύ τὸ δευτερόν του τέκνον, ἓνα κατάξανθον ροδαλὸν ἀγοράκι, — ὅπου κεντρίζεις τὰ ἀγρέλια * εἰς ὄλον τὸ κτῆμα ; Πές μου, τί συμφέρον ἔχεις νὰ κεντρίζης παντοῦ ἔξω ἀπὸ τὰ χωράφια σου ἀγρέλια, ἀφοῦ δὲν θὰ συνάξῃς ποτὲ τὸν καρπὸν ;

— Κανὲν συμφέρον, καλέ μου κύριε. Τὸ γνωρίζω. Ὅταν ὁμως ἔχη τελειώσει ἡ ἐργασία μου, δὲν μοῦ ἔρχεται νὰ κάθωμαι μὲ σταυρωμένα χέρια. Πῶς τὸ θέλεις ! Δὲν ἠμπορῶ νὰ μὴ κάμω καλὸν εἰς τὸ κτῆμα τοῦ εὐεργέτου μου. Ἐπειτα λέγω μέσα μου : Ἦμπορεῖ ὁ κύριός μου νὰ τὸ εἰπῆ κάποτε εἰς τὰ παιδιά του καὶ ἐκεῖνα πάλιν εἰς τὰ δικά των καὶ τὰ παιδιά του καὶ τὰ ἐγγόνια του νὰ εὐλογοῦν καμιά φορά τὸ Μῆτρο.

— Καὶ θὰ τὸ λέγω, Μῆτρο μου, καὶ θὰ κάμω κάτι παραπάνω. Θὰ τὸ γράψω εἰς τὸ ἡμερολόγιόν μου, ποῦ θὰ τὸ δημοσιεύσω, νὰ τὸ μάθουν ὅλοι. Εἶθε νὰ εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ γράφω πολλάκις παρόμοια πράγματα.

Τοῦ ἔσφιξεν ἔπειτα τὸ χέρι, τὸν ἐκαληνύκτισε καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του σιγὰ σιγὰ.

Μετ' ὀλίγον ἐκράτησε τὰ ἡνία τοῦ ἀλόγου του καὶ ἐστάθη. Ἔστρεψε καὶ παρετήρησε μὲ ἀνέκφραστον συμπάθειαν τὸν Μῆτρον, ποῦ σκυμμένος ἐκέντριζεν ἀκόμη, ἐν ὄσῳ ἦτο φῶς.

Τέλειος ἄνθρωπος, ἔλεγε μέσα του. Τέλειος ἄνθρωπος... Ἄλλὰ καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ μὴ εἶναι τέλειος, ἀφοῦ μοῦ τὸν ἐούστησεν εἰς σκύλος!

* Ἐμμανουὴλ Λυκούδης. [Διασκενὴ Ν.Α.Κ.]

« Νέα διηγήματα »

ΜΗ ΤΟ ΞΥΠΝΑΤΕ

“Ένα σκυλάκι εἶχεν ἀποκοιμηθῆ γλυκύτατα εἰς τὸν κόλπον τῆς μητέρας του, ἢ ὁποία εἶχεν ἐγκατασταθῆ κάποτε εἰς τὴν γωνίαν τῆς γειτονικῆς μου μάνδρας. Ποῖος ἤξεύρει ὕστερα ἀπὸ ποῖον διωγμὸν !

Αἴφνης τὸ εἶδομεν, εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν τοῦ μακαριωτάτου τῶν ὕπνων, νὰ σαλεύῃ τὴν οὐρίτσαν του, νὰ κινῆ τὰ ποδαρᾶκια του καὶ νὰ ἀφήνῃ ἀπὸ τὸ στοματάκι του, ὑγρὸν ἀκόμη ἀπὸ τὸ μητρικὸν γάλα, μικρὰ χαρούμενα γαθγίσματα.

Προφανῶς τὸ σκυλάκι ὄνειρεύετο.

Ἄλλὰ τί ἤμπορεῖ νὰ ὄνειρεύεται ἓνα σκυλάκι εἰς τὸν κόλπον τῆς μητέρας του ; “Ὅ,τι ἤμπορεῖ νὰ ὄνειρευθῆ καὶ ἓν ἀνθρώπινον ὄρεφος. Πάντοτε ἓνα Παράδεισον. Τὰ κακὰ ὄνειρα ἔρχονται ἀργότερον, μαζί με τὰς φροντίδας τῆς ζωῆς, διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τοὺς σκύλους.

Ἡ δυστυχησμένη του μητέρα θὰ ἐμάντευε τὸ ὄνειρόν του καὶ θὰ ἐγνώριζε πόσον ἦτο διαφορετικὸν ἀπὸ τὴν ζωὴν της καὶ ἀπὸ τὴν ζωὴν, ἢ ὁποία ἐπερίμενε τὸ τέκνον της· διότι μᾶς ἐκοίταζε με ἰκετευτικὸν βλέμμα, ὡς νὰ μᾶς ἔλεγε :

— Μὴ τὸ ξυπνᾶτε !... Μὴ τὸ ξυπνᾶτε !...

Παῦλος Νιρβάνας.

Χρονογράφημα.

ΚΟΙΜΑΤΑΙ

Κοιμᾶται τὸ χρυσό μου τὸ πουλάκι
 κι ἔχει κρυφὸ χαμόγελο γλυκὸ
 στὸ κόκκινὸ του ἐπάνω στοματάκι,
 φιλάκι τῶν ἀγγέλων μυστικό.

Κοιμάται γελαστό κι εὐτυχισμένο
 μὲς στὴ ζεστὴ τῆς μάνας του ἀγκαλιά.
 Κοιμάται ἔν' ἀγγελάκι χορτασμένο
 μὲ τόσα χάρδια, γέλια καὶ φιλιὰ.

Μὰ δὲν μπορεῖ γιὰ πάντα ἔτσι νὰ μείνη
 στὸν ξέγνοιο * τῶν ἀγγέλων τὸ χορό.
 Μιὰ μέρα θάρρη πού ἄντρας θὰ μοῦ γίνη
 καὶ μὲς στὸν κόσμο θάμπη τὸ σκληρό.

Καὶ τότε θάρθουν θάσανα καὶ πόθοι,
 παλμοὶ καὶ λύπες, ξγνοιες καὶ δουλειά'
 χρυσὰ καὶ τότε ὄνειρα θὰ νιώθῃ
 σὰν τώρα σὲ μανούλας ἀγκαλιά ;

Δέσποινα Παναγιά, γλυκιὰ Παρθένα,
 σῶζε το Ἐσὺ ἀπὸ κάθε συμφορά'
 ὅπως κι Ἐσὺ, τόχω, Παρθένα μου, ἕνα,
 μόνη μου ἐλπίδα, μόνη μου χαρά.

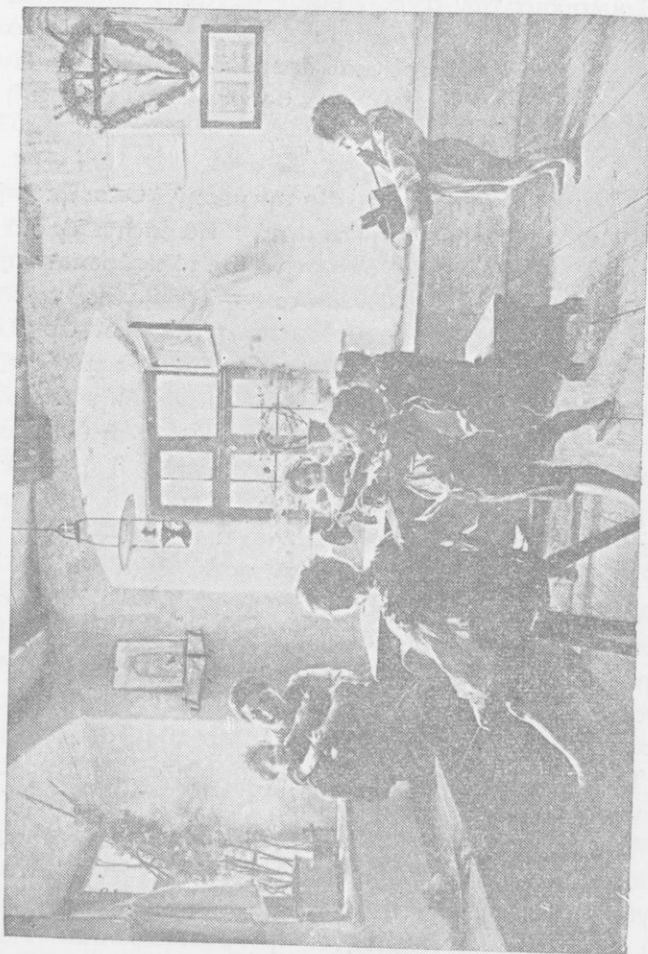
Κάμε το τὸ ταξίδι νὰ περάσῃ
 τοῦ κόσμου αὐτοῦ καλόκαρδο κι ἀγνό'
 νὰ ζήσῃ εὐτυχισμένο, νὰ γεράσῃ
 καὶ νὰ τὸ ξαναβρῶ στὸν οὐρανό.

Κοιμοῦ, μικρό μου, ἄθῶο μου πουλάκι.
 Μακάρι ἕνα χαμόγελο γλυκὸ
 στὸν ὕπνο πάντα νάχῃς στὸ χειλάκι,
 φιλάκι τῶν ἀγγέλων μυστικό.

Νικόλαος Χατζηδάκης.

Περιοδικὸν « Διάπλασις τῶν Παίδων »

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

Παιδική Συναυλία.

[Εικὼν Γ. Ἰακωβίδου.]

Η ΕΞΑΔΕΛΦΗ ΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑΣ

Τὰ λουλούδια τῶν ἀγρῶν εἶχον μεγάλην φιλονικίαν μεταξύ των, ποῖον τάχα ἀπὸ ὅλα εἶναι τὸ εὐγενέστερον. Τὸ καθένα ἔλεγε τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἔφερε πρὸς ὑποστήριξιν τὰ καλοχρωματισμένα ἄνθη του ἢ τὰ δροσερά του φύλλα ἢ τὴν γλυκεῖαν εὐωδίαν του.

Ἐξαφνα νὰ καὶ ἡ Τσουκνίδα εἰς τὴν μέσην. Ὅλοι ἠπόρησαν, ἅμα τὴν εἶδον. Τί εἶχε νὰ εἶπῃ καὶ αὐτή ; Νὰ ἐπαινεθῇ διὰ τὴν εὐγένειάν της ; Δὲν στρέφει ὀλίγον νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπόν της εἰς τὸ νερόν καὶ νὰ ἠσυχάσῃ ; Ἐν τούτοις ἡ Τσουκνίδα, χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὰ μурμουρίσματα τῶν ἄλλων, ἀρχίζει τὰ φωνάζῃ, θραχνὰ θραχνὰ, ἐνῶ ἐκίνει τὰ ἀγκαθωτὰ φύλλα της.

— Καλέ, ποῖος ὀμιλεῖ ἐδῶ διὰ εὐγένειαν ; Μήπως τὸ Θυμάρι, ποῦ καπνίζει τοὺς φούρνους τοῦ χωριοῦ, ἢ ἡ κυρὰ Ρίγανη, ποῦ νοστιμίζει τὰ ψητὰ τοῦ μαγειρειοῦ, ἢ ἡ κυρὰ Μολόχα ἢ μαλακτική, ποῦ στολίζει τὰ φαρμακεῖα, ἢ τὸ Χαμόμηλον μὲ τὸ κίτρινον πρόσωπον ; Δὲν ἔχει κανεὶς ἄλλος τὸ δικαίωμα νὰ καυχᾶται διὰ εὐγένειαν παρὰ ἐγώ.

Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα, ὅταν ἤκουσαν τὰ λόγια αὐτὰ, ἠπόρησαν περισσότερον. Δὲν ἐπερίμεναν τόσην αὐθάδειαν ἀπὸ τὴν Τσουκνίδα. Μερικὰ ἐκράτησαν τὰ γέλια. Ἄλλα ἐθύμωσαν ἀληθινά. Μόνον τὰ μικρότερα δὲν ἐφανέρωσαν τί αισθάνονται, διότι ἐφοβοῦντο τὰ ἀγκάθια τῆς Τσουκνίδας.

Ἡ Τσουκνίδα ὅμως δὲν ἔδωσε σημασίαν εἰς τίποτε καὶ εἶπε δυνατώτερα :

— Μοῦ φαίνεται παράξενον, ὅτι ἀπορεῖτε διὰ τὴν εὐγένειάν μου. Ἡ κάμνεται ἐπίτηδες, ὅτι δὲν ἐννοεῖτε ; Νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω ἀμέσως. Ποῖον εἶναι τὸ εὐγενέστερον φυτὸν τοῦ κόσμου ; Ὅλοι θ' ἀποκριθῆτε : ἡ Τριανταφυλλιά. Λοιπόν, ἐγὼ εἶμαι ἡ ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς !

Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ τῆς Τσουκνίδας ὅλα πλέον τὰ ἀγριολούλουδα ἤρχισαν νὰ φωνάζουν. Κάθε ἄλλο ἐπερίμεναν ἀπὸ

τὴν Τσουκνίδα, ἀλλ' ὄχι καὶ αὐτό. Τότε τὸ Θυμάρι, τὸ ὁποῖον εἶχε προσβληθῆ ἀπὸ τὰ λόγια τῆς Τσουκνίδας, φωνάζει πρῶτον. Ἔπειτα λαμβάνουν μὲ τὴν σειράν τὸν λόγον καὶ τὰ ἄλλα λουλούδια. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἠκούσθη τότε ἐκεῖ ὁ ἐξῆς διάλογος :

Τὸ Θυμάρι (θυμωμένον) : Ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς ἐσύ, ἀπὸ ποῦ καὶ ἕως ποῦ ;

Ἡ Τσουκνίδα (μὲ πείσμα) : Θὰ σοῦ τὸ ἀποδείξω εὐθύς.

Ἡ Ρίγανη (μὲ θάρρος) : Βέβαια νὰ τὸ ἀποδείξῃς.

Τὸ Χαμόμηλον (ὠχρὸν ἀπὸ τὸν θυμὸν του) : Ἄφοῦ εἶσαι ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς, θὰ τῆς ὁμοιάξῃς !

Ἡ Τσουκνίδα (μὲ ἀναίδειαν) : Βέβαια τῆς ὁμοιάζω !
 ("Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα ἀνασηκῶνται εἰς τὰς ρίζας των διὰ νὰ ἰδοῦν εἰς τί ἡ Τσουκνίδα ὁμοιάζει τῆς Τριανταφυλλιάς. Καὶ αὐτὴ ἀκόμα ἡ Κυκλαμιὰ * ἐπρόβαλεν ἀπὸ τὴν ὀπὴν τοῦ θράχου).

Τὸ Θυμάρι : Ἄφοῦ ὁμοιάζεις τῆς Τριανταφυλλιάς, ποῦ εἶναι τὰ ὠραία τριαντάφυλλά σου ;

Ἡ Τσουκνίδα (ὀλίγον ταπεινωμένη) : Τριαντάφυλλα δὲν ἔχω.

Ἡ Ρίγανη : Ἄφοῦ ὁμοιάζεις τῆς Τριανταφυλλιάς, ποῦ εἶναι ἡ εὐωδία σου ;

Ἡ Τσουκνίδα (περισσότερον ταπεινωμένη) : Εὐωδία δὲν ἔχω.

"Ὅλα τὰ ἀγριολούλουδα μαζὶ (μὲ ἀνυπομονησίαν) : Μὰ τί ἔχεις λοιπόν ; Εἰς τί ὁμοιάζεις τῆς ἐξαδέλφης σου ;

Ἡ Τσουκνίδα : Ἐπὶ τέλους, νά ! Ἔχω καὶ ἐγὼ ἀγκάθια ! Εἰς αὐτὸ ὁμοιάζω τῆς ἐξαδέλφης μου ! (Ὀχλοβοή, σφυρίγματα, γέλια. Πανδαιμόνιον).

Τὸ Θυμάρι (πρὸς τὰ ἄλλα λουλούδια) : Ἄκους ἐκεῖ !

Ἡ Ρίγανη (μὲ ἀκράτητα γέλια) : Ὁραία ὁμοιότης !

Ἡ Μολόχα (μὲ πικρὰν εἰρωνείαν) : Δὲν εὐρήκε κανένα ἀπὸ τὰ προτερήματα τῆς Τριανταφυλλιάς καὶ τῆς ὁμοίασε μόνον εἰς ἓν ἐλάττωμά της.

Τὸ Χαμόμηλον : Καὶ καμαρώνεται δι' αὐτὸ καὶ θέλει νὰ μᾶς κάμη τὴν ἐξευγενισμένην. Ὁρισμένως δὲν εἶναι εἰς τὰ καλά της.

Ἡ Τσουκνίδα καταθυμωμένη ἐπῆγε καὶ ἐκρύφθη εἰς ἕν χανδάκι. Ἀπὸ τὸν θυμὸν της ἐμεγάλωσαν περισσότερον τὰ ἀγκάθια της. Αὐτὴ ὅμως τὰ βλέπει μὲ ὑπερηφάνειαν καὶ νομίζει, ὅτι ὁμοιάζει περισσότερον τῆς Ἰριανταφυλλιᾶς, τῆς ἐξαδέλφης της.

Γεώργιος Δροσίνης. [Δισσευὴ Μιχ. Χ. Οἰκονόμου.]

« Παιδικὰ παραμῦθια »

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΑΠΑΡΟΥΝΑΣ

Ἦτο ἄνοιξις. Παντοῦ καλωσύνη. Ὁ οὐρανὸς ἐπάνω καταγάλανος καὶ κάτω τὰ χωράφια καταπράσινα. Εἰς τὴν ἄκραν ἑνὸς χωραφιοῦ, ἐκεῖ ὅπου ἐτελείωνε τὸ σπαρμένο σιτάρι, ἦτο φυτρωμένη μία Ἀγριοβιολέτα. Ἦτο ἀνθισμένη· εἶχε δύο ἄνθη, ὡσάν δύο γαλανὰ ματάκια, μὲ τὰ ὁποῖα ἐκοίταζε γύρω γύρω τί ἐγίνετο εἰς τὴν γειτονιάν.

Ὀλίγον παρέκει, μέσα εἰς τὸ πράσινον σιτάρι, ἐκορδῶνετο καμαρωμένη μία Παπαρούνα, ὕψηλὴ ὕψηλὴ. Ἐπειδὴ ἦτο Κυριακὴ, ἐφόρεσε τὸ πράσινον φόρεμά της καὶ τὸ κόκκινον φέσι της. Ἐνόμιζε πλέον, ὅτι αὐτὴ εἶναι καὶ ἄλλη δὲν εἶναι.

Ἡ Ἀγριοβιολέτα τὴν ἔβλεπε καὶ ἔλεγε μὲ τὸν νοῦν της :

— Τί ὁμορφη, ἀλλὰ καὶ τί φαντασμένη !

Καὶ ἡ Παπαρούνα μόλις καὶ μὲ δυσκολίαν κατεδέχθη νὰ κοιτάξῃ μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ματιοῦ τὴν Ἀγριοβιολέταν καὶ εἶπε :

— Τί καλὴ, ἀλλὰ καὶ τί πρόστυχη !

Δὲν τὸ ἐφανέρωσεν ὅμως ἢ μία εἰς τὴν ἄλλην τί ἐσυλλογίζετο.

Παπαρούνα (μὲ τρόπον περιπαικτικόν) : Καλημέρα, γειτόνισσα.

Ἀγριοβιολέτα (μὲ ἀπλότητα καὶ ὀλίγον ξηρά) : Καλὴ σου ἡμέρα.

Παπαρούνα (πειρακτικά) : Περίεργον. Σὲ βλέπω καὶ σήμερα μὲ τὸ καθημερινὸ σου φόρεμα. Δὲν σοῦ ἐτελείωσεν ἡ μοδίστρα τὸ καινούργιο ;

Ἀγριοβιολέτα (μὲ σοβαρότητα) : Οὔτε παρήγγειλα φόρεμα οὔτε φροντίζω νὰ ἔχω φορέματα μὲ φαντακτερὰ χρώματα. "Ὅ,τι μοῦ ἀρέσει, τὸ ἔχω. "Ἐχω τὴν εὐωδία μου. Δὲν θέλω τίποτε ἄλλο.

Παπαρούνα : "Ἄς εἶναι. Καθένας ἔχει τὴν ἰδέα του. Ἐμένα μοῦ ἀρέσει νὰ ἐνδύωμαι καλά. Πῶς σοῦ φαίνεται τὸ φόρεμά μου καὶ τὸ φέσι μου ;

Ἀγριοβιολέτα : Πολὺ ὠραῖα, νὰ τὰ χαρῆς.

Παπαρούνα : Ἐκείνη δὲν βλέπει τίποτε. Πῶς δὲν ἔρχεσαι πλησιέστερα. Δὲν ἐννοῶ τὴ μανία ποῦ ἔχεις, νὰ κάθουσαι πάντοτε ἔξω ἀπὸ τὸ χωράφι, χωριστὰ ἀπὸ ἐμᾶς. Μήπως διότι δὲν ἔχεις καλὰ φορέματα ; Αὐτὸ δὲν πειράζει. Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀκατάδεκτη.

(Ἐνῶ λέγει αὐτὰ ἡ Παπαρούνα, καμαρώνει τὸ ὠραῖον φόρεμά της καὶ κινεῖ δεξιά καὶ ἀριστερὰ τὸ κεφάλι της μαζί μὲ τὸ κόκκινον φέσι της).

Ἀγριοβιολέτα (πειραγμένη) : Εἶναι περιττὸ νὰ κάμνης προσκλήσεις, ἀφοῦ δὲν εἶσαι στὸ σπίτι σου. Αὐτοῦ, ὅπου κάθουσαι θρονιασμένη καὶ καμαρώνεις, δὲν εἶναι θέσις διὰ σέ' εἶναι διὰ τὰ σιτάρια. Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ ἐξώμερα καὶ μόνη, ἀλλὰ ὁ τόπος εἶναι ἰδικός μου καὶ δὲν ἀνησυχῶ.

Ἡ Ἀγριοβιολέτα, ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ, ἐγύρισε τὰ γαλανὰ ματάκια της ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ ἐκοίταζε μίαν λευκὴν πεταλούδαν, ἡ ὁποία ἐπέτα διὰ νὰ στεγνώσῃ τὰ πτερά της εἰς τὸν ἥλιον.

Ἡ Παπαρούνα ἐδάγκασε τὰ χεῖλη της καὶ δὲν ἀπεκρίθη. Μετ' ὀλίγην ὥραν ἐγύρισε καὶ εἶπεν εἰς μίαν Ἀνεμώνην, ἡ ὁποία ἔμμενεν ἐκεῖ πλησίον, διὰ νὰ ἀλλάξῃ τὸν ἀέρα της.

— Μερικοὶ μερικοὶ εἶναι, ἀλήθεια, αὐθάδεις' ἐννοοῦν ὅμως τὴν θέσιν των καὶ δὲν ἔρχονται ν' ἀναμειχθοῦν μὲ τοὺς καλυτέρους των.

Δὲν ἐπέρασε πολλή ὥρα καὶ ἦλθεν ὁ χωρικός, ὁ ὁποῖος εἶχε σπείρει τὸ χωράφι, διὰ νὰ ἴδῃ πῶς πηγαίνει τὸ σιτάρι. Εἶδεν ἀπὸ μακρὰν τὴν Παπαρούνα· μὲ τὸ κόκκινον φέσι της καὶ εἶπε :

— Παλιοθότανο, μοῦ χαλᾶς τὸ σιτάρι.

Καὶ ἤπλωσε τὰ χονδρά του δάκτυλα, τὴν ἔπιασε, τὴν ἐξερρίζωσε καὶ τὴν ἐπέταξε παραπέρα, κοντὰ εἰς τὴν Ἀγριοβιολέταν.

Ἔπειτα ἐκοντοστάθη καὶ ἐκοίταξεν εὐχαριστημένος γύρω του.

— Κάτι μοσχοβολᾷ ἐδῶ, εἶπε. Καμιὰ ἀγριοβιολέτα θ' ἀνθίζῃ. Νά την !

Καὶ ἐπέρασε πλησίον της, χωρὶς νὰ τὴν πειράξῃ. Ἐπρόσεξε μάλιστα μήπως τὴν πατήσῃ καὶ ἔφυγεν.

Ἡ Παπαρούνα ἔμεινεν ἐκεῖ κάτω. Τὸ πράσινον φόρεμά της εἶχε ζαρῶσει, τὸ κόκκινον φέσι της εἶχε σκονισθῆ καὶ σχισθῆ. Ἔως τὸ θράδου ἐξεψύχησεν. Ἐν ἀγκάθι γυρίζει καὶ λέγει τῆς Ἀγριοβιολέτας :

— Καλὰ νὰ πάθῃ, διότι ἐπῆγε καὶ ἐφύτρωσεν ἐκεῖ ὅπου δὲν τὴν ἔσπειραν.

— Τώρα εἶναι ἁμαρτία νὰ τὴν κακολογῆς, ἀποκρίνεται ἡ Ἀγριοβιολέτα.

Καὶ ἐνῶ ἔκλινε πρὸς τὸ χῶμα λυπημένη, δύο δάκρυα, ὡσάν δύο σταγόνες δρόσου, ἔπεσαν ἀπὸ τὰ γαλανὰ ματάκια της.

Γεώργιος Δροσίνης. [Διασκευὴ Μιχ. Χ. Οἰκονόμου.]

« Παιδικὰ παραμύθια »

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΠΩΛΗΣ

Ἡ γνωριμία μου μὲ τὸν μικρόν.

Ἦτο πρῶτα χειμῶνος. Ἐφύσα θόρειος ὀρμητικὸς ἄνεμος καὶ τὸ ψῦχος ἦτο ἀνυπόφορον. Ἄν καὶ ἐπλησίαζεν ἡ ἐνάτη, οἱ δρόμοι ἦσαν ἔρημοι. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἔβλεπες κανένα διαβά-

την. Τόσον ἦτο τὸ ψῦχος, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ καστανάδες δὲν ἦσαν εἰς τὰς θέσεις των, εἰς τὰς γωνίας τῶν κεντρικῶν δρόμων καὶ εἰς τὰς παρόδους. ✕

Ἐνῶ ἐθάδιζον κατάμονος, παρετήρησα εἰς τὴν γωνίαν παρόδου τὸν φίλον μου Καλόκαρδον. Περιτυλιγμένος εἰς τὸ ἐπανωφόριόν του μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια, ἐθάδιζεν ἐπάνω καὶ κάτω εἰς τὸ πεζοδρόμιον καὶ ἐκτύπα δυνατὰ τοὺς πόδας, διὰ νὰ θερμανθῇ. Ἐφαίνετο, ὅτι κάποιον ἀνέμενε καὶ ἀνυπομόνει, διότι δὲν ἤρχετο.

Τὸν ἐπλησίασα, τὸν ἐχαιρέτησα καὶ τὸν ἠρώτησα τί τοῦ συνέβη.

Πρὶν μοῦ ἀπαντήσῃ, ἠκούσθη ἀπὸ πλαγίαν πάροδον διαυγῆς * καὶ κρυσταλλίνῃ φωνῇ:

— Ἐφημερίδες !

— Μιὰ στιγμή, μοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου καὶ ἐστράφη πρὸς τὸ μέρος, ὁπόθεν ἠκούσθη ἡ φωνή.

Εἰς μικρὸς ἐφημεριδοπώλης ἤρχετο τρέχων καὶ ἔτεινε πρὸς τὸν φίλον μου τρεῖς ἐφημερίδας. Ἦτο μικροῦ ἀναστήματος μὲ τὴν κεφαλὴν χωμένην ὄλην εἰς τὸν σκουφον.

— Ἄργησες, τοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου.

— Ναί, ἀπήντησε. Μὲ συγχωρεῖτε, κ. Καλόκαρδε, ποῦ σὰς ἔκαμα νὰ περιμένετε.

— Συμβαίνει τίποτε σοβαρόν ;

— Ὅχι. Εἶχα νὰ κάμω βιαστικὸν θέλημα.

— Καλά, ἐξηκολούθησεν ὁ φίλος μου, εἶχα ἀνησυχήσει. Πάρε τὸ πεντακοσιόδραχμον καὶ αὔριον μοῦ δίδεις τὸ ὑπόλοιπον.

Καὶ τοῦ εἶπε τί ἔπρεπε νὰ ψωνίσῃ διὰ τὸ σπίτι του.

Ὁ μικρὸς ἀπήντησεν, ὅτι ἠμποροῦσε νὰ φέρῃ τὸ ὑπόλοιπον εἰς τὸ γραφεῖον του μαζί μὲ τὰς ἀπογευματινὰς ἐφημερίδας καὶ ἔφυγε τρέχων καὶ φωνάζων:

— Ἐφημερίδες !

Πῶς πρωτοεὔρεν ὁ μικρὸς ἐργασίαν.

Ὅταν μετ' ὀλίγον ἐπαίρναμεν μαζί μὲ τὸν φίλον μου ἐν γάλα εἰς τὸ καφενεῖον, μοῦ ἔλυσε τὴν ἀπορίαν.

Ἐφημεριδοπώλην, μοῦ εἶπεν, ἥλλαξε πρὸ τριετίας. Ἡ ἀφορμὴ ἦτο αὐτή. Νὰ φαντασθῶ, λέγει, τὸν μικρὸν, τὸν ὁποῖον εἶδον — ἀφοῦ καὶ τώρα, ὅτε εἶναι δωδεκαετής, φαίνεται, ὡς ἑννέα ἔτων — πῶς ἦτο τότε. Μιᾶς σπιθαμῆς ἀνθρωπάκος. Ἐκὸς ἦτο ἀνυπόδητος, τὸ ἐν σκέλος τοῦ πανταλονίου ἔφθανεν ἕως τὸ γόνυ καὶ τὸ ἄλλο ἕως τοὺς ἀστραγάλους καὶ τὸ σακάκι του ἦτο χιλιοτρυπημένον, σακάκι κάποιου μεγαλυτέρου του μὲ ἀνασκουμπωμένα τὰ μανίκια. Ἦτο καὶ τότε χειμῶν καὶ τὸ ψῦχος ἴσως πλεον διαπεραστικὸν καὶ ἀνυπόφορον. Ὁ ἄνεμος ἔφερε καὶ μικρὰς νιφάδας χιόνος, αἱ ὁποῖαι, ὅταν ἐπιπτον εἰς ἀκάλυπτα μέρη, ἐτρύπων ὡς θελόναι.

Τὴν ὥραν λοιπὸν, ὅταν ὁ φίλος μου Καλόκαρδος ἔπαιρνε τὰς ἐφημερίδας του ἀπὸ τὸν τότε ἐφημεριδοπώλην, ἐπλησίασεν ὁ σπιθαμιαῖος αὐτὸς μικρὸς μὲ ἀφάνταστον θάρρος καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἐφημεριδοπώλην:

— Κώστα, δῶσε μου ἐφημερίδες νὰ πουλήσω. Μὴ φοβᾶσαι. Εἶμαι τίμιος! Ἄς εἶμαι μικρὸς.

Ὁ Κώστας ἐδίστασε καὶ ὁ φίλος μου τοῦ ἔκαμε νεῦμα νὰ δώσῃ εἰς τὸν μικρὸν ἐφημερίδας καὶ θὰ εἶναι αὐτὸς ὑπόλογος*.

Ὁ Κώστας τὸν ἠρώτησε τὸ ὄνομά του καὶ ὁ μικρὸς τοῦ ἀπήντησε:

— Σπύρος Ψυχούλης.

Καὶ ὁ Κώστας τοῦ ἔδωσεν ἕως εἴκοσι φύλλα ἀπὸ διαφόρους ἐφημερίδας.

Ὁ μικρὸς Σπύρος τὰ ἤρπασε καὶ ἔτρεξε φωνάζων:

— Ἐφημερίδες!

Ὁ φίλος μου Καλόκαρδος εἶπεν εἰς τὸν Κώσταν, τὸν ἐφημεριδοπώλην του, νὰ παρακολουθήσῃ τὸν μικρὸν καὶ νὰ μάθῃ τί τὰ ἤθελε τὰ χρήματα. Βέβαια ἐφαίνετο, ὅτι εἶχε μεγάλην ἀνάγκην ἀπὸ χρήματα. Ἄλλὰ τόσο μικρὸς καὶ νὰ δεῖξῃ τόσο θάρρος! Τοῦτο ἦτο κάτι πολὺ περίεργον! Μήπως κανεὶς μεγάλος τὸν ἐξεμεταλλεύετο*; Νὰ προσπαθήσῃ λοιπὸν νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν.

Πῶς εἶχε κερδίσει τὴν πρώτην νίκην.

Καὶ ὁ Κώστας τὴν ἄλλην ἡμέραν τοῦ εἶπεν :

— Ὁ μικρὸς Σπύρος Ψυχούλης ἐφάνη ἄξιος καὶ τίμιος.

Ἐπώλησεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅσας καὶ ὁ Κώστας ἐφημερίδας. Μὲ τὰ κέρδη ἠγόρασεν ἓν καρθέλι καὶ ὀλίγον τυρὶ.
Ἐφθασεν εἰς ἓν ὑπόγειον καὶ μόλις εἰσῆλθεν, ἐφώνασεν :

— Ἐφερα ψωμί ! Πολὺ ψωμί ! Καὶ τυρὶ !

Μία μικρὰ ἔτρεξε καὶ ὁ Σπύρος τῆς ἔκοψε καὶ τῆς ἔδωσεν ἓν κομμάτι. Τὸ ἄλλο τὸ ἔδωσεν εἰς τὴν μητέρα του. Μία ἀδυνατισμένη φωνὴ ἠκούσθη :

— Ποῦ τὸ ἡῤρες ;

Ἦτο ἡ φωνὴ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἔμενον ἐξηπλωμένος εἰς μίαν κλίνην καὶ ἔτρεμεν. Ἐκρύνε καὶ ἦτο ἀσθενής.

— Ἀλήθεια, παιδί μου, ποῦ τὸ ἡῤρες ; εἶπε καὶ ἡ μητέρα του. Ἐγὼ ἐφοβήθην, πού ἔφυγες.

— Δὲν ἤθελα νὰ πεινῶ ! Μήτε θὰ πεινάσω, εἶπεν ὁ Σπύρος.

Καὶ τοὺς διηγῆθη πῶς ἐκέρδισε τὸ ψωμί μὲ τὴν ἐργασίαν του.

Καὶ ὁ φίλος μου Καλόκαρδος, τελειῶνων τὴν ἀφήγησίν του, προσέθεσε :

— Καὶ τώρα, νομίζω, θὰ παραδεχθῆς, ὅτι ἀξίζει ὁ μικρὸς μου ἥρωας νὰ τὸν περιμένω καὶ νὰ τὸν περιβάλλω μὲ τόσῃ ἐμπιστοσύνην. Ἐσωσε τὴν οἰκογένειάν του καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τὴν τρέφῃ. Εἶναι ἀφάνταστος ἡ ἀντοχὴ του καὶ ἡ ἐπιμονὴ του νὰ κερδίσῃ τὴν ζωὴν.

— Θὰ γίνῃ μεγάλος, εἶπα.

— Εἶναι, μοῦ εἶπεν ὁ φίλος μου Καλόκαρδος. Εἶναι μέγας ἀπὸ τὴν στιγμήν, πού ἀπεφάσισε νὰ πολεμήσῃ καὶ νὰ κερδίσῃ τὴν πρώτην νίκην.

— Ὅμολογῶ, ὅτι δὲν ἔχω ἀντίρρησην, ἀπήντησα, χωρὶς νὰ κρύπτω τὸν θαυμασμόν μου διὰ τὸν μικρὸν ἥρωα.

Κ. Ἀθ. Ρωμαῖος.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ

— Νὰ μᾶς εἰπῆς τὴν ἱστορία, θεῖε, ἐφώνησεν ὁ μικρὸς Ἀριστείδης.

— Καὶ αἱ ἐξετάσεις μας ἐτελείωσαν καὶ ἄριστα ἐπήραμεν, εἶπεν ἡ Πηνελόπη.

Καὶ ὁ θεῖος, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεσίν του, ἤρχισε:

— Μίαν ἡμέραν ἓνα παιδί, ἕως δώδεκα ἐτῶν, ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὸ σχολεῖον. Ἦτο χειμῶν. Τὸ πρῶν εἶχε χιονίσει καὶ αἱ στέγαι καὶ οἱ δρόμοι ἦσαν κατάλευκοι. Ὁ ἄνεμος ἐφύσα παγωμένος. Ἀλλὰ τὸ παιδί δὲν ἐκρύνωνεν. Ἐφόρει μάλλινα χονδρὰ φορέματα, καινουργῆ ὑποδήματα καὶ χειρόκτια εἰς τὰς χεῖρας του. Ἦτο πλουσιόπαιδον.

Τὸ παιδί ἐλέγετο Κλεάνθης, εἶχε δὲ σταθῆ εἰς μίαν ἄκραν τοῦ δρόμου καὶ ἐκοίταζε τοὺς σπουργίτας, οἱ ὅποιοι ἐσκάλιζον μὲ τὸ ράμφος των τὴν χιόνα, διὰ νὰ εὔρουν κανένα σπόρον.

Ἐκεῖνη τὴν στιγμὴν ἐν ἄλλο παιδί ἦλθε καὶ ἐστάθη ἐμπρὸς του καὶ ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας του.

Ἦτο ἕως ἐννέα ἐτῶν καὶ ἔτρεμεν ἀπὸ τὸ ψῦχος, διότι τὰ πόδια του ἦσαν γυμνὰ καὶ τὰ ρούχα του κουρελιασμένα.

— Μήπως σοῦ εὐρίσκεται κανὲν ζευγάρι παλαιὰ ὑποδήματα; εἶπε μὲ σιγανὴν φωνὴν τὸ πτωχόν.

— Ἐχῶ, ἀλλὰ μοῦ φαίνεται πῶς θὰ σοῦ εἶναι ὀλίγον μεγάλα, ἀπεκρίθη ὁ Κλεάνθης.

— Μεγάλα, δὲν πειράζει, μόνον νὰ μὴν εἶμαι ξυπόλυτος καὶ κρυώνω.

— Ἐλα μαζί μου, εἶπεν ὁ Κλεάνθης καὶ ἐπροχώρησεν.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἀνέβησάν ἐπάνω, ὁ Κλεάνθης ἔβαλε τὸ παιδίον εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ αὐτὸς ἐπήγεν εἰς τὴν μητέρα του. Διηγῆθη εἰς αὐτὴν πῶς εὔρε τὸν μικρὸν καὶ ὅτι τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ χαρίσῃ τὰ παλαιὰ του ὑποδήματα. Ἡ καλή του μητέρα τὸ ἐπέτρεψε καί, ὅταν εἶδε τὰ κουρέλια τοῦ μικροῦ, τοῦ ἔδωσε νὰ φορέσῃ καὶ ἐνδύματα. Ἀκόμη εἶπε νὰ τοῦ δώσουν φαγητόν.

“Όταν ὁ πτωχὸς μικρὸς ἐσηκώθη νὰ φύγη, ἡ μήτηρ τοῦ Κλεάνθη τοῦ εἶπε:

— Παιδάκι μου, νὰ περνᾷς κάθε ἡμέραν ἀπ’ ἐδῶ.

Τὸ πτωχὸν παιδί ἀνεχώρησε δακρυσμένον ἀπὸ χαρὰν. Καὶ ἡ χαρὰ ὅμως τοῦ Κλεάνθη ἦτο μεγαλυτέρα, διότι ἡ μήτηρ του τὸν ἐνηγκαλίσθη, τὸν ἐφίλησε καὶ τοῦ εἶπε:

— Κλεάνθη, σήμερον τὸ ἔχω καύχημά * μου, διότι σὲ ἔχω παιδί μου.

Ὁ μικρὸς διδάσκαλος.

† Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἠρώτησε τὸν μικρὸν πτωχὸν ὁ Κλεάνθησ καὶ ἔμαθεν, ὅτι λέγεται Ἀνδρέας καὶ ὅτι δὲν ἔχει κανένα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ὅτι κοιμᾶται εἰς κάποιον ὑπόγειον δωμάτιον ζητιάνας, ἡ ὁποία τὸν ἀναγκάζει νὰ ἐπαιτῆ. Ἀλλ’ αὐτὸς ἐντρέπεται καὶ θὰ ἤθελε νὰ εὔρη ἐργασίαν, νὰ κερδίξῃ μὲ τὸν κόπον του τὸ ψωμί του.

Ἡ μητέρα τοῦ Κλεάνθη τοῦ ἀνέθεσε νὰ κάμνῃ μερικὰ θελήματα. Ὁ Ἀνδρέας τὰ ἔκαμνε μὲ μεγάλην προθυμίαν.

Εἰς τὸ μεταξὺ ὁ Κλεάνθησ ἔμαθεν, ὅτι ὁ Ἀνδρέας δὲν ἤξευρε γράμματα καὶ ἀνέλαβε νὰ τοῦ γίνῃ διδάσκαλος. Ὁ Ἀνδρέας ἐμάνθανε μὲ μεγάλην ὄρεξιν καὶ ὁ διδάσκαλός του ἦτο ὑπερήφανος διὰ τὸν μαθητὴν του.

Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἶπω, ὅτι τὸ μάθημα ἐγίνετο κρυφὰ εἰς ἓν πορτάμερον δωμάτιον. Ὁ Κλεάνθησ ἐφρόντιζε νὰ μὴ μάθῃ κανεὶς τὸ μυστικόν του. Ποῦ νὰ γνωρίζῃ, ὅτι τίποτε δὲν διαφεύγει τὸ ἄγρυπνον βλέμμα τῆς μητρός του! Ἡ μήτηρ του τὰ ἐγνωρίζεν ὅλα καὶ τὰ εἶπε καὶ εἰς τὸν πατέρα του.

Καὶ μίαν ἡμέραν εὔρεν εἰς τὸ γραφεῖον του ἓν ὥραϊον χρυσόδετον βιβλίον μὲ τὴν ἀφιέρωσιν: « Εἰς τὸν ἀγαπητόν μου υἱὸν Κλεάνθησ διὰ τὴν εὐγενῆ του καρδίαν ».

Ἦτο τὸ γράψιμον καὶ ἡ ὑπογραφή τοῦ πατρός του. Εἰς τὴν πρώτην σελίδα ὑπῆρχε διπλωμένον χαρτί μὲ τὰ ἴδια γράμματα καὶ ἔγραφε: « Ὁ μικρὸς διδάσκαλος νὰ εἰπῆ εἰς τὸν μαθητὴν του, ὅτι ἀπὸ αὐριον θὰ μένῃ μαζί μας, νὰ μᾶς ψωνίζῃ καὶ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ σχολεῖον ».

Εύκολα έννοεΐτε τήν ἔκπληξιν τοῦ Κλεάνθους καί τήν μεγάλην χαράν του.

Ποῖα ἦσαν τὰ δύο παιδιά.

Ἐοκός Ἄνδρέας ἔμεγάλωσε μαζί μέ τόν Κλεάνθην καί ἔμαθε γράμματα τόσα, ὥστε ὁ πατήρ τοῦ Κλεάνθους τόν ἐπήρεν εἰς τὸ κατάστημά του καί σήμερον εἶναι ἔμπορος εἰς τήν Κωνσταντινούπολιν.

— Καί ὁ Κλεάνθης ; διέκοψε τόν θεῖον καί ἠρώτησε μέ ἀνυπομονησίαν ἢ Πηνελόπη.

— Ὁ Κλεάνθης ! εἶπεν ὁ θεῖος. Ὁ Κλεάνθης ἐξακολουθεῖ νά ἔχη εὐγενῆ καρδίαν, εἶναι καί αὐτός ἔμπορος καί ἔχει δύο χαριτωμένα παιδιά.

— Εἶναι ἐδῶ, εἰς τὰς Ἀθήνας ; Τόν γνωρίζετε ;

— Σιγά σιγά, εἶπεν ὁ θεῖος, ἀφοῦ ἐνηγκαλίσθη τόν ἀνεψιόν του καί τήν ἀνεψιάν του. Ὅλα μέ μιᾶς θέλετε νά τὰ μάθετε ; Τὰ παιδάκια τὰ κρατῶ εἰς τήν ἀγκάλην μου. Ὁ Ἄνδρέας εἶναι ὁ νονός σας.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ, νά μή καταλάβωμε τόσῃν ὥραν τόν Κλεάνθην καί τόν Ἄνδρέαν !... εἶπεν ἢ Πηνελόπη μέ παράπονον.

— Ὅπως ἢ γιαγιά μας, ἢ μητέρα τοῦ πατέρα, Πηνελόπη, τὸ εἶχε καύχημά της, πού τόν εἶχε παιδί της, νά τὸ ἔχωμεν μεγαλύτερον καύχημα, πού τόν ἔχομεν πατέρα, εἶπεν ὁ Ἀριστείδης.

— Θὰ κάμετε καλύτερα, εἶπε μέ χαμόγελον ὁ θεῖος, νά γίνετε ἀξιοί, νά τὸ ἔχη καύχημά του καί ἐκεῖνος, διότι σᾶς ἔχει παιδιά του.

Ἀριστοτέλης Κουσιδης.

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Σὲ μιᾶ γωνιά καθίζει μοναχὸς

κι ὀλημερίς γυρεύει ἐλεημοσύνη.

Εἶν' ἄρρωστος καί γέρος καί φτωχός.

Πολλοὶ περνοῦν, κανέννας δὲν τοῦ δίνει.

Κι ἀποκοιμήθη ὁ γέρος φανερά
 κι ὁ ὕπνος φέρνει ὄνειρο ἀπὸ κείνα,
 πού θλέπουν οἱ φτωχοὶ καμιά φορά
 μ' ὄλη τὴ φτώχεια, μ' ὄλη τῶν τὴν πείνα.

Τοῦ φάνηκε — τί ὄνειρο γλυκό! —
 πὼς πρόβαλε μιὰ νέα καμαρωμένη,
 βασίλισσα μὲ στέμμα εὐγενικό,
 μὲ σύννεφο χρυσὸ τριγυρισμένη.

Κρατοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι ἓνα παιδί,
 παιδί ξανθό, παιδί καλοντυμένο.
 Ἔρθε μπροστά του, στέκει νὰ τὸν δῆ
 καὶ τὸ παιδί τὸν εἶδε λυπημένο.

Κι ἐκεῖ πού θαμπωμένος τὴ θωρεῖ,
 πού σὰν αὐτὴ δὲν εἶδε καμιὰν ἄλλη,
 σιμά του τὸ παιδάκι προχωρεῖ
 τοῦ δίνει κατιτὶ καὶ φεύγει πάλι.

Καὶ τότε γέρνει ἢ νιὰ τὴν κεφαλὴ
 καὶ παίρνει τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά της
 καὶ τὸ φιλεῖ καὶ πάλι τὸ φιλεῖ
 καὶ τὸ χρυσώνουν τὰ χρυσὰ φιλιὰ της.

« Ποιὰ εἶσαι σύ ; » τὴ ρώτησε ὁ φτωχός.
 « Ἐγὼ ἴμαι ἢ κυρὰ Ἐλεημοσύνη »,
 εἶπε καὶ φεύγει. Μένει μοναχὸς
 καὶ ξύπνησε καὶ τ' ὄνειρό του σθήνει.

Ἐξύπνησε καὶ γύρισε νὰ ἰδῆ
 καὶ γύρισε καὶ εἶδε στὸ πλευρό του
 τὸ ἴδιο ἐκεῖνο τὸ ξανθὸ παιδί,
 πὸ ἔβλεπε χρυσὸ μὲς στ' ὄνειρό του.

« Σύρε, φτωχέ, κι ἀγόρασε ψωμί
 νά φᾶς καί σὺ μὲ τὰ παιδιὰ σου. »
 « Παιδί μου, ὁ Θεὸς κάθε τιμῆ,
 κάθε καλὸ νά δίνῃ στήν καρδιά σου. »

Ἰωάννης Πολέμης.

« Χειμῶναςθαι »

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΛΟΥΣΤΡΟΣ

Ἡ ὑπόσχεσις τοῦ μικροῦ.

Αὐτὴ ἡ ἱστορία συνέβη εἰς μίαν πόλιν τῆς Πελοποννήσου πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἦτο ἡ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν μὲ μίαν δεκάραν ἠγόραζε κανεὶς ὅ,τι σήμερον μὲ τέσσαρας καὶ πέντε δραχμάς.

Εἶναι πρῶί. Εἰς ἓν κατάστημα τῆς ὁδοῦ τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων ὁ ἔμπορος ἴσταται εἰς τὴν θύραν, οἱ ὑπάλληλοι τακτοποιοῦν τὰ ἐμπορεύματα καὶ τοποθετοῦν μὲ τάξιν ὠραία δείγματα εἰς τὰς προθήκας *.

Τὸν καταστηματάρχην πλησιάζει μὲ συστολὴν νέος περὶ-που δέκα πέντε ἐτῶν, μὲ πτωχικὰ φορέματα καὶ ἀνυπόδητος καὶ λέγει:

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε, μοῦ δίδετε μιὰ δεκάρα ;

Ὁ ἔμπορος ἀπαντᾷ :

— Δὲν ἐντρέπεσαι εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν νά ζητᾷς ἐλεημοσύνην ; Διατί δὲν ζητεῖς ἐργασίαν ;

— Εἶμαι ξένος, κύριε, καὶ δὲν γνωρίζω κανέναν. Ἐπειτα δὲν ζητῶ ἐλεημοσύνην, ἀλλὰ νά ἐργασθῶ.

— Νά ἐργασθῆς μὲ μιὰ δεκάρα ; ἠρώτησε μὲ χαμόγελον καὶ δυσπιστίαν ὁ ἔμπορος.

— Μὲ μιὰ δεκάρα θέβαια ὄχι, ἀπήντησεν ὁ νέος. Ἄλλὰ θά ζητήσω καὶ ἀπὸ ἄλλους κυρίους καὶ ἐλπίζω νά μαζεύσω ὅσα μοῦ χρειάζονται διὰ τὴν ἐργασίαν, ποῦ σκέπτομαι.

- Καὶ τί ἐργασίαν σκέπτεσαι νὰ κάμῃς ;
- Νὰ γίνω λουστρός, ἀπαντᾷ ὁ νέος.
- Καὶ ὁ ἔμπορος :
- Καὶ εἰς τὸ μεταξὺ πῶς θὰ ζήσης ;
- ἽΟ νέος ἀπεκρίθη μὲ σταθερὰν φωνήν :
- Ἐντέχω νὰ μείνω νηστικός, ὅσο νὰ μαζεύσω τὸ ποσόν, πού χρειάζομαι.
- Καὶ πόσα σοῦ χρειάζονται ; ἠρώτησεν ὁ ἔμπορος.
- Δέκα δραχμαὶ φθάνουν.
- Καὶ ὁ ἔμπορος :
- Πάρε τὰς δέκα δραχμάς καὶ σὲ περιμένω νὰ μοῦ γυαλίσης πρῶτα τὰ ἰδικὰ μου.
- ἽΟ νέος ἐπῆρε τὰς δέκα δραχμάς, ἀφοῦ ἠὺχαρίστησε τὸν ἔμπορον, καὶ ἔτρεξε λέγων :
- Ἄμέσως ἔφθασα !
- Δύο ἄλλοι ἔμποροι ἐγέλασαν καὶ εἶπον :
- Ἐν τὸν περιμένῃς, θὰ σὲ εὔρουν οἱ πελάται μὲ ἀγυάλιστα ὑποδήματα.

Ἡ τήρησις τῆς ὑποσχέσεως.

Δὲν εἶχον τελειώσει τοὺς λόγους των καὶ ὁ νέος ἐπέστρεψε τέλειος λουστρός. Ἐξέφρασε πάλιν τὴν εὐγνωμοσύνην του καὶ ἤρχισε νὰ καθαρίζει τὰ ὑποδήματα τοῦ εὐεργέτου του.

ἽΟ ἔμπορος ἔδωσεν εἰς τὸ τέλος τὴν δεκάραν, ἀλλ' ὁ νέος λουστρός ἠρνήθη νὰ τὴν λάβῃ.

ἽΟ ἔμπορος ὄμως εἶπεν :

— Εἶναι τὰ πρῶτα χρήματα, πού κερδίζεις καὶ πρέπει νὰ τὰ πάρῃς.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ νέος. Τὴν πρώτην δεκάραν θὰ τὴν πάρω, ἀλλὰ τὰς ἄλλας θὰ τὰς κρατῆτε, ἕως ὅτου ν' ἀποπληρώσω τὸ χρέος μου.

— Τὸ δέχομαι εὐχαρίστως, εἶπεν ὁ ἔμπορος.

Μετά τινος μῆνας μίαν πρωίαν ὁ ἔμπορος ἔδωκε τὴν δεκάραν εἰς τὸν λουστρόν καὶ εἶπε :

— Τὸ χρέος σου τὸ ἐξώφλησες. Ἡ δεκάρα εἶναι σήμερον ἰδική σου.

Καὶ ὁ λουστρός, ἀφοῦ τὴν ἐπῆρε κατευχαριστημένος καὶ τὴν ἐδίπλωσεν εἰς ἓν χαρτὶ μὲ ἀπερίγραφτον χαράν, εἶπε:

— Μένει ὅμως ἡ εὐγνωμοσύνη μου. Τὴν δεκάραν αὐτὴν θὰ τὴν φυλάξω, νὰ μοῦ ὑπενθυμίξη, ὅτι σὰς ὀφείλω τὸ ὅτι κερδίζω τὸ ψωμί μου μὲ τὴν ἐργασίαν μου.

Μετὰ δύο ἔτη ἔπαυσε νὰ ἔρχεται ὁ νέος λουστρός εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ἐμπόρου. Οὗτος ἐζήτησε πληροφορίας ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐγνώριζε νὰ εἰπῆ τί ἔγινε.

— Κρίμα καὶ ἦτο καλὸς νέος! ἔλεγεν ὁ ἔμπορος στενοχωρημένος, ὡς νὰ τοῦ ἔλειψε φίλος.

— Ναί, ναί, ἀπαντοῦσαν οἱ συνάδελφοί του λουστροὶ, ἦτο ὁ καλύτερος ἀπὸ ὄλους μας. Εἶχε καὶ καλὴ καρδιά. Πολλοὺς εἶχε βοηθήσει...

Ἡ ἐπιτυχία.

Μετὰ ἔτη πάλιν ὁ ἔμπορος ἐστέκετο μίαν πρῶϊαν εἰς τὴν θύραν τοῦ καταστήματός του. Τὸν πλησιάζει τότε ἓνας νέος ὄραϊος καὶ καλὰ ἐνδεδυμένος καὶ τὸν χαιρετᾷ.

— Δὲν μὲ γνωρίζετε ; ἠρώτησε.

— Ὁχι, δὲν σὰς γνωρίζω.

— Εἰσθε ὁ εὐεργέτης μου καὶ ἦλθα νὰ σὰς εὐχαριστήσω.

— Ἐγώ ;

— Ναί, κύριε.

— Καὶ πότε ;

— Θὰ εἶναι ὀκτῶ ἔτη ἀπὸ τότε. Θὰ ἐνθυμεῖσθε, ὅτι ἐδώσατε εἰς ἓνα νέον δέκα δραχμάς ν' ἀγοράσῃ τὰ χρειώδη τοῦ λουστρου.

— Ναί, τὸ ἐνθυμοῦμαι καὶ ἀπὸ τότε ἐρωτῶ νὰ μάθω τί ἔγινεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος νέος.

— Ἐγὼ εἶμαι, εἶπεν ὁ νέος καὶ ἐφίλησε τὸ χέρι τοῦ εὐεργέτου του.

Ὁ ἔμπορος τότε τὸν ἀνεγνώρισε καὶ ηὐχαριστήθη πολὺ. Ἐπειτα τοῦ ἐζήτησε πληροφορίας καὶ ἔμαθε μὲ μεγάλην εὐ-

χαρίστησιν, ὅτι ἀφοῦ ὑπέφερε πολλές στερήσεις, ἐξοικονόμησε τὰ ἔξοδα καὶ μετέθη εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐκεῖ εἰργάσθη, ἀφοῦ ἤρχισεν ἀπὸ μικρᾶς ἐργασίας καὶ τέλος ἐκέρδισεν ὅσα τοῦ εἶναι ἀρκετὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του καὶ νὰ ἐργασθῇ ἐκεῖ.

— Ζῆ ἀκόμη ἐκεῖ ἡ μητέρα μου, εἶπεν. Εἰς τὸ μεταξὺ τῆς ἔστειλα καὶ ὑπάνδρευσε τὰς δύο μου ἀδελφάς. Ἐλπίζω νὰ μείνω ἐδῶ, ἀλλὰ ἂν δὲν τὰ καταφέρω, τοὺς δρόμους τώρα τοὺς γνωρίζω. ↓

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

ΟΙ ΔΥΟ ΦΤΩΧΟΙ

Σὲ μιὰ γωνιά περαστικὴ
γέρος φτωχὸς εἶχε καθίσει.
Κόσμος πολὺς περνᾷ ἀπ' ἐκεῖ
καὶ ἴσως νὰ τὸν ἐλεήσῃ
καμιὰ ψυχὴ, ποὺ ἔχει μάθει
νὰ συμπονῇ τὰ ξένα πάθη.

Σὲ λίγο, ὄλος προσοχὴ,
ἔφερ' ἐκεῖ τὰ θήματά του
κι ἄλλος φτωχός. Τὸν δυστυχῆ !
Μὲ ὄλη τὴ νεότητά του
ἔχει στὸ φῶς του μαύρη σκέπη,
εἶναι τυφλός, τυφλός, δὲ βλέπει !

Ἄχ ! τί ζευγάρι θλιβερό !
Τὰ νιάτα τὰ δυστυχισμένα
κι ἀπὸ τὸν ἄγριο καιρὸ
τὰ γηρατειὰ τὰ μαραμμένα
βλέπει ἐκεῖ, ὅποιος περνάει,
νὰ ζητιανεύουν πλάι πλάι.

“Όμως καθείς τὰ γηραιὰ
τὰ χιονοσκέπαστα λυπᾶται
στὸ γέρο ρίχνουν μιὰ ματιά,
τὸν ἔλεοῦνε οἱ διαβάται.
Μὰ οὔτε ἕνας τους δὲ δίνει
καὶ στὸν τυφλὸ ἔλεημοσύνη.

Μὲ πονεμένη τὴν καρδιά
ἀνασηκώνεται νὰ πάη...
”Αχ! θὰ περάση τὴ θραδιά
καὶ σήμερα χωρὶς νὰ φάη...
Γι’ αὐτὸ τοὺς ἄλλους τί τοὺς νοιάζει...
καὶ ὁ τυφλὸς ἀναστενάζει.

Μὰ ξεαφνα κάποιος ζητᾷ
μὲς στὴν παλάμη νὰ τοῦ δώση
χρήματα λίγα, μ’ ἄκετὰ
ἕνα ψωμὶ γιὰ νὰ πληρώση.
« Σοῦ εὔχετ’ ἡ φτωχὴ καρδιά μου
τιμὲς καὶ δόξες, ἄρχοντά μου! »

εἶπε ἐκεῖνος, ἐπειδὴ,
τυφλὸς ποὺ ἦτο, δὲν μποροῦσε
μὲ δάκρυα χαρᾶς νὰ ἰδῆ,
πὼς σπλαχνικὰ τὸν ἔλεοῦσε
ὁ γέρος, ἔλεώντας πάλι,
καθὼς τὸν ἔλεοῦσαν ἄλλοι.

Γεώργιος Δροσίνης.

Ο ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ Ο ΦΙΝΤΙΑΣ

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν φίλοι ἀδελφικοί, ἔζων δὲ εἰς
τὰς Συρακούσας, πρωτεύουσαν τῆς νήσου Σικελίας.
Ὁ Φιντίας κατηγορήθη ὡς ἔνοχος συνωμοσίας κατὰ τοῦ

Διονυσίου, τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν, καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτο ἀνάγκη νὰ τακτοποιήσῃ τὰς οἰκογενειακάς του ὑποθέσεις, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Διονυσίου νὰ ἀπομακρυνθῇ τῶν Συρακουσῶν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν οἰκογένειάν του. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ παρουσιάσῃ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον εἰς τὸ δεσμοτήριον, ὁ ὁποῖος θὰ ἐδέχετο νὰ θανατωθῇ, ἐὰν αὐτὸς δὲν ἤθελεν ἐμφανισθῆ κατὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν.

Ὁ τύραννος, τοῦ ὁποίου ἡ καρδιά δὲν ἐγνώριζε εἰμὴ τὸ αἶσθημα τοῦ ἐγωισμοῦ καὶ τοῦ φόβου, ἦτο πεπεισμένος, ὅτι τοιοῦτον ἐγγυητὴν ἦτο ἀδύνατον νὰ εὔρῃ ὁ Φιντίας· μετὰ τὴν πεποίθησιν δὲ ταύτην εἶπεν, ὅτι παραχωρεῖ τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν, ἂν παρουσιάσῃ ἄλλον, ὁ ὁποῖος θὰ ἀναδέχεται τὴν καταδίκην ἐν ἑλλείψει αὐτοῦ.

Μεγίστη ὁμως ὑπῆρξε τοῦ Διονυσίου ἡ ἔκπληξις, ὅτε εἶδε νὰ παρουσιάζεται εἰς τὸ δεσμοτήριον ὁ Δάμων, ὅστις προθύμως ἀνεδέχετο τὴν θέσιν τοῦ φίλου του.

Ὁ Φιντίας τότε ἀποφυλακίζεται καὶ ἐλεύθερος ἀναχωρεῖ πρὸς ἀντάμωσιν τῆς οἰκογενείας του· τὰ δεσμὰ του εὐχαρίστως ἀναλαμβάνει ὁ φίλος του Δάμων.

Ἄλλ' ἡ προσδιωρισμένη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἡμέρα φθάνει καὶ ὁ Φιντίας δὲν φαίνεται. Ὅθεν, ὅτε ἡ ἰσθμὸς τῆς ἐκτελέσεως ἐπλησίασεν, ἀντὶ τοῦ Φιντίου ἀπάγεται ὁ Δάμων σιδηροδέσμιος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης.

Ὁλος ὁ λαὸς τῶν Συρακουσῶν ἀγανακτεῖ τότε κατὰ τῆς αἰσχρᾶς προδοσίας τοῦ Φιντίου, βλέπων τὸν πέλεκυν τοῦ δημοῦ ἔτοιμον ἤδη νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀθῶου τραχήλου τοῦ Δάμωνος. Ὁ δὲ τύραννος σαρκαστικῶς * μειδιᾷ, ἐμπαίζων * καὶ τὴν μωρίαν τοῦ Δάμωνος καὶ τὴν ψευδοφιλίαν τοῦ Φιντίου.

Μόνος ὁ Δάμων ἀτάραχος καὶ φαιδρὸς βλέπει νὰ πλησιάσῃ ἡ στιγμή, καθ' ἣν διὰ τῆς ἰδικῆς του ζωῆς ἠλπίζε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ φίλου του· ἀλλ' ἡ χαρὰ του δὲν ἦτο πλήρης, διότι, γνωρίζων καλῶς τὴν ἀρετὴν τοῦ Φιντίου, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἐπερίμενε τὴν ἐμφάνισίν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ δῆμιος ἐτοιμάζεται καὶ λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸν πέλεκυν, ἢ δὲ τρομερὰ στιγμή φθάνει πλέον, ὅτε ἐξαίφνης κραυγαὶ θορυβῶδεις ἀκούονται, λέγουσαι : « Ὁ Φιντίας, ὁ Φιντίας ! » Συγχρόνως δὲ ἀσθμαίνων * καὶ δρομαῖος διασχίζει ὁ Φιντίας τὰ πλήθη, μετὰ δακρῶν δὲ πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου τοῦ Δάμωνος καὶ ζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν τοῦ ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Ἄλλ' ὁ Δάμων διαφιλονικεῖ τὴν θέσιν ταύτην ὡς ἀνήκουσαν ἤδη εἰς αὐτόν. Ὁ Φιντίας τότε ἐπαναλαμβάνει ζωηρότερον τὴν ἀπαίτησίν του, ὁ δὲ Δάμων ἐπιμένει σταθερῶς εἰς τὴν ἄρνησίν του.

Ἐκθαμβοὶ καὶ δακρυρροοῦντες θεωροῦν πάντες τὸ ὕψηλόν τοῦτο θέαμα τῆς περὶ θανάτου πάλης τῶν δύο φίλων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ σκληροκάρδιος τύραννος συγκινεῖται ἐπὶ τέλους καὶ θαυμάζει τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀληθοῦς φιλίας, τῆς ὁποίας τὴν δύναμιν οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῆ, οὐδέποτε εἶχε φαντασθῆ. Ἀναγκάζεται λοιπὸν νὰ σεβασθῇ τὴν ὑπαρξίν τοιοῦτου ἱεροῦ δεσμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου τοῦ ἐπρόκειτο νὰ διαρρήξῃ, καί, χαρίζων τὴν ζωὴν εἰς τὸν Φιντίαν καὶ τὸν Φιντίαν εἰς τὸν Δάμωνα, καταπαύει τὴν εὐγενῆ των πάλην καὶ ζητεῖ ὡς χάριν νὰ συμπαραλάβουν τοῦ λοιποῦ καὶ αὐτὸν εἰς τὸν ἱερὸν δεσμὸν τῆς φιλίας των.

Λέων Μελάς.

« Γεροστάθης »

ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον σωστὸς πέντε μῆνας. Ἄχ ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του ! Τὸ καράβι, μὲ τὸ ὁποῖον εἶναι, ἐπῆγεν εἰς μακρινούς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλούς λιμένας καὶ τώρα γυρνᾷ ὀπίσω. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξιδεύουν, μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν, ὁ ἄνεμος συρίζει μέσα εἰς τὰ ἄρμενα *, φουσκώνει τὰ πανιά, τὰ κύματα κτυποῦν τὸ καράβι, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει.

εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καὶ μόλις προστάξῃ ὁ καπετάνιος, σκαρφαλώνει εἰς τὰ ξάρτια καὶ λύνει ἢ δένει τὰ πανιά.

Δὲν τὸ τρομάζει ἢ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον· δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον. Ἐν πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται: πότε θὰ φθάσῃ. Ὅταν τελειώσῃ τὰς ἐργασίας του, στέκει καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκεῖαν του πατρίδα. Κοιτάζει μακρὰν, μακρὰν, ὅσον ἢμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα διακρίνῃ τὸ σπιτάκι των, ὅπου περιμένει ἢ χήρα μάνα του καὶ τὰ ὀρφανὰ ἀδέλφια του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τὰ μάτια του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα· ἄχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποίαν λαχτάραν θὰ ἀναβῆ τὴν μικρὰν των κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρός του καὶ τῶν ἀδελφῶν του! Καὶ ἔπειτα τὸ βράδυ, κοντὰ εἰς τὴν γωνιάν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ λάμπῃ ἢ ζεστὴ φωτιά, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγύρω του, θὰ τοὺς διηγηθῇ εἰς ποῖα μέρη ἔταξίδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκείνους τόπους, οἱ ὅποιοι εἶναι πολὺ ὠραῖοι, ἀλλ' ὄχι καὶ διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὅποιος ἔχει ἀγαπημένα ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὠραία ἢ ξενιτιά.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερο βιάζεται νὰ φθάσῃ, διότι μὲ τὰ λεπτά, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔδωσαν διὰ μισθόν του, ἠγόρασε δι' ὅλα τὰ ἀδελφάκια του κατιτί: δι' ἄλλο ὑποδηματάκια, δι' ἄλλο καπελάκι καὶ διὰ τὴν μητέρα του καμπόσους πήχεις πανί, διὰ νὰ ράψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρον του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ πάρῃ καθεὶς! Καὶ ἔξαφνα, ἔξαφνα θὰ βγάλῃ ἀπὸ τὴν τσέπην τοῦ ναυτικοῦ του πανταλονίου, δεμένα εἰς ἓνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του, καὶ τὰ χρήματα, ὅπου ἔμειναν, καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν καημένην τὴν μητέρα του, διὰ νὰ ἀγοράσῃ σιτάρι, κρέας καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλει.

Ἐνῶ εἰς αὐτὰ εἶχε τὸν νοῦν του τὸ ναυτόπουλον, κοιτάζει εἰς τὴν ἄκραν τῆς θαλάσσης, ἢ ὁποῖα ἀπλώνεται ἐμπρὸς

του, καὶ τί διακρίνει ; Τὴν πατρίδα του. "Α ! ἔφθασαν τέλος πάντων ! Τὸ καρὰβι των σχίζει γρήγορα τὰ κύματα· ὀλονὲν πλησιάζουν. Νά, ἤρχισαν νὰ φαίνωνται αἱ οἰκίαι. Οἱ ναῦται καὶ αὐτὸς σκορπίζονται εἰς τὰ κατάρτια, μαζεύουν τὰ πανιά. "Εξαφνα, γρρ, ἔρριψαν τὸ σίδηρον. Καταβιβάζουν μίαν θάρκαν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐμβαίνει ὁ καπετάνιος, τρεῖς ναῦται, πηδᾶ εἰς αὐτὴν καὶ τὸ ναυτόπουλον. Κάθεται εἰς τὸν πάγκον * καὶ τραβᾶ κωπίον. Ἡ καρδιά του κτυπᾷ δυνατά. "Αραγε νὰ εἶναι καλὰ ὄλοι εἰς τὸ σπιτάκι των ; μὴ ἔπαθε κανεὶς τίποτε ; μὴ εἶναι ἄρρωστη ἡ μητέρα του, κανὲν ἀδελφάκι του ; Πῶς ἀνησυχεῖ ! Ἄλλὰ ποῖοι εἶναι αὐτοί, ὅπου περιμένουν εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν ; "Ω ! τοὺς γνωρίζει. Ἡ θάρκα ἔφθασεν εἰς τὴν ξηράν, βγαίνει ὁ καπετάνιος καὶ τὸ ναυτόπουλον πηδᾶ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν μικρῶν του ἀδελφῶν !

"Αριστοτέλης Κουρτίδης.

« Παιδικὰ Λιηρήματα »

Η ΞΑΝΘΟΥΛΑ

Τὴν εἶδα τὴν Ξανθούλα,
τὴν εἶδα ψὲς ἀργά,
ποὺ μπῆκε στὴ θαρκούλα
νὰ πάη στὴν ξενιτιά.

Ἐφούσκωνε τ' ἀγέρι
λευκότατα πανιά,
ὡσὰν τὸ περιστέρι
ποὺ ἀπλώνει τὰ φτερά.

Ἐστέκονταν οἱ φίλοι
μὲ λύπη, μὲ χαρά,
κι αὐτὴ μὲ τὸ μαντήλι
τοὺς ἀποχαιρετᾶ.

Καὶ τὸ χαιρετισμὸ τῆς
 ἐστάθηκα νὰ ἰδῶ,
 ὥσπου ἡ πολλὴ μακρότης
 μοῦ τόκρυψε κι αὐτό.

Σ' ὀλίγο, σ' ὀλιγάκι
 δὲν ἤξερα νὰ πῶ,
 ἂν ἔβλεπα πανάκι
 ἢ τοῦ πελάγου ἄφρό.

Κι ἀφοῦ πανί, μαντήλι
 ἐχάθη στὸ νερό,
 ἐδάκρυσαν οἱ φίλοι,
 ἐδάκρυσα κι ἐγώ.

Δὲν κλαίγω τῆ βαρκούλα
 μὲ τὰ λευκὰ πανιά,
 μόν' κλαίγω τὴν Ξανθούλα,
 ποὺ πάει στὴν Ξενιτιά.

Διονύσιος Σολωμός.

« Ἄπαντα »

— ΔΙΑΤΙ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ Ο ΠΑΠΠΟΣ —

Ὁ μικρὸς Λεωνίδας, δέκα περίπου ἐτῶν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐννοήσῃ, διότι ἐργάζεται ὁ πάππος του. Ὁ πατήρ του εἶναι ἔμπορος καὶ κερδίζει ἀρκετά. Ὁ πάππος ἔπρεπε νὰ ζῆ μαζί των εἰς τὴν πόλιν. Ἐκεῖ ἔχει ἰδεῖ πολλοὺς γέροντας νὰ κάθηνται εἰς τὸ καφενεῖον ἢ νὰ πηγαίνουν περίπατον εἰς τοὺς δημοσίους κήπους, ὡσάκις ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέπει.

Ὁ πάππος του ζῆ μόνος εἰς τὴν ἐξοχὴν μὲ μίαν γραῖαν ὑπηρέτριαν, τὴν κυρα-Μάρθαν, καὶ τὸν κηπουρόν του, τὸν Στέφανον. Τὸν κήπον καλλιεργεῖ μᾶλλον ὁ πάππος του παρὰ ὁ κηπουρός. Ἐξυπνᾷ πολὺ πρῶι, ἀναπαύεται ὀλίγον τὴν με-

σημβρίαν καὶ κοιμᾶται τὴν ἑσπέραν ἔνωρίς. Ἀπὸ τὴν μητέρα του ἔχει μάθει, ὅτι ὁ πάππος πλησιάζει νὰ συμπληρώσῃ τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Καὶ ὅμως εἶναι ροδοκόκκινος καὶ ἡ ἐργασία δὲν τὸν κουράζει.

Ἐπειτα ἔχει ἀκούσει πολλοὺς νὰ λέγουν, ὅτι πρέπει νὰ ἐργάζεται κανεὶς, ὅταν εἶναι νέος, διὰ νὰ ἀναπαυθῆ, ὅταν θὰ γηράσῃ. Διατί λοιπὸν ἐργάζεται ὁ πάππος του, ἀφοῦ δὲν ἔχει ἀνάγκην; Διότι θεβαίως ὑπάρχουν καὶ γέροντες πτωχοί, οἱ ὁποῖοι ἀναγκάζονται νὰ ἐργάζονται, διὰ νὰ ζήσουν.

Πρὸ πολλοῦ ἔχει ἀποφασίσει νὰ ἐρωτήσῃ τὸν πάππον του, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ. Ὅταν ἀκούῃ τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα του ἢ τὴν ἀδελφὴν του ἔλλην νὰ λέγουν, ὅτι θὰ ὑπάγουν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν πάππον, παίρνει τὴν ἀπόφασιν νὰ τὸν ἐρωτήσῃ χωρὶς ἄλλο. Ὅταν ὅμως τὸν βλέπῃ μὲ πόσῃ εὐχαρίστησιν ἐργάζεται, ἀναβάλλει τὴν ἐρώτησιν δι' ἄλλην φοράν. Φοβεῖται, ὅτι ἡμπορεῖ νὰ δυσαρεστήσῃ τὸν πάππον του. Καὶ αὐτὸ δὲν τὸ θέλει, διότι τὸν ἀγαπᾷ.

Ὁ πάππος πάλιν εἶχε μαντεύσει τὸν πόθον τοῦ Λεωνίδα, ἀλλὰ τὸν ἄφηνε νὰ καταλάβῃ μόνος του διατί ἐργάζεται.

Ἦτο Παρασκευὴ πρὸς τὸ τέλος τοῦ Ὀκτωβρίου, ὅταν ἐξεκίνησαν ὁ Λεωνίδας καὶ ἡ Ἑλλη μὲ τὸ αὐτοκίνητον διὰ τὸ κτῆμα τοῦ πάππου των.

Τὸν εὖρον ἔξω ἀπὸ τὸν μανδρότοιχον τοῦ κήπου, εἰς τὸν χέρσον τόπον, νὰ ὀμιλῇ μὲ ἓνα ἐργάτην. Τοῦ ἔλεγεν, ὅτι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχεν ἀγοράσει τὸν χέρσον αὐτὸν τόπον καὶ τώρα θὰ τὸν ἐκαλλιέργει.

Εἰς τὸ ἐπάνω μέρος θὰ ἐφύτευεν ἀμπέλι καὶ εἰς τὴν βορεινὴν πλευρὰν δύο πυκνάς σειρὰς ἀπὸ κυπαρίσσια. Ἐπειτα μίαν σειρὰν ἐλαίας καὶ τὸ ὑπόλοιπον θὰ ἐγίνετο κῆπος μὲ ὀπωροφόρα δένδρα.

Τὰ ἐγγονάκια του, μόλις τὸν εἶδον, ἔτρεξαν, τὸν ἐχαιρέτησαν καὶ τοῦ ἐφίλησαν τὸ χέρι.

Ἐξακολουθεῖ νὰ φυτεύῃ συνεχῶς δένδρα.

✓ Τὴν ἑσπέραν ὁ Λεωνίδας ἠρώτησε τὸν πάππον πότε θὰ

εἶναι ἕτοιμος ὁ νέος κῆπος καὶ πότε θὰ ἔδιδον καρπούς τὰ δένδρα. Ὁ πάππος εἶπεν, ὅτι ὁ κῆπος θὰ εἶναι ἕτοιμος καὶ φυτευμένος χάρις εἰς τοὺς πολλοὺς ἐργάτας εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἰανουαρίου, τὸ πολὺ ἕως τὰ μέσα Φεβρουαρίου. Θ' ἀρχίσῃ νὰ καρποφορῇ μετὰ τέσσαρα ἔτη, ἀλλὰ θὰ φθάσῃ ἢ καρποφορία εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς μετὰ δέκα ἔτη. Τὰ ἐλαιόδενδρα ὅμως θὰ ἀργήσουν πολὺ περισσότερον. Τὸν πρώτον καρπὸν θὰ τὸν δώσουν μετὰ δεκαπέντε ἔτη καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τῶν θὰ φθάσουν μετὰ πενήκοντα ἔτη καὶ θὰ ἐξακολουθοῦν ἐπὶ αἰῶνας ἴσως νὰ καρποφοροῦν. Λέγουν, ὅτι εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεσθημανῆ * ὑπάρχουν ἐλαιόδενδρα ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πεισιστράτου.

— Ἄ, ἐγώ, ἐσυλλογίζετο ὁ Λεωνίδας, ποτὲ δὲν θὰ κάμω ἐργασίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ὠφεληθῶ ἀμέσως ἢ πολὺ σύντομα. Ἄλλὰ δὲν εἶπε τίποτε.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν, ὅταν ἐξύπνησε, μετέβη εἰς τὸν κῆπον καὶ εὔρε τὸν πάππον του νὰ ἀνοίγῃ λάκκους. Τὸν εἶδεν ὁ πάππος, ἄφησε τὴν ἀξίην καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν κληματαριάν. Ἐκρέματο ἀκόμη τὸ τελευταῖον σταφύλι. Ὁ πάππος τὸ ἔκοψε, τὸ ἔπλυνε καὶ τὸ ἔδωσεν εἰς τὸν Λεωνίδαν.

Ἐνῶ τὸ ἔτρωγε μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν, ἠρώτησε :

— Γιατί ἀνοίγεις τοὺς λάκκους, παππού ;

— Τὸν ἄλλο μῆνα θὰ φυτεύσω δένδρα.

— Πάλι δένδρα ; Ἄλλὰ...

Καὶ πρὶν νὰ συμπληρώσῃ τὴν φράσιν του παρουσιάσθη καὶ ἡ Ἑλλη. Ἐχαιρέτησε τὸν πάππον καὶ ἐκοίταξε τὸ σταφύλι.

Ὁ Λεωνίδας ἐμάντευσε τὸν πόθον τῆς καὶ τῆς τὸ ἔδωσε.

— Τί ἤθελες νὰ εἰπῆς ; ἠρώτησεν ὁ πάππος τὸν Λεωνίδαν.

Ὁ Λεωνίδας κάτι ἐδοκίμασε νὰ εἶπῃ, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦσε. Μετενόησεν. Ἴσως καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἐρωτήσῃ ἐμπρὸς εἰς τὴν Ἑλλην.

Ἡ μεγαλυτέρα χαρὰ εἶναι νὰ εὐεργετῆς τοὺς ἄλλους.

Ὁ πάππος ὅμως ἐσκέφθη, ὅτι ἡ περίστασις ἦτο πολὺ κατὰλληλος

— Θέλεις νά εἰπῆς, Λεωνίδα μου, γέρος ἐγώ, διατί φυτεύω δένδρα ; Τί περιμένω ; Ἔ ; Ἀλλά θέλω καί ἐγώ νά σ' ἐρωτήσω, διατί ἐχάρισες τὸ σταφύλι εἰς τὴν Ἑλλην ;

— Μ' εὐχαριστεῖ, ἀπεκρίθη ὁ Λεωνίδας, νά τὴν βλέπω νά τὸ τρώγῃ.

Καὶ ὁ πάππος εἶπεν, ὅτι καὶ αὐτὸς διὰ τοῦτο ἐφύλαξε τὸ τελευταῖον σταφύλι, διὰ νά εὐχαριστηθῆ, ὅταν θά βλέπῃ νά τὸ τρώγουν τὰ ἐγγονάκια του. Τὸν κῆπον ἤρχισε νά τὸν φυτεύῃ ὁ πάππος του καὶ τοὺς καρποὺς ἐγεύθη ὁ πατήρ του. Ἀρκετὰ δένδρα εὗρεν ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ ἄλλα ἐφύτευσε καὶ θά φυτεύῃ αὐτὸς. Τοῦ ἀρκεῖ ὁ γλυκύτερος καρπός, ὅτι ὁ Λεωνίδας του καὶ ἡ Ἑλλη του, ὅταν αὐτὸς δὲν θά ὑπάρχῃ εἰς τὴν ζωὴν, θά γεύωνται αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιὰ των τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων του.

Ἐπειτα ἀπὸ μικρὰν σιωπὴν εἶπε μὲ μελαγχολικὸν τόνον :

— Ὅλα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον περνοῦν, ὅλα σθίνουσι, ὅλα χάνονται. Μόνο μία χαρὰ διατηρεῖται ἕως τὸ τέλος. Ἡ χαρὰ, τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος, ὅταν σκορπᾷ τὴν εὐτυχίαν γύρω του. Αὐτὴ ἡ χαρὰ ὑπάρχει εἰς ὅλας τὰς ἡλικίας καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν μου ἡλικίαν. Αὐτὴ μόνη μοῦ κάμνει τὴν ζωὴν εὐχάριστον ! Τὴν στιγμὴν, πού θά εἶπῃ κανεὶς « δὲν ἔχω τίποτε νά κάμω », εἶναι νεκρὸς καὶ ἂν ἀκόμη ἔχῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς.

Διασκευὴ Κ. Ἀθ. Ρωμαίου.

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ.

ΤΟ ΣΤΑΦΥΛΙ

Σ' ἕνα σπιτάκι πήγαμε· τὰ θάτα ἔχει γιὰ ζώην
καὶ τίς μοσκιές γιὰ ντύμα
καὶ ρίζωσε στὴν πόρτα του θαθιά καὶ σκαρφαλώνει
στὸν τοῖχο του ἕνα κλῆμα.

Επιστροφή από το πανηγύρι.

[Είκον Νικηφόρου Λύτρα.]

- "Ήτανε κούρβουλο * άχαρο, γυμνό, χλωμό τὸ κλῆμα
καὶ δίχως νὰ σαλεύη·
καὶ δὲν ὑποφιαζόσουνε, πὼς τῆς ζωῆς τὸ κύμα
στὰ σπλάχνα του δουλεύει.

Κι ὁ νοικοκύρης γέλασε καὶ μοῦ εἶπε: « Λίγο ἀκόμα
καὶ τὸ παλιὸ αὐτὸ ξύλο,
τ' ἄδειο, πού τὸ καταφρονεῖς, θ' ἀναστηθῆ με χρῶμα,
θὰ στολιστῆ με φύλλο.

Θάρθη μιὰν ὥρα ἀρίφνητος * καρπὸς νὰ τὸ μεστῶση
μελίχρωμα σταφύλια
κι ὅλοι θὰ τὸ ματιάζουνε, γειτόνοι, ξένοι, πόσοι !
Καὶ θὰ τοὺς τρώη μιὰ ζήλεια.

Ζητώντας ὁ ἕνας θάρχεται νὰ τὰ μοσχαγοράση
καὶ νὰ τ' ἀρπάξη ὁ ἄλλος,
καὶ δὲ θὰ μείνη χωριανὸς γι' αὐτὰ νὰ μὴν περάση,
κι ὁ πόθος του μεγάλος.

« Ὅλος ὁ κόσμος γυρευτῆς· κι ἐγὼ θὰ πῶ τοῦ κόσμου:
« Ἀδέλφια μου, σταθῆτε !
Χαρά μου εἶναι τὸ χάρισμα, δικὸς σας ὁ καρπὸς μου,
καὶ πάρτε κι εὐφρανθῆτε. »

Κωστῆς Παλαμάς.

Η ΣΤΑΧΟΜΑΖΩΧΤΡΑ *

Ἡ θεια - Ἀχτίτσα.

Μεγάλην ἐξέφρασεν ἔκπληξιν ἡ γειτόνισσα, ἡ Ζερμπινιώ,
ὅταν εἶδε τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων τοῦ 187... τὴν θεια -
Ἀχτίτσαν νὰ φορῆ καινουργῆ μανδύλαν * καὶ τὰ δύο ἐγγονά-

κια της, τὸν Γέρον καὶ τὴν Πατρῶναν, μὲ καθαρά ὑποκαμισάκια καὶ νέα πέδιλα.

Τοῦτο δὲ τῆς ἐφάνη παράξενον, διότι ἦτο γνωστότατον, ὅτι ἡ κόρη τῆς θεια - Ἀχτίσας καὶ ὁ γαμβρός της εἶχον ἀποθάνει καὶ τῆς εἶχον ἀφήσει τὰ δύο ὄρφανὰ ὡς κληρονομίαν. Ἦτο δὲ ἀκόμη χήρα καὶ ἔρημος καί, διὰ νὰ θρέψῃ τὰ δύο ὄρφανὰ, εἰργάζετο νύκτα καὶ ἡμέραν εἰς παντὸς εἶδους ἐργασίαν.

Ἡ γειτόνισσα, ἡ Ζερμπινιώ, ἐλυπεῖτο μὲ ὄλην τὴν καρδίαν της διὰ τὰς στερήσεις τῆς γραίας καὶ τῶν δύο ὄρφανῶν. Ἀλλὰ μήπως ἦτο καὶ αὐτὴ πλουσία, διὰ νὰ ἔλθῃ βοηθὸς καὶ παρήγορος ;

Ὁ υἱὸς τῆς Ἀχτίσας ἐξεניתεύθη καὶ εὐρίσκετο, ἔλεγον, εἰς τὴν Ἀμερικὴν. « Πέτρα ἔριξε πίσω του. » Μήπως τὸν εἶδε ; Μήπως τὸν ἤκουσε ; Τί νὰ εἰπῇ κανεὶς !

Τί νὰ κάμῃ ἡ θεια - Ἀχτίσα ; Ἐβαλε τὰ δυνατὰ της καὶ ἐπροσπαθοῦσεν ὅπως ὅπως νὰ ζήσῃ τὰ δύο ὄρφανὰ. Τί ἀξιολύπητα τὰ καημένα ! Κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους ἐβοτάνιζεν *, ἐμάζευεν ἐλαιάς, ἐξενοδοῦλευν. Ἐμάζευε κούμαρα καὶ ἔβγαζε ρακὴν *. Μερικὰ στέμφυλα * ἀπ' ἐδῶ, ὀλίγος ἀραθόσιτος ἀπ' ἐκεῖ, ὄλα τὰ ἐχρησιμοποῖει.

Ἐπειτα τὸν Ὀκτώβριον, ἅμα ἤνοιγον τὰ ἐλαιοτριβεῖα, ἐγύριζεν εἰς ὄλα καὶ ἀπὸ τὰς ἀποθήκας, ὅπου κατεστάλαζον αἱ ὑποστάθμαι * τοῦ ἐλαίου, ἐμάζευε τὴν μούργαν *. Μὲ τὴν μέθοδον αὐτὴν οἰκονομοῦσεν ὅλον τὸ ἔλαιον τῆς χρονιάς διὰ τὴν κανδήλαν καὶ τὸ λυχνάρι της.

Ἡ συγκομιδὴ.

Ἀλλὰ τὸ πρῶτιστον εἰσόδημα * τῆς θεια - Ἀχτίσας προήρχετο ἀπὸ τὸ σταχομάζωμα. Τὸν Ἰούνιον, κατ' ἔτος, ἐπεπιθάζετο εἰς πλοῖον καὶ ἀπεπιθάζετο εἰς Εὐβοίαν. Ἐκεῖ μετ' ἄλλων πτωχῶν γυναικῶν ἠσχολεῖτο νὰ συλλέγῃ τὰ στάχυα, πὺ ἐπιπτον ἀπὸ τὰ χερόβολα τῶν θεριστῶν, ἀπὸ τὰ φορτώματα καὶ ἀπὸ τὰ ἀμάξια.

Κατ' ἔτος τὰ χωριατόπουλα ἔρριπτον κατὰ πρόσωπον αὐτῆς τὸ σκῶμμα:*

— Νά ! « ἡ σταχομαζώχτρα ! » Μᾶς ἦρθε πάλι « ἡ σταχομαζώχτρα ».

Ἄλλ' αὐτὴ ἔκυπτεν ὑπομονητικῆ, σιωπηλῆ, καὶ συνέλεγε τὰ ψιχία ἐκεῖνα τῆς πλουσίας συγκομιδῆς τοῦ τόπου. Ἐγέμιζε τρεῖς ἢ τέσσαρας σάκκους ὀλόκληρον ἐνιαυσίαν * ἐσοδεῖαν δι' ἑαυτὴν καὶ τὰ δύο ὄρφανά, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἐμπιστευθῆ εἰς τὰς φροντίδας τῆς Ζερμπινιώδς καί, ἀφοῦ ἀπέπλεεν, ἐπέστρεφεν εἰς τὸ παραθαλάσσιον χωρίον τῆς.

Χωρὶς ἄρτον.

Πλὴν ἐφέτος, δηλαδὴ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, ἀφορία * εἶχε μαστίσει τὴν Εὐβοίαν. Ἀφορία εἰς τὸν ἐλαιῶνα τῆς μικρᾶς νήσου, ὅπου κατοικοῦσεν ἡ θεία - Ἀχτίτσα. Ἀφορία εἰς τὰς ἀμπέλους καὶ εἰς τοὺς ἀραβοσίτους, ἀφορία σχεδὸν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κούμαρα ἀφορία παντοῦ.

Ἐπειτα, ἐπειδὴ οὐδὲν κακὸν ἔρχεται μόνον, θαρῶς χειμῶν ἐνέσκηψεν * εἰς τὰ βορειότερα ἐκεῖνα μέρη. Ἀπὸ τὸν Νοέμβριον μῆνα, χωρὶς σχεδὸν νὰ πνεύσῃ νότος καὶ νὰ πέσῃ θροχὴ, ἤρχισε νὰ χιονίζῃ. Μόλις ἔπαυε ἡ μία χιονιά καὶ ἤρχετο ἄλλη. Ἐνίστε ἔπνεε ξηρὸς βορρᾶς καὶ ἔσφιγγεν ἀκόμη περισσότερο τὰ χιόνια, τὰ ὁποῖα δὲν ἔλιωνον εἰς τὰ θουνά. « Ἐπερίμεναν ἄλλα. » Μέχρι τῶν Χριστουγέννων οὐδεμία ἡμέρα καλὴ, οὐδεμία ἀκτίς ἡλίου.

Τὴν ἐσπέραν τῆς 23ης Δεκεμβρίου ὁ Γέρος εἶχεν ἔλθει ἀπὸ τὸ σχολεῖον περιχαρῆς, διότι ἀπὸ τῆς αὔριον ἔπαυον τὰ μαθήματα. Πρὶν ξεκρεμάσῃ τὸν « φύλακα » ἀπὸ τῆς μασχάλης του, πεινασμένος ὁ Γέρος ἤνοιξε τὸ ἐρμάριον, ἀλλ' οὐδὲ ψιχίον ἄρτου εὔρεν ἐκεῖ. Ἡ γραῖα εἶχεν ἐξέλθει ἴσως πρὸς ζήτησιν ἄρτου.

Ἡ ἀτυχῆς Πατρῶνα ἐκάθητο ζαρωμένη πλησίον τῆς ἐστίας, ἀλλ' ἡ ἐστία ἦτο σθηστή. Ἐσκάλιζε τὴν στάκτην, διότι

ἐνόμιζε μὲ τὴν παιδικὴν τῆς ἀφέλειαν — ἦτο μόλις τετραετὲς τὸ πτωχὸν κοράσιον — ὅτι ἡ ἑστία εἶχε πάντοτε τὴν ιδιότητα νὰ θερμαίνει, καὶ ἄς μὴ καίη.

Ἄσπυρος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἑπταετὴς μόλις, ἔτοιμος νὰ κλαύσῃ, διότι δὲν εὔρισκε ψυχίον, διὰ νὰ χορτάσῃ τὴν πείναν του, ἤνοιξε τὸ μόνον παράθυρον, τὸ ὁποῖον εἶχε τριῶν σπιθαμῶν μῆκος. Ὁ οἰκίσκος ὅλος ἦτο χαμηλὸς καὶ εἶχεν ὕψος δύο ἴσως ὀργυιῶν * ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς ὀροφῆς.

Ἀνεβίβασεν ἔπειτα σκαμνίον ἐπὶ τοῦ παραθύρου, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ σκαμνίου, ἐστηρίχθη διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθυροφύλλου, ὕψωσε τὴν δεξιάν καὶ ἀπέσπασεν ἕν κρύσταλλον ἐκ χιόνος ἀπὸ τὰ κρεμάμενα ἐκ τῆς στέγης. ἤρχισε νὰ τὸ ροφᾷ θραδέως καὶ ἡδονικῶς * καὶ ἔδιδε καὶ εἰς τὴν Πατρώναν νὰ φάγῃ. Ἐπείων τὰ κακόμοιρα !

Ἄσπυρος καὶ ἡ Πατρώνα.

Ἡ γραῖα Ἀχτίσα ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον καὶ ἔφερε κάποιον πρᾶγμα τυλιγμένον εἰς τὸν κόλπον τῆς. Ὁ Ἄσπυρος, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζεν ἐκ τῆς παιδικῆς του πείρας, ὅτι ποτὲ ἄνευ αἰτίας δὲν ἐφούσκωνον οἱ κόλποι τῆς μάμμης του, ἀνεπήδησε καὶ ἔτρεξεν εἰς τὸ στήθος τῆς, ἐνέβαλε τὴν χεῖρα καὶ ἀφήκε κραυγὴν χαρᾶς. Τεμάχιον ἄρτου εἶχεν οικονομῆσαι καὶ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἢ καλή, καίτοι ὀλίγον αὐστηρὰ μάμμη, τίς οἶδεν * ἀντὶ ποίων ἐξευτελισμῶν * καὶ διὰ πόσων παρακλήσεων !

Καὶ τί δὲν ἤθελεν ὑποστῆ *, πρὸ ποίας θυσίας ἠδύνατο νὰ ὀπισθοδρομήσῃ διὰ τὴν ἀγάπην τῶν δύο τούτων παιδιῶν, τὰ ὁποῖα ἦσαν δύο φορὰς παιδιὰ δι' αὐτὴν, ἀφοῦ ἦσαν τέκνα τοῦ τέκνου τῆς !

Ἐκάλει τὸν ἄρρενα « Γέρον », διότι εἶχε τὸ ὄνομα τοῦ ἀληθοῦς γέρου τῆς, τοῦ μακαρίτου μπαρμπα - Μιχαλιοῦ, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα τῆς ἐπὶ ν' ἀκούσῃ ἢ νὰ προφέρῃ. Τὸ ταλαίπωρον θῆλυ τὸ ἐκάλει Πατρώναν θεραπευτικῶς, διότι δὲν ἤθελε νὰ ἀκούῃ νὰ τὸ λέγουν Ἀργυρῶ. Ἦτο τὸ ὄνομα τῆς

κόρης της αυτό, τὸ ὁποῖον ἐδόθη ὡς κληρονομία εἰς τὸ ὄρφανόν, διότι ἐκείνη ἀπέθανε κατὰ τὸν τοκετόν*.

Πλὴν τοῦ ὑποκοριστικοῦ* τούτου οὐδεμίαν ἄλλην τρυφερότητα ἐδεικνυεν εἰς τὰ δύο πτωχὰ πλάσματα, ἀλλὰ μᾶλλον πρακτικὴν ἀγάπην καὶ προστασίαν.

Ἡ ταλαίπωρος γραῖα ἔστρωσε διὰ τὰ δύο ὄρφανὰ νὰ κοιμηθοῦν καὶ κατεκλίθη καὶ αὐτὴ πλησίον των, ἀφοῦ προσηυχήθη. Ἐμεινεν ὅμως ἄυπνος πέραν τοῦ μεσονυκτίου, διότι ἐσυλλογίζετο τὴν πικρὰν τύχην της.

Ἡ συναλλαγματική*.

Τὸ πρῶν μετὰ τὴν λειτουργίαν — ἦτο παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων — ὁ παπα - Δημήτρης, ὁ ἐνορίτης της, παρουσιάσθη αἴφνης εἰς τὴν θύραν τοῦ οἰκίσκου.

— Καλῶς τὰ ἐδέχθης, τῆς εἶπε μειδιῶν.

Καλῶς τὰ ἐδέχθη αὐτή! Καὶ ἀπὸ ποῖον ἐπερίμενε τίποτε ;

— Ἐλαβα γράμμα διὰ σέ, Ἀχτίτσα, προσέθεσεν ὁ γέρον ἱερεύς, τινάσσων τὴν χιόνα ἀπὸ τὸ ράσον του.

— Ὅριστε, δέσποτα. Καὶ μήπως ἔχω τὴ φωτιά, ἐπιθύρισε μέσα της, ἢ τὸ γλυκὸ καὶ τὴν ρακὴ νὰ τὸν φιλέσω ;

Ὁ ἱερεύς, ἀφοῦ εἰσηλθεν, ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ σκαμνίου. Ἠρέυνησε* τὸν κόλπον του καὶ ἐξήγαγε μέγαν φάκελον μὲ πολλὰς καὶ ποικίλας σφραγίδας καὶ γραμματόσημα.

— Γράμμα εἶπες, παπά, ἐπανέλαθεν ἡ Ἀχτίτσα, διότι μόλις τότε ἤρχισε νὰ ἐννοῇ τί τῆς ἔλεγε ὁ ἱερεύς.

— Χθὲς ἔφθασε τὸ ταχυδρομεῖον, εἶπεν ὁ ἱερεύς· μοῦ τὸ ἔφεραν τώρα, μόλις ἔβγαινα ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν.

Καὶ ἀφοῦ ἔβαλε τὴν χεῖρα του ἐντὸς τοῦ φακέλου, ἐξήγαγε διπλωμένον χαρτίον.

— Τὸ γράμμα εἶναι πρὸς ἐμέ, προσέθεσεν, ἀλλὰ σὲ ἀποβλέπει*.

— Ἐμένα ; Ἐμένα ; ἐπανέλαθεν ἐκπληκτος ἡ γραῖα.

Ὁ παπα - Δημήτρης ἐξεδίπλωσε τὸ χαρτίον.

— Εἶδεν ὁ Θεὸς τὸν πόνον σου καὶ σοῦ στέλλει μικρὰν

βοήθειαν, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς. Ὁ γιὸς σου σοῦ γράφει ἀπὸ τῆν Ἄμερικήν.

— Ἄπ' τῆν Ἄμερική ; ὁ Γιάννης! ὁ Γιάννης! Μὲ θυμήθη-
κεν ; ἀνέκραξε περιχαρῆς, ἐνῶ ἔκαμνε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυ-
ροῦ ἢ γραῖα.

Καὶ ἔπειτα προσέθεσε :

— Δόξα σοι ὁ Θεός!

Ὁ ἱερεὺς ἔβαλε τὰ γυαλιά του καὶ ἐδοκίμασε νὰ ἀναγνώσῃ.

— Εἶναι κακογραμμένα καὶ δυσκολεύομαι νὰ τὰ διαβάσω,
ἀλλὰ θὰ προσπαθῆσω νὰ θγάλω νόημα.

Καὶ ἤρχισε μετὰ δυσκολίας τὴν ἀνάγνωσιν :

« Παπα - Δημήτρη, τὸ χέρι σου φιλῶ. Πρῶτον ἐρωτῶ διὰ
τὸ αἴσιον * τῆς υἰείας σου, ἂν ἐρωτῆς καὶ δι' ἡμᾶς καλῶς υἰγι-
αίνομεν. Ἐγὼ λείπω πολλὰ χρόνια καὶ δὲν ἤξεύρω αὐτοῦ τί
γίνονται, οὔτε ἂν ζοῦν ἢ ἀπέθαναν. Εἶμαι εἰς μακρινὸν μέρος,
πολὺ θαθιά, εἰς τὸν Παναμάν, καὶ δὲν συνήντησα ἄλλους πα-
τριῶτες, πού εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἄμερικήν, καὶ δὲν ἤξεύρω
τί γίνονται εἰς τὸ σπίτι μας.

» Ἐάν ζῆ ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα μου, εἶπέ τους νὰ μὲ συγ-
χωρήσουν, διότι διὰ τὸ καλὸν πάντα πασχίζει ὁ ἄνθρωπος
καὶ εἰς κακὸν πολλές φορές θγαίνει. Ἐγὼ ἀρρώστησα δύο
φορὲς ἀπὸ κακὲς ἀσθένειες τοῦ τύπου ἐδῶ καὶ ἔκαμα πολὺν
καιρὸν εἰς τὰ νοσοκομεῖα. Τὸ ὅτι εἶχα καὶ δὲν εἶχα ἐπήγαν
καὶ μόλις ἐγλίτωσα τὴν ζωὴν μου. Καὶ ἄλλο καλύτερον δὲν
ζητῶ, παρὰ νὰ πιάσω ὀλίγα χρήματα νὰ ἔλθω εἰς τὴν πα-
τρίδα, ἂν προφθάσω τοὺς γονεῖς μου, νὰ μ' εὐλογήσουν. Καὶ
νὰ μὴ θαρυγνωμοῦν, διότι, ἂν δὲν εἶναι θέλημα Θεοῦ, δὲν
ἔμπορεῖ ἄνθρωπος νὰ προκόψῃ.

» Σοῦ στέλλω ἐδῶ ἓνα συνάλλαγμα * 10 λιρῶν ἐπ' ὀνό-
ματί σου, νὰ υπογράψῃς ἢ ἀγιωσύνη σου καὶ νὰ φροντίσουν
νὰ τὸ ἐξαργυρώσουν ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα, ἐάν ζοῦν. Καὶ ἂν,
ὃ μὴ γένοιτο, εἶναι ἀποθαμένοι, νὰ τὸ ἐξαργυρώσῃς ἢ ἀγιω-
σύνη σου, νὰ δώσῃς εἰς κανὲν ἀνίψι μου καὶ εἰς ἄλλα πτωχά.
Καὶ νὰ κρατήσῃς καὶ ἡ ἀγιωσύνη σου, ἐάν οἱ γονεῖς μου εἶναι

ἀποθαμένοι, ἐν μέρος τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ διὰ τὰ σαρανταλεί-
τουργα * . »

Ἐπερίγραπτος ἦτο ἡ χαρὰ τῆς Ἀχτίτσας, διότι ἔλαθε
μετὰ τόσα ἔτη εἰδήσεις περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς. Ὁ κοιμώμενος σπιν-
θῆρ τῆς μητρικῆς στοργῆς ἀνεπήδησεν ἐκ τῶν σπλάγχων
εἰς τὸ πρόσωπόν τῆς καὶ ἡ γεροντική, ρυτιδωμένη ὄψις τῆς
ἔλαμψε μὲ ἀκτῖνα νεότητος καὶ καλλονῆς.

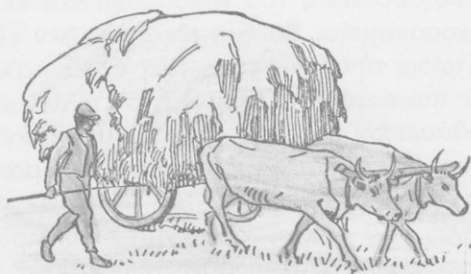
Τὰ δύο παιδιά, ἂν δὲν ἐνόουν περὶ τίνος πρόκειται,
ὅταν εἶδον τὴν χαρὰν τῆς μάμμης των, ἤρχισαν νὰ χορο-
πηδοῦν.

Καὶ ἰδοὺ διατί ἡ γραῖα ἐφόρει τὴν ἡμέραν τῶν Χριστου-
γέννων καιουργῆ μανδήλαν, τὰ δὲ δύο ὄρφανά εἶχον καθαρὰ
ὑποκαμισάκια διὰ τὰ ἰσχνὰ μέλη των καὶ θερμὴν ὑπόδεσιν *
διὰ τοὺς παγωμένους πόδας των.

Ὁ Χριστὸς εἶχε φέρει εἰς τὰ ἐγγόνια τῆς ὄχι μόνον ἄρ-
τον, ἀλλὰ καὶ ζεστὰ φορέματα.

* Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης.

« Σταχομαζώχτρα »

ΤΑ ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

Μὲ τὰ πρωτοβρόχια θάρθουν τὰ μηνύματα
τοῦ χειμῶνα: τὸ ποτάμι θὰ θολώση,
θὰ τριζοβολοῦν ξερὰ τὰ πλατανόφυλλα,
θὰ κρυώση ἡ νύχτα καὶ θὰ μεγαλώση.

Θὰ δροσοσταλάζουν κόκκινα τὰ κούμαρα,
κυκλαμιές θ' ἀνθοῦν στὸ χῶμα ταίρια ταίρια,
θὰ καπνίζουσι σφαλιστὰ τὰ χωριατόσπιτα
καὶ θ' ἀρχίσουν τὰ σπιτιάτικα νυχτέρια.

Θὰ σωπάση ὁ τζιτζικας κι ἔτοιμοτάξιδα
σ' ἄλλων τόπων ἀνοιξη, μακριὰ ἀπ' τὰ χιόνια,
βράδου βράδου ὡς τὰ μεσούρανα θὰ χύνωνται,
μαῦροι φτερωτοὶ σταυροί, τὰ χελιδόνια.

Γεώργιος Δροσίνης.

ΤΟ ΟΡΓΩΜΑ

Ὁ ἥλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια· χαμογελαῖ ὡς βασιλεὺς εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεῦκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολλὴν χα-

ράν. Εἰς τὸ ἄκρον κάθε φύλλου καὶ ἀπὸ μίᾳ σταγῶν δρόσου.

Ἀπέναντι ἢ θάλασσα στέλλει τὴν μυρωμένην ἄλμην τῆς νὰ ἔνωθῆ μετὰ τὸ μύρον τῶν μύρτων. Μέσα εἰς τὴν ἀπέραντον γαλήνην φλῶροι, καρδερίνοι καὶ σπίνοι δοκιμάζουν τὰς φωνάς των εἰς νέα κελαδήματα. Καὶ πέρα εἰς τὸ θουνὸν ὁ μικρὸς βοσκὸς ὀδηγεῖ τὰ πρόβατα εἰς τὴν βοσκὴν καὶ παίζει τὴν φλογέραν του.

Ὁ Πανάγος φθάνει μετὰ τὸν Ψαρὴν καὶ τὸν Ντορὴν, τὰ δύο καλοθρεμμένα ἄλογά του. Κρεμᾶ εἰς τὸ πεῦκον τὸ σακκιδιὸν του μετὰ τὸ λιτὸν φαγητόν του καὶ ἀκουμβᾶ εἰς τὴν ρίζαν του τὴν στάμναν μετὰ τὸ νερόν.

Πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργον του ὁ Πανάγος, ἀφαιρεῖ τὸν σκοῦφον του ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του καὶ παρατηρεῖ τὸν οὐρανόν. Παρατηρεῖ μετὰ θάρρος, ὡσὰν νὰ βλέπῃ κάποιον γνώριμον ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὸν γαλανὸν οὐρανόν. Κάμνει τὸν σταυρόν του τρεῖς φορές.

Εὐλογημένη ἢ χρονιά!... λέγει. Καὶ τοποθετεῖ πάλιν τὸν σκοῦφον του εἰς τὴν λευκὴν κεφαλὴν του.

Ἀρπάζει τὴν λαθὴν τοῦ ἀρότρου μετὰ τὴν δυνατὴν χεῖρα του καὶ ἀρχίζει φιλικὴν ὁμιλίαν μετὰ τοὺς συντρόφους του:

— "Αἰντε, Ψαρή μου! "Ελα, Ντορὴ μου! Τράβα!

Ἀρχίζει τὸ ὄργωμα τῆς γῆς. Τὸ χῶμα αὐλακώνει εἰς ἀρκετὸν βάθος. Μετὰ ὀλίγον λάμπει ἀπὸ τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἰδρωτὰ τὸ μέτωπον τοῦ Πανάγου. Λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ σώματα καὶ ἐκεῖνα μετὰ φιλοτιμίαν προχωροῦν καὶ ἐξοδεύουν εἰς τὸ ὄργωμα ὄλην τὴν δύναμίν των.

Παρατηρῶ μετὰ θαυμασμόν τὸν ἀκούραστον γεωργὸν καὶ διαρκῶς τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ὅλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ ἀπέναντί του. Μικρὰ πέραν ἢ πολιτεία μετὰ τὸν μάταιον θόρυβόν τῆς. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ αἱ κυρίαι, ποὺ περνοῦν χάσκοντες μέσα εἰς τὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἄεργοι, ποὺ πηγαίνουν εἰς τοὺς ἀγροὺς διὰ περίπατον. Μόνον ὁ γέρον δουλευτῆς εἶναι ἀληθινὰ μεγάλος. Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένον μέτωπόν του καὶ

ὁ ἀήρ εἰσέρχεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸν στήθος του καὶ θωπεύει τὸ σφικτὸν σῶμα του. Καὶ διαρκῶς ὁμιλεῖ φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

— "Αἰντε, Ψαρή μου! "Ελα, Ντορή μου! Τράβα!

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ γιγάντειον πεῦκον. Τὸν περιμένει τὴν μεσημβρίαν. Εἰς τὴν σκιάν του θὰ στεγνώσῃ τὸν ἰδρωτὰ του, θὰ φάγῃ καὶ θὰ ἀναπαυθῇ· θὰ ἔχῃ διὰ προσκέφαλον τὰ μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλην μίαν φοράν. Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει. Καὶ ἐγὼ ἀποκαλύπτομαι.

— Γειά σου, μοῦ λέει ἀπλά, νομίζων, ὅτι τὸν καλημερίζω.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό· ἦτο κάτι ἀνώτερον. Ἦθέλησα νὰ δείξω ὅλον τὸν σεβασμὸν μου πρὸς τὸν γέροντα δουλευτήν· καὶ ἀπεκαλύφθην, ὅπως ἀποκαλυπτόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Σπύρος Μελάς. [Διασκευὴ Δημ. Κοντογιάννη,]

Τὸ Ἀλέτρι

Ζευγαρωμένα ταιριαστὰ
τὰ θόδια στὸ ζυγὸ
μὲς στὰ θαθιά τὰ μάτια τους
τὴ συλλογὴ τους κρύβουν.
Καὶ στὸ χωράφι τ' ἄσπαρτο
σέρνουν μὲ θῆμ' ἀργό,
σέρνουν τ' ἀλέτρι πίσω τους
καὶ κάπου κάπου σκύβουν.

Κι ὀργάνει, ὀργάνει ὀλημερίς
τ' ἀλέτρι τὸ θαρὺ
καὶ πάει ἔμπρὸς καὶ πάει ἔμπρὸς
καὶ πίσω πάλι στρέφει,

για νάρθη ὁ σπόρος ὕστερα
 νὰ πέση καὶ νὰ βρῆ
 βαθιὰ σκαμμένο καὶ ἀπαλὸ
 τὸ χῶμα, ποῦ μᾶς τρέφει.

Καὶ θὰ φυτρώση καὶ θὰ βγῆ
 τὸ φύτρο τὸ χλωρὸ
 καὶ πράσινο τὸ στάχυ του
 τὸν ἥλιο θ' ἀντικρύση
 καὶ θὰ μεστώση, θὰ ψηθῆ
 μὲ τὸν καλὸ καιρὸ
 καὶ θεὸ νὰ πάη στὸ μυλωνά
 κι ἀλεύρι θὰ γυρίση.

Εὐλογημένο τρεῖς φορὲς
 τ' ἀλέτρι τὸ θαρύ,
 εὐλογημένα τρεῖς φορὲς
 τὰ βόδια, ὁ ζευγολάτης
 κι εὐλογημένη τρεῖς φορὲς
 ἡ γῆ, ποῦ καρπερῆ
 μὲ δίχως θαρυγκόμηση
 μᾶς δίνει τὰ καλά της.

Ἰωάννης Πολέμης.

ΜΙΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιᾶς ἤκουσα μικρὸν θόρυβον,
 ὡς νὰ ἔρριπτον λιθαράκια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέ-
 φω καὶ βλέπω ἕνα σπουργίτην καθήμενον εἰς τὸ κατώφλιον
 τοῦ παραθύρου. Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ
 κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιᾶς. Ἀλλὰ πρά-
 γματι καὶ ὁ σπουργίτης αὐτὸς μοῦ ἔκαμεν ἐπίσκεψιν ; Αὐ-

τὸς μοῦ ἐκτύπησε μὲ τὸ ράμφος του τὸ τζάμι ;... Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὁποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε καὶ μάλιστα, ἂν θέλετε, μὲ ἐκολάκυσεν. Ὁ καημένος ὁ σπουργίτης μὲ ἐθεώρει ἀνίκανον νὰ τὸν βλάψω καὶ ἱκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως.

Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἠτένισε μὲ τὴν ἔντονον περιέργειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἐνίοτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἦμην μακρὰν ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο θήματα. Ὁ σπουργίτης ἐξηκολοῦθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς, ὡς ὑπόκλισιν.

Ἄλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἄπλωσα τὸ χέρι πρὸς τὸν σύρτην, ὁ σπουργίτης ἐπέταξεν.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη καθαρισθῆ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἔκλεισα τὸ τζάμι καὶ τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ λαϊμάργως τὰ ψιχία. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἔπειτα ἐρράμφισε * τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει τὴν κεφαλὴν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὡς νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

Ἐρριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, ἔρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον. Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτά καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμούς, ἐπήδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον. Ἐκεῖ ἐξηκολοῦθη νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ πάτωμα ψιχία, ἀνήσυχος ὅμως πάντοτε καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. Ἐπειτα μὲ ἕνα πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖον μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει, μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτά. Μοῦ ἐφάνη ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἄλλὰ μόλις ἐκινήθη, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον.

Ούτε καὶ ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοικτόν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιούσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεθύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὄλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθουμίζουσι τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος συχνὰ τὰ ἀνέφερον εἰς τὰς παραβολὰς του. Ἄλλὰ δὲν ἦλθε...

Ἰωάννης Κονδυλάκης.

ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

Τὸ πρωὶ τὰ κελαδήματα, τὰ ὁποῖα χαιρετίζουν τὸν ἥλιον καὶ δοξολογοῦν τὸν Πλάστην, ἀντηχοῦν τώρα ζωηρότερα, πολυπληθέστερα...

Ἡ συναυλία των με εὐφραίνει * κάθε αὐγὴν, ὅταν ἐξυπνῶ καὶ ἀνοίγω τὸ παράθυρόν μου. Ἀπέναντι ἔχω ἓν δένδρον ὑψηλόν, τοῦ ὁποῖου οἱ κλάδοι ἤρχισαν τώρα νὰ φουντώνουν καὶ νὰ πρασινίζουν, προσπίπτοντες γραφικῶς ἐπὶ τοῦ φωτεινοῦ καὶ κυανοχρύσου ὀρίζοντος τῆς Ἀνατολῆς. Ἐπὶ τοῦ δένδρου τούτου τονίζουν τὸν πρωινόν των ὕμνον οἱ πτερωτοὶ ψάλται τῆς περιοχῆς μας.

Καὶ γύρω θάλλουν τὰ φυτὰ καὶ τὰ δενδρύλλια τῆς αὐλῆς καὶ ἀναζωογονεῖται ὁ κισσός, ὁ ὁποῖος καλύπτει ἕως ἐπάνω τοὺς τοίχους, καὶ τὸ νωπόν, τὸ πράσινον, τὸ ἀνοικτόν δίδει τὸν ζωηρότερον τόνον εἰς τὴν εἰκόνα.

Καὶ εἶναι μία μικρὰ εἰκὼν ἀνοίξεως αὐτῆ, ποὺ παρουσιάζεται ἐμπρὸς μου κάθε πρωί, ὅταν ἀνοίγω τὸ παράθυρον. Ἄν ἤμην ζωγράφος, θὰ ἐζωγράφιζα αὐτὸ τὸ δένδρον, ὅπως τὸ ἔβλεπα πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν, γυμνόφυλλον, πένθιμον, ἰσχνόν ὡς σκελετόν, ἐκτείνον τοὺς τεφρούς * του κλάδους ἐπὶ οὐρανοῦ συννεφώδους, διὰ νὰ παραστήσω τὸν χειμῶνα.

καί πάλιν θά τὸ ἐξωγράφιζα, ὅπως τὸ βλέπω τώρα, φουντωμένον, πράσινον ἐπὶ οὐρανοῦ ἀνεφέλου, διὰ νὰ παραστήσω τὴν ἀνοιξιν. Ναί, ἡ ἀνοιξις ἦλθεν!

ᾠ τὰ ἀγαπητά, τὰ λατρευτά πτηνά, οἱ πρόδρομοι, οἱ προάγγελοι τῶν ὥραιων ἡμερῶν. Τὰς εἶδατε τὰς χελιδόνας, τὰς εἶδατε πάλιν νὰ διασχίζουσιν μὲ τὴν χαριτωμένην των πτήσιν τὸν κυανοῦν ἀέρα καὶ νὰ τὸν γεμίζουσιν μὲ τὴν ἄρμονίαν τῶν περυγισμῶν των ; Καὶ ἐγέμισε χαρὰν ἡ ψυχὴ σας εἰς τὴν συνάντησιν τῶν καλῶν, τῶν πιστῶν φίλων, αἱ ὁποῖαι ἐπανέρχονται εἰς τὰς παλαιὰς των φωλεάς, διὰ νὰ μείνουν μαζί μας, ὅσον θὰ μείνη καὶ ἡ Περσεφόνη *, ὅσον θὰ διατηρηθῆ ἡ ὥραία ἐποχὴ ;

Ναί, διότι δὲν ὑπάρχει περισσότερο ἀγαπητὸν πτηνὸν ἀπὸ τὴν χελιδόνα! Ἔρχεται μαζί μὲ τὴν ἀνοιξιν καὶ εἶναι τὸ σύμβολον * τῆς ἀναγεννήσεως, τῆς ἀφυπνίσεως τῆς ζωῆς. Εἶναι ἡ φίλη τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατὰ προτίμησιν στήνει τὴν φωλεάν της εἰς τὰς πόλεις, πλησίον εἰς τὰς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων καὶ πολλάκις μέσα εἰς αὐτάς.

Δίδει τὸ μέγα παράδειγμα τῆς φιλοπονίας, τῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγάπης, διότι εἶναι κατ' ἐξοχὴν φιλόπονος, φιλόστοργος καὶ κοινωνικὴ. Ἡ παρουσία της θεωρεῖται ὡς καλὸς οἰωνὸς καὶ γίνεται *παντοῦ δεκτὴ ὡς εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Καὶ δὲν εἶναι μόνον στολισμός. Δὲν μᾶς τέρπει * ἀπλῶς μὲ τὴν ἄρμονίαν τῆς πτήσεώς της καὶ μὲ τὴν γλυκύτητα τοῦ ἄσματος της· εἶναι καὶ εὐεργέτης, διότι καθαρίζει τὴν ἀτμόσφαιραν ἀπὸ τοὺς κόνωπας καὶ ἄλλα θλαθερὰ ἔντομα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν κυρίως τὴν τροφὴν της. Ἐπειτα χρησιμεύει κάποτε κάποτε καὶ ὡς εἶδος βαρομέτρου. Οἱ χωρικοὶ μάλιστα, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἄλλο μέσον, μεταχειρίζονται ὡς βαρόμετρον τὸ χελιδόνι. Ὅταν πετᾷ χαμηλά, προμηνύει βροχὴν, ὅταν πετᾷ ὑψηλά, προμηνύει καλοκαιρίαν.

Ὑποθέτω, ὅτι δὲν ὑπάρχουν χειρότερα παιδιὰ εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα καταδιώκουν τὰς χελιδόνας καὶ

δοκιμάζουν ἐπάνω των τὴν δύναμιν τῆς σαΐτας των ἢ συλλαμβάνουν καὶ βασανίζουν τοὺς νεοσσούς.

Μαρτυροῦν σκληρότητα ψυχῆς ἀπαραδειγμάτιστον· διότι πληγώνουν ἢ φονεύουν χωρὶς λόγον, ἀπὸ ἀπλῆν εὐχαρίστησιν — τί ἀγρίαν εὐχαρίστησιν! — πτηνὰ ὄχι μόνον ἀβλαβῆ, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμα καὶ εὐεργετικά.

“Ὅλα ὅμως τὰ καλὰ παιδιὰ ἀγαποῦν, λατρεύουν τὰς χελιδόνας καὶ τὰς προστατεύουν, ὅσον ἤμποροῦν, ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις. Τὰ καλὰ παιδιὰ τὰς περιποιοῦνται καὶ τὰς καμαρώνουν καὶ δεικνύουν τὴν χαρὰν των, ὅταν ἐκάστην ἀνοιξιν τὰς βλέπουν νὰ ἐπιστρέφουν, διὰ νὰ ἐπανεύρουν τὰς παλαιάς των φωλεάς καὶ τοὺς καλοὺς των φίλους.

Γρηγόριος Ξενόπουλος.

Η ΑΝΟΙΞΗ

Ἡ γλυκυτάτη ἀνοιξη
 μὲ τ' ἄνθια στολισμένη,
 ροδοστεφανωμένη
 τῆ γῆ γλυκοτηράει.

Κι ἡ γῆ τῆ χλόη ἐντύνεται,
 τὰ δάση της ἰσκιώνουν·
 τὰ κρύα χιόνια λιώνουν,
 ὁ οὐρανὸς γελάει.

Τὰ λουλουδάκια βάφονται,
 τὰ πλάγια χρωματίζουν
 κι ἡδονικὲς φωτίζουν
 οἱ δροσερὲς αὐγές.

Στ' ἀγκαθερό τριαντάφυλλο
 γλυκολαλάει τ' ἀηδόνη,
 τὸ ξένο χελιδόνι
 ταιριάζει τὴ φωλιά.

Στοὺς κάμπους πλούσια κι ἄκοπα *,
 σὲ πράσινα λιβάδια,
 τὰ ζωντανὰ κοπάδια
 θελάζουν καὶ πηδοῦν.

Κι ὁ υἱὸς βοσκὸς χαρούμενος,
 φυσώντας τὴ φλογέρα,
 γεμίζει τὸν ἀγέρα
 μὲ τραγουδιῶν φωνές.

Ἰωάννης Βηλαράς.

« * Ἀπαντα »

ΤΕΣΣΕΡΑ ΑΔΕΡΦΙΑ

Τέσσερα ἀδέρφια
 (γύριζε γοργά!)
 τέσσερα ἀδέρφια τὸ χορὸ ἔξω στοὺς κάμπους σέρνουν
 πιασμένα χέρι χέρι
 τοῦ γερο - Χρόνου τὰ παιδιὰ
 ποῦναι τ' ἀγόρια ὁμορφιοῖ κι ἡ κόρη δίχως ταίρι.

Κι ἡ κόρη
 (κοίταξε ὁμορφιές!)
 κι ἡ κόρη πρώτη τραγουδεῖ: « Τοὺς κάμπους λουλουδιζώ
 καὶ τὰ κλαδιὰ φορτώνω,
 τοῦ Πάσχα φέρνω τίς χαρές,
 στῆς νύχτας μέσα τὴ δροσιά μ' ἀηδόνια ξεφαντώνω ».

Τὸ πρῶτο
 (μάννα μας γλυκιά!)
 τὸ πρῶτο ἀγόρι τραγουδεῖ: « Σφαλήστε τὰ βιθλία,
 στὶς ἐξοχὲς νὰ πᾶμε
 νὰ δροσιστοῦμε στὰ νερά,
 στὸν ἴσκιο τῆς γερομουριάς τὰ ὀπωρικά νὰ φᾶμε! »

Καὶ τ' ἄλλο
 (κράτα τὸ χορό!)
 καὶ τ' ἄλλο ἀγόρι τραγουδεῖ: « Ὁ τρύγος τῶρ' ἀρχίζει
 μὲ χαρωπὰ τραγούδια,
 σταφύλια κεῖ, σταφύλια δῶ,
 πατεῖτε ἄντρες στοὺς ληνοὺς, τρυγᾶτε κοπελούδια! »

Τὸ τρίτο
 (ἅ, μὰ τί χαρά!)
 τὸ τρίτο λέει: « Ὅμως κι ἐγὼ τὰ παραμύθια φέρνω
 τριγύρω στὰ μαγκάλια
 μαζί μὲ κάστανα ψητά,
 Ἄγιοθασίλη φέρνω γώ, ἐγὼ καὶ πορτοκάλια ».

Κι ὄλα τους
 (γύριζε γοργά!)
 κι ὄλα τους τραγουδοῦν μαζί: « Γυρνᾶμε νύχτα μέρα
 πιασμένα χέρι χέρι
 ἐμεῖς τοῦ Χρόνου τὰ παιδιά,
 τρεῖς γιοῖ κι οἱ τρεῖς ὁμορφονιοί, μιὰ κόρη δίχως ταίρι! »

Ἄλέξανδρος Πάλλης.

« Κούφια Καρδιά »

Η ΑΛΩΠΗΞ

“Όταν περνᾷ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάμνει ἔν. Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς: “Αμα θαδίζει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαράς κινδύνους. Τὴν πονηρίαν ὁμως αὐτὴν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριθᾶ. Πίπτει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα εἰς τὴν παγίδα. Ἐντεῦθεν ἡ παροιμία:

« Ἡ πονηρὴ ἄλεπού πιάνεται κι ἀπὸ τὰ τέσσερα ».

Ἐσφραίνεται τὴν παγίδα, ὅσο κανὲν ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαμμένον, πατημένον ἀπὸ ἄθρωπον, σκεπασμένον μὲ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσον καλὰ τὴν φιλυποψίαν * της, ὥστε, ἐξαιρετικῶς δι’ αὐτὴν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιάν, διότι ἂν εἶναι καινούργης, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιάν τοῦ σιδήρου ὑποπτεύεται.

Οἱ βοσκοὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: Στήνουν ἔν τεμάχιον ὑφάσματος παραπλεύρως εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνιῶν καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν κάμη νὰ ὑποπτευθῆ, πῶς κάτι τῆς μαγειρεύουν.

Μὲ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζουσι τὴν κίσσαν. Δένουν μίαν κλωστήν γύρω εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπόνηρον πτηνὸν ὑποπτεύεται τὴν παγίδα καὶ δὲν πλησιάζει πλέον.

“Όταν ἡ ἀλώπηξ θέλῃ νὰ κλέψῃ κανὲν ἀρνάκι, παρακολουθεῖ τὸν ποιμένα, τὸν πηγαίνει ἕως τὴν στάνην καὶ τὸν παραμονεύει, ἕως ὅτου κοιμηθῆ. Ἄν συναντήσῃ κοπάδι ἀρνιῶν εἰς τὸν δρόμον της, χωρίζει ἔν καὶ προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ. Τὸ κυνηγᾷ ἀπ’ ἐδῶ, τὸ κυνηγᾷ ἀπ’ ἐκεῖ, ἕως ὅτου νὰ τὸ διώξῃ πρὸς τὸν λόγγον. Ἐκεῖ πλέον τὸ σιγουρίζει μὲ τὴν ἡσυχίαν της.

Ποτὲ δὲν κάμνει ἀδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε ὄρνιθα, ποὺ πνίγει, τὴν μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της καὶ ἔπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἄλλην. Ἄμα τύχῃ καὶ τὴν ὑποπτευθοῦν, ἂν μὲν ἔχη καιρόν, φεύγει, εἰδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της πρὸς τὸ θάθος τοῦ ὄρνιθῶνος, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡ λάμπις των θὰ τὴν προδώσῃ.

“Όταν καταδιώκεται ἀπὸ σκύλον, ἔχει διπλωμένην τὴν οὐ-

ράν της. Ἄν ὁ σκύλος τὴν φθάσῃ, ρίπτει τὴν οὐράν της δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ὁ σκύλος στρέφει, διότι νομίζει, ὅτι ἐπῆρε διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἄλλ' ἡ ἀλώπηξ ἔχει κάμει ἤδη ἀντίθετον στροφήν. Ἔως ὅτου νὰ γυρίσῃ ὁ σκύλος, αὐτὴ ἔχει κερδίσει δέκα δεκαπέντε θήματα. Καὶ ἔχει ὁ Θεὸς δι' ἀργότερα.

Λέγουν, ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της μόνη της καὶ ὅτι ἅμα ὁ ἀσθὸς * σκάψῃ τὴν ἰδικὴν του, τοῦ τὴν παίρνει μὲ τὸν ἐξῆς τρόπον:

Ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τὸ καθαρώτερον ἀγρίμι, πηγαίνει καὶ λερώνει τὴν φωλεάν του. Ὁ ἀσθὸς τὴν ἐγκαταλείπει καὶ ἐγκαθίσταται αὐτῇ, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν τελειοποιήσῃ, δηλαδὴ ἀφοῦ ἀνοίξῃ πολλὰς ὀπὰς· φθάνει ἕως τὰς εἴκοσιν, ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύῃ νὰ ἀποκλεισθῇ. Κάθε ἔξοδος ἀπολήγει * εἰς τουφωτὰ * μέρη, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται.

Κανεὶς δὲν τῆς ἠρνήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφήν τῶν παιδιῶν της. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν της ποντικούς ζωντανούς, ὄρνιθας, λαγούς, ἀκρίδας καὶ ἐξασκεῖ τὰ παιδιά της ἐπὶ μῆνας, πῶς νὰ παραμονεύουν τὸ θήραμα, πῶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πῶς νὰ τὸ μεταφέρουν κτλ. Ὅταν τελειώσῃ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουν αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὄρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. Ἐκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα πῶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πῶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πῶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς, πῶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελουργοὺς, πῶς νὰ γελοῦν τοὺς βοσκούς.

Πῶς γίνονται αἱ ἐξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριον, μᾶς τὸ λέγει εἰς μῦθος:

Μία ἀλώπηξ ἐκάθητο μίαν φορὰν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἕν θουνόν.

— Τί κάμνομεν ἐδῶ, μάνα ; τὴν ἠρώτων τὰ παιδιά της.

— Ζεσταινόμεθα, παιδιά μου, τοὺς εἶπε.

— Μὰ ποῦ εἶναι ἡ φωτιά ;

— Εἰς τὸ ἀντικρινὸν θουνόν... Δὲν τὴν βλέπετε ;

Τότε ἕν ἀπὸ τὰ παιδιά της ἐπήδησε καὶ ἐφώνησε :

— Νερό, μάννα, νερό μάννα, νερό, νερό και μ' ἔκαψε μιὰ σπιθα ἀπ' τῆ φωτιά!!!

— "Α... εἶγε, παιδί μου, ἐσύ ξεσκόλισες... Πήγαине τώρα στή δουλειά σου.

Στέφανος Γρανίτσας.

*« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἥμερα
τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου »*

ΠΕΤΕΙΝΟΣ ΚΑΙ ΑΛΕΠΟΥ

Ὁ πετεινὸς ἔπιασε φίλο
τοῦ διπλανοῦ σπιτιοῦ τὸ σκύλο.

Καὶ πᾶν μαζί πεζοπορία
γιὰ κάποια ξένη πολιτεία.

Στὸ δρόμο παίρνει νὰ θραδιάση
καὶ σ' ἓνα δέντρο κάνουν στάση.

Κούρνιασε ὁ ἓνας στὰ κλαριά του
κι ὁ σκύλος πλάγιασε ἀπὸ κάτω.

Σώνεται ἡ νύχτα καὶ χαράζει
κι ἀρχίζει ὁ πετεινὸς νὰ κρᾶζη.

Κι ἡ ἄλεπού ἀπ' τῆ φωλιά της
τρέχει κουνώντας τὴν οὐρά της:

« Πουλί μου, πῶς σ' αὐτὰ τὰ μέρη ;
Κατέβα, δῶσε μου τὸ χέρι. »

Κι ὁ πετεινὸς τῆς δείχνει κάτω,
ποῦ ὁ σκύλος τέντωνε τ' αὐτιά του:

« Ἄν θές νὰ μπῆς στὸ σπιτικό μου,
ν' ἀποταθῆς στὸ θυρωρό μου! »

Μιχαὴλ Στασινόπουλος

Ἀνέκδοτον.

Ο ΜΠΟΥΦΟΣ *

Ὁ μπουῦφος καλοπερνᾷ ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς θλακειᾶς του. Μένει ὀκνὸς ἀπὸ πρωῶας μέχρι νυκτός. Ἐπειδὴ ὁμως κοιμᾶται μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα, ἡ γλῶσσα του γεμίζει πτερωτὰ ἔντομα. Τὰ μικρὰ πουλιά βλέπουν τὴν εὐκολον αὐτὴν λείαν * καὶ χώνονται βιαστικὰ εἰς τὸ στόμα τοῦ μπουῦφου, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἐκεῖ τὰ διευθύνει εἰς τὸ στομάχι του. Διὰ τοῦτο, ὅταν πρόκειται δι' ἔκτακτα τυχηρά, λέγουν συνήθως « τοῦ ἔπεσε σάν τοῦ μπουῦφου τὸ πουλί ». Πολλοὶ ὁμως χωρικοὶ φρονοῦν, ὅτι ὁ μπουῦφος δὲν εἶναι ἠλίθιος, ἀλλὰ προσποιεῖται τὸν ἠλίθιον. Κατ' αὐτοὺς δὲν κοιμᾶται μὲ τὸ στόμα ἀνοικτὸν ἀπὸ συνήθειαν, ἀλλ' ἀπὸ πονηρίαν.

Ἐπίσης ἡ δειλία του εἶναι προσποιητή. Ἐχει παρατηρηθῆ, ὅτι ὁσάκις τὸν κυνηγοῦν τὰ μικρὰ πουλιά, φεύγει καὶ ἀκόμη φεύγει. Πρὸ ἡμερῶν ἐβλέπομεν νὰ τὸν καταδιώκῃ ἓν σμῆνος χελιδονίων κατὰ τρόπον ἀξιολύπητον. Τὸν ἐτσιμποῦσαν εἰς τὴν κεφαλὴν, τοῦ ἐμαδοῦσαν τὰ πτερά, εἶχαν ὄρεξιν νὰ τὸν ἀπογυμνώσουν. Καὶ αὐτὸς ἔφευγε μὲ ὄλην τὴν δύναμίν του.

Τί νομίζετε, ὅτι συμβαίνει; Τὸς δίδει θάρρος, νὰ τὸν πλησιάζουν, διὰ νὰ τὰ καταβροχθίζῃ. Ἄλλα πουλιά, περισσότερον ἔξυπνα, ἀποφεύγουν νὰ ἐπιδεικνύουν παλικαρισμὸν κατὰ τῆς προσποιητῆς δειλίας του.

Ἐπάρχει μάλιστα καὶ ὁ σχετικὸς μῦθος. Ἐπῆγε κάποτε ὁ μπουῦφος εἰς τὰ ἀλώνια, διὰ νὰ θοσκήσῃ ἀποσίταρα. Ἄλλ' ἐπειδὴ εὐρήκεν ἐκεῖ τὰς σιταρήθρας *, ἐθεώρησε καλὸν νὰ παρουσιασθῇ ὑπὸ ψευδώνυμον καὶ εἶπεν, ὅτι εἶναι ἡ « τσιουπλητάρρα » *, ἓνα πουλί δηλαδή, τὸ ὁποῖον ζῆ μὲ μυρμηγκάκια.

— Μπᾶ, κυρὰ Τσιουπλητάρρα, τοῦ εἶπαν αἱ σιταρήθραι καὶ ἔκαμαν τάχα, ὅτι δὲν τὸν γνωρίζουν ἰκόπιασε νὰ φᾶς μυρμηγκία.

Ὁ μπουῦφος ἔσκυψε καὶ ἤρχισε νὰ τσιμπᾷ μυρμηγκάκια. Ἄλλὰ τὴν ἔπαθε. Ἐπειδὴ ἦτο ἀσυνήθιστος εἰς αὐτὴν τὴν ἔργα-

σίαν, ἐσκάλωσεν ἕν εἰς τὸν λαιμόν του. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ φωνάζῃ εἰς βοήθειαν, διότι τὸ μυρμηγκάκι τοῦ ἔφερε φοβερὰν ἐνόχλησιν.

— Κτύπα τὸ κεφάλι σου ἀπὸ κάτω, τοῦ εἶπαν αἱ σιταρῆθραι. Κτύπα το καὶ θὰ θῶ γῆ.

Ὁ μπουῖφος ἔβαλεν εἰς ἐνέργειαν τὴν μέθοδον καὶ κτυπῶν τὴν κεφαλὴν του ἐφώναξε:

— Ξεροκέφαλο, καλὰ νὰ τὴν πάθῃς. Ἐσὺ μοναχὰ γιὰ τυχερὰ εἶσαι... Τί ἤθελες νὰ πᾶς γιὰ ψιλοδουλειές...

Καὶ ἀπὸ τότε ὁ μπουῖφος ἐπῆρε τὸ ὄνομα τοῦ ἡλιθίου, ἐνῶ ὁ ἀτυχὴς εἶναι ἐξυπνότερος ἀπὸ πολλοὺς, οἱ ὁποῖοι κάμνουν τὸν ἔξυπνον.

Ἐπὶ τέλους ἔχει καὶ μίαν χρησιμότητα ἡ ζωὴ τοῦ μπουῖφου. Ὅσάκις λαλήσῃ τὸ θράδυ, θὰ βρέξῃ τὴν ἐπομένην. Διὰ τοὺς βοσκοὺς εἶναι τὸ ἀξιοπιστότερον βαρόμετρον. Ποῖος ἡλίθιος εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτελέσῃ τόσον σπουδαίαν ὑπηρεσίαν ;

Στέφανος Γρανίτσας.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερὰ
τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου »

○ ΛΑΓΟΣ

Ἐὰν θέλῃ κανεὶς νὰ περιγράψῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαγοῦ, τοῦ φθάνει μίᾳ λέξει: Τρομοκρατημένος. Διότι δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον πλεον δυστυχισμένη ὑπαρξίς. Ἡ ζωὴ του εἶναι διαρκὲς μαρτύριον. Καὶ διὰ νὰ τὴν καταστήσῃ περισσότερον ἀπελπιστικὴν ἢ φύσις τοῦ ἔδωσεν ἀκοὴν καταπληκτικὴν. Διότι ἐκεῖνα τὰ δύο πελώρια χωνία τῆς κεφαλῆς του ἀποθηκεύουν κάθε φωνήν, κάθε ψίθυρον, ὅσον ἀδύνατος καὶ ἂν εἶναι, ὅσον καὶ ἂν ἔρχεται ἀπὸ μακρὰν. Καὶ ἐνῶ ὁ δυστυχισμένος δὲν ἔχει κάμει ποτὲ κακὸν εἰς κανὲν ἀπὸ τὰ πλάσματα

τῆς δημιουργίας, ὁ ὕπνος τοῦ εἶναι ὡσάν τοῦ μεγαλυτέρου ἐνόχου. Φθάνει νὰ εἶπω, ὅτι κοιμᾶται μὲ ἀνοικτοὺς ὀφθαλμοὺς.

Κανὲν ἄλλο ζῶον δὲν ἔχει τόσους ἐχθροὺς φοβερούς, ἀσυγκινήτους· καὶ ὁ ἀετὸς ἀπὸ τὰ ὕψη, ὅταν ἴδῃ λαγὸν ἢ τὴν λόχμην*, ὅπου ἐκρύβη, ἔχει ἤδη ὑπογράψει τὴν θανατικὴν καταδίκην τοῦ.

Ἐχθροὶ τοῦ ἐπίσης εἶναι ἡ ἀλώπηξ, ὁ λύκος, ὁ ἀγριόγατος, ὁ ὄφις, ὁ σκύλος καὶ πρῶτος ὁ ἄνθρωπος.

Ἄλλ' ἡ φύσις δὲν ἄφησεν ἀνυπεράσπιστον τὸν λαγόν, ὅπως δὲν ἄφησε ποτὲ κανὲν πλάσμα τῆς δημιουργίας. Τὸν ὥπλισε μὲ εὐστροφίαν πνεύματος καὶ εὐστροφίαν κινήσεως μοναδικήν.

Αἱ ποτηρία τοῦ, διὰ νὰ συγχύξῃ τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς του, εἶναι μοναδικαί. Ἰδίως τὰ ὅσα μηχανεύεται, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν φωλεάν του. Τὴν προσπερνᾷ μὲ τὰ μεγαλύτερα πηδήματα καὶ προχωρεῖ μακρὰν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, ἔπειτα πάλιν ἐπιστρέφει κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ μὲ ἕν δυνατόν πῆδημα εὐρίσκεται μέσα εἰς αὐτήν. Ὅποιος παρηκολούθησε τὰ ἴχνη τοῦ λαγοῦ ἐπάνω εἰς τὴν λευκὴν χιόνα, θὰ εἶδε μόνος τοῦ τὰ τεχνάσματά του.

Ἐκτὸς τῆς νοημοσύνης αὐτῆς ἡ φύσις ἐπροίκισε τὸν λαγὸν μὲ ὀπισθίους πόδας ὑψηλοτέρους ἀπὸ τοὺς ἐμπροσθίους, ὥστε τὸ μεγαλύτερον τρέξιμον εἰς τὸν ἀνήφορον νὰ εἶναι δι' αὐτὸν παιγνίδι ἄκοπον καὶ γρήγορον. Ἐπειδὴ δὲ γνωρίζει πολὺ καλὰ πόσον ὕστεροῦν εἰς αὐτὸ οἱ διώκται του, ὅποτε ἠμπορεῖ, παίρνει πάντοτε τὸν ἀνήφορον.

Ἄλλὰ καὶ ἡ εὐστροφία του ; Χωρὶς διόλου νὰ ἐπιβραδύνη τὸν καλπασμόν του, στρέφεται εὐκόλως πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τὰ ἀριστερὰ ἢ τὰ ὀπίσω, κερδίζει ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν διώκτην τοῦ καὶ πολλακίς σφύζεται.

Ἄς μὴ νομίση πάλιν κανεὶς, ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ λαγοῦ εἶναι ἕν αἰώνιον μαρτύριον τρόμου. Ἐχει τὰς ἀπολαύσεις τοῦ τὴν νύκτα. Βόσκει, παίζει, κυλιέται κατὰ γῆς, ὀρθώνεται εἰς τὰ ὀπισθιά του πόδια καὶ ἕν γένει παρουσιάζει τὴν εὐθυμίαν με-

θυσμένου. Λησμονεῖ τότε τὴν ἀλώπεκα καὶ τὸν ἄνθρωπον καὶ πολλακίς πληρώνει μὲ τὴν ζωὴν τοῦ τὴν χαρὰν αὐτῆν· διότι καὶ αἱ ἀλώπεκες καὶ οἱ κυνηγοὶ κάτι γνωρίζουν ἀπὸ τὸ νυκτερινὸν παιγνίδι μὲ τὴν σελήνην.

Θὰ ἤμην ἄδικος, ἐὰν δὲν ἐσημείωνα μίαν ἀρετὴν τοῦ λαγοῦ, ὅπου δὲν τὴν ἔχουν οὔτε τὰ περισσότερα πτηνά, οὔτε οἱ ἄνθρωποι: Τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἐστίαν*. Ἀπὸ ἐκεῖ, ὅπου θὰ τὸν σηκώσετε, ὅσον καὶ ἂν κυνηγηθῆ, ἐὰν σωθῆ, ἐκεῖ γύρω θὰ γυρῶσιν πάλιν νὰ διαλέξῃ καταφύγιον ἢ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἢ τὴν ἄλλην. Διότι τοὺς ἀγνώστους τόπους τοὺς τρέμει ἐξ ἴσου μὲ τοὺς ἐχθροὺς του. Περὶ αὐτοῦ ἔχω καὶ μίαν προσωπικὴν παρατήρησιν.

Ὅταν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἔγινεν ἡ τρομερὰ πυρκαϊὰ τοῦ Πεντελικοῦ, ὅσοι λαγοὶ ἐπρόφθασαν νὰ σωθοῦν, ἐσκόρπισαν παντοῦ. Ἄλλ' ἅμα ἔσθησαν οἱ καιόμενοι θάμνοι — καὶ τοὺς ἔσθησε μία διήμερος βροχὴ, δυνατὴ ὡς καταρροᾶκτης — εὐρέθησαν πάλιν ὄλοι γεμάτοι ἀπὸ λαγούς. Ἀιέσως δηλαδὴ ὄλοι οἱ διεσπαρμένοι πρόσφυγες λαγοὶ ἐνοστάλησαν πάλιν τὸ πατρῷον ἔδαφος. Καὶ οἱ κυνηγοὶ ὕστερον ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἔκαμαν λαμπρὸν κυνήγιον, ἀδιάφορον ἂν οἱ λαγοὶ αὐτοὶ ἦσαν μουντζουρωμένοι ὡσάν καρβουνιάρηδες.

*Εμμανουὴλ Λυκούδης.

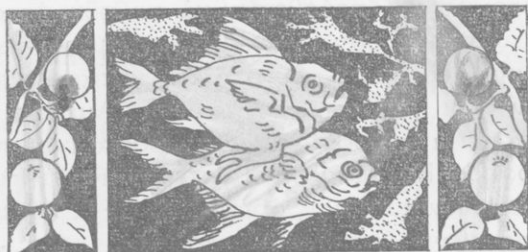
Η ΨΑΡΟΒΑΡΚΑ

Ἔρχετ' ἡ ψαρόβαρκα, ἔρχετ' ὀλοῖσια
 πέρ' ἀπ' τὸν Ἀσπρόβραχο κι ἀπ' τὰ Πετρονήσια.
 Σὰ νεράϊδα ἀφρόπλαστη, νύφη φτερωτή,
 τὴ χαϊδεύει ὁ μπάτης.
 Μύρια πλούτη ἀτίμητα στὴν ποδιά κρατεῖ,
 ζηλευτὰ προικιά της.

Ἔρχετ' ἢ ψαρόθαρκα χρυσοστολισμένη,
ἔρχετ' ἀσημόζωστη καὶ ροδοντυμένη,
τοῦ πελάου ἀρχόντισσα θεργολυγερή,
    μὲ πολλὰ καμάρια.
Πλοῦτη καὶ στολίδια τῆς ἔχει καὶ φορεῖ
    τοῦ γιαλοῦ τὰ ψάρια.

Γεώργιος Δροσίνης.

« Γαλήνη »

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΩΝ ΟΡΦΑΝΩΝ

Ήταν τρία. Ο Πάνος, η Δανάη ή μεσιακή κι ο Στέλιος. Καί τὰ τρία εἶναι ὀρφανὰ ἀπὸ πατέρα. Ἔμειναν μόνα στὸν κόσμο, μόνα κι ἀπροστάτευτα μὲ τὴ μητέρα τους. Οἱ Πάνος, ὁ μεγαλύτερος, μόλις ἔχει κλείσει τὰ δέκα χρόνια.

Εἶν' ἀλήθεια πὼς στὴν ἀρχὴ δὲν πολυκατάλαβαν καμιὰ στέρηση, γιατί εἶχαν καλὴ κι ἐργατικὴ μανούλα.

Κι ἡ κυρα - Ρήνη θρῆκε παρηγοριὰ νὰ ξενοδουλεύη γιὰ τὰ παιδιά της.

Μὰ ἔξαφνα μὲ τὰ πρῶτα κρύα ἀρρώστησε. Καί τὶς μικρὲς οικονομίες της ξόδεψε, γιὰ νὰ γίνη καλά. Καί τώρα ἡ ἀρρώστια εὐτυχῶς εἶχε περάσει μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ἄλλὰ ἦταν ἀκόμη ἀνήμπορη γιὰ δουλειά.

Ἔτσι ἔφτασαν τὰ Χριστούγεννα. Χριστούγεννα χωρὶς λιγάκι ζεστὸ φαγητὸ γιὰ τὰ παιδιά καί τὸ χειρότερο χωρὶς ἓνα παιγνιδάκι γιὰ τ' ἀγόρια της, χωρὶς μιὰ κούκλα γιὰ τὴν ἀγαπημένη της κορούλα, χωρὶς ἓνα ζευγάρι παπούτσια γιὰ τὸν πιὸ μικρὸ της τὸ Στέλιο, πού ἦτανε σχεδὸν ξυπόλυτος.

Καί τὰ τρία κοιμόνταν τώρα κάτω ἀπὸ τὸ λίγο φῶς τοῦ καντηλιοῦ, πού ἔκαιε ἐμπρὸς στὰ εἰκονίσματα καί πού μεγάλωνε τοὺς ἴσκιους μέσα στὸ φτωχικὸ δωμάτιο.

Μὲ τὸ νὰ συλλογίζεται ὅλ' αὐτὰ ἡ κυρα - Ρήνη, ἀποκοι-

μήθηκε. Καί στον ύπνο της έρχόταν τώρα ό θόρυβος από την πολιτεία, πού διασκέδαζε. Κι ύστερά από ώρα, ώρα πολλή, οί καμπάνες άκούονταν νά χτυπούν κι έφτανε ό ήχος τους άπαλός και σθησιμένος, μιά χαρούμενος στην άπόμακρη συνοικία.

“Ολ’ αυτά τ’ άκούει χωρίς νά ξυπνᾶ και τὰ παρακολουθούσε ή κυρα - Ρήνη στον ύπνο της. Κι ένας άναστεναγμός της ξέφευγε, πού μόνο τὰ φτωχά της παιδάκια ήταν έξω από τή χαρά του κόσμου. . .

“Εξαφνα κάποιος της φάνηκε πώς χτύπησε έλαφρά την πόρτα. Καί της φάνηκε άκόμα, πώς ύστερα από πολὺν άγώνα τὰ κατάφερε τέλος νά σηκωθῆ. Μά, πράμα περίεργο! Μόλις θρέθηκε όρθή στα πόδια της, δέν ξνιωθε πια καμιά άδυναμία.

“Ετσι έτρεξε έλαφρά και γοργά κι άνοιξε την πόρτα. Κι ή κυρα - Ρήνη παραμέρισε, για ν’ αφήση νά περάση μέσα κάποιος πού ήταν ξανθός κι ώραίος σαν άγγελος. “Εκείνη έκανε τότε νά φωνάξη άθελά της, τόσος ήταν ό θαυμασμός για τον άναπάντεχον έπισκέπτη. Αυτός όμως, φέρνοντας τὸ δάχτυλο στα χείλη του, της έγνεψε νά σωπάση, για νά μη ξυπνήσουν τὰ παιδιά, πού τὰ ξδειξε με τὸ βλέμμα του.

Και — πράμα πού δέν τότε ιδει έξως τότε — ό έπισκέπτης κρατούσε ένα μεγάλο πανέρι κάτω από την άριστερή μασχάλη του. “Η κυρα - Ρήνη άπόρησε πώς ένα τόσο μεγάλο πανέρι δέν της χτύπησε ευθύς στα μάτια. Μά γρήγορα την προσοχή της θα είχε τραθήξει ή άφραση * γλύκα, πού έσταζε από τὸ πρόσωπο του “Επισκέπτη με τὰ ξανθὰ μαλλιά και τὰ ούράνια μάτια, τὰ ούράνια σαν τὰ νερά της λίμνης της Γενησαρέτ * . . .

“Ολ’ αυτά σαν νά θάσταξαν μιὰ στιγμή και πάλι έναν αιώνα, όταν “Εκείνος προχώρησε προς τὸ μικρὸ τραπεζάκι κι άπόθεσε εκεί άπάνω τὸ πανέρι πού κρατούσε. “Επειτα κούταξε πάλι τὰ παιδιά πού κοιμόνταν και χαμογέλασε. Καί κα-

θώς χαμογέλασε, τῆς φάνηκε τῆς κυρά - Ρήνης πὼς ἀπὸ τὸ στόμα του ξεφύλλισαν ρόδα, πὺ γέμισαν μὲ τὸ ἄρωμά τους τὸ δωμάτιο.

Μά, καθὼς ἔκανε νὰ χυθῆ, νὰ γονατίσῃ μπροστά Του, νὰ πάρῃ τὸ χέρι Του καὶ νὰ τὸ ἀσπασθῆ, μὲ τὴν ἀπότομη κίνηση πὺ ἔκαμε, ξύπνησε... Ὁ Ἐπισκέπτης μὲ τὰ οὐράνια μάτια καὶ τὴν ξανθὴν ὁμορφιά χάθηκε καὶ ἡ κυρά - Ρήνη ἔνιωθε ἀκόμα τὴ λαχτάρα Του στὴν καρδιά της.

Μά, σὰν ἀναθυμιόταν τ' ὄνειρό της τώρα στὶς λεπτομέρειές του, ἔξαφνα ἦρθε στὸ νοῦ της καὶ τὸ πανέρι, πὺ κρατοῦσε ὁ θεϊκὸς ἐπισκέπτης τοῦ ὄνειρου της. Καὶ τὰ μάτια της γύρισαν στὸ τραπεζάκι, ὅπου — ὦ θαῦμα! — τὸ πανέρι ἦταν ἐκεῖ, ὅπως τὸ εἶχε ἰδεῖ στὸν ὕπνο της. Πὺ βρῆκε τὴ στιγμή ἐκείνη τὴ δύναμη νὰ σηκωθῆ καὶ νὰ τὸ ξεσκεπάσῃ ἀπὸ τὸ ἄσπρο κάλυμμα, πὺ ἦταν ἐπάνω του ἀπλωμένο ;

Μά, μόλις τὸ ξεσκέπασε, ἄρχισε νὰ φωνάζῃ μὲ μιὰ χαρὰ ἀκράτητη :

— Παιδιά! Σηκωθῆτε γρήγορα!

Καὶ ξανᾶπε :

— Παιδιά, ξυπνήστε, σηκωθῆτε, σᾶς λέω!

Τὰ παιδιά ξύπνησαν τρομαγμένα ἀπ' τὸ βαθύ τους ὕπνο. Κι ἔτσι ἀγουροξυπνημένα, ἔμοιαζαν σὰν ἀγγελούδια, καθὼς ἔτριβαν τὰ μάτια τους μὲ τὶς γροθιές τους.

— Ἐλᾶτε! Ἐλᾶτε γρήγορα!

Ἀπ' τὸ πανέρι φάνηκε ἓνα τυλιγμένο γαλόπουλο. Γύρω του ἦταν χάρτινες σακούλες γεμάτες ξηρὰ ὀπωρικά, σταφίδα, σύκα, ψύχες καρύδια, ἀμύγδαλα, πορτοκάλια κι ὅ,τι ἄλλο φανταστῆ κανεῖς. Κι ὅταν τάβγαλαν ὅλα αὐτά, βρῆκαν ἓνα ζευγάρι παπουτσάκια καὶ ἔως δέκα πῆχες ὕφασμα μάλινο χοντρό, ὅσο τῆς χρειάζοταν γιὰ νὰ ντυθῆ ἡ ἴδια καὶ δυὸ φορεσίτσες ἔτοιμες γιὰ τ' ἀγόρια της. Μὰ καὶ τὰ παιγνίδια δὲν ἔλειπαν. Ἐνα λαστιχένιο τόπι, ἓνας καραγκιόζης ξύλινος, μιὰ κούκλα μ' ὀλόξανθες μποῦκλες καὶ τριανταφυλλένια μάγουλα καὶ μὲ μάτια, πὺ ἄνοιγαν κι ἔκλειναν. Ἡ Δα-

νάη μόλις τόλμησε νά τήν ἀγγίξη. Κι ὁ Στέλιος εἶχε ἀρπάξει κιόλας τὸν καραγκιόζη κι ὁ Πάνος τὸ λαστιχένιο τόπι.

Ἡ Δανάη θυμήθηκε νά ρωτήση:

— Ποιός μᾶς τὰ ἔφερε, μαμά;

— Ὁ καλὸς Χριστός, ὁ ἴδιος! Εἶπε ἡ μητέρα.

Ἐξαφνα ὁ Στέλιος, πού ξαναγύρισε στοὺς πανέρι, ἔβγαλε ἀπὸ τὰ βάθη του ἓνα φάκελο. Ἐνα χαρτονόμισμα πεντακοσίων δραχμῶν ὀλοκαίνουργο τοὺς θάμπωσε. Μαζὶ μ' αὐτὸ ἦταν σ' ἓνα φύλλο χαρτί γραμμένα τοῦτα τὰ λόγια:

« Στὴν κυρα - Ρήνη καὶ στ' ἀγαπημένα παιδιὰ της, γιὰ τὴν ὑγεία τῆς μικρούλας μου Λιλέτας. »

Καὶ τότε θυμήθηκαν. Θυμήθηκαν τὴ μεγάλη κυρία, μιὰν ἀρχόντισσα, πού ἡ κυρα - Ρήνη ξενόπλενε... Ἦταν μιὰ πολὺ καλὴ Χριστιανὴ μ' ἓνα χαριτωμένο κοριτσάκι, στόλισμα καὶ καμάρι της. Αὐτὴ λοιπὸν στὴν εὐτυχία της δὲ λησμόνησε τὰ ὄρφανά.

Ἡ φτωχὴ μητέρα καὶ τὰ παιδιὰ γονάτισαν καὶ προσευχήθηκαν. Μεγάλα καὶ λαμπερὰ δάκρυα ἔτρεχαν ἀπὸ τὰ μάτια τους.

Ἄγγελος Σημηριώτης. [Διασκευή Μιχ. Χ. Οικονόμου.]

« Ἐρυθρὸς Σταυρὸς Νεότητος »

Η ΝΥΧΤΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Χριστούγεννα! Περίχαρα ἢ καμπάνα
κράζει, κι ἡ μάνα στοὺς παιδί,
καὶ τὸ παιδί « Χριστούγεννα! » στὴ μάνα,
κι ὁ κόσμος ὅλος τραγουδεῖ.

Κι ἡ νύχτα λάμπει ἀπ' τὸ μάγο ἀστέρι,
ὅπου τοὺς μάγους ὀδηγεῖ.
Τὸ ἐπουράνιο μυστικὸ τὸ ξέρει
καὶ χαίρεται οὐρανὸς καὶ γῆ.

Κωστῆς Παλαμάς.

Η ΑΔΕΛΦΟΥΛΑ ΜΟΥ

Για πρώτη φορά στην έκκλησία.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα θὰ πῆγαινε ἡ μητέρα μου μὲ τὸ μωρὸ στὴν ἐκκλησία νὰ «σαραντίση», ὅπως τὸ λέμε στὴ Ζάκυνθο, καὶ τὴν παρακάλεσα νὰ μὲ πάρῃ κι ἐμένα...

Ὁ καημένος ὁ παπάς μας ἔτυχε ἄρρωστος, καὶ ἀντὶ νὰ πᾶμε στὴν ἐκκλησία μας — ἔχομε δὲ μιὰν ἐκκλησιούλα δικὴ μας, τὸν Ἅγιο Κωνσταντῖνο, κοντὰ στὸ σπίτι μας — πῆγαμε λιγάκι μακρύτερα, στὴ Φανερωμένη.

Στὸ δρόμο περπατοῦσα στὴ μέση. Ἄπ' ἐδῶ εἶχα τὴ μητέρα μου, μ' ἓνα φόρεμα λιλὰ ἀνοιχτό, δροσερό, ποὺ ἀκόμα λάμπει στὴ μνήμη μου σὰν ἓνα μεγάλο μπουκέτο μενεξέδες. Ἄπ' ἐκεῖ τὴ νταντὰ, μιὰ εὐρωστη καὶ ροδοκάκκινη χωριατοπούλα, μὲ τὴ Δρακούλα στὴν ἀγκαλιά. Φοροῦσε — ἂν μποροῦμε νὰ ποῦμε ἔτσι γιὰ μιὰ δρακούλα — ἄσπρο μακρὸ φόρεμα, ποὺ σκέπαζε περισσότερο τὴ νταντὰ παρὰ τὸ μωρό.

Τὸ προσωπάκι τῆς ἀχνὸ ἀχνὸ φαινόταν μέσα ἀπὸ τὸν οὐρανὶ πέπλο ποὺ τὴν τριγύριζε καὶ κυμάτιζε. Τὸ ἀεράκι τῆς αὐγῆς τὴν ἔκανε ν' ἀνοιγοκλῆ τὰ ματάκια τῆς. Τὸ χεράκι τῆς, τριανταφυλλένιο κι ἀσχημάτιστο, ἔσφιγγε δυνατὰ μιὰ δαντέλλα τοῦ φορέματος. Τὴν ἔβλεπα σ' ὄλο τὸ δρόμο, τῆς μιλοῦσα κι ἔσκυθα νὰ τὴ φιλήσω.

Αὐτὸ τὸ ἀπλὸ περιστατικό, ποὺ βγήκαμε ἔξω καὶ περπατοῦσα κοντὰ τῆς, μὲ γέμιζε χαρά. Ὁ κόσμος μᾶς κοίταζε μὲ συμπάθεια καὶ μὲ περιέργεια. Οἱ γειτόνισσες ἔλεγαν στὴ μητέρα μου:

— Νὰ σοῦ ζήση, κυρά μου, νὰ σοῦ ζήση!

Οἱ γνώριμοί μας ἔβγαζαν τὰ καπέλα τους. Κι ἡ μητέρα μου χαιρετοῦσε δεξιὰ κι ἀριστερὰ μὲ τὸ παντοτεινὸ τῆς χαμόγελο.

Φτάσαμε στὴν ἐκκλησία.

Δὲν ἦταν ἄλλος ἀπ' τὸν κλητῆ ἀνάφτη, ποὺ ἔτρεξε εὐθὺς νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν παπά. Σ' αὐτὸ τὸ ἀναμεταξὺ με-

ναμε μόνοι και παρατηρούσαμε τις εικόνες και τὰ στολίδια.

Τί ὁμορφὴ ἢ Φανερωμένη! Δὲν εἶναι ἢ πιὸ μεγάλη, θέβαια ὅμως εἶναι ἢ πιὸ κομψὴ ἀπ' ὅλες τὶς ἐκκλησίες. Ἐνα τετράπλευρο ἀπλούστατο, χωρὶς θόλους, χωρὶς στήλες. Ἄλλὰ τί ἀναλογία, τί τέχνη, τί γούστο! Δὲ βρῖσκεις οὔτε μιὰ πιθαμὴ τόπο ἐκεῖ μέσα γυμνὸ ἀπὸ στολίδι. Ὅλη λάμπει ἀπὸ τὸ χρῶσωμα — ἕνα χρῶσωμα ἑκατὸ χρονῶν, ἀλλὰ τόσο ζωηρό, πού νομίζεις, ὅτι μόλις χτὲς ἔφυγαν οἱ τεχνίτες.

Τὸ ταβάνι εἶναι σκεπασμένο ἀπὸ τεράστιες εἰκόνες, με χρυσὲς κορνίζες ἀπὸ σκαλισμένο ξύλο. Τὸ ἴδιο κι οἱ τοῖχοι γύρω γύρω. Πλουσιώτερο ὅμως σὲ γλυφές εἶναι τὸ τέμπλο. Ἐνας Ἐσταυρωμένος ἐκεῖ ψηλὰ ἀνεκτίμητος. Τὸ καμάρωμα σὲ κάθε θύρα τοῦ Ἱεροῦ σχηματίζουν δύο ἄγγελοι χρυσοί, πού βαστοῦν μαζί ἕνα στέμμα. Ὁ ἄμβωνας στὴ μέση ἔχει γιὰ στήριγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἕνα περιστέρι κατὰχρυσο μ' ἀπλωμένα φτερά.

Πελώρια εἶναι τὰ παράθυρα μὲ τ' ἄσπρα γυαλιὰ καὶ τὰ κομψὰ σιδερένια δίχτυα. Ἐδῶ μέσα δὲ σχηματίζεται ἡ μελαγχολικὴ συννεφιά τῶν θυζαντινῶν ἐκκλησιῶν. Ἐξεναντίας τὸ φῶς μπαίνει ἐλεύθερο, ἄφθοно, καθαρὸ καὶ παίζει μὲ τὰ χρυσώματα, μὲ τ' ἀσήμια, μὲ τὰ κρύσταλλα, μὲ τὰ κεριὰ, μὲ τὶς στόφες, μὲ τὰ θελοῦδα, μὲ ὅλη ἐκείνη τὴν καλλιτεχνικὴ ποικιλία, πού εὐφραίνει τὸ μάτι καὶ τὴν ψυχὴ.

Πηγαίναμε συχνὰ στὴ Φανερωμένη κι ἔχω ἐδῶ πολλὲς παιδικὲς ἀναμνήσεις. Ἡ λειτουργία στὶς 15 Αὐγούστου μὲ τὸ Δεσπότη, πού ἔλεγε στὴ μεσιανὴ θύρα τὸ « Κύριε, Κύριε! Ἐπίθλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε... », ἦταν γιὰ μένα ἀληθινὸ πανηγύρι. Τί ὠραῖος ἐπίσης ὁ ἐπιτάφιος, πού ξαπλώνουν μέσα τὸ εἰκόνισμα τῆς Θεοτόκου νεκρῆς! Ἀληθινὸ κομποτέχνημα, ἕνα κουβούκλιο ἀπὸ βαθὸ θυσσινὸ θελοῦδο καὶ χρυσωμένο ξύλο, ντυμένο ἀπὸ μέσα μὲ λιλὰ μεταξωτὸ ἀνοιχτό.

Ἄμα ὁ παπὰς ἔμαθε πὼς τὸν περιμένει ἡ μητέρα μου, κατέθηκε ἀπὸ τὸ κελὶ του ἀμέσως. Ἦταν γέρος πολὺ σεβάσιμος, μὲ γένεια καὶ μαλλιὰ ἀσημόχρυσα, καμωμένος ἐπίτη-

δες, θὰ ἔλεγες, γιὰ τὴν ἐκκλησία ἐκεῖνη. Ἡ φωνή του ἦταν θαρriά λίγο, ἀλλὰ κατασκευτική. Φόρεσε τὸ πετραχήλι του, ἔβγαλε τὸ καλυμμαύχι του, πῆρε τὸ μωρὸ στὴν ἀγκαλιά του, προχώρησε πρὸς τὰ σκαλιὰ τοῦ Ἁγίου Βήματος καὶ στάθηκε μπροστὰ στὴν ἀριστερὴ θύρα.

Ἡ σιγαλὴ προσευχὴ του, σὰν βγαλμένη ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά, εἶχε ἓνα μυστικὸν ἀντίλαλο στὸ κενὸ τῆς ἐκκλησίας. Φαινόταν πὼς μιλοῦσε πραγματικῶς μὲ τὸ Θεὸ καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ στείλῃ τὴ φῶτιση στὴν ἀδελφούλα μου... Ἐκεῖ κοντὰ ὁ καντηναλάφτης κρατοῦσε ἓνα κερὶ. Ἡ Μάρω στεκόταν κοντὰ του μὲ κρεμασμένα τὰ χέρια καὶ σκυμμένο πρόσωπο. Ἡ μητέρα μου εἶχε μείνει πίσω. Μὲ ἀνυψωμένο κεφάλι καὶ μὲ δακρυσμένα μάτια ἀνοιγόκλεινε τὰ χεῖλη της. Ἐγὼ στεκόμουν στὸ πλάι της, γεμάτος συγκίνηση στὴν ἀλησμόνητη αὐτὴ σκηνή. Γύρισε μιὰ στιγμή, μὲ εἶδε καὶ μοῦ εἶπε :
— Κάμε τὴν προσευχὴ σου!

Εἶπα σιγὰ σιγὰ τὸ « Πάτερ ἡμῶν ».

Ἦστερ' ἀπὸ λίγο, ὅταν ξανάδωσε ὁ παπὰς τὸ παιδὶ στὴν ἀγκαλιά τῆς μητέρας, τὸ πρόσωπο τῆς ἀδελφούλας μου, μέσα ἀπὸ τὸ οὐρανὶ τούλι ποῦ τὸ σκέπαζε, μοῦ φάνηκε τριγυρισμένο ἀπὸ μιὰ λάμψη ἀχτιδωτῆ, μιὰν αἴγλη Θεοῦ, σὰν ἀπάντηση στὴ σιγαλὴ προσευχὴ, ποῦ εἶχε μυστικὸν ἀντίλαλο στὸ κενὸ τῆς ἐκκλησίας...

Τὰ βαπτίσια.

Τὴν ἄλλη Κυριακὴ εἶχαμε χαρὲς καὶ θαφτίσια. Τί κόσμος! Ποτὲ δὲ θυμόμουν τὸ σπίτι μας φαιδρότερο. Στὴ μέση τῆς μεγάλης αἴθουσας εἶχαν θάλει ἓνα τραπέζι μὲ ἄσπρο κεντητὸ σκέπασμα καὶ μὲ δυὸ κερὶὰ στὶς ἄκρες, σὰν μικρὴ Ἁγία Τράπεζα. Μπροστὰ στὸ τραπέζι ἓνα σκαμνὶ μεγάλο κι ἐπάνω στὸ σκαμνὶ μιὰ χάλκινη κολυμπήθρα.

Προετοιμασίες πιά ἓνα σωρὸ. Πήγαιναν κι ἔρχονταν οἱ ὑπηρέτες, ἀνεβοκατέβαιναν οἱ καλεσμένοι μας.

Ἦρθε κι ὁ παπὰς μ' ἓνα μεγάλο ἐπιτελεῖο. Ἐπάνω στὸ

τραπέζι άφησε ένα άσημένιο μπουκαλάκι κι ένα βιβλίο χοντρό, διπλωμένο μέσα στο πετραχήλι του.

— Μητέρα, τί είναι μέσα σ' εκείνο τὸ μπουκαλάκι ;
ρώτησα.

— Τὸ "Άγιο Μύρο.

— Τί ;

— Τὸ "Άγιο Μύρο. Δὲν ξμαθες στὴν Κατήχηση ;

— "Α, νάι, τὸ ξέρω. Εἶναι ἀπὸ τὰ ἑπτὰ μυστήρια... Μὰ τί θὰ τὸ κάμωμε ;

— Ἡ Δρακούλα μας μ' αὐτὸ θὰ γίνῃ σήμερα Χριστιανή.

Τελευταῖος ἀπ' ὄλους ἦρθε ὁ νουνός. Μόλις μπῆκε στὴν αἴθουσα, ὄλοι τὸν τριγύρισαν καὶ τοῦ ἔκαμαν ἕναν κύκλο κάτω ἀπὸ τὸν πολυέλαιο.

Τί γέλια, τί ἀστεία, τί φωνές! Θυμοῦμαι ζωηρὰ τὸ παιδρὸ ἐκεῖνο ἀλαλητό. Τὸν συγχαίρονταν γιὰ τὰ ὠραία δῶρα ποὺ πρόσφερε στὴ βαφτιστικιά του : ἕνα « φωτίκι » ἀπὸ ἄσπρη βατίστα μὲ δαντέλες καὶ κορδέλες οὐρανιές· ἕνα καπελάκι, παρόμοια ἄσπρο καὶ οὐρανί· ἕνα σταυρὸ μὲ μαῦρο σμάλτο, ἕνα ρολογάκι χρυσὸ τοσοῦτσικο κι ἕνα ζευγάρι σκουλαρίκια διαμαντένια. Τὰ θαύμασα κι ἐγὼ μιὰ στιγμὴ, ποὺ μ' ἄφησαν νὰ τὰ ἰδῶ. Τὸ κουτάκι τους μοσκοβολοῦσε· κόκκινη ἀτλαζωτὴ * ἦταν ἡ φόδρα του καὶ τὰ διαμάντια ἔλαμπαν ἐκεῖ ἐπάνω σὰν δροσιᾶς σταλαγματιές ἐπάνω σὲ ροδόφυλλο. Ἄπ' ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ὅσες φορές τύχη νὰ τὰ ἰδῶ, μοῦ ξαναφέρνουν τὰ χαρούμενα βαφτίσια τῆς ἀδελφούλας μου, τὸ σπίτι μας γεμάτο κόσμο, τὴν κολυμπήθρα στὴ μέση τῆς αἴθουσας, τὰ παράθυρα ὀλάνοιχτα στὴν ἤσυχη θάλασσα μὲ τὰ πολλὰ κατάρτια...

— Λοιπὸν, τί λέτε ; ρώτησε ὁ παπᾶς.

— Ἐγὼ εἶμαι στὶς διαταγές σας, ἀποκρίθηκε ὁ νουνός.

Ὁ παπᾶς φόρεσε τὸ πετραχήλι του κι ἄναψε τὴ λαμπάδα. Ἐγινε τότε μιὰ μετακίνηση στὴν αἴθουσα. Σηκώθηκαν ὀρθοὶ καὶ μπῆκαν μέσα ἀπὸ τὰ γύρω δωμάτια. Ἡ μητέρα μου βγῆκε ἔξω. Δὲν ξέρω γιατί, τὴν ἀκολούθησα κι ἐγώ... Ἄνεβήκαμε

στή σκάλα και πήγαμε σὲ μιὰ κάμαρα ἔρημη, μακρυσμένη.

— Γιατί ἐδῶ ; εἶπα.

— Στάσου καὶ σύ, καλύτερα πού ἦρθες... Νὰ ἰδοῦμε ποιὸς θὰ πρωτοφτάσῃ νὰ μᾶς πῆ τ' ὄνομα.

— Ποιὸ ὄνομα ;

— Πού θὰ δώσουν τῆς Δρακούλας.

— "Ε, καὶ θαρροῦν ἐδῶ νὰ μᾶς τὸ ποῦν ; δὲν πᾶμε κάτω νὰ τ' ἀκούσωμε ;

— "Οχι, δὲν κάνει. "Ετσι συνηθίζουν.

"Εμεινα. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε ἀπὸ περιέργεια κι ἀπὸ συγκίνηση. Σὲ λίγο ἀκούσαμε βήματα τρεχάτα στὴ σκάλα. Ἀνέβαιναν δυὸ τρεῖς, ὅπου πρωτοτρέξῃ καὶ πρωτοφτάσῃ... Ἐξαφνα ἀνοίγει ἡ θύρα μὲ θία καὶ ρίχνεται μέσα ἡ νταντά, κατακόκκινη, μὲ πιασμένη φωνὴ ἀπὸ τὸ τρέξιμο. Μόλις μπόρεσε νὰ προφέρῃ :

— Λουκία! Λουκία τὴν εἶπαν!

Ἡ μητέρα μου χαμογέλασε γεμάτη χαρὰ καὶ τῆς ἔδωσε ἓνα τάλληρο ἀσημένιο — τὰ « συχαρίκια » τῆς. Τὴν ἴδια στιγμή φάνηκε ὁ μάγειρος κι ἀπὸ πίσω του μιὰ γειτόνισσα. Ἀλλὰ ἦταν πιὰ ἀργά.

— "Ε, δὲν πειράζει, κυρά μου, νὰ σοῦ ζήσῃ.

— Εὐχαριστῶ.

— Λουκία ; εἶπα τότε κι ἐγώ. Ὡραῖο ὄνομα!

— Ναί. Εἶναι τῆς μακαρίτισσας τῆς γιαιγιᾶς σου... Καὶ θὰ τὴ λέμε Λιλὴ χαϊδευτικά.

— Λιλὴ, ναί, Λιλὴ! Καλύτερα Λιλὴ!

Κατέθηκαν στὴν αἴθουσα. Ὁλος ὁ κόσμος ἔλεγε στὴ μητέρα μου: « Νὰ σοῦ ζήσῃ, νὰ σοῦ ζήσῃ! » Ἐπειτα ἡ ἡσυχία ξαναἦρθε. Τὸ μυστήριό προχώρησε.

Μ' ἔβαλαν κι εἶπα τὸ « Πιστεύω » μὲ ψιλὴ τρεμουλιαστὴ φωνή, κατακόκκινος ἀπὸ τὴ ντροπὴ μου. Ἀμα τελείωσα, μὲ πλησίασε ὁ πατέρας καὶ μοῦ χάιδεψε τὰ μαλλιά...

Θυμοῦμαι τὴ στιγμή πού θαφτίστηκε ἡ ἀδελφούλα μου, ἡ « δούλη τοῦ Θεοῦ Λουκία ». Σὰν ἀγαλματάκι τὸ μωρὸ τὸ κρατοῦσε ὁ παπὰς καὶ τὸ θούτησε μιὰ, δυὸ, τρεῖς φορές.

Ἐκείνη φώναζε καὶ τσίριζε, σὰ νὰ τῆς ἔκαναν τὰ μεγαλύτερα κακά. Ἄλλὰ ὅλοι γύρω τῆς γελοῦσαν. Ἡ θεία Κατερίνα τῆς ἔλεγε: « Φτάνει πιά, καημένη, φτάνει πιά » καὶ βοηθοῦσε τὴ μαμή, τὴν κυρα - Φρόσω, ποὺ τὴν παράλαβε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ νουνοῦ, διπλωμένη μέσα σ' ἓνα μεγάλο χνουδωτὸ προσόψι.

Κι ἔγινε πιά ἡ Δρακούλα μας Χριστιανὴ σωστή. Λιλή μὲ τ' ὄνομα... Λιλή ἐπάνω, Λιλή κάτω. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἡ λέξη αὐτὴ ἀντηχοῦσε γλυκὰ μέσα στὸ σπίτι καὶ μ' αὐτὲς τὶς δύο μικρὲς μελωδικὲς συλλαβὲς ὀνόμαζα τὴν ἀδελφοῦλα μου — ὄλο τὸν ὄγκο τῆς ἀγάπης μου καὶ τῆς εὐτυχίας!

Γρηγόριος Ξενοπούλος.

« Ἡ ἀδελφοῦλα μου »

ΧΡΟΝΙΑΡΕΣ ΜΕΡΕΣ

Καὶ θαρθοῦν χρονιάρες μέρες: τὰ Χριστοῦγεννα
μὲ τ' ἀφρόπλαστα χριστόψωμά τους πρῶτα
καὶ τ' Ἁι - Βασιλιοῦ μὲ τῶν παιδιῶν τὰ κάλαντα
καὶ μὲ τῶν νερῶν τ' ἀγίασμα τὰ Φῶτα.

Κι ὕστερα τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ κι ἡ Ἀνάσταση
ποὺ τ' ὀλόχαρο χωριὸ θὰ τὴ γιορτάση,
τῶν θουνῶν θροντοξυπνώντας τοὺς ἀντίλαλους,
σπέρνοντας λαμπάδων φέγγισμα στὰ δάση.

Καὶ μὲ τὰ λαμπριάτικα καλοκαιριάσματα,
στήνοντας χορὸ στὰ ὀλόανθα χαμομήλια,
θ' ἀνεμίζουν κάτω ἀπὸ μηλιᾶς χιονόκλαδα
κόκκινες ποδιὲς καὶ κίτρινα μαντήλια.

Γεώργιος Δροσίνης.

« Θὰ βραδιάζη »

ΤΟ ΙΕΡΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟ

Δέν πέρασαν πολλοὶ μῆνες, πού ὁ Μιχάλης ὁ Πέλεκας ἦταν στρατιώτης, καὶ κηρύχτηκε στὸ 1912 ὁ πόλεμος μὲ τὴν Τουρκία. Ὅπως σ' ὄλα τὰ συντάγματα, ἔτσι καὶ στὰ Μηχανικά, πού ὑπηρετοῦσε, οἱ ἄνδρες τὸ ἄκουσαν μ' ἀκράτητο ἐνθουσιασμό. Τὰ ὄπλα καθαρίστηκαν, γυαλοκόπησαν οἱ ἀξίνες*, ὄλα τὰ ἐργαλεῖα σιγυρίστηκαν, μπήκανε σὲ τάξη, ἔτοιμα νὰ δουλέψουν. Οἱ στρατιῶτες ἐτοιμάστηκαν γιὰ τὰ σύνορα. Καὶ ὁ Μιχάλης ὁ Πέλεκας κατέθηκε στὸν Πειραιᾶ ν' ἀποχαιρετήσει τὴ μάνα του.

— Φεύγομε, μάνα, γιὰ τὰ σύνορα. Ἦρθε ὁ καιρός. Πάμε νὰ ἐλευθερώσωμε τοὺς σκλάβους, ν' ἀνοιξώμε τὶς ἐκκλησίες τὶς ἀλειτούργητες... Φεύγω. Τὴν εὐχή σου...

Ἄτάραχη τ' ἄκουσε ἡ χήρα, ἡ Σεριφιώτισσα.

— Μὲ τὴν εὐχή τῆς Παναγίας, παιδί μου, εἶπε. Ἐκρυψε ἕνα δάκρυ, πού κατέθηκε ἀπὸ τὰ μητρικά της μάτια, κι ἔτρεξε νὰ τοῦ ἐτοιμάση τ' ἀσπρόρρουχα. Ὑστερα κατέβασε ἀπὸ τὰ εἰκονίσματα τὸ μικρὸ Εὐαγγέλιο, ἱερὸ κειμήλιο τοῦ παπᾶ, τοῦ πατέρα της, σταυροκοπήθηκε, τὸ φίλησε καὶ εἶπε:

— Πάρε το, παιδί μου, ὁδηγὸ σου καὶ φυλαχτὸ σου.

Ὁ Μιχάλης τόβαλε μ' εὐλάβεια κάτω ἀπὸ τὸ χιτώνιό του καὶ κουμπώθηκε.

Ὅλα τ' ἀγαποῦσε ὁ Μιχάλης τὰ πατρογονικά κειμήλια κι ὄλα τὰ σεβότανε, μὰ πιὸ πολὺ τὸ μικρὸ αὐτὸ Εὐαγγέλιο, πολύτιμο δῶρο χαρισμένο στὸν παπᾶ, τὸν παππούλη του, ἀπὸ τὸν Πατριάρχη, τὸν καιρὸ πού πῆγε νὰ προσκυνήσει στὰ Ἱεροσόλυμα. Μέσα στὸ πρῶτο φύλλο μάλιστα ὁ Πατριάρχης εἶχε γράψει τ' ὄνομά του, χαρίζοντάς το στὸν πάτερ Κοσμά.

Μὲ τὸ Εὐαγγέλιο αὐτὸ στὰ χέρια μεγάλωσε ὁ Μιχάλης. Κάθε Κυριακὴ διάβαζε τὸ Εὐαγγέλιο τῆς ἡμέρας δυνατά, νὰ τ' ἀκούση κι ἄλλη μιὰ φορὰ ἡ μάνα του. Κι ἐκεῖνη, καθισμένη στὸ σκαμνάκι, κουνούσε σιγὰ σιγὰ τὸ κεφάλι, μὲ τὸ πρόσωπο φωτισμένο ἀπὸ θεϊκὴ χαρὰ, μουρμουρίζοντας:

— Προσκυνῶ τὸ λόγο σου, Χριστέ μου καὶ Σωτήρα μου, προσκυνῶ τὸ λόγο σου...

Καὶ τώρα πάλι, φεύγοντας ἀπὸ τὸ σπίτι του, τόπαιρνε μαζί του σύντροφο καὶ βοηθὸ καὶ παρηγόρια.

Πῆρε λοιπὸν τὰ ρούχα του, ἄλλαξε τὸ φιλὶ τοῦ χωρισμοῦ μὲ τὴ μάνα του καὶ ξεκίνησε νὰ φύγη.

— Στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ, παιδί μου. Ὡρα καλή! Μουρμούρισε ἡ μάνα, ἡ νησιώτισσα, ἡ χαροκαμένη. Καὶ στάθηκε παλικάρισα στὴν ἐξώπορτα, δυνατὴ κι ἀδάκρυτη, ὥσπου τὸ παιδί της χάθηκε στὸ βάθος τοῦ δρόμου τραβώντας κατὰ τὴν Ἀθήνα.

Ὅπως ὅλα τὰ Σώματα, ἔτσι καὶ τὸ Μηχανικὸ δοξάστηκε στὸν πόλεμο. Τὸ τάγμα τοῦ Μιχάλη ἔκανε θαύματα. Σήκωσε προχώματα, ἔκαμε γεφύρια, βοήθησε τὰ Πεζικά, ἔδωσε χέρι στὰ κανόνια. Πολλὲς φορὲς χύθηκε στὴ φωτιά καὶ θγῆκε δράκος ἀνίκητος. Ἐγινε κοσμαγάπητο. Περνοῦσε κι οἱ φαντάρροι φώναζαν:

— Γεῖά σας, σκαπανάκια! Ζήτω!...

Καὶ τὰ σκαπανάκια καμάρωναν καὶ τραγουδοῦσαν, εὐθυμα καὶ γελαστὰ παιδιά, σὰ νὰ κάνανε γυμνάσια.

Ὁ Μιχάλης πρῶτος πάντα στὸ λόχο του. Ἡ μὲ τὴν ἀξίνα δούλευε ἢ μὲ τὸ τουφέκι, ἦταν τρομερός.

— Ἀπὸ σίδηρο εἶν' αὐτὸς ὁ Σεριφιώτης; ἔλεγε ὁ λοχίας του. Σκυλι μονάχο. Οὔτε κούραση τὸν πιάνει, οὔτε σφαῖρα.

Καὶ ὁ λοχαγὸς του πάλι, περνώντας, τὸν χτύπησε κάποτε ἐλαφρὰ στὸν ὤμο καὶ τοῦ εἶπε:

— Εἶγε, παλικάρι μου!

Εὐχαριστήθηκε ὁ Μιχάλης, χαμογέλασε καί, ὅταν εἶχαν καταυλισμὸ κι ἀνάπαυση, ξαπλωνόταν παράμερα, ἔβγαζε ἀπὸ τὸν κόρφο του τὸ ἱερὸ βιβλίο κι ἄρχιζε νὰ διαβάξῃ:

Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου, τίνα φοθηθήσομαι ;
Κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δειλιάσω ;

[Ψαλμ. κσ'.]

Ἐπιπλέον ἀπὸ λίγες μέρες ἡ σημαία μας ἔφτασε ἐμπρὸς

στά Γιανιτσά*. Τὰ τούρκικα στρατεύματα, πού ἔφευγαν νικημένα ἀπὸ δυὸ ἑβδομάδες, σταθήκανε ἐκεῖ μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ ὑπερασπίσουν τὴν ἱερὴ τους πόλη. Ἔδικος κόπος. Ποῖς μπορούσε νὰ σταματήσῃ πιά τὴν ἀρματωμένη Ἑλλάδα, πού τραβοῦσε ἐκεῖ, ὅπου ἔδειχνε τὸ δάχτυλο τοῦ Θεοῦ ; Κανείς. Καὶ ἡ μάχη ἄρχισε. Ὁρμησαν τὰ Πεζικά, μούγκρισαν τὰ κανόνια, ἄναψε ὁ τόπος.

— Μέριασε, θράχε, νὰ διαθῶ! Φώναξε σὲ μιὰ στιγμή ὁ Μιχάλης σφίγγοντας τὸ τουφέκι του. Καὶ θυμῆθηκε τὰ λόγια πού ἄκουσε ἀπὸ τὸ δάσκαλό του, ὅταν ἦταν μικρός: Κύμα θὰ γίνῃ μιὰ μέρα ἢ Ἑλλάδα νὰ καταπιῇ τὸ θράχο!

Ὁ ποταμὸς Λουδίας* μὲ τὰ παραπόταμά του κυλοῦσε ἀντίκρυ τὰ νερά του· μαῦρα κι ἀνταριασμένα καὶ ξέμακτρα βογγοῦσαν τὰ κανόνια τὰ τούρκικα.

Σκληρὴ ἦταν γιὰ τὸ στρατό μας ἡ ἐπίθεση. Ὁ ἐχθρὸς ἦταν καλὰ ὀχυρωμένος σὲ θουνοπλαγιές, ἐνῶ οἱ δικοὶ μας θρίσκονταν στὸν κάμπο χωρὶς προχώματα καὶ πολλὲς φορές ἦταν ἀναγκασμένοι νὰ περνοῦν παραπόταμα, τρία μέτρα βαθιά.

Ἔξαφνα ἦρθε μιὰ διαταγή:

— Νὰ γεφυρωθῇ τὸ ποτάμι!...

Ἦταν ἓνα πλατὺ παρακλάδι τοῦ Λουδία.

Τὸ Μηχανικὸ ἔτρεξ' ἐκεῖ. Φτάσανε στὴν ὄχθη. Οἱ ἄνδρες ἄρχισαν τὴ δουλειὰ γρήγορα, θιαστικά, νὰ στηθῇ τὸ γεφύρι, νὰ περάσῃ ὁ στρατός, ὁ νικητής. Ἄλλὰ οἱ Τούρκοι τοὺς ἔνωσαν καὶ τοὺς ἔβαλαν στὸ σημάδι. Οἱ ὀβίδες πέφτανε γύρω τους θουλιάζοντας μέσα στὸ χῶμα, σηκώνοντας τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ, σκοτώνοντας κόσμο.

Ἄλλὰ οἱ ἄνδρες ἀτρόμητοι, τὴ δουλειά τους. Τὰ ἔργα-λεῖα δούλευαν κι ὁ κρότος ἀκουόταν γρήγορος, θιαστικός, ἐπίμονος. Τὸ πυροβολικὸ μας θέλησε νὰ τοὺς προστατέψῃ καὶ οἱ ἑλληνικὲς ὀβίδες περνοῦσαν ἐπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους σκάζοντας μέσα στὰ τούρκικα προχώματα.

Ὁ ἐχθρὸς κατάλαθε τὸν κίνδυνο. Ἄν οἱ Ἕλληνες περνοῦσαν τὸν ποταμὸ, ἦταν χαμένοι. Τάγματα πυκνὰ ἔτρεξαν

κατὰ τὸ ποτάμι κι ἄρχισαν νὰ ρίχνουν μὲ πείσμα. Τρομερὴ ἦταν ἡ ὥρα ἐκείνη. Οἱ μισοὶ ἄφησαν τὰ ἐργαλεῖα καὶ πιάσανε τὰ τουφέκια, οἱ ἄλλοι δούλευαν στὸ γεφύρι.

Ὁ Μιχάλης ἔριξε μιὰ ματιὰ γύρω καὶ εἶδε τοὺς ἀγαπημένους του συντρόφους, πού πολεμοῦσαν σὰ λεοντάρια. Σήκωσε σὲ μιὰ στιγμή τὴν ψυχὴ του στὸ Θεὸ καὶ εἶπε μέσα του:

— Κύριε, Κύριε, βοήθει τὴν Ἑλλάδα μας!...

Τίποτε ἄλλο. Ἐπειτα ξανάπιασε τὴ δουλειά.

Ἐξαφνα ἔνωσε ἓνα δυνατὸ τράνταγμα, σὰ νὰ τὸν ἔσπρωξε κανεὶς πίσω. Παρὰ λίγο νὰ πέση. Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή ἄκουσε πίσω του ἓνα δυνατὸ θόρυβο. Γύρισε καὶ εἶδε. Ἦταν τὸ Πεζικό, πού ἐρχόταν νὰ βοηθήσῃ τοὺς γεφυροποιούς, νὰ τοὺς προστατέψῃ.

Σὲ λίγο οἱ Τοῦρκοι ζαλίστηκαν, πῆραν δρόμο. Τὸ γεφύρι στήθηκε, τὰ στρατεύματα πέρασαν, κυνηγώντας τὸ νικημένο ἐχθρό, πού σκορποῦσε κατὰ τὴ Θεσσαλονίκη.

— Τ' Ἄι-Δημητρίου στὴν ἐκκλησιά του θὰ λειτουργηθοῦμε... συλλογίστηκε ὁ Μιχάλης κι ἀναγάλλιασε.

Τὴν ὥρα πού ἔκανε τὴ σκέψη αὐτή, εἶδε τὸ Γεράσιμο Κεφαλλονίτη, συστρατιώτη του, πλάγι του.

— Ἔ, Πέλεκκα! τοῦ φώναξε.

— Ἐδῶ εἶσαι κι ἐσύ ; εἶπε ὁ Μιχάλης.

— Ἐδῶ κι ὄλο ἐμπρός! Ἀπάντησε ἐκεῖνος.

Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή ξαφνίστηκε καὶ δείχνοντας τὸ στήθος τοῦ Μιχάλη, στὸ μέρος τῆς καρδιάς, εἶπε:

— Μωρὲ Πέλεκκα, μιὰ τρύπα ἔχεις ἐδῶ!

Ὁ Μιχάλης εἶδε καὶ τάχασε. Γρήγορα ὅμως θυμήθηκε τὸ τράνταγμα, πού ἔνωσε τὴν ὥρα τῆς μάχης, κάτι κατάλαβε καὶ ξεκουμπώνοντας τὸ χιτῶνιό του, ἔβγαλε τὸ Εὐαγγέλιο.

Οἱ ἄνδρες τὸν περικύκλωσαν, περίεργοι νὰ ἰδοῦν. Καὶ ὁ Μιχάλης, σηκώνοντας ψηλά, ἔδειξε τὸ ἱερὸ βιβλίον τρυπημένο ἀπὸ μιὰ σφαῖρα. Ἡ σφαῖρα εἶχε περάσει τὸ δερμάτινο ξώφυλλο καὶ εἶχε σφηνωθῆ στὸ βιβλίον ὡς τὴ μέση.

— Μέγας εἶσαι, Κύριε! Εἶπε ἕνας στρατιώτης καὶ σταυροκοπήθηκε. Ἦταν ὁ Γεράσιμος Κεφαλλονίτης. Καὶ οἱ ἄλλοι ἔκαναν τὸ ἴδιο. Ὁ Μιχάλης φίλησε τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὸ ξανάβαλε στὸν κόρφο του.

« Ἡ Πίστις σώζει », λέγει ἕνας θεῖος λόγος. Ὁ Μιχάλης εἶχε ἀσάλευτη πάντα Πίστη μέσα του. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη σὲ πολλὰς μάχες πολέμησε καὶ πολλὰς φορές κινδύνεψε καὶ στὸν πρῶτο καὶ στὸ δεύτερο πόλεμο. Ἀλλὰ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς μάνας του τὸν φύλαξε.

Ὅταν ἔγινε εἰρήνη καὶ γύρισαν τὰ Μηχανικά στὸν Πειραιά, ἀπὸ τοὺς πρῶτους ποὺ πήδησαν στὴν προκουμαῖα ἦταν κι ἕνας ψηλός, γιγαντώσωμος λοχίας, ποὺ ἔψαχνε μὲ τὴ ματιὰ γυρεύοντας τοὺς δικούς του. Μιὰ γυναίκα μὲ νησιώτικη μαντήλα* χύθηκε μέσα στὸ πλήθος κι ἀγκάλιασε τὸ λοχία κλαίοντας ἀπὸ χαρά.

— Μιχάλη μου, παιδί μου! Δόξα νάχη ὁ Ὑψιστος!

Ἦταν ἡ κυρα-Δημήτραινα, ἡ Σεριφιώτισσα, ποὺ δεχόταν τὸ γιό της νικητή, μὲ δυὸ γαλόνια στὸ χέρι.

Τώρα ὁ Μιχάλης ὁ Πέλεκας δὲν εἶναι πιὰ στρατιώτης. Πῆρε τὴν ἄφεςή του, ξαναγύρισε στὸ ἐργοστάσιο κι εἶναι ἀρχιτεχνίτης.

Ψηλά στὸ εἰκονοστάσι, ἀνάμεσα στὰ εἰκονίσματα, ξανάβαλε ἡ κυρα-Δημήτραινα τὸ ἱερὸ κειμήλιο, ποὺ ἔσωσε τὴ ζωὴ τοῦ ἀγαπημένου της παιδιοῦ!

Στεφανὸς Δάφνης [Θε. Ζωιόπουλος].

« Πολεμικὰ διηγήματα »

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ Ο ΜΙΔΑΣ

Περνοῦσε ὁ Διόνυσος καὶ τὰ δάση βούιζαν ἀπὸ τὶς φωνές καὶ τὰ γέλια τῶν συντρόφων του.

Εἶχε πάει στὴ Θράκη, ὅπου τὸν καλοδέχτηκε ὁ βασιλιάς τοῦ τόπου μὲ γιορτές καὶ πανηγύρια. Ὑστερα πέρασε ἀπὸ τὸ Βόσπορο, κατέβηκε στὴ Φρυγία καὶ πῆγε πρὸς τὰ μέσα τῆς Ἀσίας, ὅπου τὸν περίμεναν κι ἄλλες χαρές.

Ἐκεῖνος ὡδήγοῦσε τοὺς συντρόφους του, ποὺ ἀκολουθοῦσαν ἀκατάστατα, ξεφωνίζοντας, γελώντας, χορεύοντας. Στὰ χέρια βαστοῦσαν σταφύλια, τὸ κεφάλι εἶχαν στεφανωμένο μὲ ἀμπελόφυλλα καὶ κρασί ἀντλοῦσαν ἀπὸ χρυσὰ λαγύρια* στολισμένα κι ἐκεῖνα μὲ κλῆμα καὶ κισσό.

Ἐμπρὸς πῆγαινε ὁ θεὸς ὁ ἴδιος, ψηλός, ξανθός, μὲ τὸ χαμόγελο στὰ κόκκινα, ἀφράτα χεῖλια του καὶ στὴ ράχη του κυμάτιζε μιὰ γούνα ἀπὸ δέρμα πάνθηρος. Στ' αὐτιά του, στοὺς ὦμους του, κρέμονταν πλούσια τσαμπιὰ σταφύλια καὶ ἀπὸ τὸ κεφάλι του ἔπεφταν ἀμπελόκλαδα, ποὺ τυλίγονταν γύρω στὰ χέρια καὶ σ' ὄλο τὸ σῶμα του. Κοντὰ του δυὸ πάνθηρες χρυσοὶ μὲ μαῦρα στίγματα καὶ μὲ μαλακὲς ἀθύρνες κινήσεις τὸν ἀκολουθοῦσαν πιστά.

Ἐξαφνα σταμάτησε ὁ θεὸς καὶ ρώτησε:

— Ὁ Σειληνὸς ὁ γεροδάσκαλός μου ποῦ εἶναι;

Ὁ Σειληνός, ποῦ ἄλλοτε σὰν πατέρας τὸν εἶχε φροντίσει κι ἀναθρέψει, εἶχε γίνει ὁ πιστότερος ἀκόλουθος τοῦ

μαθητή του και με τ' άστεία και τούς μορφασμούς του διασκέδαζε όλη τη συντροφιά. Γι' αυτό, μόνο που τον άναφερε ο θεός, ξέσπασαν όλοι σε άκράτητα γέλια, χτυπούσαν τά χέρια τους, πηδούσαν στον άέρα, κι άνάμεσα στα γέλια και στις φωνές τους, ρωτούσαν ο ένας τον άλλο :

— Τό Σειληνό ποιός τον έκρυψε ; Ήσϋ ξέρεις τί έγινε ο γέρος ; ο Σειληνός ; που χάθηκε ο Σειληνός ;

Μά κανένas δέν ήξερε! Ήπιτέλους ξετρύπωσε άνάμεσά τους ένας μικρός σάτυρος με τό πρόσωπο κόκκινο και φουσκωμένο από πνιγμένα γέλια.

— Ήγώ ξέρω, ήγώ ξέρω! Φώναξε κουνώντας τ' αυτιά του τά μυτερά. Δέκα μέρες είναι τώρα που χάθηκε! Ήμουν κρυμμένος κάτω από μιá τριανταφυλλιά και... είδα!

Ό Διόνυσος τον χτύπησε έλαφρά με τό ραβδί του στο κεφάλι.

— Πάψε τά γέλια, είπε, και λέγε τί ξέρεις.

Ό Σάτυρος έκλεισε τό ένα μάτι, σούφρωσε τό πρόσωπό του να μη γελάση και συνοδεύοντας τη διήγησή του με μορφασμούς και χειρονομίες, άρχισε να λέη :

— Όταν φτάσαμε στην πρωτεύουσα της Φρυγίας και σύ, Διόνυσε, μάς τραβούσες στους δρόμους σκορπώντας γύρω σου σταφύλια και άμπελόφυλλα, περάσαμε κοντά σ' ένα περιβόλι, που έσϋ ούτε τό παρατήρησες. Ό Σειληνός όμως, ποιός ξέρει τί φαντάστηκε πώς έβλεπε, και πετάχτηκε στις τριανταφυλλές φωνάζοντας και γελώντας δυνατά. Ήταν ο περίφημος κήπος του Μίδα, του βασιλιά, που καμαρώνει τά τριαντάφυλλά του, όπως έσϋ τ' άμπέλια σου. Μόλις λοιπόν είδαν οι φύλακες τον ξένο μέσα στα λουλούδια, έτρεξαν φουρκισμένοι να τον πιάσουν, τον έδεσαν με άλυσίδες από τριαντάφυλλα και τον πήραν στο παλάτι. "Αχ να τον είχες ιδεί τότε, βασιλιά μου, τό γεροδάσκαλό σου, με τριαντάφυλλα δεμένα όλόγυρά του! Ήμένα μ' έπιασε ένα γέλιο άβάσταχτο, και οι φύλακες παραξενεμένοι γύρισαν και κοίταξαν τον κρυψώνα μου. Τότε τό έβαλα στα πόδια και σās πρόφτασα λίγο έξω από τη χώρα.

Καὶ ὁ Σάτυρος ρίχτηκε στὰ χόρτα, χτυπώντας τὴ γῆ μὲ τὰ χέρια ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό του.

Ὁ ἴδιος ὁ Διόνυσος γέλασε, μὰ ἀνησυχοῦσε γιὰ τὸ δάσκαλό του καὶ θέλησε νὰ γυρίσῃ πίσω νὰ τὸν εὔρῃ. Τὴν ἴδια ὥρα ὅμως ἄκουσε ἕνα γνωστό του γέλιο καὶ ξεχώρισε ἀνάμεσα στὰ δέντρα ὀλόκληρη συνοδεία πού τὸν πλησίαζε.

Ἐμπρὸς πήγαινε ὁ Σειληνὸς καὶ βαστοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι κάποιον ἄνθρωπο παχὺ καὶ ψηλὸ πού φοροῦσε στέμμα στὸ κεφάλι. Πίσω ἀκολουθοῦσαν πολῖτες διάφοροι.

— Διόνυσε, βασιλιά μου! Φώναξε ὁ γέρος. Ἀλήθεια, ἐγὼ εἶμαι μὴ μὲ θλέπης μὲ τόση ἀπορία. Δέκα μέρες ἔχω νὰ σὲ ἰδῶ, ἀλλά, μὰ τ' ἀθάνατα σταφύλια σου, ἔτσι ἔκτακτα πού μὲ φιλοξένησε τοῦτος ἐδῶ ὁ φίλος μου (κι ἔδειξε τὸ σύντροφό του), οὔτε κατάλαβα τὸν καιρὸ πού πέρασε. Σοῦ παρουσιάζω τὸ μεγάλο τὸ Μίδα, τὸ βασιλιά τῆς Φρυγίας!

Ὁ Μίδα, κορδωμένος κι εὐχαριστημένος, ἔκανε νὰ ὑποκλιθῇ. Ὁ θεὸς γέλασε.

— Ἀλήθεια λοιπόν, τόσο καλὰ σὲ φιλοξένησαν ; εἶπε. Τότε ὅμως πρέπει νὰ εὐχαριστήσωμε τὸν εὐγενικὸ φίλο σου. Λέγε, Μίδα, τί θέλεις νὰ σοῦ κάνω ; ζήτησε ὅ,τι σοῦ λείει ἢ καρδιά σου καὶ δὲ θὰ σοῦ τὸ ἀρνηθῶ.

Ὁ Μίδα ἀνοιξε τὸ στόμα του, κοκκίνισε, ἔκανε νὰ μιλήσῃ, σκόνταψε καὶ ἐπιτέλους εἶπε :

— Ἐνα θέλω μόνο ; κάνε, ὅ,τι θ' ἀγγίζω, μάλαμα νὰ γίνεται!

Ὁ Διόνυσος σήκωσε τὰ φρύδια του.

— Πρόσεχε, βασιλιά, πρὶν ἀποφάσισῃς. Σκέψου το καλὰ!

— Σκέφτηκα καὶ ἀποφάσισα, φώναξε ὁ Μίδα, καὶ ἄλλο τίποτε δὲ θέλω. Διόνυσε, δῶσε νὰ γίνῃ!

— Ἀφοῦ ἐπιμένεις, εἶπε ὁ θεός, πήγαινε καὶ ὅ,τι ἀγγίζεις, ἄς γίνεται μάλαμα.

Καταχαρούμενος ἔτρεξε στὸ σπίτι του ὁ Μίδα.

Μπήκε στὸ περιβόλι του καὶ ἀμέσως θέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὸ καινούργιο του χάρισμα. Ἀγγιξε ἕνα φύλλο κι ἐκεῖνο

ἔχασε τὴ φρεσκάδα του καὶ ἔγινε κρῦο καὶ χρυσό. Χάιδεψε ἕνα τριαντάφυλλο καὶ τὸ εἶδε νὰ κιτρινίζη καὶ νὰ θαραϊνῆ. Πάτησε τὰ χόρτα καὶ τὰ αἰσθάνθηκε πού σκλήραιναν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του. Ἔτρεχε δεξιά, ἀριστερά, πάνω, κάτω, σ' ὄλα τὰ δρομάκια, ἀγγίζοντας ὄλα καὶ πέτρες καὶ λουλούδια καὶ τοὺς μαρμάρινους στύλους ἀκόμα, πού τριγύριζαν τὸ περιθόλι, καὶ ὄλα γίνονταν χρυσὰ μὲ τὴν ἀφή του.

Στὸ τέλος ἀποκαμωμένος κάθησε σ' ἕνα ὀλόχρυσο κάθισμα καὶ μὲ καμάρι κοίταξε γύρω του. Ὅλα ἄστραφταν τώρα στὸν ἥλιο μεταμορφωμένα, καὶ σὰ φυσοῦσε ὁ ἄνεμος, χτυποῦσαν τὰ μαλαματένια τριαντάφυλλα στὰ κλωνάρια καὶ ἤχουσαν σάν καμπανάκια. Τρομαγμένα πέταξαν τὰ πουλιά κι οἱ πεταλοῦδες ἔφυγαν ἀπὸ τὸ περιθόλι.

Ὁ Μίδας δὲ χόρταινε τὸ ἔργο του.

— Γιὰ δές! Φώναξε σὲ μιὰ δούλα του. Ὁμορφος δὲν εἶναι ὁ κῆπος μου ;

Ἐκείνη ζάρωσε τὰ χεῖλια της.

— Κρίμα στὰ ὄμορφα τριαντάφυλλα! Εἶπε.

— Ἔ ; τί ἔννοεῖς ; ρώτησε ξαφνιασμένος ὁ Μίδας.

Ἐκείνη ἔπιασε ἕνα λουλούδι νὰ τὸ κόψη, μὰ τὸ μάλαμα τῆς πόνεσε τὰ δάχτυλα.

— Οὔτε ζοῦν οὔτε μυρίζουν, εἶπε καὶ τ' ἄφησε. Ἐφυγε ἡ ψυχὴ τους.

Ὁ Μίδας πειράχτηκε.

— Γιὰ νὰ σοῦ πῶ! Εἶπε θυμωμένα. Καλύτερα θὰ ἔκανες νὰ μὴ μιλάς γιὰ πράματα πού δὲν ξέρεις καὶ νὰ μὴν κρίνης κι ἐπικρίνης ὅ,τι κάνει ὁ βασιλιάς σου. Πήγαινε τώρα καὶ φέρε μου λίγο ἀπὸ τὸ περίφημο κρασί μου, πού τὸ ἀγαποῦσε τόσο ὁ Σειληνός, πού νὰ τὸν ἔχη πάντα ὁ Ζεὺς στὴν προστασία του. Δίψασα μ' ὄλα αὐτὰ τ' ἄστεϊα.

Τοῦ ἔφεραν λοιπὸν ἕνα δίσκο φορτωμένο πλούσια φαγητὰ καὶ κρασιά. Εὐχαριστημένος ἀπλωσε τὸ χέρι, μὰ μόλις ἄγγιξε τὸ ψωμί του, αἰσθάνθηκε πὼς κρῦωνε καὶ γινόταν χρυσό· τὸ ἴδιο μὲ τὸ κρέας καὶ μὲ τ' ἄλλα φαγητὰ· καὶ σὲ λίγο ἔμπρὸς στὰ τρομαγμένα μάτια του δὲν ἔμενε παρὰ

χρυσάφι γυαλιστερό και πολύτιμο, μα πού διόλου δὲ λιγότευε τὴν πείνα του.

— Τουλάχιστον ἄς πιῶ κάτι, σκέφτηκε ἀπογοητευμένος.

Μὰ μόλις πλησίασε τὸ κρασί στὰ χεῖλια του, ἔγινε κὲ αὐτὸ μάλαμα στερεό.

Ὁ Μίδαο τὰ ἔχασε.

— Μὰ τί κατάρρα εἶν' αὐτή! Φώναξε. Γρήγορα, φέρτε ἄλλο φαγί.

Ἐτρεξαν οἱ δοῦλοι καὶ τοῦ παρουσίασαν καινούργια φαγητά, μα πάλι τὸ ἴδιο γίνηκε.

— Ἀλίμονό μου! Πέθανα! Φώναξε ὁ δύστηχος βασιλιάς πὺ αἰσθανόταν πείνα καὶ δίψα δυνατή. Ἀπελπισμένος κυλιόταν στὸ χρυσὸ χορτάρι, κλαίγοντας καὶ παρακαλώντας:

— Διόνυσε, βοήθησέ με, ἔλεησέ με, πάρε τὸ δῶρο σου πίσω, δὲν τὸ θέλω, μὴ μ' ἀφήσης νὰ πεθάνω! Διόνυσε, λυπήσου με, ἄκουσέ με!

Καὶ ὁ Διόνυσος τὸν ἄκουσε. Καλόκαρδος, χαμογέλασε μὲ τὴν ἀπελπισία τοῦ Μίδαο καὶ τοῦ φώναξε:

— Σύρε κάτω στὴ Λυδία· ἐκεῖ τρέχει ἕνα ποτάμι, ὁ Πακτωλός. Ἐμπα στὰ νερά του καὶ θὰ σοῦ περάση τὸ κακό.

Κι ἀλήθεια, μόλις ρίχτηκε ὁ Μίδαο στὸ ποτάμι· αὐτὸ τοῦ ἔφυγε τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ κι ἔγινε πάλι ἄνθρωπος ἀπλὸς σὰν ὄλους τοὺς ἄλλους.

Τὸ ποτάμι ὅμως ἀπὸ τότε κυλάει μάλαμα ρευστὸ στὰ κύματά του καὶ χρυσώνει τὶς πέτρες πὺ βρέχει στὸ διάβα του.

Ἄλεξάνδρα Σ. Δέλτα.

« Μύθοι καὶ θρύλοι »

Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΙΟΝΟΣ

[Ὁ φιλότεχνος τύραννος τῆς Κορίνθου Περίανδρος, ἕνας ἀπὸ τοὺς Ἑπτὰ Σοφοὺς * τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἔκαμε ἕνα συμπόσιο στοὺς ὁμοτίμους του. Ἦθελε μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ νὰ συζητήσουν γιὰ τὴν πρόοδο τῶν ἀνθρώπων. Ὁ μάντης Διοκλῆς, ποὺ ἔλαθε μέρος σ' αὐτό, διηγεῖται κατόπι σ' ἕνα φίλο του τί εἶπαν στὸ συμπόσιο...]

Ἡ ἐπιστροφή τοῦ Γόργου.

Ἐκεῖ ποὺ συζητούσαμε, νὰ καὶ μπαίνει ὁ Γόργος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Περίανδρου. Εἶχε ξαναγυρίσει ἀπὸ τὸ Ταίναρο, ποὺ εἶχε πάει νὰ θυσιάσῃ στὸν περίφημο ναὸ τοῦ Ποσειδῶνα.

Ὅλοι οἱ καλεσμένοι τὸν χαιρετήσαμε φιλικὰ καὶ ὁ Περίανδρος τὸν ἔσυρε κοντά του, τὸν φίλησε καὶ τὸν ἔβαλε νὰ καθίσῃ. Ὁ Γόργος ἄρχισε τότε κάτι νὰ τοῦ ψιθυρίζῃ στ' αὐτὸ κι αὐτὸς τὸν ἄκουε μὲ προσοχή. Ἡ ἔκφραση τοῦ προσώπου τοῦ Περίανδρου ἔδειχνε ἄλλοτε λύπη, ἄλλοτε θυμὸ, πολλὰ φορὲς δυσπιστία καὶ ἄλλοτε πάλι κατάπληξη.

Τί τάχα νὰ τούλεγε ;

Γρήγορα ὁ Περίανδρος μᾶς ἔβγαλε ἀπὸ τὴν ἀπορία.

— Φίλοι μου, εἶπε, ἡ ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ σᾶς ἀνακοινώσω ἀμέσως τὰ νέα, ποὺ μοῦ ἔφερε ὁ ἀδελφός μου. Ἀλλὰ διστάζω μὴν ἀστοχήσω· γιὰτὶ ἄκουσα κάποτε τὸ Θαλῆ νὰ λέῃ, ὅτι μόνον τὰ πιστευτὰ πρέπει νὰ λέῃ κανεὶς καὶ ὅ,τι δὲν εἶναι πιστευτὸ νὰ τὸ ἀποσιωπᾶ.

— Καλά, λέει τότε ὁ Βίας ἐπεμβαίνοντας· ἀλλὰ ὁ Θαλῆς εἶπε ἀκόμη καὶ κάτι ἄλλο σοφὸ: "Ὅτι δηλαδή μόνον τὸν ἐχθρό του νὰ μὴ πιστεῦῃ κανεὶς καὶ στὰ πιστευτὰ ἀκόμη, στοὺς φίλους του ὅμως νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνη καὶ στ' ἀπίστευτα. "Ἄν λοιπὸν μᾶς νομίζῃς φίλους, λέγε μας τί συμβαίνει.

— Λοιπὸν, Γόργε, εἶπε ὁ Περίανδρος, ἀφοῦ εἶναι ἔτσι, διηγῆσου ν' ἀκούσουν ὅλοι τὴν εἴδηση ποὺ μᾶς ἔφερες.

Ἡ εἶδηση.

Καὶ ὁ Γόργος ἄρχισε:

— Τρεῖς μέρες θυσιάζαμε καὶ τὴν τελευταία νύχτα εἶχαμε χορούς καὶ πανηγύρια. Ἡ σελήνη ἔχυνε τὸ ἀσημένιο φῶς της καὶ πνοὴ ἀνέμου δὲ ζάρωνε τὴν ἡσυχὴ θάλασσα. Ἡρεμιά καὶ γαλήνη βασιλεύε παντοῦ.

Ἐξαφνα πέρα στὸ ἀκρωτήριο κάποια κύματα ἐλαφρὰ φάνηκαν πὼς ἔφερναν κάτι, κάνοντας ἀφρὸ καὶ θόρυβο πολὺ. Παραξενευθήκαμε καὶ τρέξαμε ὅλοι πρὸς τὰ ἐκεῖ.

Κάτι ποῦ δὲ μπορούσαμε νὰ καταλάβουμε τί ἦταν, ἐρχόταν κατὰ τὴν ξηρὰ καὶ γύρω του εἶδαμε ἀρκετὰ δελφίνια. Ἄλλα τὸ περικύκλωναν, ἄλλα ἔτρεχαν ἐμπρὸς σὰν ὀδηγοί, κι ἄλλα ἀκολουθοῦσαν σὰν ἐπίσημη ἀκολουθία. Καὶ ἀνάμεσά της φαινόταν στὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας ἕνας ὄγκος ἀκαθόριστος, ποῦ κάποιος τὸν κρατοῦσε, γιὰ νὰ μὴ βυθιστῇ.

Σὲ μιὰ στιγμή συγκεντρωθήκανε καὶ ὅλα μαζὶ βοηθώντας, ἔφεραν καὶ ξάπλωσαν στὴν ἀμμουδιὰ ἕνα ζωντανὸν ἄνθρωπο. Κι αὐτὰ ξανάφυγαν μὲ χαρούμενα πηδήματα — ἔτσι μᾶς φάνηκε — κατὰ τὸ ἀκρωτήριο. Σὲ λίγο τὰ χάσαμε ἀπὸ τὰ μάτια μᾶς· εἶχαν φύγει μακριὰ.

Πολλοὶ ἀπὸ μᾶς τρόμαξαν κι ἔφυγαν· λίγοι μόνο μαζὶ μου τόλμησαν νὰ πλησιάσουν.

Ἄλλὰ τί νὰ ἰδοῦμε! Ἀναγνωρίσαμε τὸ μεγάλο κιθαρωδὸ Ἀρίονα ἀπὸ τὴν ἐνδυμασία του. Φοροῦσε τὴν ὠραία στολὴ τοῦ κιθαρωδοῦ καὶ ἦταν στεφανωμένος. Μὰ καὶ ἂν μᾶς ἔμενε ἔχνος ἀμφιβολίας, γρήγορα ὁ ἴδιος μᾶς τὴν ἔβγαλε, λέγοντας τ' ὄνομά του.

Τὸν πήγαμε λοιπὸν σὲ μιὰ σκηνή, ὅπου ἀναπαύτηκε λίγο, γιὰτὶ δὲν ἦταν καὶ πολὺ κουρασμένος. Ἐπειτα μᾶς διηγήθηκε τὴν ἱστορία του, ἀπίστευτη γιὰ ὅλο τὸν κόσμον, ὅχι ὁμῶς καὶ γιὰ μᾶς, ποῦ εἶδαμε τὸ τέλος της.

Ἄπιστευτη, ἀλλ' ἀληθινή.

— Καὶ τί σᾶς εἶπε ; ρώτησε κάποιος μὲ περιέργεια.

— Εἶχε ἀποφασίσει — μᾶς ἔλεγε — ἀπὸ πολὺν καιρὸ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν Ἰταλία ἔπειτα ἀπὸ τόσους θριάμβους. Ἄλλὰ ὄλο κι ἀνέβαλλε. “Ὅταν ὅμως τοῦ ἔγραψε ὁ Περιάνδρος, πού τόσο τὸν ἀγαποῦσε, πῆρε τὴν ἀπόφασιν· καὶ ὅταν βρῆκε ἓνα ἐμπορικὸ πλοῖο ἀπὸ τὴν Κόρινθο, μπήκε καὶ ταξίδεψε ἀμέσως.

Τρεῖς μέρες ταξίδευαν μὲ ὠραῖο καιρὸ, ἥσυχα. Ἄλλὰ τὴν τρίτῃ κατάλαβε ἀπὸ κάτι κρυφομιλήματα, ὅτι σκόπευαν νὰ τὸν σκοτώσουν οἱ ναῦτες, γιὰ νὰ τὸν ληστέψουν. Κι ἀπὸ ἓνα κρυφὸ μῆνυμα τοῦ πλοιάρχου ἔμαθε, ὅτι εἶχαν ἀποφασίσει νὰ τὸ κάμουν ἐκείνη τὴ νύχτα.

Ἐνῶ δὲν εἶχε νὰ περιμένῃ ἀπὸ πουθενὰ βοήθεια καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ κάμῃ, τοῦ ἦρθε μιὰ ιδέα: Νὰ στολιστῇ καὶ νὰ φορέσῃ ζωντανὸς ἀκόμη γιὰ σάβανό του τὴν ὠραία στολή, πού φοροῦσε στοὺς μουσικοὺς ἀγῶνες καὶ ν' ἀποχαιρετήσῃ τὴ ζωὴ μὲ τραγούδια.

Φόρεσε λοιπὸν τὴν ὁμορφὴ στολή του καὶ τοὺς εἶπε, ὅτι θέλει νὰ τραγουδήσῃ τὸν Πυθικὸ ὕμνο, γιὰ νὰ δώσῃ ὁ θεὸς Ἀπόλλων νὰ ταξιδέψουν μὲ τὸ καλὸ. Στάθηκε λοιπὸν στὴν κουπαστὴ τῆς πρύμης κι ἄρχισε τὸ ὠραῖο τραγούδι.

Εἶχε τραγουδήσει τὸ μισὸ ὕμνο, ὅταν ὁ ἥλιος βασιλεύοντας κρύφτηκε πίσω ἀπὸ τὴ θάλασσα. Τὰ βουνὰ τῆς Πελοποννήσου πρόβαλαν ἀπὸ μακριὰ δείχνοντας τὴ γνώριμη κι ἀγαπημένη πατρίδα.

Οἱ ναῦτες τότε δὲν περίμεναν νὰ νυχτώσῃ, γιὰ νὰ κάμουν τὸ φόνο. Μὲ γυμνὰ ξίφη ὄρμησαν ἐπάνω του καὶ ὁ πλοίαρχος σκέπασε τὸ πρόσωπό του, γιὰ νὰ μὴν ἰδῆ τὸ φριχτὸ κακούρηγμα. Μ' ἓνα πῆδημα τότε ὁ θεῖος κιθαρῳδὸς ἔπεσε στὴ θάλασσα, ὅσομποροῦσε μακρύτερα ἀπὸ τὸ πλοῖο. Προτοῦ ὅμως βυθιστῇ ὀλόκληρο τὸ σῶμα του στὸ νερὸ, μερικὰ δελφίνα ἔτρεξαν ἀποκάτω καὶ τὸν ἀνασήκωσαν.

Στὴν ἀρχὴ δοκίμασε ἀπορία καὶ ταραχὴ καὶ ἀγωνία.

Ἄλλὰ γρήγορα ἠσύχασε καὶ ἄρχισε νὰ θαυμάζῃ γιὰ τὸ

τυχαίο περιστατικό. Γιατί ξνίωσε, πώς τόν ἔφεραν ἀναπαυτικά καί παρατήρησε πώς τόν τριγύριζαν μὲ μεγάλη συμπάθεια τὰ καμημένα τὰ δελφίνα.

Ἐπειτα πάλι, βλέποντας πόσο ἔμεινε πίσω τὸ πλοῖο, καθάρᾳ κατάλαβε τὸ μεγάλο θαῦμα. Αἰσθάνθηκε τότε μιὰν ἀνέκφραστη ἱκανοποίηση, ὄχι γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ζωῆς του, ἀλλὰ γιὰ τὴν τιμὴ, πού τούκαναν. Γιατί, χωρὶς νὰ ξέρη τὴν αἰτία, οἱ θεοὶ τούδιναν μιὰν ὀλοφάνερη δόξα κι ἔδειχναν, ὅτι τοὺς ἦταν πολὺ ἀγαπητὸς ἄνθρωπος.

Ὁ ὀφθαλμὸς τῆς Δικαιοσύνης.

Βλέποντας ἀκόμη τὸν οὐρανὸ γεμάτο ἀπ' ἀστέρια καὶ τὴ σελήνη ν' ἀνεβαίνει φωτόλουστη καὶ τὴ θάλασσα ν' ἀπλώνεται ἀκύμαντη καὶ ν' ἀνοίγη στὸ πέρασμά του ἡσυχῆ, συλλογιζόταν μέσα του, ὅτι δὲν εἶναι ἓνας μόνο ὁ ὀφθαλμὸς τῆς Δικαιοσύνης. Μὲ ὅλα αὐτὰ τ' ἀστέρια ἐπιβλέπει καὶ παρακολουθεῖ ὁ Θεὸς ὅσα γύρω συμβαίνουν καὶ στὴν ξηρὰ καὶ στὴ θάλασσα.

Μὲ τίς σκέψεις αὐτὲς τὸ σῶμα του, πού κουραζόταν καὶ θάραινε, ἀνακουφιζόταν. Τέλος, ὅταν τὰ δελφίνα πέρασαν ἤρεμα καὶ μὲ προσοχὴ τὸ ἀκρωτήριο καὶ κολυμπώντας σύρριζα μὲ τὴν ξηρὰ τὸν ὀδηγοῦσαν ἀσφαλῶς, ὅπως ὁ καλὸς καπετάνιος τὸ πλοῖο του στὸ λιμάνι, ξνίωσε καθαρὰ, ὅτι ἡ μεταφορὰ του ἔγινε μὲ τὴν ὀδηγίᾳ κάποιου θεοῦ.

Ἐπειτα τὸν ρώτησα:

— Ποῦ νομίζεις, ὅτι θ' ἀράξη τὸ πλοῖο ;

— Ἐξάπαντος στὴν Κόρινθο, μ' ἀποκρίθηκε ἐκείνος. Ἄλλὰ θὰ καθυστερήσῃ πολὺ. Γιατί περισσότερο ἀπὸ πεντακόσια στάδια μὲ μετακόμισαν τὰ δελφίνα, ἀπ' ἐκεῖ πού ἔπεσα στὴ θάλασσα. Κι ἀμέσως ἔγινε γαλήνη καὶ δὲν μποροῦσε νὰ κινηθῇ γρήγορα τὸ πλοῖο.

Τὸν ρώτησα ἀκόμη κι ἔμαθα τὸ ὄνομα τοῦ ἐφοπλιστῆ καὶ τοῦ πλοιάρχου καὶ τὸ σῆμα τοῦ πλοίου καὶ ἔστειλα πλοῖα καὶ στρατιῶτες σ' ὅλα τὰ λιμάνια νὰ παραφυλάξουν. Τὸν Ἄριονα

τὸν ἔφερα κρυμμένο, γιὰ νὰ μὴ μάθουν τὴ σωτηρία του καὶ μᾶς ξεφύγουν.

Εἶναι λοιπὸν ὀλοφάνερο, ὅτι τὸ περιστατικὸ ἐγινε ἀληθινὰ μὲ θεία χάρη. Γιατί, μόλις ἦρθα ἐδῶ, ἔμαθα, ὅτι κατάσχεσαν οἱ στρατιῶτες τὸ πλοῖο καὶ ἔπιασαν τὸν ἔμπορο καὶ τοὺς ναῦτες.

Ὁ Περίανδρος τότε ἔδωσε διαταγὴν στὸ Γόργο νὰ τρέξη ἀμέσως καὶ νὰ θάλη στὴ φυλακὴ ὄλους καὶ κανεῖς νὰ μὴ τοὺς πλησιάσῃ, μήτε νὰ τοὺς εἰποῦν, ὅτι σώθηκε ὁ Ἄριων. Κι αὐτὸ γιὰ νὰ προδοθοῦν μόνοι τους καὶ νὰ τιμωρηθοῦν.

Ἡ Μουσικὴ.

— Ἐσεῖς γελάτε μὲ τὰ ζῶα μου καὶ τὰ πουλιά μου, ποὺ μιλοῦν, εἶπε ἐπεμβαίνοντας ὁ Αἴσωπος καὶ ὑπονοοῦσε τοὺς μύθους του. Ἄλλὰ τὰ δελφίνια σας πῶς μποροῦν νὰ κάνουν τέτοια ἀνδραγαθήματα ;

— Τὰ δελφίνια, ἀποκρίθηκε ὁ Σόλων, ἂν γοητευθοῦν ἀπὸ τοὺς αὐλοὺς ἢ ἀπὸ ὀρισμένες μελωδίαις, βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπο. Γιατί, ὅπως εἶναι γνωστὸ σὲ ὄλους, ἀρέσει πολὺ στὰ ζῶα αὐτὰ ἡ μουσικὴ καὶ τὴν παρακολουθοῦν καὶ κολυμποῦν, ὅταν εἶναι γαλήνη κοντὰ στὰ πλοῖα καὶ διασκεδάζουν μὲ τὰ τραγούδια. Γι' αὐτὸ ὑπάρχει ἕνας ἄγραφος νόμος, ποὺ προστατεύει τὴν ἀσφάλειά τους. Κανεῖς δὲν τὰ κυνηγᾷ, οὔτε τὰ βλάπτει.

Κατὰ Πλούταρχον. [Διασκευὴ Ν. Α. Κοντοπούλου.]

« Συμπόσιον »

ΣΙΤΑΡΙ - ΚΡΙΘΑΡΙ

Οἱ προεστοὶ τῆς Ἀθήνας εἶχανε σύναξη μουσικὴν στὸ σπίτι τοῦ γερο - Θωμᾶ, τοῦ γεροντότερου, ποὺ ἦταν ἐκεῖ κοντὰ στὴ Ρόμβη. Ἄρχιζε νὰ σκοτεινιάζῃ μέσ' στὴν κάμαρη καὶ δὲν τὸ κρίνανε σωστὸ ν' ἀνάψουνε λυχνάρι, γιὰ νὰ μὴ δώσουν ἀφορμὴ νὰ μπῆ κανεῖς, ἂν κι εἶχανε τόση ἐμπιστοσύνη στὴν

νοικοκυρά, ὅση εἶχανε καὶ στὸν ἄντρα της τὸ ἴδιον. Ἔπειτα, ὅτι ἦτανε νὰ ξέρη αὐτή, τόξερε. Κι ἀφοῦ οἱ ἄρχοντες εἶχανε φυλακιστὴ στὸ Κάστρο *, οἱ γέροι συναχτήκανε στ' ἀρχοντικὸ της νὰ σκεφτοῦνε γιὰ πράματα πολὺ σοβαρά. Οἱ χωριάτες γύρω στὰ χωριά εἶχαν ἀρχίσει ν' ἀναταράζωνται, καὶ τὸ μεγάλο κίνημα τοῦ σηκωμοῦ δὲν ἦτανε μακριά.

Ἀπὸ τὸ χωριό, ποῦ ἦτανε τὸ κέντρο τοῦ θρασμοῦ, φτάνανε κρυφές παραγγελίες στοὺς προεστοὺς τῆς χώρας καὶ ζητοῦσαν ἀνταπόκριση μ' αὐτοὺς καὶ περιμένανε τὶς προσταγές τους.

Μὲς στὸ σπίτι τὸ σκοτάδι πύκνωνε καὶ θάμπωνε κι οἱ γέροι μόλις ὁ ἓνας ἔβλεπε τὸν ἄλλο. Κανένας δὲ μιλοῦσε πιά, μὰ ἡ ἴδια σκέψη περνοῦσε ἀπὸ τὰ κεφάλια τους καὶ τῶν ὀχτῶ ποῦ κάθονταν ἐκεῖ μέσα ἀκίνητοι, κι εἶχαν ἀφήσει σθεστά πιά τὰ τσιμπούκια τους, μέσ' στὴν ἀνησυχία τους. Ξέρανε πὼς οἱ Τοῦρκοι ἀρχίσανε νὰ παίρνουν εἰδηση, ὅτι κάτι σοβαρὸ ἔτρεχε ἀνάμεσα στοὺς Χριστιανοὺς, τοὺς ἄπιστους, κι ὁ Ζαμπίτης * τοῦ Κάστρου, μὲ τὰ σαράντα περιβόλια στὰ περίχωρα, μέτρα δυνατὰ εἶχε πάρει, φρουρές ἀπ' Ἀρβανίτες φυλάγανε τὶς πόρτες τῆς χώρας καὶ γιὰ νὰ περάσης ἔπρεπε ἢ μὲ τὸ καλὸ νὰ τοὺς κάμης νὰ σ' ἀφήσουν ἢ κρυφὰ νὰ πηδήσης τὰ τεῖχη καὶ νὰ πᾶς. Μὰ τότε δύσκολα θὰ γύριζες, γιὰτὶ στὶς πόρτες θὰ σὲ πιάνανε.

Τέλος ἓνας ἀπ' τοὺς γέρους ἀποφάσισε νὰ ξεστομίση τὸ βαρὺ τὸ ρώτημα:

— Ποιὸς εἶν' ἄξιος νὰ πάρη ἀπάνω του αὐτὴ τὴ δουλειά, νὰ βγῆ ὄχι κρυφὰ ἀπ' τὴ χώρα, ἀλλὰ μὲ τὴν ἄδεια τῆς φρουρᾶς ;

Κανεὶς δὲν ἀποκρίθηκε. Γιὰ κάμποση ὥρα ἔμειναν ἀκόμα ἀμίλητοι, σὰν κάτι νὰ περίμεναν.

Ἔνας ἀλαφρὸς ψίθυρος ἀκούστηκε κατὰ τὴν πόρτα, ποῦ ὄλοι τὴ θαρροῦσανε κλειστή, τὴν πόρτα πούφερνε πρὸς τὸ ἡλιακὸ * ἀπάνου. Μὲς στὸ σκοτάδι ξεχώρισε γνώριμη παιδιοῦ μορφή, ἀκίνητη, συμμαζεμένη, κολλητὴ στὸν τοῖχο. Ὅλων τὰ μάτια, συνηθισμένα στὸ σκοτάδι, γνωρίσανε τοῦ νοικοκύρη

τὸ Θωμάκο, ἀπὸ τὰ δυὸ τοῦ ἀγγόνια τὸ μικρότερο. Αὐστηρὰ τοῦ μίλησε ὁ παππούς.

— Τί μπήκες ἐσὺ ἐδῶ πέρα ; εἶπε ὁ γερο - Θωμάς. Ποιὸς σ' ἔστειλε ; "Ἐχεις πολλὴν ὥρα ἐδῶ ; Ἄπο ποῦ πέρασες ; Ἐγὼ ἔχω τὴν πύρτα ἀμπαρωμένη.

— Μπήκα, εἶπε τὸ παιδί... Κατέθηκα ἀπὸ τὸ ἡλιακό...

— Πῶς τόκαμες αὐτό ; εἶπε ὁ γέρος αὐστηρότερα. Τίνος τὴ γνώμη πῆρες ; Ποιὸς σ' ἔβαλε νὰ τὸ κάμης αὐτό ;

— "Ὅχι. Μοναχός μου ! Εἶπε ζωηρὰ τὸ παλικάρι καὶ προχώρησε δυὸ θήματα.

Ἦ μιλιὰ τοῦ ἀντηχοῦσε καθαρὴ μὲς στὸ σκοτάδι.

— Κατάλαβα, πὼς θὰ λέγατε γιὰ τὴν πατρίδα... Ἦθελα ν' ἀκούσω κι ἐγώ...

Τοῦ κάθε γέροντα ἡ καρδιά γύρισε στὸν τόπο της. Τ' ἀγγόνι τοῦ γερο - Θωμά ἦταν ἀθῶο, κίνδυνο δὲ φοβέριζε γι' αὐτούς καὶ γιὰ τὰ σπίτια τους. Τὸ παιδί ἤθελε ν' ἀκούση ποῦ μιλοῦσανε γιὰ τὴν πατρίδα... Ὁ παππούς τοῦ ἦτανε ἔτοιμος νὰ τὸ συμβουλέψῃ πρῶτα κι ὕστερα νὰ τὸ διώξῃ, μὰ δὲν πρόφτασε. Τὸ παιδί πρόλαβε τὸ σκοπὸ του.

— Ἐγὼ πάω, εἶπε σοβαρὰ, σὰ νὰ μιλοῦσε μὲ τὸν ἑαυτό του.

— Ποῦ ;

— Στὸ χωριό. Δὲ θέλετε νὰ στείλετε ἄνθρωπο ; Θὰ πάω ἐγώ.

— Πῶς θὰ πᾶς ἐσὺ, παιδί μου ; εἶπε ὁ παππούς ἀνήσυχος, μὰ καὶ μαλακωμένος τώρα.

— Μὲ τ' ἄλογο, καθάλα... θὰ πάρω καὶ τὸν καρά, σανὸ θὰ πάω νὰ κόψω... Θάχω καὶ τὸ κλαδευτήρι.

Χαμῆλωσαν οἱ μιλιὲς τῶν προεστῶν. Τὸ παιδί, ὀρθὸ πάντα μὰ ὄχι μακριὰ ἀπ' τὴ συντροφιά τους, ἄκουγε.

.....

Πέρασε ἀπὸ τὴ μενιδιάτικη πόρτα τραγουδώντας, τὸ πρῶι, ἀργά, καμαρωτὰ καὶ δὲν ἔδωσε καμιὰ ὑποψία. Στου Ἄγα τὴ θρύση πότισε τ' ἄλογο. Ξακολούθησε τὸ δρόμο του, ἔφτασε στὸ χωριό, τέλειωσε τὸ σκοπὸ του, ἔκοψε καὶ σανὸ καὶ γύρισε μὲ τὸν τρανὸ τὸ λόγο γραμμένο βαθιὰ στὰ φυλλοκάρ-

δια του, πού ὁ Χατζη - Μελέτης, τῆς Χασιῶς ὁ Καπετάνος, κι ὁ Μητρο - Λέκας τοῦ Μενιδιοῦ μὲ δισταγμὸ τοῦ ἐμπιστευτήκανε, γιατί τὸν εἶδανε τόσο μικρό. Μὰ τὸ παιδί αὐτὸς ὁ λόγος τὸ μεγάλωσε καὶ τόκαμε ἄντρα, ἄξιο νὰ φυλάξη τὸ διαμάντι τ' ἄξετιμητο καὶ στὸ φῶς νὰ μὴν τὸ δείξη παρὰ μοναχὰ στῶν προεστῶν τῆς Ἀθήνας τὴν καρδιά νὰ τὸ ἐμπιστευτῆ βαθιά. . .

Γύρισε ὅπως ἦρθε, ἦσυχά καὶ χωρὶς κανένα πρόσκομμα, καὶ τράθηξε ἴσια στοῦ παπποῦ του. Ἐκεῖ δὲν τὸν ἤυρε τὸ γέρο του παπποῦ. Μὰ ἡ γιαγιά του ἦταν ἄνω κάτω. Καὶ σὲ λίγο, νὰ κι ἔφτασε κι ἡ μάνα του.

— Ἀχ, παιδάκι μου, ἦρθες ; εἶπε ἡ μάνα. . .

Σὲ λίγο ἔφτασε ὁ γερο - Θωμάς. Ἦτανε πολὺ χλομὸς κι ἀνήσυχος. Ἄμα ὅμως εἶδε τὸ παιδί, ξαλάφρωσε ἀπὸ τὴ λαχτάρα πού τὸν ἔπνιγε. Πῆρε βαθιὰ ἀναπνοὴ κι εἶπε μὲ ἀλαφρὴ τρεμούλα στὴ φωνή του :

— Ἦρθες, παιδί μου ! Εἶπε. Πᾶμε μέσα. . .

Περάσανε στὸ πιὸ βαθὺ δωμάτιο, πού δὲν εἶχε ἐκεῖ παρᾶθυρο.

— Λέγε τώρα γρήγορα. . . Τί ἀπόκριση μᾶς φέρνεις ;

— Τὶς εἰκοσιέξι τοῦ μηνὸς (Ἀπριλίου) νὰ τοὺς καρτεροῦμε. Θὰ μποῦνε ἀπὸ τὰ τεῖχια, ἀνάμεσα πόρτα Ἄγι - Ἀποστόλων καὶ τῆς Μπουμπουνίστρας. Ξημερώματα, εἶπανε, σι - τ ἄ ρ ι - κ ρ ι θ ἄ ρ ι, ὅσο μοναχὰ νὰ ξεχωρίζεται. . .

— Καλά, παιδί μου, σιτᾶρι - κριθᾶρι. . . Τρέχα τώρα ἔξω νὰ φανῆς, νὰ παίξης μὲ τ' ἄλλα τὰ παιδιά. Καὶ σὲ κανέναν τίποτα νὰ μὴ μιλήσης. Ἄγκαλά, δὲν εἶν' ἀνάγκη αὐτὸ νὰ σοῦ τὸ πῶ. Τὸ ξέρεις μοναχὸς σου.

— Καλά, παπποῦ ! Εἶπε τὸ παιδί χαρούμενο κι ἔτρεξε στὰ παιγνίδια του.

Σὲ λίγες μέρες οἱ χωριάτες πατοῦσαν τὴν Ἀθήνα ξαφνικὰ κι ἀδερφωμένοι μὲ τοὺς πολίτες κλείνανε τοὺς Τούρκους στὴν Ἀκρόπολη.

Γιάννης Βλαχογιάννης.

« Τὰ παλικάρια τὰ παλιὰ »

ΟΙ ΨΥΧΟΓΙΟΙ

Στά μεγάλα χρόνια του 21 τὰ παιδιά δὲν κάθονταν στὸ σπίτι τους ἤσυχα καὶ ἀμέριμνα, ὅπως σήμερα.

Παιχνίδια καὶ χαρὲς δὲν εἶχαν, οὔτε καὶ μάθαιναν πολλὰ γράμματα. Ἄπο μικρά, πρὶν καλὰ καλὰ γνωρίσουν τὸν κόσμο, ἔφευγαν στὰ θουνὰ κοντὰ στοὺς κλέφτες καὶ γινόνταν ψυχογιοί, δηλαδή πρόσκοποι ἢ βοηθητικοὶ στρατιῶτες. Συνήθιζαν τὶς τρομάρες τοῦ πολέμου καὶ τὶς κακουχίες τῆς κλέφτικης ζωῆς, γυμνάζονταν στὸ σπαθὶ καὶ στὸ τουφέκι, στὸ τρέξιμο καὶ στὰ πολεμικά. Ὅταν μεγάλωναν καὶ ἔδειχναν θάρρος καὶ ἀνδρεία, ὁ καπετάνιος τοὺς ἔκανε παλικάρια του. Τοὺς ἔδινε τ' ἄρματα καὶ τοὺς ἔβαζε στὴν πολεμικὴ ὑπηρεσία του.

Οἱ ψυχογιοὶ ἦταν ἀντρειωμένα παιδιά. Παρ' ὄλο πὺ ἦταν μικροὶ στὰ χρόνια, εἶχαν ἀτρόμητη καρδιά καὶ ἀξιοθαύμαστη ἀντοχή. Δὲν τοὺς πείραζε οὔτε τὸ κρῦο οὔτε ἡ ἄγρια ζωὴ τοῦ Κλέφτη. Δὲν τρομάζανε στὸν πόλεμο, δὲ φοβόνταν νὰ γυρίζουν νύχτα, στὰ ἄγρια καὶ κακοτράχαλα* θουνά. Οἱ ψυχογιοὶ δὲν πολεμοῦσαν, ἄρματα δὲ σήκωναν, ὅμως ἔκαναν σπουδαία δουλειά, γιατί βοηθοῦσαν τοὺς καπετάνιους στὸν πόλεμο, τοὺς παράστεκαν στὴ μάχη.

Αὐτοὶ σήκωναν τὰ τρόφιμα, κουβαλοῦσαν τὸ ἀσκή γεμάτο νερό, γιὰ νὰ πίνουν οἱ Κλέφτες, ἔφερναν τὰ θόλια. Ἐκαναν καὶ πολλὲς ἄλλες ἀγγαρίες δύσκολες, πὺ γιὰ νὰ τὶς θγάλουν πέρα, χρειάζονταν τόλμη καὶ ἰκανότητα. Οἱ ψυχογιοὶ πολλὲς φορὲς ἔκαναν κατασκοπεύσεις στὰ γύρω χωριά γιὰ τὶς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ, ἔφερναν παραγγελίες τοῦ καπετάνιου. Πολλὲς φορὲς στὸ μεγάλο κίνδυνο ἔπαιρναν, ὅσοι ἦταν κάπως γυμνασμένοι, τὰ ὄπλα στὰ χέρια τους καὶ ἀγωνίζονταν μὲ αὐτοθυσίᾳ δίπλα στοὺς Κλέφτες. Οἱ ψυχογιοὶ εἶναι οἱ πρόσκοποι τοῦ Ἄγωνα μας καὶ πρόσφεραν ὑπηρεσίες στὴν πατρίδα. Τραβοῦσαν πολλὰ μαρτύρια, κακοπαθοῦσαν ὑπερβολικά. Τὸ ὄνειρό τους ἦταν νὰ γίνουν κι αὐτοὶ μιὰ μέρα παλικάρια, νὰ πιάσουν στὸ χέρι τους ὄπλο, νὰ ζωστοῦν σπαθί, νὰ πολεμήσουν στὶς πρῶτες γραμμὲς γιὰ τὸ ξεσκλάθωμα τῆς πατρίδας τους.

“Όλοι οί μεγάλοι πολέμαρχοι του Ἀγώνα ἔκαναν στά παιδικά τους χρόνια ψυχογιόι, κοντά σέ ξακουστούς καπετάνιους. Ὁ Διάκος, ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Γκούρας ἄφησαν ἀπό μικροί τὸ σπίτι τους κι ἔφυγαν στά θουνά. Ὁ Κολοκοτρώνης γεννήθηκε κάτω ἀπὸ μιὰ θαλανιδιά σὲ ἄγρια βουνοκορφή. Ὁ Καραϊσκάκης γεννήθηκε σὲ μιὰ σπηλιά, νύχτα, μέσα στὰ χιόνια.

Γιὰ τὸν Καραϊσκάκη διηγοῦνται, πὼς ὅταν ἀκόμα ἦταν ψυχογιός, δεκατεσσάρων χρονῶν παιδί, ὁ καπετάνιος του, ὁ περίφημος Κατσαντώνης, δὲν τοῦ ἔδινε ὄπλο, παρὰ τὸν εἶχε πολὺ καιρὸ νὰ σηκῶνῃ τὸ ἄσκι μὲ τὸ νερὸ καὶ νὰ γυρίζῃ πίσω ἀπὸ τοὺς Κλέφτες. Ὁ Καραϊσκάκης εἶχε βαρεθῆ πιὰ τῇ βοηθητικῇ αὐτῇ ὑπηρεσίᾳ. Ἦθελε κι αὐτὸς τὸ γρηγορώτερο νὰ γίνῃ παλικάρι, νὰ ζωστῆ τ' ἄρματα, νὰ θγῆ πρῶτος στὴ μάχη. Ὁ Κατσαντώνης ὅμως δὲν τὸν προβίβαζε, γιατί τὸν ἔβρισκε ἀκόμα πολὺ μικρό.

Μιὰν ἡμέρα ὁ Καραϊσκάκης παράτησε τὸ ἄσκι κάτω κι ἔφυγε. «Ἄς τὸ σηκῶσῃ ἄλλος», εἶπε. “Ὅταν τόμαθε ὁ Κατσαντώνης, θύμωσε κι ἔδωσε διαταγὴ νὰ τοῦ τὸν παρουσιάσουν, γιὰ νὰ δώσῃ λόγο.

— Γιατί τὸ ἄφησες τὸ ἄσκι ; τὸν ρώτησε αὐστηρά.

— Καπετάνιε μου, βαρέθηκα. Θέλω ὄπλο νὰ πολεμίσω κι ἐγώ, τοῦ ἀποκρίθηκε κατακόκκινος ὁ Καραϊσκάκης.

— Μὴν τὸ παρατᾶς, τοῦ εἶπε ὁ Κατσαντώνης. Θὰ ἔρθῃ ἡ ἡμέρα καὶ μόνο του τὸ ἄσκι θὰ σὲ παρατήσῃ.

Καὶ δὲν ἄργησε, ἀλήθεια. Ὑστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ, σὲ μιὰ φοβερῇ μάχῃ, τὰ παλικάρια τοῦ Κατσαντώνη, χτυπημένα ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ, ἄρχισαν νὰ φεύγουν. Ὁ Καραϊσκάκης μένει πίσω. Παίρνει ἓνα παρατημένο ὄπλο κι ἀρχίζει νὰ ρίχνῃ. Σκοτώνει δυὸ ἐχθρούς. Ἀπὸ τὸν ἓνα πῆρε τὴν ἄρματωσιά. Τὰ παλικάρια τοῦ Κατσαντώνη παίρνουν θάρρος καὶ γυρίζουν πίσω. Ὅλοι μαζί μὲ νέες δυνάμεις χτυποῦν τὸν ἐχθρὸ καὶ τὸν βάζουν στὸ κυνήγι. Ὁ Κατσαντώνης ὕστερα ἀπὸ τὴ νίκη μάζεψε τὰ παλικάρια του, φώναξε τὸν ἀτρόμητο ψυχογιό του καὶ μπρο-

στά σ' ὄλους βγάξει τὸ σπαθί του καὶ τὸ περνᾶ στὴ μέση τοῦ Καραϊσκάκη.

— Ἐπὶ δὴ κι ἐμπρός, τοῦ εἶπε, θὰ εἶσαι πρωτοπαλίκαρα. Πάρε τ' ἄρματα σου. Εἶδες, ποῦ τὸ ἄσκι σέ παράτησε μόνο του ; Δὲ σοῦ τόλεγα ;

Ἐπὶ τότε ὁ Καραϊσκάκης ἄρχισε τὸ ἔνδοξο στάδιό του.

Γ. Βαλέτας.

Ἐπὶ ἀνέκδοτη συλλογή.

Ο ΗΡΩΑΣ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ

(ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΛΑΤΙΚΗ)

Μ' ἕνα πήδημα.

Ἐπὶ ἡμῶν μικρή, μοῦ διηγήθηκαν μιὰν ἱστορία, ποῦ ὄσα χρόνια κι ἂν περάσουν, δὲ θὰ τὴ λησμονήσω ποτέ. Τόσο ζωηρὰ ἔμεινε στὴν ἐνθύμησή μου.

Ἡ ὥραία πόλη τῶν Σερρῶν ἦταν ἀκόμα σκλαβωμένη καὶ σὰ νὰ μὴν ἔφτανε αὐτό, μεγάλη δυστυχία βασάνιζε τοὺς Χριστιανούς. Βροχὲς καὶ χαλάζι εἶχαν καταστρέψει ὄλα τὰ γεννήματα καὶ ὄλα τὰ σπαρτά τους. Καὶ ὄμως ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώνουν πολὺ θαριοὺς φόρους στοὺς Τούρκους. Μὰ ἐπειδὴ δὲν εἶχαν νὰ πληρώσουν, οἱ φυλακὲς ἦταν γεμάτες ἀπὸ χρεοφειλέτες Χριστιανούς.

Τὰ χρόνια αὐτὰ τῆς δυστυχίας ἔτυχε νὰ ἐπισκεφτῆ τὴν πόλη τους ἕνας μέγας Βεζίρης *, ποῦ τὸν εἶχε στείλει ἀπὸ τὴν Πόλη ὁ Σουλτάνος. Ὁ Βαλής *, γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, τοῦ ἔκαμε πολλὰ γεύματα, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸν κολακέψῃ ἀκόμη περισσότερο, σκέφτηκε νὰ τοῦ κάμῃ καὶ ἕνα ἐξαιρετικὸ στὴν ἐξοχή.

Ἐξω ἀπὸ τὶς Σέρρες ἦταν μιὰ μαγευτικὴ θέσι σὲ μιὰ ρεματιά, ποῦ χώριζε δυὸ θουνά. Νερὰ καθάρια, ποῦ κυλοῦσαν μὲ γλυκὸ κελαρυσμό, δάση ἀπέραντα καταπράσινα στόλιζαν τὴ μαγευτικὴ ἐκεῖνη ἐξοχή. Μιὰ γέφυρα, τόσο δὰ στενή, ποῦ

ούτε έλάφι δέν μπορούσε νά περάση επάνω της, ένωνε τά δυό θουνά. "Έστεκε καμαρωτή καμαρωτή και κάτω ήταν άβυσσος" τήν είχαν χτίσει σέ παλαιούς χρόνους για νά μεταφέρουν τό νερό από τό ένα θουνό στο άλλο· ήταν δηλαδή ύδραγωγείο.

Ο Βεζίρης έμεινε ένθουσιασμένος και συχνά εύχαριστούσε τό Βαλή για τήν ωραία ιδέα του, πού στρώθηκε τό τραπέζι στήν έξοχή, και για τήν πολυτέλεια τών φαγητών. "Αλλά ό Βαλής δέν ήταν ίκανοποιημένος· συχνά κοίταζε τή γέφυρα, σαν κάτι νά συλλογιζόταν. "Έξαφνα προσκαλεί τόν ύπασπιστή του και κάτι του λέγει σ' αὐτί.

Έκείνος στάθηκε σαν άπολιθωμένος· τόσο τόν τάραξε τό μυστικό του Βαλή.

— Πήγαινε, του είπε, νά μου φέρης έδω κανέναν, πού με τό άλογό του νά περάση τρεχάτος μ' ένα πήδημα από τό ένα θουνό στο άλλο, επάνω από τή γέφυρα.

Και ποιός θα δεχόταν νά διασκεδάση με τό θάνατό του τό Βαλή ; Και ό τολμηρότερος καθολάρης δέ θα κατόρθωνε ένα τέτοιο πήδημα! Τό χάσμα ανάμεσα από τά δυό θουνά ήταν φοβερό· ή άβυσσος κάτω βαθιά· αλλά και πριν προφτάση νά πέση νεκρός κάτω στο ποτάμι, κομμάτια θα γινόταν επάνω στους βράχους. Και ποιός όμως τολμούσε νά πηόχι στον παντοδύναμο Βαλή ;

"Εσκυψε λοιπόν ό άξιωματικός, δείχνοντας έτσι τήν ύποταγή του, κι έφυγε συλλογισμένος.

Σέ λίγο ό κήρυκας έτρεχε θιαστικός σ' όλη τήν πόλη, για νά διαλαλήση τήν επιθυμία του κυρίου τους και τή μεγάλη άμοιβή, πού περίμενε εκείνον πού θα τό κατόρθωνε.

Είχε τελειώσει τό γεύμα και οι χοροί έξακολουθοϋσαν τά γύρω θουνά αντιλαλοϋσαν από τά ντέφια* και τά τραγούδια. "Ενας σχοινοβάτης έτοιμαζόταν εμπρός στο Βεζίρη νά κάμη τά γυμνάσματά του, για νά τόν διασκεδάση. "Έξαφνα ένας νέος ως δεκαοκτώ έτών, ψηλός, συμπαθητικός, ήρθε και στάθηκε εμπρός στο Βαλή.

—'Εγώ, Βαλή μου, θά κάμω αὐτὸ ποὺ ζήτησες, τοῦ εἶπε.

—'Εχεις ἄλογο, τὸν ρώτησε ὁ Βαλῆς, ἀφοῦ τὸν κοίταξε ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια, ἢ νὰ σοῦ δώσω ἀπὸ τὰ δικά μου ;

—'Οχι, Βαλή μου, ἔχω δικό μου.

Ἦταν Χριστιανὸς ὁ νέος· Βαγγέλη τὸν ἔλεγαν καὶ ὄλοι τὸν ἤξεραν στὴν πόλη. Ἀπὸ μικρὸς εἶχε χάσει τὸν πατέρα του καὶ ἀπὸ τότε ὅ,τι ἐργασία τούδιναν, ὅσο δύσκολη κι ἂν ἦταν, προσπαθοῦσε νὰ τὴν κάμῃ· ἔπρεπε νὰ συντηρῇ τὴ μητέρα του, ποὺ τὸν εἶχε μονάκριβο.

Ὅταν μεγάλωσε, ἔγινε ταχυδρόμος καὶ παραγγελιοδόχος. Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ δὲν ὑπῆρχαν οὔτε δρόμοι, οὔτε ταχυδρομεῖα. Πήγαινε λοιπὸν ἀπὸ τὸ ἓνα χωριὸ στὸ ἄλλο κι ἀπὸ τὴ μιὰ πόλη στὴν ἄλλη, μὲς ἀπὸ ἀπάτητα βουνά καὶ ἀπὸ λασπόδρομους, πότε γιὰ νὰ μεταφέρῃ ἐμπορεύματα, χρήματα καὶ γράμματα τῶν Χριστιανῶν ἢ καὶ τῶν Τούρκων καὶ πότε γιὰ καμιά παραγγελία ἢ γιὰ νὰ ὀδηγήσῃ ταξιδιωτὲς.

Εἶχε δικό του ἄλογο· καὶ καθὼς ἦταν πονετικός, τὸ ἀγαποῦσε πολὺ καὶ φρόντιζε νάχη τροφή, καθαρὸ νερό, στάβλο καθαρὸ· καὶ γι' αὐτὸ τὸ ζῶο ἦταν ρωμαλέο. Μὲ τὴ νοημοσύνη ποὺ ἔχουν ὄλα τὰ ζῶα, καταλάβαινε τὸ ἄλογό του τὴν ἀγάπη τοῦ κυρίου του καὶ μὲ προθυμία τὸν ὑπηρετοῦσε, χωρὶς νὰ δείξῃ ποτὲ πείσμα ἢ κούραση.

Τὸ πλησίασε λοιπὸν τώρα ὁ Βαγγέλης κι ἄρχισε νὰ τὸ χαϊδεύῃ. Ἐπειτα ἀνέβηκε ἐπάνω του καὶ χάθηκε ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ πλῆθος. Τὸ πλῆθος ὀλοένα γινότανε πυκνότερο, γιὰτὶ ὄλοι ἔμαθαν τὴ διαταγὴ τοῦ Βαλῆ κι ἔτρεχαν περιέργοι στὴν ἔσοχὴ νὰ ἰδοῦν τί θὰ ἀπογίνη.

Ἡ ἀμοιβή.

Ἐξαφνα ἓνας δυνατὸς καλπασμὸς ἀντήχησε ἀπὸ τὸ ἀπέναντι βουνό. Κάποιος ἔτρεχε σὰν ἀστραπὴ πρὸς τὸ μέρος τῆς γέφυρας. Οἱ χοροὶ καὶ τὰ τραγούδια ἔπαψαν τότε· οἱ χορεῦτριες στάθηκαν ἀκίνητες μὲ τὰ ντέφια ὑψωμένα, ὅπως βρέθηκαν, μιὰ ἀνατριχίλα σύγκορμη ἔπιασε ὄλο ἐκεῖνο τὸ πλῆθος.

τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν Τούρκων. Βουθαμάρα χύθηκε παντοῦ.

Ἄκουόταν τώρα ἡ βοή τοῦ καταρράχτη καὶ τὸ μουγκρητὸ κάτω βαθιὰ τοῦ ποταμοῦ· ἀκουόταν καὶ τὸ πέταγμα τῶν κοράκων, ποὺ φτερούγιζαν ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἄβυσσο.

“Ὀλ’ αὐτὰ ἔδιναν κάτι θλιβερό, κάτι πένθιμο στὸ θέαμα ἐκεῖνο· αὐτὴ δὲν ἦταν διασκέδαση. Ἦταν κάτι πολὺ φοβερότερο καὶ ἀπὸ θανατικὴ καταδίκη!

Καὶ αὐτὸς ὁ Βαλῆς τώρα κατάχλομος ἔβλεπε.

Ὁ νέος, γρηγορότερος κι ἀπὸ ἀστραπή, πλησίαζε τὴ γέφυρα. Θάλεγε κανεῖς, ὅτι στὰ στήθη ὄλων ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων εἶχε σταματήσει ἡ ἀναπνοή!

Γιὰ μιὰ στιγμή τὸν εἶδαν ἐπάνω στὸ ἄλογο τοῦ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δυὸ θουνὰ μὲ τὴ φοβερὴ ἄβυσσο κάτω, ἐπάνω ἀπὸ τὴ γέφυρα. Οὔτε τὴν ἄγγιξαν τὰ πόδια τοῦ ἀλόγου, ἀλλὰ μὲ ὄρμη τὴν πήδησε καὶ ἦρθε καὶ στάθηκε ἐμπρὸς στὸ Βαλή.

Χιλιάδες χέρια ἀπλώθηκαν γιὰ νὰ κρατήσουν τὸ νέο, νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ ξεπεζέψη. Ἰδρῶς ἔτρεχε ἀπὸ τὸ πρόσωπό του, ἀναπνοὴ δὲν μποροῦσε νὰ πάρη· μὰ εἶχε τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη καὶ τὰ μάτια του ἔλαμπαν ἀπὸ εὐτυχία!

— Τί θέλεις νὰ σοῦ δώσω ; τὸν ρωτᾷ ὁ Βαλῆς. “Ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιθυμήσης, δὲ θὰ σοῦ τὸ ἀρνηθῶ.

— Ἐναν καφέ, Βαλή μου, θέλω!

Ὁ Βαλῆς νόμισε, ὅτι ζητοῦσε τὸν καφέ, γιὰ νὰ συνέλθῃ.

— Πές μου τί ἄλλο θέλεις νὰ σοῦ δώσω! Ξαναεἶπε ὁ Βαλῆς. Τὸ κατόρθωμά σου ἀξίζει, ὅ,τι κι ἂν ζητήσης. Θέλεις ἕνα μεγάλο χτήμα μὲ εἰσόδημα, γιὰ νὰ ζήσης πιά σὰν ἀφέντης ; Θέλεις καὶ κανένα παράσημο νὰ δοξαστής ;

— “Ὁχι!

— Μήπως προτιμᾷς, τὸν ρώτησε τότε ὁ Βεζίρης, νὰ σὲ πάρω στὴν Πόλη νὰ γίνης ἀκόλουθος τοῦ Σουλτάνου ; Παλικάρι σὰν καὶ σένα ἀξίζει νάναί ὑπασπιστὴς του!

— “Ὁχι!

— Μήπως σοῦ ἀρέσει καλύτερα, ἀντὶ νὰ σὲ λένε μονάχα Βαγγέλη, νὰ σὲ ὀνομάσωμε ἀπὸ σήμερα Βαγγέλη Ἐφέντη

ἢ Βαγγέλη Πασά ; πρόσθεσε ὁ Βεζίρης, συγκινημένος, γιατί πάντοτε θαύμαζε τὴν ἀνδρεία.

— Ἐ ν α ν κ α φ ἔ μ ὶ ν ο θ ἔ λ ω ! Ξαναεῖπε τώρα σταθερά ὁ νέος. Ἄλλὰ αὐτὸν τὸν καφέ ζητῶ νὰ μοῦ τὸν ψήσουν μὲ ὄλα τὰ χαρτιά, πού σ' αὐτὰ εἶναι γραμμένα τὰ χρέη τῶν Χριστιανῶν.

Τὸ γενναῖο παλικάρι περιφρόνησε καὶ χτήματα καὶ δόξα καὶ πλοῦτη, γιὰ νὰ σώση τοὺς Χριστιανούς, πού ἔλιωναν στὶς φυλακές!

Γιὰ μιὰ στιγμή Βαλῆς καὶ Βεζίρης ἔμειναν σιωπηλοὶ καὶ κοίταξαν μὲ θαυμασμό τὸ νέο. Ἐπειτα ὁ Βαλῆς χτύπησε τὰ χέρια.

— Πήγαινε, εἶπε στὸν ἀξιωματικό, πού ἔτρεξε νὰ λάβῃ τὴ διαταγή, νὰ μοῦ φέρῃς ἐδῶ τὸν εἰσπράχτορα τῶν φόρων μὲ τὰ βιβλία του.

Σὲ λίγο στὴν ἄκρη τῆς γέφυρας, στὸ κατάφυτο βουνό, μιὰ μεγάλη πυρκαγιὰ φεγγοβόλησε τὴν ἀναψαν μὲ τὰ χαρτιά, πού εἶχαν γραμμένα σ' αὐτὰ τὰ χρέη τῶν Χριστιανῶν.

Ὁ καφὲς ψήθηκε μ' αὐτά. Ἐκατοντάδες Χριστιανῶν θγῆκαν ἐλεύθεροι μὲς ἀπὸ τὶς σκοτεινὲς φυλακὲς καὶ ξαναβρῆκαν τὰ παιδιὰ τους, τὶς μητέρες τους, τὶς οἰκογένειές τους. . .

Ἀρσινόη Παπαδοπούλου. [Διασκευὴ Ν. Α. Κοντοπούλου.]

« Ὁ ἥρωας τῶν Σεργῶν »

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΟΦΟΙ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Ὅταν ἦρθε στὴν Ἑλλάδα ὁ πρῶτος βασιλιάς της, ὁ Ὅθωνας, προσκάλεσε ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ μερικοὺς σοφοὺς, γιὰ νὰ μάθουν καὶ στοὺς Ἕλληνας τὶς διάφορες τέχνες. Πρῶτοι πρῶτοι ἔφτασαν ἕνας ἀστρονόμος, ἕνας γιατρὸς κι ἕνας ρολογὰς. Ἦρθαν μὲ τὸ πλοῖο στὴν Πάτρα κι ἀπ' ἐκεῖ μὲ ἄλογα πῆγαιναν γιὰ τὴν Ἀθήνα. Στὸ δρόμο ὅμως τοὺς βρῆκε ἡ νύχτα κι ἀναγκάστηκαν νὰ μείνουν σ' ἕνα μύλο. Ὁ μυλωνὰς

τούς έτοιμάσε νά φάνε μιὰ πίτα κι ένα κοτόπουλο. Τούς πρόσφερε ακόμα καί περίφημο παλιό κρασί.

Ένω όμως οί ξένοι στρώθηκαν κι έτρωγαν μ' ευχαρίστηση όσα τούς πρόσφερε ό μυλωνάς, αυτός έβγαλε από τή φωτιά τή φρεσκοψημένη μπομποτά του κι άρχισε νά τήν τρώη μέ όρεξη, ζεστή ζεστή. Καταβρόχθισε σχεδόν τή μισή.

‘Ο γιατρός όμως πού τόν έβλεπε, άπόρησε.

— Τόν βλέπετε αυτόν ; λέει στους άλλους. Θα σκάση τή νύχτα από τò φαί πού έκαμε. Έμείς όμως νά μὴν κοιμηθούμε μέσα στο σπίτι. Νά τοῦ ποῦμε νά μᾶς στρώση έξω· καί τò πρωί, σάν ξρθουν οί δικοί του, ἄς τόν θροῦν πεθαμένο.

Μ' αὐτὴ τὴ σκέψη εἶπαν στοῦ μυλωνά νά τούς στρώση έξω από τò σπίτι νά κοιμηθοῦν. Αὐτὸς ὅμως τούς λέει :

— Ἀφεντικά, μὴν κοιμηθῆτε έξω, γιατί τὴ νύχτα θά κατεβάση δυνατὴ βροχὴ.

‘Ο ἀστρονόμος γῆγχε καί κοίταξε τόν οὐρανό. Γυρίζει ἔπειτα καί λέει στοῦς συντρόφους του :

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν ξέρει τί λέει. Μὴ τόν ἀκοῦτε.

‘Ο μυλωνάς, ἀφοῦ ἐπιμένανε, τούς ἔστρωσε έξω. Σὲ λίγες ὥρες ὅμως ἔπιασε δυνατὴ βροχὴ. Οἱ ξένοι σηκώθηκαν καί χτύπησαν τὴν πόρτα. ‘Ο μυλωνάς τούς ἄνοιξε καί τούς ἔμπασε μέσα στοῦ σπίτι. Τούς ἔστρωσε καί ξανάπεσαν νά κοιμηθοῦν. Σὲ λίγη ὥρα θέλησαν νά σηκωθοῦν, γιατί νόμισαν, πὼς ἦταν πιὰ καιρὸς νά φύγουν.

— Κοιμηθῆτε, Χριστιανοί μου, τούς λέει ὁ μυλωνάς. Δὲν εἶναι καιρὸς νά φύγετε. Ἡ ὥρα εἶναι μόνο δυό.

Ἐκεῖνοι ἐπιμένανε. Τότε ὁ μυλωνάς σηκώθηκε κι ἄναψε φῶς. Κοιτάζουν τὰ ρολόγια τους καί βλέπουν, ὅτι εἶχε δίκιο ὁ μυλωνάς. Ἡ ὥρα ἦταν δυό καί δέκα! ‘Ο ρολογάς τόν ρωτᾷ μέ ἀπορία :

— Ἀπὸ ποῦ τὴν ξέρεις ἐσὺ τὴν ὥρα ;

— Νά, τοῦ λέει. Τώρα δὰ ἄκουσα τὸ γαῖδαρό μου νά γκαρίζη.

“Υστερα τὸν ρωτᾷ ὁ ἀστρονόμος:

— Ἀπὸ ποῦ κατάλαβες πῶς θὰ θρέξῃ ;

— Εἶδα κατὰ τὸ δειλινὸ νὰ κυλιοῦνται καὶ νὰ μαλώνουν τὰ γουρούνια μου.

Τέλος τὸν ρωτᾷ κι ὁ γιατρός.

— Καλὰ ὄλ’ αὐτά. Μὰ πῶς τὰ κατάφερες καὶ τὴ χώνεψες ὅλη ἐκείνη τὴ μπομπότα ;

— Πῆγα, τοῦ λέει ὁ μυλωνάς, στὴ θρύση, ἔπια νεράκι καὶ χώνεψα.

Τότε οἱ ξένοι κοιτάχτηκαν μὲ θαυμασμὸ κι εἶπαν ἀναμεταξύ τους:

— Τί θέλομε ἐμεῖς ἐδῶ, πού καὶ τὰ γαϊδούρια τους εἶναι ρολογάδες, τὰ γουρούνια τους ἀστρονόμοι καὶ οἱ θρύσες τους γιατροί ;

Κι ἔτσι ἔφυγαν, γιὰ νὰ γυρίσουν στὸν τόπο τους.

(Δαϊκὴ διήγηση)

Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΥΤΥΧΙΑ

— Γιαγιά, αλήθεια απόψε ανοίγει ο ουρανός ;

— Ναί, παιδάκι μου, γιατί ξημερώνουν τὰ ἅγια Θεοφάνεια. Καὶ ὅποιος ἀγρυπνήσῃ καὶ προφτάσῃ σ' ἐκείνη τὴν ἀπόκρυφην ὥρα...

— Τὸ ξέρω, γιαγιά μου, τὸ ξέρω! Μπορεῖ νὰ ζητήσῃ ὅ,τι θέλει ἀπ' τὸ Θεὸ καὶ τοῦ γίνεται.

— Ναί, μὰ φτάνει νὰ τοῦ ζητήσῃ ἓνα πράμα μονάχα.

Τὸ παιδάκι ἀποφάσισε ν' ἀγρυπνήσῃ. Κοντὰ στὴν κάμαρά του, ἐπάνω ψηλά, ἦταν ἡ πόρτα ποὺ ἔβγαινε στὸ ἡλιακωτό*.

Χωρὶς νὰ τὸ ἰδῆ κανεῖς, κουκουλώθηκε μὲ τὸ παπλωματάκι του, πῆρε τὸ προσκεφάλι του καὶ πῆγε νὰ ξαπλωθῆ ἐκεῖ ἔξω. Δὲν εἶχε φόβο κανένα. Στὴ χειμωνιάτικη νύχτα τὸ ζέσταινε τὸ πάπλωμα κι ἡ ἐλπίδα.

Ἦταν ἀργά... Σκοτάδι καὶ σιωπὴ ἀπλωνότανε κάτω σ' ὅλη τὴν κοιμισμένη πόλη. Ἐδῶ κι ἐκεῖ μονάχα τρεμόκαιγε κανένα φανάρι σὰ μάτι νυσταγμένο, καὶ τ' ἀγριεμένα νερὰ τῆς λίμνης ἐκεῖ πέρα λαμπύριζαν στὴ μυστικὴ ἀστροφεγγιά. Ἀπέραντος θόλος σὰ μαῦρο βελουδο, καρφωμένο μὲ διαμαντένια καρφιά, τὸ σκέπαζε ὁ οὐρανός. Καὶ τὸν ἐκοίταζε μὲ ἀνήσυχα μάτια τὸ παιδάκι καὶ περίμενε ἤσυχα ν' ἀνοίξῃ. Ὅ,τι ζητοῦσε τότε, θὰ γινόταν — μὰ φτάνει νὰ ζητοῦσε ἓνα μονάχα — καὶ τὸ παιδί εἶχε τὸ σκοπὸ του...

Οί ὄρες περνοῦσαν ἔτσι κι οἱ πετεινοί, ζωντανά ρολόγια, τὶς ἔλεγαν μὲ τὴ βραχνή τους φωνή ὁ ἕνας στὸν ἄλλο.

Ἦρθε τέλος πάντων κι ἡ ἀπόκρυφη ὥρα, ποὺ ἀνοίξεν ὁ οὐρανός. Μὲς στὴν ἀστροσπαρμένη μαυρίλα πρόβαλε ἔξαφνα μιὰ λάμψη ζωηρή, ποὺ ἔσθησε ὄλα τ' ἀστέρια. Ἐνα φῶς γλυκὸ χύθηκε τότε στὴ χτίση καὶ τ' ἁγιασμένα νερὰ τῆς λίμνης ἐκεῖ πέρα ἔλαμπαν σὰν ἀναμμένα.

Στὸ θέαμα αὐτὸ τὸ παιδάκι τὰ σάστισε. Τοῦ φάνηκε σὰ νὰ εἶδε ἀγγέλους νὰ πετοῦν ἐκεῖ ψηλὰ μὲς στὸ φωτεινὸ ἀνοιγμα κι ἕνα ὀλόχρυσο ποταμὸ νὰ τρέχη, τὸν οὐράνιο, καθὼς λένε, τὸν Ἰορδάνη. Στὸν τρόμο του, στὴ θάμπωσή του, στὴ σασι-σμάρα του, λησιμόνησε τί εἶχε νὰ ζητήση κι ἔβλεπε βουθό...

Μονάχα τὴν τελευταία στιγμή, ποὺ συνῆρθε λιγάκι, πρόφτασε νὰ πῆ ἕνα λόγο. Καὶ σθηνόταν πιά ἡ θεία λάμψη, σὰν ἀκούστηκε στὸν ἀέρα τῆς νύχτας ἡ ψιλὴ φωνούλα τοῦ παιδιοῦ:
— Πλοῦτο!

Γύρισε τρέμοντας στὸ κρεβατάκι του. Σκεπάστηκε ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ προσπάθησε νὰ κοιμηθῆ. Μὰ τὸ ἄφησε γιὰ πολλὴ ὥρα ἄγρυπνο τὸ ἐκπληκτικὸ θέαμα ἀπ' τὸνα μέρος, ποὺ θασάνιζε ἀκόμα τὰ μάτια του, καὶ μιὰ ἀνήσυχη σκέψη ἀπὸ τ' ἄλλο, ποὺ θασάνιζε τὸ μυαλό του. Τί λαμπρὸ κι ἀπίστευτο θαῦμα! Νὰ τὸν ἄκουσε τάχα ὁ Θεός; Πρόφτασε νὰ μιλήση σὲ κατάλληλη στιγμή; Ἄχ, καὶ θ' ἀποχτοῦσε τὸν πλοῦτο, τὸ ἕνα πράμα ποὺ ζήτησε μὲ τὴν καρδιά του τὸ φτωχὸ παιδάκι;

Σὰν ἀποκοιμήθηκε κατὰ τὸ πρωί, εἶδ' ἕνα παράξενο ὄνειρο· ἕνα ὄνειρο τόσο ζωηρό, ποὺ ἀκόμα καὶ τώρα δὲν ξέρει, ἂν κοιμότανε πραγματικῶς ἢ ἂν ἄγρυπνοῦσε μὲ πυρετό.

Τοῦ φάνηκε πὼς μπῆκε ἔξαφνα στὴν κάμαρά του ἕνας ἄνθρωπος. Ἦταν νέος, παιδί μάλιστα ἀμούστακο. Τὸ πρόσωπό του ἔλαμπε ἀπ' τὴν ὁμορφιά κι ἡ φορεσιά του ἀπ' τὴν πολυτέλεια. Ἀπὸ πάνω ὡς κάτω ἦταν πνιγμένος στὸ χρυσάφι, στὸ μετᾶξι, στὰ πετράδια. Ἐνα σύννεφο κάτασπρο ὑποστήριζε τὰ πόδια του. Στὰ χέρια του κρατοῦσε ἕνα χρυσοῦ ραβδί. Εἶχε φτεροῦγια χιονάτα καὶ χαμόγελο γλυκὸ.

— Νά με! Τί θέλεις ; εἶπε μὲ τρυφερὴ φωνή.

— "Ἄγγελος... ψιθύρισε τὸ παιδάκι τρομαγμένο.

— Δὲν εἶμαι ἄγγελος, ἀποκρίθηκε ὁ νέος. Εἶμαι ὁ Πλούτος πού ζήτησες ἀπόψε. Ἐκεῖνος πού ὀδηγεῖ τὰ θήματά μου εἶδε τὴ φωτιὰ τῆς καρδιᾶς σου καὶ μ' ἔστειλε. Μιά στιγμή πρῶτοτερα ἂν πρόφτανες νὰ πῆς τ' ὄνομά μου, θαρχόμουν νὰ σὲ φορτωθῶ ἀνερώτητα. Μὰ τώρα πού ἄργησες νὰ μιλήσης κι ἔγινε ζήτημα, ἂν ἔπρεπε νὰ σοῦ γίνῃ ἡ χάρη ἢ ὄχι, ἀποφασίστηκε νὰ ἔρθω μονάχα καὶ νὰ σὲ ξαναρωτήσω... καὶ ὅ,τι μοῦ πῆς, θὰ κάνω. Ἐπιμένεις ἀκόμα στὸ λόγο σου ; Ἐμένα ζητεῖς κι ἐπιθυμεῖς πραγματικῶς, ἀφοῦ ξέρεις, ὅτι μονάχα ἓνα πράμα ἔχεις δικαίωμα νὰ ζητήσης ; "Ἄν εἶν' ἔτσι, πές μου το, νὰ μείνω μαζί σου γιὰ πάντα.

Τὸ παιδάκι πῆρε θάρρος, βγῆκε περισσότερο ἀπὸ τὸ σκέπασμά του καὶ εἶπε :

— Ἐσένα θέλω, Πλούτε μου. Σὲ θέλω νὰ μείνης πάντα μαζί μου. Εἶδα, ὅτι ὅλη ἡ εὐτυχία θρῖσκεται πάντα σὲ σένα καὶ ἀπὸ πολὺν καιρὸ ἐσὺ εἶσαι τ' ὄνειρό μου.

—... Βλέπω, ὅτι μ' ἀγαπᾶς ἀληθινὰ καὶ ἤθελα νὰ μείνω μαζί σου... Ἀλήθεια! Τί ὁμορφὴ ζωὴ πού θὰ περνοῦμε! Παντοῦ ὁ κόσμος θὰ σκύφτῃ στὸ διάβα μας, σὰ θὰ θγαίνωμε συντροφιασμένοι. Θὰ κατοικοῦμε σὲ παλάτια ὀλομάρμαρα, θὰ κοιμώμαστε σὲ ὀλόχρυσο κρεβάτι, θὰ σκεπαζώμαστε μὲ σεντόνια μεταξωτά. Θὰ φοροῦμε λαμπρὰ φορέματα καὶ στολίδια. Θάχωμε δούλους καὶ δούλες καὶ γνώριμους πολλούς. Βαλσαμωμένος θὰ εἶναι ὁ ἀέρας πού θ' ἀναπνέωμε, ἀπὸ τ' ἄνθη καὶ τὰ μυρωδικά. Τὸ τραπέζι μας θὰ λάμπῃ στὸ χρυσάφι καὶ στὸ κρύσταλλο. Θὰ ταξιδεύωμε μὲ κάθε ἄνεση τὸ καλοκαίρι ἢ τὸ χειμῶνα. Καὶ θὰ ἔχωμε μέσα σὲ μιὰ κάμαρα, ζεστὴ σὰ φωλιά, ἓνα ντουλάπι λουστραρισμένο μὲ πολλὰ κλειδιά, γεμάτο χρυσὰ φλουριά τόσα, ὥστε νὰ μπορούμε νὰ κάνωμε κάθε ἐπιθυμία, πού ἤθελε μᾶς γεννηθῆ... .

—"Ἄ! Τί καλὰ! Φώναξε τὸ παιδάκι. Καὶ τὸ γέλιο δὲ θὰ λείπῃ ἀπὸ τὰ χεῖλη μας καὶ ἡ χαρὰ ἀπ'τὴν καρδιά μας. Κάθισε,

Πλούτε. Θέλω νά είμαι μαζί σου δοξασμένος καί εὐτυχής !

Ὁ νέος ἔχασε μέ μιᾶς τὸ γέλιο τοῦ, ἀκούμπησε ἀπάνω
στοῦ ραβδί του καί εἶπε μέ περίλυπη φωνή :

— Αὐτὸ εἶναι ἴσα ἴσα πού θέλω νά σοῦ πῶ. Ἐγὼ δὲν
μπορῶ νά σοῦ ἐγγυηθῶ, ὅτι δὲ θὰ λείπη ἀπὸ τὰ χεῖλη σου τὸ
γέλιο κι ἀπὸ τὴν καρδιά σου ἢ χαρά. "Α, ὄχι, ὄχι...

— Μὰ γιατί ;

— Γιατί ; Δὲ σ' ἄφησε λοιπὸν ἡ ἀγάπη πού μοῦ ἔχεις νά
σκεφτῆς ποτέ ; Καί τί μπορῶ τάχα νά σοῦ κάμω ἐγώ, ὅταν
θὰ ἔρχεται ὁ πόνος καί ἡ θλίψη ; Ποιὸς ξέρει, ἂν δὲ θὰ μέ
θέλης, γιὰ νά πληρώνης πάντα γιατροὺς καί γιατρικά ;
Ποιὸς σοῦ εἶπε, πῶς μαζί μου δὲ θὰ δοκιμάσης ποτέ ἀγωνία
θασάνου σὲ δικαστήριο ; Ποιὸς σοῦ ὑποσχέθηκε, ὅτι μαζί μου
θ' ἀπολαύσης τίς χάρες τῆς καλῆς καρδιάς ; Ποιὸς σὲ βεβαί-
ωσε, ὅτι στοῦ σπίτι σου θὰ βασιλεύῃ ἡ τιμὴ, ἡ ἀγάπη, ἡ χαρά,
ἡ ἀρμονία ; "Α, πόσο στάθηκες, παιδάκι μου, ἀπατημένος ! Γύ-
ρρες ἀπὸ μένα ἐκεῖνο πού ἔπρεπε νά γυρέψης ἀπὸ τὴν Εὐτυχία.

— Ἀπὸ τὴν Εὐτυχία... ψιθύρισε τὸ παιδάκι μέ ἀπελπι-
σμένη φωνή.

— Μάλιστα, ἀπὸ τὴν Εὐτυχία. Καί πῶς ; Δὲν τὴν ξέρεις ;
Εἶναι ἕνα κοριτσάκι μικρὸ αὐτὴ ἡ Εὐτυχία, ὁμορφο, γελαστό,
μέ κάτασπρη κι ἀπλὴ φορεσιά σὰν τὸ χιόνι. Φιλία σταθερὴ μαζί
της δὲν ἔχομε, γιατί μ' ἀφήνει τίς περισσότερες φορές καί πη-
γαίνει μέ τὴ Φτώχεια, ὅπως κι ἐγὼ πηγαίνω καμιά φορά μέ τὴ
Δυστυχία. Τί τὰ θέλεις, παιδί μου. Αὐτὴ εἶναι δῶρο ἀληθινὸ
κι ἀπόλαυση ! Τὴν ἀκολουθεῖ σὰ σωματοφυλακὴ ἕνα πλῆθος
παιδάκια μέ γέλια καί φωνές πού γεμίζουν τὸν ἄερα. Αὐτὴ
μονάχα εἶναι ἱκανή, ὅταν σὲ πάρη καί σένα στὴν ἀκολουθία
της, νά σὲ κάμῃ νά μὴ λείπη ἀπ' τὰ χεῖλη σου τὸ γέλιο κι ἀπ'
τὴν καρδιά σου ἢ χαρά, ἀδιάφορο ἂν θὰ κατοικήτε στὴν κα-
λύβα ἢ στοῦ παλάτι, ἂν θὰ φορῆτε χρυσὰ ἢ κουρέλια.

— Πλούτε μου, καλέ μου φίλε, συγχώρεσέ με, δὲν τὸ σκέ-
φτηκα. Ἐκανα λάθος. Τὴν Εὐτυχία ἔπρεπε νά ζητήσω, τὴν

Εὐτυχία ζητοῦσα, τὴν Εὐτυχία ζητῶ. Ἐνα πράγμα μονάχα, βλέπεις, μοῦ εἶναι συγχωρεμένο νὰ ἔχω καὶ ἄλλο καλύτερο ἀπὸ τὴν Εὐτυχία δὲν ὑπάρχει... Ἄχ, οὔτε σύ, καλέ μου Πλοῦτε! Τὸ βλέπω, τώρα τὸ ἐννοῶ.

— Θέλεις λοιπὸν τὴν Εὐτυχία. Καλά, φεύγω. Καὶ φεύγω, ἄκουσε, ὄχι γιατί δὲ μὲ θέλεις, ἀλλὰ γιατί δὲν πρόφτασες νὰ μὲ ζητήσης τὴν κατάλληλην ὥραν. Τί τυχερὸς ποῦ στάθηκες! Ἄλλιῶτικα δὲ θὰ ἔφευγα ἀπὸ κοντά σου καὶ θὰ ἦταν περιττὴ κάθε σου μετάνοια. Χαῖρε, εἶπε ὁ Πλοῦτος κι ἐξαφανίστηκε.

Τὸ παιδάκι δόξασε τὸ Θεό. Ἔτσι εἶχε καιρὸ πάλι τοῦ χρόνου, πιὸ φωτισμένο καὶ πιὸ ἥσυχο, ν' ἀγρυπνήσῃ τὴν ἴδια νύχτα καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπ' τὸν οὐρανὸ τὴν Εὐτυχία, μονάχα τὴν Εὐτυχία.

Γρηγόριος Ξενόπουλος

« Ἡ ἀδελφοῦλα μου »

Η ΜΕΓΑΧΩΡΑ

Ἦταν τρανὸς βασιλιάς ὁ βασιλιάς τῆς Μεγαχώρας. Εἶχε λαὸ πολὺ καὶ ἄρματα περίσσια καὶ ξακουστοὺς ἀφεντάδες καὶ τὴ σοφὴ Δωδεκάδα * του. Εἶχε καὶ βασίλισσα ἀφέντρα καὶ κυρὰ μέσ' στοῦ παλάτι. Εἶχε καὶ μιὰ βασιλοπούλα, τὸ παίνεμα καὶ τὸ καμάρι τῆς χώρας.

Φρόνιμοι ἦταν οἱ ἀφεντάδες, φρόνιμη κι ἡ βασίλισσα κι ὁ βασιλιάς ἦταν φρόνιμος κι ἡ Δωδεκάδα του. Μὰ πιὸ φρόνιμη καὶ πιὸ πλούσια σ' ὄλες τὶς χάρες ἦταν ἡ βασιλοπούλα. Ἔδιναν γνώμη οἱ ἀφεντάδες, ἔδινε ἡ Δωδεκάδα, ἔδινεν ἡ βασίλισσα, μὰ ὁ βασιλιάς ἔπαιρνε τὴ γνώμη τῆς βασιλοπούλας σὸ καθετί. Γιὰ τοῦτο κι ὁ βασιλιάς τὴν ἀγαποῦσε πολὺ. Ὅλο τὸ βασίλειό του τόδινε γι' αὐτήν.

Τίποτε δὲν εἶχε σὸ νοῦ παρὰ πῶς νὰ τὴν κρατῇ πάντα χαρούμενη καὶ καλόκαρδη.

Σ' ἕναν καιρὸ ἦρθε πείνα γερὴ σὸ βασίλειο, πείνα, ποῦ λίγον ἔλειψε νὰ φάη ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ἢ πείνα μάτια δὲν ἔχει,

λέει ὁ λόγος. Ὁ βασιλιάς δὲν ἤξερε τί νὰ κάνῃ ἢ βασιλίσα γύριζε μέσ' στὰ παλάτια τῆς, οἱ ἀφεντάδες ἔμεναν ἀχνοὶ καὶ ἀνίδεοι. Ἡ Δωδεκάδα συναζόταν κάθε μέρα· μὰ τοῦ κάκου ἔσπαζε τὰ γεροντικά τῆς κεφάλια. "Ἄλλες γνῶμες ἔβγαιναν ὄσες ἤθελες. Μὰ γιὰ τὸ κακὸ δὲ σοφίζονταν τίποτε· φύραναν * κὶ ἐκεῖνα σὰν τὸ ἀδειανὸ βαγένι * στὸν ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ.

Στὸ τέλος εἶπαν πῶς κάτι ἔβαλε τὸ καύκαλό τους. Τραβοῦν καὶ πᾶν στὸ βασιλιὰ καὶ τὸν προσκυνοῦνε.

— Στοὺς ὀρισμοὺς σου, ἀφέντη βασιλιά, καὶ κάτι νὰ σοῦ ποῦμε. "Ἄλλη γιατριά δὲ θρίσκουμε παρὰ νὰ δώσης διαταγὴ νὰ σφάξουν ὄλους τοὺς γερόντους. Οἱ γερόντοι ἄδικα τὸ τρῶνε τὸ ψωμί, οὔτε γιὰ πόλεμο κάνουν, οὔτε γιὰ δουλειά. "Ὅσο ψωμί θὰ φᾶνε αὐτοί, τὸ τρῶνε οἱ νέοι καὶ ζοῦν διπλὸ καιρό, ὥσπου νὰ περάση τὸ κακὸ.

Ὁ βασιλιάς, σὰν τ' ἄκουσε, δὲν ἔβγαλε μιλιὰ. Δὲν τοῦ φαινόταν δίκαιη ἢ γνώμη τῆς Δωδεκάδας. Καλὰ, γερόντοι ἦταν κὶ ἔτρωγαν χαράμι τὸ ψωμί, μὰ ἦταν ἄνθρωποι κὶ ἐκεῖνοι. Τραβάει καὶ πάει ἴσια στῆ βασιλίσα.

— Τὸς καὶ τὸς, κυρά μου καὶ βασιλίσα, τῆς λέει. Ἡ Δωδεκάδα λέει νὰ σφάξωμε τοὺς γερόντους· οἱ γερόντοι ἄδικα τὸ τρῶνε τὸ ψωμί· οὔτε γιὰ πόλεμο κάνουν, οὔδὲ γιὰ τίποτε. "Ὅσο ψωμί θὰ φᾶνε αὐτοί, τὸ τρῶνε οἱ νέοι καὶ ζοῦν διπλὸ καιρό, ὥσπου νὰ περάση τὸ κακὸ.

— Τί νὰ γίνῃ ; εἶπε ἡ βασιλίσα. "Ἄς χαθοῦν ἐκεῖνοι, νὰ σωθοῦμ' ἐμεῖς οἱ ἄλλοι...

Μὰ ὁ βασιλιάς ἦταν δίκαιος, φαίνεται. Δὲν κοίταζε σώνει καὶ καλὰ νὰ σωθῆ ὁ μόνος του, μὰ πῶς νὰ σώση τὸ λαὸ του. Τὸ ἔφερν' ἀπὸ δῶ, τὸ ἔφερν' ἀπὸ κεῖ, μὰ πάντα δίβουλος * ἔμενε. Καλὰ, γερόντοι ἦταν κὶ ἔτρωγαν χαράμι τὸ ψωμί· μὰ ἦταν ἄνθρωποι κὶ ἐκεῖνοι.

Κινάει νὰ πάῃ καὶ φιλεῖ τὴ βασιλοπούλα.

— Τὸς καὶ τὸς, βασιλοπούλα καὶ κόρη μου, τῆς λέει. Ἡ Δωδεκάδα λέει νὰ σφάξωμε τοὺς γερόντους. "Ὅσο ψωμί θὰ

φᾶνε αὐτοί, τὸ τρῶνε οἱ νέοι καὶ ζοῦν διπλὸ καιρὸ, ὥσπου νὰ περάσῃ τὸ κακὸ.

— "Αχ, βασιλιά μου καὶ πατέρα μου! Λέει ἡ βασιλοπούλα δακρυσμένη. Τί εἶναι τὸ κακὸ ποὺ μελετᾶς νὰ κάνῃς!

— Τί νὰ κάνω ; λέει ὁ βασιλιάς. Δὲν κοιτᾶς ποὺ πᾶμε νὰ χαθοῦμε ὅλοι ;

— Καὶ γιατί νὰ μὴν κάνῃς τὸ ἄλλο ; λέει ἡ βασιλοπούλα. Νὰ δώσης τὸ σίδερο καὶ τ' ἀτσάλι στοὺς χαλκιάδες νὰ κάμουν λισγάρια * καὶ ἀξίνες * καὶ τσαπιά, νὰ τὰ μοιράσης στὸν κόσμο, νὰ δουλέψουν τὴ γῆ κι ἡ γῆ νὰ τοὺς δώσῃ νὰ φᾶνε ὅλος ὁ λαός!

Τάκουσε ὁ βασιλιάς καὶ τόκανε. Σὲ λίγο ὅλη ἡ γῆ περιγυρα δουλεύτηκε ἀπὸ τὶς ρεματιῆς καὶ τὰ κορφοβούνια ψηλά κι ἔθρεψε περίσσια τὸν κόσμον κι ἐπλούτισε τὸ βασιλιά καὶ τοὺς ἀφεντάδες καὶ τὴ Δωδεκάδα.

Τότε πάει πιά πασίχαρον τὸ βασιλεῖο· θεὸς ἡ βασιλοπούλα. Ὁ βασιλιάς δὲν ἤξερε τί νὰ τῆς πρωτοκάνῃ καὶ πῶς νὰ τὴν ἀνταμείψῃ γιὰ τὸ καλὸ ποὺ ἔφερε στὴ χώρα μὲ τὴ συμβουλή της. Τὴν ἔντυνε, τὴ φούμιζε * στὰ χρυσὰ καὶ στὰ ὑφαντὰ σὰ νεράιδα· τῆς ἔκανε χρυσὸ ἐργαστήρι νὰ ὑφαίνῃ τὰ προικιά της, χρυσὴ ἀνέμη ν' ἀνεμίζῃ, χρυσὴ ρόκα μ' ἐλεφαντένιο ἀδράχτι νὰ γνέθῃ τὶς ὀλόχρυσες τουλοῦπες τῶν ὀλόχρυσων μαλλιῶν καὶ μιὰ κλωσού, χρυσὴ κλωσού μὲ τὰ πουλιά της ὀλόγυρα, γιὰ νὰ ξεφαντώνῃ. Κι ἔλαμπε τ' ἀργαστήρι, κι ἔλαμπεν ἡ ἀνέμη καὶ ἡ ρόκα μὲ τὰ μαλλιά καὶ ἡ κλωσού μὲ τὰ πουλιά της γύρα στὴ χρυσοφορεμένη νεράιδα, ποὺ ἔλαμπε κι ἐκείνη στὴν ὁμορφιά καὶ στὴ νοστιμιὰ καὶ στὴν καλωσύνη, σὰν τὸν Αὐγερινὸ μέσο ἀπὸ τ' ἄλλα ἀστέρια.

*Ανδρέας Καρκαβίτσας.

« Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον »

Ο ΑΣΠΡΟΣ

Πῶς νὰ λησμονήσω τὸν καλύτερον φίλον ποὺ εἶχα τὰ χρόνια ἐκεῖνα ; Πῶς νὰ λησμονήσω τὸ γάτο μου, ποὺ ἀκόμα σπα-

ράζεται ή ψυχή μου, σάν τόν άνιστορω ; Μοῦ τόν ἔφεραν ἕνα πρῶι δῶρο. "Άσπρο γατάκι σάν κουνέλι. Μιά χαρά νά τὸ βλέπης. Μικρό, μικρό, μαλακό, παχουλό, ἡμερο, μάτια μεγάλα καί πρασινοκίτρινα, μὲ τὸ χειλάκι του πίσσα μαῦρο. Λὲς κι ὄλο χαμογελοῦσε μὲ τὸ γατίσιο ἐκεῖνο χαμόγελο πού τέλος δὲν ἔχει. "Ἐτσι εἶναι, βλέπεις, φτιαγμένο τὸ στόμα του.

Παιγνιδιάρικο λὲς ; Μά τὰ παιγνίδια του τάθλεπες καί δὲ χόρταινες. Κουνοῦπι νά περνοῦσε ἀπ' ἔμπρὸς του, πηδοῦσε ὀλόρθος, καμάρα ἢ ράχη του, φούντα ὀλόστεκη ἢ οὐρά του, σπίθες τὰ μάτια του. Μιά καί δυὸ καί ξεχύμιζε τότε στὸν ἄερα σὰ δαιμονισμένος πού κυνηγοῦσε ἕνα τίποτε.

Τὸ φαγητὸ πάντα μαζί. "Ἐπινε τὸ γάλα του γρήγορα γρήγορα καί σάν ἔγλιφε αὐτὸς τὰ γαλατωμένα του γένια, ἐγὼ ἀπόσωνα τότε τὸ δικό μου φαγητό. "Αρχίζαμε ὕστερα τὴ σπουδῆ. "Ἐγὼ στὸ κάθισμά μου ἔμπρὸς στὸ γραφεῖο μου, αὐτὸς ἐπάνω στὸ μεγαλύτερο λεξικό. Πόσες φορές τὸ χρειάζομουν ἐκεῖνο τὸ λεξικό καί δὲν πήγαινε ἢ καρδιά μου νά τοῦ χαλάσω τὴν ἀνάπαυση, ἐκεῖ πού μισοκοιμόταν γουργουρίζοντας.

Τί τὰ θές, γινήκαμε φίλοι ἀχώριστοι. Στιγμὴ δὲν ἔφευγε ἀπὸ κοντά μου. Κατάντησε νά νιώθουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο τόσο καλά, πού ὡς κι ἂν θύμωνα, αὐτὸς τὴ δουλειά του.

Πέρασαν μερικοὶ μῆνες, μεγάλωσε τὸ γατί. Ὡρες ὡρες μοῦ ξέφευγε ὅμως τώρα καί δὲν τὸ ξανάθρισκα εὐκολα. Πότε στὸ περιθώλι ἔκανε γύρους, πότε παρέξω, κάποτε τρύπωνε καί σὲ ξένα σπίτια. Μιά μέρα μάλιστα τὸν εἶδα καί ραχάτευε ἐπάνω σὲ μιὰ στέγη, πού εἶχα κάτω ἀπὸ τὸν ψηλὸ ἡλιακό* μου.

"Ἐμένα δὲ μοῦ πολυάρεσαν αὐτά. Συνηθισμένος νάχω πάντα τὸν "Άσπρο κοντά μου, σὰ νά μὴν μποροῦσα νά ἐργαστῶ μὲ τὴν καρδιά μου καθὼς πρῶτα.

"Ἐνα πρῶι, μόλις σηκώθηκα, ἀκούω ψιλὴ ξεσυρμένη φωνή, σὰ νάκλαιγε μωρό. "Ἐξαφνα σταματᾶει ἡ φωνή, σὰ νά τὴν ἔκοψες μὲ τὸ μαχαίρι. Κατόπι ἄρχισε ἕνα χαμηλόφωνο βογγητό, πού τέλος δὲν εἶχε. "Ὅσο πήγαινε μάλιστα, ἀνέ-

βαινε σαν άνεμου φύσημα από τὰ παράθυρα. Σταματάει κι αυτό. Δέν ξανακούστηκε τίποτε λίγη ώρα. *Εκεῖ όμως πού ξπινα τὸν καφέ μου, — καὶ τὸ γάλα τοῦ "Ασπρου πλάι περιμένε ναρθῆ κι αὐτός — ἀκούονται σωστά γατίσια ξεφωνητά, πού λάθος πιά δέν ἦταν.

Σηκώνομαι καὶ σκύβω νὰ ἰδῶ ἀπὸ τὸν ἡλιακό. *Ο "Ασπρος μου ἐπάνω στὴ στέγη ἀπὸ τὴ μιά, γέρικος σταχτῆς γάτος ἀπὸ τὴν ἄλλη. Σώπαιναν τὴ στιγμὴ ἐκείνη καὶ κοίταζαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο κατάματα. Μῆτε τρίχα του δὲ σάλευε. *Ασάλευτος ἔμενα κι ἐγώ, γιὰ νὰ μὴ τοὺς τρομάξω. *Ἡξερα τί θὰ γινόταν, ἂν ἴσως σάλευε ὁ ἕνας τους. Θὰ ξεχύμιζε μονομιᾶς ὁ ἄλλος, γιὰ νὰ προλάβῃ καὶ τότε θὰ τὸν σπάραζε μὲ τὰ νύχια του.

*Ἄλλον τρόπο δέν ἔβλεπα γιὰ νὰ γλιτώσω τὸν "Ασπρο μου, παρὰ νὰ περιχύσω τὸν ξένο γάτο μὲ νερὸ καὶ νὰ τὸν διώξω. Ξαναμπαίνω λοιπὸν σιγὰ σιγὰ καὶ παίρνω ἕνα ποτήρι νερό. Βγαίνω πάλι, σημαδεύω, πετῶ τὸ νερό. Περνάει τὸ ἔρμιο ἐπάνω ἀπὸ τὴ ράχη τοῦ ξένου γάτου καὶ χύνεται ὄλο στὸν "Ασπρο μου ! *Ἐγιναν ὄλα ἄψε σῆψε ! *Ανατρομάζει ὁ "Ασπρος, ὀρμάει ὁ σταχτῆς καὶ τοῦ καθίζει δυνατὴ καὶ βαθιὰ νυχιά στὸ πλευρό του ! Κόκκινο ἀμέσως τὸ κάτασπρο ἐκεῖνο πλευρό !

*Ακόμα τὸ βλέπω ἐκεῖνο τὸ αἷμα. *Ἐφυγε ὁ ξένος γάτος ἀστραπή, σὰ μὲ εἶδε. Ξεκίνησε κι ὁ λαθωμένος μου "Ασπρος νὰ φύγῃ κι αὐτός. Πρὶν νὰ κατεβῆ ὅμως, κοντοστάθηκε μιά καὶ γύρισε καὶ μὲ κοίταξε. *Ἦταν περίλυπη ἡ ματιὰ του. Σὰ νὰ μούλεγε πὼς δέν τὸ πρόσμενε τέτοιο κάμωμα ἀπὸ τὸν πιστὸ φίλο του. Πῆδησε κάτω ὕστερα καὶ χάθηκε κι αὐτός ἀπ' ἐμπρός μου.

Πέρασαν μέρες, ἐβδομάδες, πέρασαν μῆνες καὶ δέν ξαναφάνηκε πιά ὁ "Ασπρος ! Πρέπει νὰ ψόφησε, εἶπα. *Ἐβαλα ἀνθρώπους νὰ τὸν θροῦν, ρώτησα, γύρευα ὄλα τοῦ κάκου !

*Ἐνα θράδου, μόλις ἄρχιζε νὰ σκοτεινιάζῃ, ἐκεῖ πού περπατοῦσα στὸ περιβόλι ὀλομόναχος, ἀκούω γατίσια φωνή, σαν παραπονιάρικη. Κάνω νὰ ἰδῶ... *Ἦταν ὁ "Ασπρος !

Ήταν τώρα λιγνός, είχε και τὸ σημάδι τῆς λαβωματιᾶς στὸ πλευρό του. Ἔτρεμα ἀπὸ τὴ συγκίνηση. Μὲ χίλια χαϊδευτικά μου λόγια σκύβω νὰ τὸν ἀγγίξω, νὰ τὸν πάρω στὴν ἀγκαλιά μου. Μόλις μὲ βλέπει σιμά του, ἕνα πήδημα καὶ γίνεται ἄφαντος πάλι.

Δὲν τὸν ξαναεῖδα πιά ἀπὸ τότε τὸν Ἄσπρο μου.

Ἀργύρης Ἐφταλιώτης.

« *Νησιώτικες ἱστορίες* »

Ο ΣΚΥΛΟΣ

Ὁ μαῦρος σκύλος πούχω γῶ
δὲν εἶναι πρῶτο γένος.
Ἔχει ἄκοφτη, τ' ὁμολογῶ,
κουλουριασμένη οὐρὰ
κι ὀλόρθα αὐτιά ὁ καημένος,
σὰ σοῦγλες μυτερά.

Ὅμως πολὺ τὸν ἀγαπῶ
κι αὐτὸς δὲν πάει πιὸ πίσω.
Καὶ τώρα, ἀφέντη, θὰ στὸ πῶ,
πῶς εἶχα τὴν τιμὴ
καὶ ποιὰ νὰ τὸν γνωρίσω
μοῦ δόθηκε ἀφορμή.

Ὅ,τι εἶχα κάτσει μιὰ σταλιά
ψωμί νὰ φάω μιὰ μέρα,
τὸν βλέπω πού χωρὶς μιλιὰ,
ὅμως μὲ μάτι ἀχνό,
μὲ κοίταζε ἀπὸ πέρα,
σὰ νάσκουζε: « πεινῶ! »

Ήταν λιγνούλης σὰ σακὶ
κοκαλογιομισμένο,
τούλειπε ἢ τρίχα ἐδῶ καὶ κεῖ,

τὸν θέριζε ἢ πληγῆ.
Κουφάρι ξεθαμμένο
λές ἦταν ἀπ' τῆ γῆ.

Ποιὸς ξέρει ἀπ' τὴν καταδρομῆ
τί νάσερνε ὁ καημένος!
Τί ἂν εἶσαι μισερὸ κορμί,
ἄχ, σπάνια σ' ἀγαποῦν!
Ἄν εἶσαι πληγιασμένος
συχνὰ καὶ σὲ χτυποῦν.

Τὸν πόνεσα κι ἀπ' τὸ ψωμί
τοῦ ρίχνω... Στὰ ποδάρια
τὸ θάζει ἐκεῖνος στὴ στιγμή
καὶ πίσω δὲν κοιτᾷ
τί θάχε δεῖ λιθάρια
πὼς πέφτουν, σὰ ζητᾷ.

Τί, εἶπα, μὲ θάρρεψε φονιά
καὶ φεύγει ἀπὸ κοντά μου;
Καὶ θὰ τὸ πῆς παραξενιά,
μὰ τὸ ταγάρι ἄρπῶ
κι ὅ,τι εἶχα μέσα, χάμου
μὲ πείσμα τὸ σκορπῶ.

Καὶ φεύγω. Μὰ στὸ φτωχικὸ
καλύβι μου τὸ θράδυ
σὰν ἦρθα, σὲ λιγάκι ἀκῶ,
ποὺ κάτι σιγανὰ
ἀπ' ὄξω στὸ σκοτάδι
τὴν πόρτα γρατσουνᾷ.

Ἄνοιγω... τί ἦταν; Τὸ σκυλι
τὴ φιλικιά λαλιά μου
σὰν ἄκουσε, πὼς τὸν καλεῖ,

πάει φόβος πιά ἢ ντροπή,
εὐθύς στήν ἀγκαλιά μου
πηδάει σάν ἀστραπή.

Πῶς ἔκανα τὴ γνωριμιὰ
νά! σ' τόπα μὲ τὸ σκύλο.
— Δὲν ἔχει οὐσία αὐτὸ καμιά.
— Καμιά ; Μὲ συγχωρεῖς !
Τί, θρῆκα ἐγὼ ἓνα φίλο,
καὶ λίγο τὸ θαρρεῖς ;

Ἀλέξανδρος Πάλλης.

« Κούφια καρδιά »

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ

Εἶχε ζυγώσει πιά τὸ φθινόπωρο, μὰ ἔκανε ἀκόμα ὠραίες μέρες κι ἡ ὠραιότερη ἀπ' ὅλες ἔτυχε νὰ εἶναι στὰ γενέθλια τοῦ Στρατῆ μας, πού ἔκλεινε τὰ ἑφτά του χρονάκια. Οἱ γονεῖς ἦταν λιγάκι ἀνήσυχoi μήπως δὲν κάμη καλὸ καιρό. Ὁ Στρατῆς ὅμως δὲν ἦταν. Νόμιζε, ὅτι δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ εἶναι ὠραῖος καιρὸς τὴ μέρα πού θάχε τὰ γενέθλιά του.

Ἐκείνη τὴ μέρα ντύθηκε ὁ Στρατῆς ὄχι τόσο δύσκολα, ὅπως τὶς ἄλλες μέρες. Ἀκόμα κι ἐκεῖνες οἱ δυσκολοφόρετες οἱ κάλτσες, πού ἦταν τόσο μακριές κι ὅλο ἔμπαιναν στραβά στὸ πόδι, μπῆκαν τότε τόσο εὐκόλα καὶ τόσο καλά. Κι ἔτσι ὁ Στρατῆς ἦταν ἔτοιμος πολὺ νωρίς, ὅταν οὔτε λόγος μποροῦσε νὰ γίνῃ ἀκόμα γιὰ τὸ πρόγευμα.

Πηγαينوερχόταν λοιπὸν ὥσπου νὰ περάσῃ ἡ ὥρα μ' ἓνα ὄφος μυστηριῶδες κι ἐπίσημο. Ὅταν εἶδε τὸν πατέρα του, ἔκαμε ἓνα τόσο μυστικὸ νόημα μὲ τὰ μάτια, ὥστε ὁ πατέρας

του ἀνάγκασθηκε κι αὐτὸς νὰ πάρῃ τὸ ἴδιο μυστηριώδες ὕφος καὶ νὰ εἰπῇ:

— Μὰ τὰ γενέθλιά σου δὲν εἶναι σήμερα, εἶναι αὔριο.

Ὁ Στρατῆς ὅμως δὲν τρόμαξε διόλου, γιατί αὐτὸ τὸ ἀστεῖο τὸ εἶχε ξανακούσει καὶ πρωτότερα.

— Μπᾶ, ἀπάντησε, σήμερα εἶναι !

Ὁ Στρατῆς ἔφερνε γύρους καὶ λογάριαζε μὲ τὸ νοῦ του σὰν τί δῶρα θὰ τούδιναν γιὰ τὰ γενέθλιά του. "Ἐκαμε μάλιστα νὰ τὸ μάθῃ ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο ἀδελφό του, τὸν "Ἀλκη. "Ὅμως κι ὁ "Ἀλκης δὲν ἔτυχε νὰ εἶναι ἐκεῖνη τῇ μέρα τόσο μεταδοτικὸς καὶ τὸν πείραξε μάλιστα τὸ Στρατῆ γιὰ τὴν περιέργειά του. Ὁ "Ἀλκης ὅμως τὸ ἤξερε. "Ἡξερε, ὅτι ὁ πατέρας εἶχε παραγγεῖλει ἕνα καράβι γιὰ τὸ Στρατῆ στὸ μαστρο-Σπύρο καὶ πολλὲς φορὲς εἶχε πάει ὁ "Ἀλκης κρυφὰ κι ἔβλεπε τὸ γέρο πού τόφτιανε. Τάχαν μάλιστα συμφωνήσει οἱ δυὸ τους, ὅτι τὸ καράβι θὰ ἦταν ἕνα κότερο * τῆς « κούρσας » μὲ δυὸ κατάρτια καὶ πολλὰ πανιά.

Τόξερε λοιπὸν ὁ "Ἀλκης κι εἶχε τὴ γνώμη, ὅτι ἦταν σωστὸ καὶ δίκιο νάχη κι ὁ Στρατῆς ἕνα πραγματικὰ καλὸ κι ὁμορφο καράβι, ὅπως εἶχε κι αὐτός.

Ὁ Στρατῆς ὅμως δὲν εἶχε πάρει εἶδηση κι ὁ "Ἀλκης δὲν τοῦ εἶχε πεῖ τίποτε. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ὅλο τὸ πρῶν εἶχε ὁ Στρατῆς μίαν ἀφάνταστη ἀνυπομονησία καὶ τοῦ φαινόταν, ὅτι ἡ θύρα πού ἔκλεινε τὴν εἴσοδο στὸ δωμάτιο, ὅπου ἡ μητέρα του ἐτοίμαζε τὸ τραπέζι του, δὲ θάνοιγε ποτέ της. Ρωτοῦσε ἂν ντύθηκε ἡ μαμὰ, ἂν κατέβηκε ὁ μπαμπὰς ἀπὸ τὸ γραφεῖο, τί ὥρα εἶναι, καὶ ἂν θαργοῦσε ἀκόμα τὸ πρόγευμα.

Ρωτοῦσε τόσα πολλὰ πράματα, μὲ τρόπο, γιὰ νὰ μὴ τὸ καταλάβῃ κανεὶς, ὅτι δὲν εἶχε ὑπομονή. Στὸ τέλος θγῆκε ἔξω μὲ τὴ σαῖτα * σοβαρώτατος καὶ κάθισε ἐκεῖ περισσότερο ἀπὸ μισὴν ὥρα, ρίχνοντας σαῖτιές * ἴσια ἐπάνω κατὰ τὸν οὐρανό.

"Ἐφτασε ὅμως ἐπὶ τέλους ἡ ποθητὴ ὥρα. Ἡ μητέρα θγῆκε ἔξω καὶ φώναξε, ὅτι ἦταν ἔτοιμα. Ὁ πατέρας ἦταν κιόλας

μέσα και περίμενε. Ὁ Ἄλκης ἦρθε τρέχοντας κι οἱ ὑπέρ-
τριες ἦρθαν κι αὐτὲς ἀπὸ τὸ μαγειρειό, γιὰ νὰ ἴδουν. Ὅλοι
ἦταν ἐκεῖ και περίμεναν τὸ Στρατή' κι ὁ Στρατὴς διασκέλισε
τὴ θύρα μὲ τέτοια ἐπισημότητα, σὰ νὰ ἔκανε τὴν ἐμφάνισή
του στὸ θέατρο.

Προτοῦ ὅμως περάση τὴν πόρτα, σταμάτησε ξαφνιασμέ-
νος κι ὅσο περισσότερο κοίταζε, τόσο περισσότερο τάχανε κυ-
ριολεκτικά. Τὸ τραπέζι ἦταν στρωμένο μ' ἓνα μεγάλο ἄσπρο
τραπεζομάντηλο και στολισμένο μὲ λουλούδια κι εἶχε ἐπάνω
ἓνα σωρὸ δέματα και στὴ μέση ἓνα μεγάλο καράβι μὲ και-
νούργια κάτασπρα πανιά, μὲ ὠραῖο κατάστρωμα, μὲ ψηλὰ κα-
τάρτια και κομπῆς ἀντένες*. Ἦταν θαμμένο πράσινο κι ἄσπρο
κι ἦταν τόσο ὁμορφο, ὥστε ὁ Στρατὴς ἔχασε τὴ μιλιὰ του!

Πῆρε κι ὄλα τ' ἄλλα δέματα. Ἦταν ἐκεῖ καραμέλες, ἓνα
καμουσί, ἓνα τόπι, ἓνας σιδηρόδρομος, ἓνα κουτί μὲ στρατιῶ-
τες κι ἓνα καλαθάκι κεράσια. Τὰ πῆρε ὄλα τὰ δέματα στὴν
ἀγκαλιά του και πῆγε σ' ἓναν ἓναν και τοὺς εὐχαρίστησε.
Δὲν κοίταζε ὅμως τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ μεγάλο του, τὸ και-
νούργιο του καράβι και δὲν μπορούσε νὰ σηκῶση τὰ μάτια
του ἀπὸ πάνω του. Κι ὅταν τελείωσε ὄλη ἡ ἱστορία, ἔμεινε
ἐκεῖ στὸ τραπέζι κι ἄρχισε νὰ τὸ περιεργάζεται. Δὲν μπο-
ροῦσε σχεδὸν νὰ πιστέψη, ὅτι ἦταν δικό του, ἀκόμα κι ὅτι
ἦταν ἀλήθεια. Κι ἀφοῦ κάθισε ἐκεῖ πολλὴν ὥρα, εἶπε:

— Τὸ δικό μου τὸ καράβι εἶναι πιὸ ὁμορφο ἀπὸ τοῦ Ἄλκη.

Αὐτὴ ἦταν ἡ ὑψηλότερη σκέψη, πού ὁ Στρατὴς μπορούσε
νὰ σκεφτῆ σ' αὐτὸ τὸν κόσμο. Ἀφοῦ ὅμως τὸ εἶπε, φοβή-
θηκε μήπως τοῦ κακοφανεῖ τοῦ Ἄλκη και δὲν ἤθελε νὰ λυ-
πηθῆ ὁ ἀδελφός του, τὴν ὥρα πού αὐτὸς ἦταν τόσο χαρούμε-
νος. Γι' αὐτὸ και εἶπε κατόπι:

— Θὰ τὸ παίρνη ὅμως κι ὁ Ἄλκης, ὅποτε θέλει.

Γουσταῖος Γκίεργσταμ. [Μετάφραση I. E. Χρυσάφη.]

« Τ' ἀγοράκια μου »

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ

Ἐπαιζαν στὸ βάθος τὸ ἱσκιερὸ τρεῖς κόρες σὰ νεράιδες ὁμορφες.

Ἡ μιὰ στὴν ἀσημένια ρεματιά, ποὺ γλυκομουρμούριζε, ἔσκυβε περήφανη κι ἔβλεπε τὸ χιονάτο τῆς λαιμὸ καὶ τὰ χρυσὰ μαλλάκια τῆς.

— Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, ποὺ καθρέφτες μοῦ ἐτοίμασες παντοῦ καὶ βλέπω τὴν ὁμορφιά μου, ποὺ εἶναι δικό σου ἔργο.

Αὐτὰ ἔλεγε καὶ χαμογελοῦσε.

Ἡ ἄλλη ἄκουε τοῦ ἀηδονιοῦ τὸ λάλημα τὸ γλυκὸ καὶ τὴ φλογέρα τοῦ βοσκοῦ, ποὺ ἔβοσκε ἐκεῖ σιμὰ ἀρνάκια σὰν τὸ χιόνι. Ἄκουε καὶ τὸ γλυκὸ μουρμούρισμα τῆς ρεματιάς κι ἔβλεπε τὰ δέντρα τὰ ψηλὰ νὰ ἐνώνουν τὶς περήφανες κορφές καὶ πότε χαμηλὰ νὰ σκύβουν, πότε ψηλὰ νὰ δείχνουν τὸ μεγαλεῖο τους.

Τὸ χέρι τῆς πετᾶ ἐπάνω στὸ χαρτὶ καὶ γράφει τραγούδια, τὸ Θεὸ εὐχαριστεῖ, γιὰ τὸ ἐργόχειρό του, τὴν ὁμορφιά τοῦ κόσμου. Τὸ χέρι γράφει καὶ τὸν ἑαυτὸ τῆς νιώθει τόσο ἐλαφρό, ὅπου θαρρεῖς φτερά τῆς ἔδωσε χέρι ἀόρατο, ψηλὰ γιὰ νὰ πετάξῃ.

Ἡ τρίτη ράβει, ράβει, ράβει. Ἀπὸ καμιὰ φορὰ σταματᾷ τὸ βελόνι καὶ βλέπει τὴν ἀσημένια ρεματιά.

— Ἄ, πόσοι διψασμένοι βρῆκανε δροσιὰ σ' αὐτὸ τὸ κρυσταλλένιο τὸ νερό! Λέει ἡ κόρη δακρυσμένη. Περνᾶς, ἀδιάκοπα περνᾶς, εὐλογημένη ρεματιά, καὶ χωρὶς περηφάνια, βρέχεις τὰ χεῖλη τὰ κατάξερα τοῦ φτωχοῦ, ποτίζεις τ' ἀρνάκια τὰ χιονάτα καὶ δίνει ἡ δροσιὰ σου ζωὴ σ' αὐτὰ τὰ λουλουῖδια, ποὺ δὲν τὰ φύτεψε κανεὶς. Μὰ ἐκεῖνα δὲν εἶναι ἀχάριστα, σκορπίζουν τὴ μυρωδιά τους καὶ μὲ τὰ χρώματά τους διπλὴ ὁμορφιά σοῦ δίνουν. Εὐτυχισμένος ἔδῳ κάτω, ποὺ εἶναι τόσο λίγη ἡ ζωὴ καὶ λιγώτερη ἡ εὐτυχία, εὐτυχισμένος, ὅποιος μπορεῖ ζωὴ καὶ δροσιὰ νὰ σκορπίζῃ, ὅπως αὐτὴ ἔδῳ ἡ ρεματιά.

Καὶ πάλι, ἀφοῦ εἶπε αὐτά, τὸ χέρι τὸ καματερὸ ράβει ἀδιάκοπα.

— Ξέρεις τί συλλογίστηκα ; εἶπε ἡ πρώτη.

— Τί συλλογίστηκες ;

— Νά πάμε σ' αὐτὸν τὸ βοσκό, ποὺ παίζει τὴ φλογέρα, νά τὸν ρωτήσωμε, ποιὰ ἀπὸ τὶς τρεῖς ἔχει χάρες περισσό-
τερες.

— Καλὴ ἰδέα καὶ ἑλληνικὴ, εἶπε ἡ δευτέρα· ὁ Πάρις * ἄς κρίνη πάλι τὶς τρεῖς θεές. Καὶ δίπλωσε τὸ χαρτί ποὺ ἔγραφε.

Τὸ χέρι τὸ καματερὸ ράβει.

— Εἶστε καλύτερές μου, τὸ ξέρω, ἀδερφοῦλες μου, καὶ ἂν μαζί σας ἔρθω, γιὰ νά μετρηθῶ, θὰ πῆ πὼς ὀλοφάνερη ἀλήθεια δὲν τὴν εἶδα. Τρέξετε σεῖς οἱ δυὸ στὸ βοσκό.

* Ἀφήνει τὴ φλογέρα ὁ βοσκὸς καὶ χαιρετᾷ τὰ ὄμορφα κορίτσια.

— Ξέρεις τί θέλομε, βοσκέ ;

— Ποῦ νά τὸ ξέρω ;

— Νά μᾶς πῆς ποιὰ εἶναι ἡ καλύτερη ἀπὸ τὶς τρεῖς μας.

— Ἡ ἄλλη ποῦ εἶναι ;

— Ἐκεῖ σιμὰ στὴ ρεματιὰ.

* Ἀλήθεια ἡ ξανθούλα, ποὺ τοῦ μίλησε, ἦταν ὠραία, ἔμοιαζε νύμφη, ποὺ πρόβαλε ἀπὸ καμιὰ δροσερὴ σπηλιά.

Μὰ δὲν πρόφτασε νά τῆς εἰπῆ λέξη καὶ νά τῆς προσφέρει τὸ ἄσπρο τριαντάφυλλο, ποὺ ἔκοψε ἀπὸ μιὰ τριανταφυλιά, καὶ ἄρχισε ἡ δευτέρα μὲ φωνὴ ἀγγελικὴ, πρόσωπο τριανταφυλλί ἀπὸ ντροπῆ, τὰ τραγούδια τῆς.

Τὴ γνώμη του ὁ βοσκὸς δὲν πρόφτασε νά πῆ· ἄκουσε κλάματα καὶ παράπονα πικρά.

“Ἐνα παιδάκι φτωχὸ ἔπαιζε κι ἔπεσε, μέσα στὰ αἵματα θουτήχτηκε· καὶ ἡ κόρη ποὺ ἔραβε στὴ ρεματιὰ σιμὰ, καρφώνει τὸ θελόνη τῆς στὸ ράψιμο κι ἄρπάζει τὸ παιδάκι τὸ φτωχό, τὸ πλένει μὲ τὸ κρυστάλλινο νερὸ καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ ὄμορφα ματάκια μὲ ἀγάπη, ποὺ θαρρεῖς μανούλα ἦτανε.

Τὸ ἔβαλε σιμὰ τῆς νά καθίσῃ, τοῦ ἔδωσε ζαχαρωτὰ ἀπὸ τὸ πανεράκι τῆς καὶ πῆρε πάλι τὸ ταπεινὸ θελόνη τῆς.

Οἱ ἄλλες οἱ δυὸ οὔτε τὰ εἶδαν αὐτά. Ἡ μιὰ μεθυσμένη

ἀπὸ τὴν ὁμορφιά της κι ἡ ἄλλη ἀπὸ τὰ τραγούδια της, δὲν ἔβλεπαν καὶ δὲν ἄκουγαν.

Σηκώθηκε ὁ νέος βοσκός, πλησίασε τὴν κόρη τὴν ἐργα-
τική, τῆς ἔδωκε τὸ ἄσπρο τριαντάφυλλο καὶ εἶπε:

— Σὲ προσκυνῶ μὲ σεβασμό. Ἐσὺ εἶσαι ἡ βασίλισσα!

Ἄλεξάνδρα Παπαδοπούλου.

« Διηγήματα »

ΤΑ ΔΥΟ ΔΑΚΡΥΑ

Ἐπὸ τῆ γῆ δυὸ δάκρυα, θερμὰ μαργαριτάρια,
ἀνέβηκαν καὶ στάλαξαν στοῦ Πλάστη τὰ ποδάρια.
Κι εἶπε τὸ πρῶτο τρέμοντας ἔμπρὸς στοῦ θεῖο θρόνο:
« Ἐμένα μ' ἔβγαλε ἡ καρδιά γιὰ τὸ δικό της πόνο ».
Κι ὁ Πλάστης ἀποκρίθηκε: « Οὔτε στιγμή μὴ χάνης!
Σύρε νὰ γίνης βάλσαμο, τὸν πόνο της νὰ γιάνης ».
Κι εἶπε καὶ τ' ἄλλο τρέμοντας ἔμπρὸς στοῦ θεῖο θρόνο:
« Ἐμένα μ' ἔβγαλε ἡ καρδιά γιὰ κάποιον ξένο πόνο! »
Κι ὁ Πλάστης ἀποκρίθηκε: « Ἐσὺ μαζί μου μείνε!
Τῆς εὐσπλαχνίας τὰ δάκρυα, δικά μου δάκρυα εἶναι ».

Ἰωάννης Πολέμης.

Ἡ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ

(ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ)

[Ἡ σκηνὴ παριστάνει παιδικὸ δωμάτιο. Ὁ Ἀριστείδης 10 ἐτῶν,
γυρίζει ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Κρατεῖ τὰ βιβλία του κι ἓνα γράμμα
σφραγισμένο. Ἀφήνει τὰ βιβλία του στοῦ τραπέζι καὶ χωρὶς νὰ
βγάλῃ τὸ καπέλλο του, ἀρχίζει.]

Μόνο σ' ἐμένα συμβαίνουν τέτοια παράξενα πράματα!
Ὅριστε πάλι σήμερα. Μὲ θρῖσκει ὁ θεῖος Παντελῆς στοῦ δρόμο,

μου δίνει αυτό το σφραγισμένο γράμμα και μου λέει: « Πάρε, Ἀριστείδη. Είναι δικό σου. Ἐχει μιὰ εἶδηση μέσα, πού θά σέ χαροποιήση πολύ πολύ. Ἀλλά στοῦ δίνω μέ μιὰ συμφωνία: θά μου δώσης τὸ λόγο σου, ὅτι δὲ θά τὸ ἀνοίξης παρὰ μόνον αὔριο τὸ πρωί, πρὶν φύγης γιὰ τὸ σχολεῖο. —

— Μὰ γιατί ; τοῦ λέω.

— Ἔτσι εἶναι μυστικό. Μοῦ δίνεις τὸ λόγο σου ;

— Καλά, ἂν τ' ἀνοίξω πρωύτερα ;

— Ἡ καλὴ εἶδηση θά χαθῆ. Μοῦ δίνεις τὸ λόγο σου ;

— Μὰ πῶς γίνεται νὰ χαθῆ ἡ εἶδηση ; Θά σθῆσουν τὰ γράμματα, ἅμα τὰ ἰδῆ ὁ ἥλιος, ὅπως κάτι φωτογραφίες πού κάνει ὁ Τάκης ;

— Δὲν ξέρω· εἶναι μυστικό, σοῦ εἶπα. Μοῦ δίνεις τὸ λόγο σου ;

— Καλά... σᾶς τὸν δίνω.

— Λοιπὸν σύμφωνοι... μόνο αὔριο τὸ πρωί· πρωύτερα ὄχι.

Πρωύτερα ὄχι... πάει πιά, ἔδωσα τὸ λόγο μου, δὲν πρέπει νὰ τ' ἀνοίξω. Ὅχι πῶς πιστεύω, ὅτι μπορεῖ νὰ χαθῆ ἡ καλὴ εἶδηση, ὄχι. Ἀλλὰ ἔτσι, ἐπειδὴ ἔδωσα τὸ λόγο μου στοῦ θεῖο. Ἐπειτα, ποιὸς ξέρε! Κάτι θά συμβαίη, πού δὲν πρέπει νὰ τὸ μάθω παρὰ μόνον αὔριο. Ἀλλὰ τί ; Ἐδῶ σέ θέλω, Ἀριστείδη! Ἀπὸ τῆ στιγμῆ πού τὸ πῆρα, αὐτὴ ἡ περιέργεια μέ βασανίζει... ὦ, πῶς μέ βασανίζει! Νὰ τόξερα δὲ θά ἔδινά τὸ λόγο μου μέ τόση εὐκολία. (Στριφογουρίζει τὸ γράμμα στὰ χέρια του.) Τί νὰ λήη ;... Τί εἶναι αὐτὸ τὸ μυστικό τέλος πάντων ; Ὅσο καὶ νὰ σπάζω τὸ κεφάλι μου, τίποτα δὲ βγαίνει. (Φέρνει τὸ χέρι στοῦ μέτωπο καὶ συναντᾷ τὸ κασκέτο του.) Μπά! Μὲ τὸ καπέλο βρίσκομαι ἀκόμα· καὶ ἡ μητέρα μου λέει, μόλις μπαίνω στοῦ σπίτι, νὰ τὸ βγάλω. (Τὸ βγάζει καὶ τὸ πετᾷ στοῦ τραπέζι.) Μὰ ἀπ' αὐτὸ μπορεῖ νὰ καταλάβῃ κανεὶς σὲ τί θέση βρίσκομαι... Κι ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ εἶμαι τόσο περιέργος... τόσο ἀνυπόμονος... τόσο βιαστικός... τόσο ἀδύνατος... τόσο λιγόψυχος... Ἀλλὰ τί νὰ κάμω ; Μήπως φταίω ; μήπως τὸ θέλω ; Ἀχ! Ἄς μποροῦσα νὰ δια-

θάσω τὸ γράμμα, χωρὶς νὰ τ' ἀνοίξω... ἀλλὰ πῶς ; ("Υστερα ἀπὸ λίγη παύση, βλέπει τὸ φάκελο.) Εἶναι τόσο καλὰ κλεισμένο, κολλημένο, σφραγισμένο!... Νὰ τὸ θάλω στὸ φῶς, μήπως διακρίνονται τὰ γράμματα ἀπὸ μέσα ; (Πλησιάζει στὸ παράθυρο καὶ ἐκθέτει τὸ γράμμα στὸν ἥλιο.) Τίποτα! "Ενα σκοτάδι φαίνεται μέσα, σὰν τὸ σκοτάδι πού εἶναι καὶ στὸ νοῦ μου...

Κι αὐτὸς ὁ θεῖος! "Εβαλε τὸν πιὸ χοντρὸ φάκελο πού εἶχε! (Περπατεῖ λίγες στιγμὲς σκεπτικός.) Οὐφ! Δὲ βαστῶ πιά! Θὰ τὸ ἀνοίξω! "Επιτέλους, ποιὸς θὰ μὲ ἰδῆ, ποιὸς θὰ τὸ μάθῃ ; (Προσποιεῖται τὴ φωνὴ τοῦ θεῖου του.) « Λοιπόν, "Αριστείδη, πότε τὸ ἀνοίξεις ; — Αὔριο τὸ πρωί... (διορθώνει τὸν ἑαυτό του) ὄχι δά!... Σήμερα τὸ πρωί, θεῖε μου, πρὶν φύγω γιὰ τὸ σχολεῖο. — Μπράβο! Κράτησες τὸ λόγο σου. » "Ε, καὶ ἔπειτα ; Τί πῶς κράτησα τὸ λόγο μου ; τί θὰ κερδίσω μὲ τοῦτο ; Δὲ θαριέσαι! Θὰ τὸ ἀνοίξω ἀμέσως. Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει! (Σχίζει τὸ φάκελο ἀδέξια.) Πῶ, πῶ! τί σκληρὸ χαρτί... κόντεψα νὰ σχίσω μαζί καὶ τὸ γράμμα... ὄχι... νάτο! (Ξεδιπλώνει τὸ γράμμα βιαστικός καὶ γεμάτος περιέργεια διαβάζει :) « "Αριστείδη μου, ἂν κρατήσης τὸ λόγο σου καὶ δὲν ἀνοίξης αὐτὸ τὸ γράμμα πρὸ τῆς ὥρας του, θὰ σοῦ ἀγοράσω τὴ φωτογραφικὴ μηχανή, πού ἐπιθυμεῖς τόσο... » (Διακόπτεται ταραγμένος. Κοιτάζει δεξιὰ κι' ἀριστερὰ μὲ φόβο.) Καλὰ, καλὰ δὲν τὸ διάθασα... ὄχι, αὔριο τὸ πρωί... νάι, νάι, αὔριο τὸ πρωί τὸ διάθασα... "Ακοῦς ἐκεῖ! Καὶ τί ἄλλο θέλω ἀπὸ μιὰ φωτογραφικὴ μηχανή... νὰ κάνω κι ἐγὼ φωτογραφίες σὰν τοῦ Τάκη... ὄχι δά, καλύτερες!... Λοιπόν, σύμφωνοι, αὔριο τὸ πρωί... (Πρὸς τὸ κοινόν.) Κύριοι, σὰς παρακαλῶ πολὺ, κυρίες, γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Μὴν πῆτε τίποτα στὸ θεῖο μου... "Εγὼ θέβαια δὲ θὰ τοῦ τὸ πῶ ποτέ... "Αν θέλετε τώρα, ὅπως διόλου μεταξύ μας, ἄς δοῦμε τί λέει καὶ παρακάτω. Λένε, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀφήνω με μισοτελειωμένες τίς δουλειές μας. Λοιπόν. ("Εξακολουθεῖ τὴν ἀνάγνωσι τῆς ἐπιστολῆς :) « Θὰ εἶναι ἡ ἀμοιβὴ τῆς νίκης, πού θὰ νικήσης θέβαια, πολεμώντας τὴν περιέργειά

σου.» Τί λόγος!... « Σὲ φιλῶ ὁ θεῖος σου Παντελής. » Τελείωσε... Τί καλά! Λοιπόν, ὅπως εἶπαμε! (Καθὼς μιλεῖ, γυρίζει ἀφηρημένος τὴ σελίδα τῆς ἐπιστολῆς. "Εξαφνα ρίχνει πάλι σ' αὐτὴ τὸ βλέμμα.) Μπά! "Εχει καὶ ὑστερόγραφο. Γιὰ νὰ ἰδοῦμε! (Διαβάζει:) « Υ. Γ. Ἄποψε θαρθῶ στὸ σπίτι καὶ θὰ μοῦ δείξης τὴν ἐπιστολὴ (μὲ φωνὴ τρεμουλιαστή:) σφραγισμένην ὅπως σοῦ τὴν ἔδωσα. Ὁ ἴδιος. » Καὶ χειρότερος!... Νά ἓνα πράμα πού δὲν τὸ συλογιστήκαμε! Ἄμὴ τώρα, πού ἔκαμα τὸ φάκελο χίλια κομμάτια; (Μένει γιὰ μιὰ στιγμή ἄφωνος, κοιτάζει τὸ κοινὸν μὲ κωμικὴ ἀπελπισία.) Πάει! Ἄντιο φωτογραφικὴ μηχανή! Ὁ Τάκης δὲ θὰ ἔχη ἀντίπαλο... Μὰ ἔτσι μοῦ ἔπρεπε, γιὰ νὰ μάθω νὰ μὴν εἶμαι τόσο περιεργος. (Πρὸς τὸ κοινόν, παρακλητικὰ:) "Ω, κυρίες, καὶ κύριοι! Τώρα εἶναι ἴσα ἴσα πού θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μὴν πῆτε κανενὸς τὸ πάθημά μου... Καὶ ἄλλη φορὰ... ὦ, ἄλλη φορὰ! Τὰ παθήματα, μαθήματα! (Χαιρετᾶ καὶ βγαίνει ἔξω.)

Γρηγόριος Ξενόπουλος.

« Παιδικὸν θέατρον »

ΥΠΟΘΗΚΑΙ

[*Από λόγον ἐκφωνηθέντα πρὸς τοὺς μαθητὰς τοῦ Αἰγίου
τῆ 31 Δεκεμβρίου 1937.]

Παιδιὰ τοῦ Αἰγίου, ἀγόρια καὶ κορίτσια.

Δὲν θέλω νὰ σᾶς εἶπω πολλὰ λόγια. Τρεῖς συμβουλὰς ἔχω νὰ σᾶς δώσω: Νὰ ἀγαπᾶτε τὴν ἀλήθειαν. Νὰ λέγετε τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ θυσιάζεσθε διὰ τὴν ἀλήθειαν, ὅπως τὴν αἰσθάνεται ὁ καθένας σας καὶ ἡ καθεμία σας. Ψέμα νὰ μὴ βγῆ ποτὲ ἀπὸ τὸ στόμα σας.

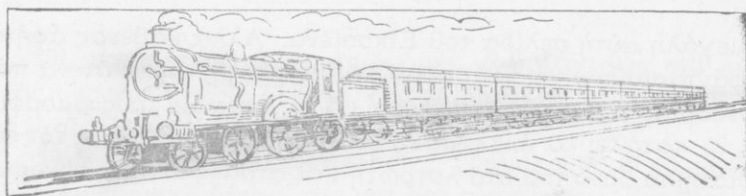
Δευτέρα συμβουλή, πού σᾶς δίνω, εἶναι, ὅταν ἐργάζεσθε, νὰ ἐργάζεσθε σοβαροὶ καὶ αὐτό, εἰς τὸ ὁποῖον ἐργάζεσθε, νὰ τὸ κάνετε σοβαρόν. Καλύτερον ὀλίγον καὶ κατὰ θάθος καὶ εἰς ὅλην του τὴν ἔκτασιν, παρὰ πολλὰ καὶ ἐπιπόλαια. Αὐτὸ θὰ σᾶς χρησιμεύσῃ εἰς ὅλην σας τὴν ζωὴν.

Καὶ τρίτη συμβουλή: Νὰ ἔχετε ἀπόφασιν νὰ εἴπετε εἰς ἡμᾶς, τὴν γενεάν, πού σᾶς καθοδηγεῖ τώρα, ἐκεῖνο πού ἔλεγαν τὰ παιδιὰ τῶν Σπαρτιατῶν εἰς τοὺς πατέρας των καὶ τοὺς συντρόφους των: « Ἄμες δὲ γ' ἐσόμεθα πολλῶ κάρρονες », — καὶ ἡμεῖς θὰ γίνωμε πολὺ καλύτεροὶ Σας.

Τότε ἡ Ἑλλάς θὰ πάη μπροστά.

ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑΣ

« Μηνιαῖον Δελτίον Ὑφυπ. Τύπου καὶ Τουρισμοῦ »

Η ΝΕΚΡΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Αὐτὸ τὸν τίτλο ἔδωσε ἓνας μεγάλος ποιητὴς στὶς πολὺ-
χρυσες Μυκῆνες. Ἀλήθεια, νεκρὴ πολιτεία!

Γι' αὐτὴν ξεκινήσαμε μιὰ μέρα τοῦ Δεκέμβρη. Τὸ τραῖνο
μᾶς παίρνει νύχτα ἀκόμη καὶ φεύγομε πέρα ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ
καὶ ἡ διάθεσή μας μᾶς τραβᾷ πρὸς τὰ θάβη τῶν αἰῶνων.

Κάπου κάπου τὸ σφύριγμα τῆς ἀτμομηχανῆς μᾶς ξυπνᾷ
ἀπὸ τὶς σκέψεις μας. Φεύγοντας ἀπὸ τὰ Μέγαρα, ἡ νύχτα ἀρ-
χίζει νὰ τραβιέται· καὶ κάτω ἀπὸ τὸ θαμπὸ γκρίζο χρῶμα
ποῦ εἶναι χυμένο στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ θάλασσα, τὰ βουνὰ
τρεμοσαλεύουν μέσα στὴν αὐγινὴ πάχνη.

Ἡ δεκεμβριάτικη μέρα προμαντεύεται πανηγυρικὴ μέσα
στὸ ἑλληνικὸ φῶς.

Γρήγορα περνοῦμε τὴ στενὴ λουρίδα, ποὺ κόπηκε γιὰ νὰ
ἐνώση τίς δυὸ θάλασσες καὶ νὰ χωρίση τὴν παλιὰ Ἑλλάδα,
καὶ μόλις προφτάνομε νὰ ἰδοῦμε τὴ διώρυγα βαθιὰ καὶ ἡσυχη,
σὰν ὄμορφο ἰχνογράφημα. Καὶ νὰ, δρασκελίσαμε στὴν ἄλλη
μεριά. Μπήκαμε στὴ γῆ τὴν παχιά καὶ τὴν πλούσια. Σὲ λίγο
ἡ νέα Κόρινθος κι ἔπειτα ἀπὸ λίγην ὥρα ὁ περίφημος καὶ
ἱστορικὸς Ἀκροκόρινθος μὲ τὸ κάστρο του, ψηλός, βαρὺς καὶ
γελαστός μαζί, μᾶς φέρνει κάποιες ἀμυδρὲς ἀναμνήσεις τῆς
παλιᾶς καὶ τῆς νεώτερης ἱστορίας μας. Τρέχομε μέσα στὴν
πλούσια θλάστηση καὶ στὴ Νεμέα κατεβαίνομε νὰ πάρωμε
τὸ μαῦρο γλυκὸ κρασί της. Μὰ μέσα στὰ στενὰ τὰ Δερβενά-
κια * ἡ καρδιά μας χτύπησε πιὸ πολύ. Κάποιος λέει λίγα γιὰ

τῆ μεγάλη αὐτῆ σελίδα τοῦ Εἰκοσιένα. Ἄλλὰ καθένας ἀφήνει τὴ φαντασία του νὰ πλάσῃ καὶ νὰ ὄνειρευτῇ... Τὰ στενά ποῦ περνοῦμε μᾶς μιλοῦν καλύτερα μὲ τὴ σιωπηλὴ τους ὁμορφιά καὶ τὸ κατάλευκο ἐκκλησάκι τοῦ Ἁι - Σώστη ψάλλει τὸν εὐχαριστήριο ὕμνο του στοῦ λυτρωτῆ καὶ στρατηλάτη τοῦ Μωριά.

Τώρα δὲν εἶναι ὥρα νὰ τὰ συλλογιστοῦμε. Εἶναι τόσο μεγάλη καὶ εἴμαστε τόσο κοντά τους... Ἔπειτα πᾶμε νὰ μποῦμε στὰ θάβη τῶν μακρινῶν περασμένων, νὰ χωθοῦμε στοῦ ἄπειρο τῶν τριάντα αἰῶνων ποῦ παραπέρα μᾶς περιμένει. Ὅση ὥρα φτάνει νὰ σκεφτοῦμε αὐτά, προβαίνομε καταντικρὺ στοῦ ἀργίτικο κάμπο. Ὅλα ἀλλάζουν τώρα. Ἀναμνήσεις, ἱστορία, κλασικὴ Ἑλλάδα σκεπάζονται, γιατί ἀνοίγει ἡ αὐλαία τοῦ θεάτρου τῆς προιστορικῆς Ἑλλάδας, τῆς Ἑλλάδας ποῦ τραγούδησαν οἱ γέροι ἀοιδοί, τῆς ἡρωικῆς Ἑλλάδας ποῦ γέμισε τοῦς αἰῶνες μὲ τὸν πολιτισμὸ καὶ τοῦς θρύλους της.

Σταθμὸς Φίχτια *. Τὸ τέρμα τοῦ σιδηροδρομικοῦ ταξιδιοῦ μας. Ὁ καλὸς ἀμαξιτὸς δρόμος ἀριστερὰ μᾶς φέρνει σὲ εἴκοσι λεπτά στοῦ μικρὸ χωριὸ Χαρθάτι, ὅπου σταθμεύομε. Ἐνα μαγαζάκι καθαρὸ — τὸ ξενοδοχεῖο τῶν Μυκηνῶν — γεμάτο κουτιά μαρμελάδες καὶ κονσέρβες, μπουκάλες μὲ διάφορα κρασιά, λικέρ καὶ σαμπάνιες, ποῦ ἔχει ἀκόμη καὶ τηλέφωνο. Ἐκεῖ γίνεται ἡ συγκέντρωση τῶν ἑκατὸ συνταξιδιωτῶν. Κάνομε ἕνα γρήγορο πρόγευμα καὶ ἔπειτα παίρνομε τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο γιὰ τὴ Νεκρὴ Πολιτεία, γιὰ τὴν πόλη ποῦ εἶδε τίς τραγικὲς περιπέτειες τῆς οἰκογενείας τῶν Πελοπιδῶν*.

Ἀγαμέμνων, Κλυταιμνήστρα, Αἴγισθος, Ὀρέστης, ὅλα τὰ θέματα ποῦ ἔγιναν περίφημα στὰ χέρια τῶν ἀρχαίων τραγικῶν, αὐτὴν ἐδῶ τὴ γῆ εἶχαν πλαίσιο. Στὰ πόδια δυὸ βουνῶν ποῦ σμίγουν, τοῦ Ἁγίου Ἡλίας καὶ τῆς Σάρας, ἀπλώνεται ἡ πολιτεία ποῦ τὴν ἔψαξαν τὰ χέρια τῶν νεώτερων ἀνθρώπων, ποῦ ἀνοιξαν τὰ σπλάχνα της καὶ βουτήξανε τὰ χέρια τους στοὺς κόρφους της, γιὰ νὰ μάθουν τὰ μυστικὰ ἐνὸς κόσμου ποῦ ἔζησε τρεῖς χιλιάδες χρόνια πρὶν καὶ ποῦ ὕστερα ἔμεινε θαμμένος καὶ κρυφός.

Οί μεγάλες σλαβικές ἐπιδρομές, ὁ θυζαντινὸς καὶ λατινικὸς μεσαιῶνας, οἱ Τούρκοι, ὅλα πέρασαν χωρὶς νὰ σταματήσουν σ' αὐτὰ τὰ ἐρείπια.

Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀτρειδῶν * ἐξακολούθησε νὰ ὑψώνεται στὸν ἐρημικὸ θρᾶχο τῆς καὶ δὲν τὴν ἄφηναν νὰ πεθάνῃ οἱ ἀναμνήσεις τῆς ὀμηρικῆς ποιήσεως καὶ οἱ τραγικοὶ θρύλοι πού ἦταν καρφωμένοι στὰ τείχη τῆς. Ὡσπου βρέθηκεν ὁ τυχερός. Ὁ τυχερὸς ὄχι. Ὁ δαιμονισμένος ἄνθρωπος, ὁ Σλημαν. Ἦταν μπακαλόπαιδο τῆς μικρῆς πόλης τοῦ Μεκλεμβούργου *, ἔμπορος ἔπειτα πού πλούτισε στὴ Ρωσία ἀπὸ τὸ λουλάκι καὶ τὸ τσάι, θαυμαστῆς τοῦ Ὀμήρου, ὀδηγημένος ἴσως ἀπὸ τὴ μοῖρα, γιὰ νὰ πλουτίσῃ κι αὐτὸς τὴν Ἑλλάδα μὲ μιὰ δόξα ἀκόμη καὶ τὸν κόσμον μὲ τὸ μυκηναϊκὸ πολιτισμὸ, τὸ μυκηναϊκὸ ρυθμὸ, τὴ μυκηναϊκὴ τέχνη.

Προχωροῦμε δρασκελίζοντας ἐρείπια, πέτρες, καὶ φτάνουμε μπροστὰ στὴν Πύλη τῶν Λεόντων τὴν περιφρημῆ, πού σὰν ἀπὸ θαῦμα ξέφυγε τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ. Τὰ δυὸ λιοντάρια, ἀκέφαλα, στέκονται ὀρθωμένα ἐπάνω στὴ στήλη τοῦ ἀναγλύφου. Βγαίνουμε πρὸς τὴν Ἀγορὰ κι ἐκεῖ ἀκοῦμε τὸν παιδαγωγὸ νὰ δείχνῃ τὸν τόπον στὸν Ὀρέστη καὶ τὴν Ἠλέκτρα νὰ συναντᾶ τὸν ἀγνώριστον ἀδελφόν.

Πιο πάνω, ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῶν ἀνακτόρων κοιτᾶμε στὴν ἡσυχία τοῦ δεκεμβριάτικου μεσημεριοῦ καὶ στὸ ἀστραποβόλημα τοῦ ἡλίου τὸν κάμπο. Πέρα τὸ Ἄργος ἀσπρίζει, ξανοίγεται ἢ Τίρυνς, διαγράφεται ὀλοφάνερο τὸ Ἀνάπλι καὶ λαμποκοπᾶ ἡ θάλασσα τοῦ Ἀργολικοῦ. Τείχη κυκλώπεια, πέτρες μεγάλες, τάφοι ἀνοιχτοί, τοποθεσία ὑπέροχη, ἡσυχία, νέκρα. Τώρα ἡ γῆ αὐτὴ δὲν ἔχει τίποτα νὰ πῆ πιά. Ὅλο τὸ εἶναι τῆς τὸ ἔδωσε μέσα ἀπὸ τοὺς τάφους στοὺς ξένους καὶ στοὺς δικούς μας σοφούς.

Δημήτριος Μάργαρης.

« Ἡμερολόγιον Ὀδοιπορικοῦ Συνδέσμου »

ΔΗΛΟΣ

“Ένα ταξίδι με μιὰ φανταστική μηχανή, πού δὲ διασχίζει μόνο τὴ θάλασσα, ἀλλὰ καὶ τοὺς αἰῶνες, εἶναι τὸ ταξίδι τῆς Δήλου. Ἀποθιβάζεται κανεὶς ἀπὸ τὸ πλοῖο στ’ ἀκρογιάλια τοῦ νησιοῦ καὶ νομίζει πὼς θρίσκεται αἰῶνες πίσω.

Μόλις πατήση ὁ ταξιδιώτης τὸ πόδι του στὴν ξηρά, πληροφορεῖται, ὅτι πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες εἶχαν ἐκεῖ γεννητούρια.

— Βλέπετε ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ μικρὴ λίμνη, πού γυαλίζει μέσα στὰ καλάμια ; Πληροφορεῖ τοὺς νεοφερμένους ταξιδιώτες ὁ ξεναγὸς τοὺς καθηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας. Λοιπὸν, ἐκεῖ κοντά, κάτω ἀπὸ μιὰ φοινικιά, γέννησε ἡ καμμένη ἢ Λητώ.

Τόσο ἦταν βέβαιο, ὅτι τὸ πράγμα εἶχε γίνεи μόλις τώρα, ὥστε πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ταξιδιώτες νόμισαν, πὼς ἄκουσαν καὶ τὶς φωνὸς τοῦ μωροῦ.

Τὸ μυστήριο αὐτὸ τῆς Δήλου, ὅπου γίνεται κανεὶς σύγχρονος ὄλων τῶν αἰῶνων, πού πέρασαν ἐπάνω της, ὀφείλεται ἀποκλειστικὰ στὴν παρουσία ὄλων ἐκείνων τῶν πραγμάτων, πού ἦρθαν σ’ ἄμεση ἐπαφὴ πρὸς τὴν ἰδιαίτερη ζωὴ τῶν ἀρχαίων ἀνθρώπων.

Βέβαια, τὰ μάρμαρα τῶν ναῶν, τῶν κιόνων, τῶν ἀγαλμάτων, τῶν στοῶν, ὁ ἀπέραντος λευκὸς σωρὸς τῶν ἐρειπίων, πού ἀπλώνεται ἐμπρὸς στὸ σημερινὸν ἄνθρωπο, ὄλ’ αὐτὰ μᾶς μιλοῦν γιὰ μιὰ πολλὴ μακρινὴ ἐποχὴ. Ἀλλὰ τὸ σπίτι, ὅπου ἔζησαν οἱ ἄνθρωποι, τὰ δρομαλάκια, ὅπου περπάτησαν, τὰ μαγαζιά, ὅπου ἔκαμαν τὰ ψώνια τους, αὐτὰ εἶναι κοντά, πολὺ κοντά μᾶς.

Μόλις ἀποθιβασθῆ κανεὶς στὴν ξηρά, θρίσκεται ἀμέσως ἐμπρὸς στὶς ἀποθήκες τοῦ λιμένος, ὅπου ἀποθιβάζονται τὰ πλούσια ἐμπορεύματα, πού ἔφταναν ἀπ’ ὄλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Νά. ἀκόμη ἀνάμεσα στοὺς τοίχους μιὰ ἀποθήκη κι ἕνας μαρμάρινος λουτήρας. Δὲν εἶναι λουτήρας ὅμως, εἶναι ἕνα εἶδος παναρχαίου κανταριοῦ. * Μόνο οἱ ἀρχαῖοι χαμάληδες

λείπουν, για να πάρη ό τόπος όλη τή δαιμονισμένη κίνηση του έμπορικού λιμανιού.

Έπάνω στο λόφο άπλώνεται ή πόλη. Είναι κι αύτή χτεσινή. Νομίζεις, ότι ένας σεισμός χτεσινός τή γκρέμισε. Πατατεί κανείς στα δρομαλάκια της, μπαίνει στα σπίτια της, τριγυρίζει στα δωμάτια τους, πατεί ώραία μωσαϊκά τής κεντρικής αύλης τους.

Αυτό τò σπίτι θά ήταν βέβαια κάποιου άρχαίου πλούσιου έφοπλιστή. Έχει τὰ σήματά του χαραγμένα στò ψηφιδωτò τής εισόδου: μιάν άγκυρα κι ένα Τρίτωνα.*

Σταθήκαμε και καμαρώναμε τò άρχοντόσπιτο.

— Κρίμα να μην είναι ό ίδιος ό οικοδεσπότης έδω να μάς περιποιηθί! Είπε ό όδηγός μας. Ένα γλυκό κι ένα ποτήρι νερό θάξιζε ό,τι πής αύτή τήν ώρα.

Ένας μικρός, πού μάς είχε ακολουθήσει πουλώντας λουκούμια συριανά και κρύο νερό, έτρεξε τότε να μάς περιποιηθί, σά να είχε καταλάβει τήν έπιθυμία μας και σά να θελε να ίκανοποιήση τόν οικοδεσπότη.

— Λουκούμια και νερό, κύριοι !...

Τά δεχτήκαμε με τή μεγαλύτερη ευχαρίστηση. Κάποιοι τότε γύρισε πρòς τò μικρό και τού είπε :

— Δέ μου λές, παιδί μου, άρχαίος είσαι και έσύ ;

Ό μικρός δέν κατάλαθε.

— Μάλιστα, κύριε... είπε.

Και σάν παιδί τού πέμπτου αίωνα πρò Χριστού, όπως τò είχαμε φανταστή, μοίραζε όλόγυρα λουκούμια και νερό. Πιστεύαμε, ότι τήν περιποίηση μάς τήν έκανε ό φιλόξενος οικοδεσπότης. Τότε ένας ξένος, πού ήταν μαζί μας στήν εκδρομή, έβγαλε τò σημειωματάριό του και σημείωσε :

« Στα σπίτια τής άρχαίας Δήλου προσφέρνονται στους έπισκέπτες ώραία συριανά λουκούμια και δροσερό νερό. »

— Από πού πάνε στο έπάνω πάτωμα, παιδί μου ; Ρωτήσαμε τότε τò μικρό.

— Ὅριστε ἡ σκάλα, κύριε! Μᾶς ἀπαντᾶ ὁ μικρός. Δὲν τὴ βλέπετε ;

Ἐμπρὸς ἦταν πραγματικὰ ἡ σκάλα, ποὺ ἔφερνε στὸ ἐπάνω πᾶτωμα. Ἄλλὰ τί εἶναι αὐτὰ τὰ παιδικίστικα ὀρνιθοσκαλισμάτα, ποὺ θρῖσκονται χαραγμένα στὸ σοβὰ τοῦ τοίχου ; Δὲν ἀργεῖ νὰ τὸ καταλάβῃ κανεὶς. Τὰ παιδιά τοῦ 450 π. Χ. εἶχαν τὴν κακὴ συνήθεια, ὅπως καὶ μερικὰ σημερινὰ παιδιά, νὰ γράφουν ἀνοησίες ἐπάνω στοὺς τοίχους.

Ὁ μικρὸς Ἑρμίας, λοιπόν, ἔπαιζε τὰ κότσια μὲ τὸ μικρούλη Δημήτριον — παιδιά πλουσιῶν πατέρων — καὶ ὁ Ἑρμίας ἔκλεβε τὸν ἄλλο, χωρὶς νὰ παίρῃ εἶδηση. Κάποιος ἄλλος μικρὸς τότε, ποὺ εἶχε μυριστῆ τὴν ἀπάτη, ἔπιασε κι ἔγραψε ἐπάνω στὸν τοῖχο μὲ τὸ παιδικὸ ὕφος, μὲ ταυτολογίες καὶ μὲ ἐπαναλήψεις :

« Δημήτριος τυφλός, οὐδὲ βλέπει οὐδέν, παίζων ἀστραγάλους. Ἐκλεπεν αὐτῷ Ἑρμίας ἀστραγάλους ». Δηλαδή :

« Ὁ Δημήτριος εἶναι στραβὸς καὶ δὲ βλέπει τίποτε, ὅταν παίξῃ κότσια. Ὁ Ἑρμίας τοῦ ἔκλεψε κάμποσα κότσια ».

— Ἐσὺ τάγραφες, μικρέ μου, αὐτά ; Εἶπα στὸ παιδάκι μὲ τὰ συριανὰ λουκούμια.

Ὁ μικρούλης τὰ χρειάστηκε.

— Ὅχι, μπάρμπα! Φώναξε. Δὲν τάγραφα ἐγώ!

Καὶ ὅμως δὲν ἦταν καθόλου ἀπίθανο νὰ τὰ εἶχε γράψει αὐτός. Στὴ Δῆλο γίνεται κανεὶς σύγχρονος ὄλων τῶν αἰώνων.

Παῦλος Νιρβάνας.

« Ἡμερολόγιον Ὀδοιπορικῶ Ὑνδέσιμου »

Ο ΓΚΙΩΣΟΣ ΜΟΥ

Ἡ καταδίκη του.

Ἐνα Σαββατόβραδο τοῦ χειμῶνα, παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιάς, μὲ πῆρε ὁ πατέρας μου καὶ πήγαμε στὰ χειμάδια *, γιὰτὶ εἶχε ἀρχίσει ὁ γέννος * κι ἦταν ἀνάγκη νὰ δώση ὄ,τι ὀδηγίες χρειαζόταν στὸν ἀρχιπιστικό, καινούργιον ἀκόμη. Τὸν εἶχαμε πάρει ἐκεῖνον τὸν Ἄι-Δημήτρη καὶ δὲν ἤξερε τὴν ἰδιαιτέρη τάξη τοῦ κοπαδιοῦ μας.

Ἐγὼ ἤμουν δὲν ἤμουν ὀχτῶ χρόνων τότε, ἀλλὰ ἤξερα ὄχι λίγα πράματα, γιὰ τὴν ἡλικία μου, ὡς πρὸς τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα. Ἦξερα, παραδείγματος χάρη, τὰ ὀνόματα ὅλων τῶν γιδιῶν καὶ τῶν προβατιῶν. Ἦξερα ἀκόμη, ποιὰ πρόβατα εἶναι βδελιασμένα, καὶ τὰ λοιπά. Κι ἤξερα ὄλ' αὐτά, γιὰτὶ, ἀφότου εἶχα γεννηθῆ, ἀνακατωνόμουν πάντα μὲ καμιὰ εἰκοσαριά γίδια κι ἄλλα τόσα πρόβατα, ποὺ εἶχαμε χειμῶνα καλοκαίρι στὸ σπίτι· κι εἶχα τὰ εὐνοούμενά μου κατσικία καὶ τὰ εὐνοούμενά μου ἀρνιά κι ἔπαιζα μ' αὐτά καὶ κοιμόμουν τὸ βράδυ πότε μ' ἕνα κασίκι καὶ πότε μ' ἕνα ἀρνὶ στὴν ἀγκαλιά, ποὺ μοῦ τάπαιρναν ὕστερα, ἅμα κλειούσα τὰ μάτια μου.

Ὁ πατέρας μου μὲ καμάρωνε γι' αὐτὴ μου τὴν ἀγάπη

πρός τὰ γιδοπρόβατα, καὶ μούλεγε, ὅτι θὰ μοῦ ἀγόραζε χίλια γίδια καὶ χίλια πρόβατα, ὅταν θὰ γενόμουν μέγας καὶ θὰ τέλειωνα τὰ γράμματα. Ἄλλες φορὲς πάλι ἔλεγε:

— Τί κρίμα νὰ μὴν ἔχω ἄλλο ἕνα παιδί, γιὰ τὸ σίτι, κι αὐτὸ νὰ τὸ κάνω τσέλιγκα. Θὰ γέμιζαν τὰ θουνά κι οἱ κάμποι ἀπὸ τὰ γιδοπρόβατά μου.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα, τὴν παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιάς, ὅπως εἶπα, μὲ πῆρε ὁ πατέρας μου καὶ πήγαμε στὸ χειμάδι. Ἦταν ἐπάνω κάτω ἡ ὥρα, ποῦ θὰ μαζεύονταν τὰ γίδια ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, ἀπὸ τὸν πουρναρόλογο, καὶ τὰ πρόβατα ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἀπὸ τὸ λιβάδι. Βρήκαμε ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἕναν ἀπὸ τοὺς τρεῖς πιστικούς * μας, ποῦ ἐρχόταν μὲ δυὸ ἄρνια στὰ χέρια καὶ μὲ τὶς προβατίνες, τὶς μανάδες τους, ἀπὸ πίσω βελάζοντας: «Μπάααα! Μπάααα!»

Ἦστερ' ἀπὸ λίγο ἦρθε κι ὁ ἀρχιπιστικός κι ἄρχισε νὰ μιλάη μὲ τὸν πατέρα μου γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν μαντριῶν καὶ τῶν γιδιῶν καὶ τῶν προβατιῶν ποῦθε νὰ κόψουν παλιούρια * καὶ πουρναρόκλαδα, τί διόρθωμα ἤθελαν τὰ μαντριά, πόσες θέργες χρειάζονταν, καὶ κάτι ἄλλα, ποῦ δὲν ἔδινα ἐγὼ καμιὰ προσοχὴ πῶς θὰ γίνονταν.

Ἄλλὰ ἐπάνω στίς ὁμιλίες ἄκουσα τὸν ἀρχιπιστικὸ νὰ λέη:

— Ἔχομε ἀνάγκη, ἀφεντικό, κι ἀπὸ ἕνα συρτάρι * γιὰ τὰ γίδια...

— Κι ὁ Γκιῶσος; Τὸν ρώτησε ὁ πατέρας μου.

— Γέρασε ὁ καμμένος, ἀπολογήθηκε ὁ ἀρχιπιστικός, καὶ δὲν ἔχει δύναμη νὰ τρέχη ἐμπρός. Τὸν παίρνουν μπροστὰ τώρα ἄλλα τραγιά μικρότερα του.

— Μπρέ! τὸν καμμένο τὸν Γκιῶσο! Φώναξε ὁ πατέρας μου μὲ περισσὴ λύπη.

Γκιῶσος λεγόταν τὸ πρῶτο τραγὶ τοῦ κοπαδιοῦ μας. Χρωστοῦσε τ' ὄνομά του στὸ χρωματισμὸ του κι ὄχι σ' ἄλλο τίποτε· κι ἦταν πρῶτο, γιατί ἦταν τὸ μεγαλύτερο σ' ἀνάστημα καὶ γι' αὐτὸ φοροῦσε τὸν μεγαλύτερο κύπρο * τοῦ κοπαδιοῦ, κύ-

προ με δυο παράκτυπους μέσα του κι ένα χοντρό γλωσσίδι στὸν κεντρικὸ κύπρο.

Θέλετε νὰ μάθετε τί λογῆς εἶναι τὰ γκιωσόγιδα ; Γκιῶσα λέγονται γενικῶς ὅλα τὰ γίδια, ποὺ ἔχουν μαύρη ράχη καὶ μαῦρα πλευρὰ κι ἄσπρη κοιλιά καὶ κάτι ἄσπρες ἀράδες στὸ πρόσωπό τους ἀπὸ πάνω πρὸς τὰ κάτω.

— Ἄρχισε νὰ ξεπέφτη ὁ καημένος! Ξαναεἶπε ὁ ἀρχιπιστικός, γιατί τοῦ σώθηκαν τὰ δόντια καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τρώη κλαρὶ τώρα τὸ χειμῶνα, καὶ τὸν θαρραίνει πολὺ ὁ κύπρος.

— Ἐ, τότε, εἶπε ὁ πατέρας μου, σώθηκαν τὰ ψωμιά του! Κρίμα τὸ τραγί! Ἄλλὰ πόσο θὰ βαστοῦσε τὸ καημένο! Εἶναι δέκα χρονῶν τραγί! Καὶ πολὺ ποὺ θάσταξε!

— Σωστά! Πρόσθεσε κι ὁ ἀρχιπιστικός. Τὰ γεράματα δὲν παίζουν!

— Λοιπὸν, ἐξακολούθησε ὁ πατέρας μου, θγάλε του τὸν κύπρο καὶ θάλε τον στὸ Φλῶρο. Πῶς σοῦ φαίνεται ὁ Φλῶρος ; Κορμερὸς εἶναι...

— Καλὸς εἶναι, ἀφεντικό.

Ὁ μεγάλος ὁ κύπρος εἶναι ἓνα εἶδος στέμμα τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κοπαδιοῦ, ἓνα εἶδος σύμβολο ἡγεμονίας.

— Καὶ στὸν Γκιῶσο τί θὰ θάλωμε ; ρώτησε ὁ ἀρχιπιστικός.

— Στὸν Γκιῶσο ; Ἄχ, τὸν καημένο τὸν ἀπόμαχο! Στεῖλε τον αὔριο πρῶι στὸ σπίτι νὰ τὸν ματώσουμε, ποὺ εἶναι καὶ γιορτή.

Μ' ἄγγιξαν στὴν καρδιά αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ πατέρα μου, κι ἄρχισαν νὰ τρέχουν τὰ δάκρυα ἀπὸ τὰ μάτια μου βροχή!

— Γιατί κλαῖς ; με ρώτησε ὁ πατέρας μου.

— Γιὰ τὸν καημένο τὸ Γκιῶσο, ποὺ θὰ τὸν σφάξης αὔριο, τοῦ εἶπα κλαίγοντας.

— Κλαῖς, ποὺ θὰ τὸν σφάξωμε ; με ρώτησε πάλι. Τί νὰ τὸν κάνωμε τὸ λοιπὸν ; Ἄν δὲν τὸν σφάξωμε, θὰ ψοφήση, ἀφοῦ τοῦ σώθηκαν τὰ δόντια καὶ δὲν μπορεῖ νὰ φάη κλαρὶ τὸ χειμῶνα! Τὰ γιδοπρόβατα ἔχουν αὐτὸ τὸ καλὸ, ποὺ τὰ σφάζομε καὶ δὲν πᾶνε χαμένα. Τὰ τρῶμε ἐμεῖς καὶ δὲν τὰ τρῶνε τὰ ὄρνια.

Σ' αὐτὸ ἐπάνω ἄρχισαν νάρχωνται καὶ τὰ γίδια, σὰ μακρὰ ζωντανὴ ἀλυσίδα. Ὁ καημένος ὁ Γκιῶσος θρισκόταν στὴ μέση τῆς ἀλυσίδας, ἀντὶ νὰ θρίσκειται στὴν κορφὴ, καὶ δὲν μπορούσε νὰ σύρῃ τὸν κύπρο στὸ λαιμὸ του. Μὰ ἦταν κι ἕνας θεόκύπρος! Τί κύπρος! Τριπλόκυπρος, δυὸ τρεῖς ὀκτᾶδες βαρὺς.

“Ὅταν ἄρχισαν νὰ μπαίνουν στὸ χειμᾶδι τὰ γίδια, ἄρπαξε ὁ ἀρχιπιστικὸς τὸν Γκιῶσο κι ἄρχισε νὰ τοῦ πιέζῃ τὸ κουλούρι γιὰ νὰ τὸν ξεθλυκώσῃ καὶ νὰ τοῦ βγάλῃ τὸν κύπρο· ἄλλα γίδια στέκονταν καὶ κοιτάζαν τὴν καθαίρεση τοῦ ἀρχηγοῦ τους ἀπὸ τὴν ἀρχηγία τοῦ κοπαδιοῦ, κι ἄλλα περνοῦσαν μ' ἀδιαφορία.

— Μὴν τὸ ξεκυπρώνεις τὸ τραγί! Τοῦ φώναξα τοῦ ἀρχιπιστικοῦ ἄγρια καὶ διαταχτικά. Κι αὐτὸς ἔπαψε νὰ πιέζῃ τὸ κουλούρι καὶ μὲ ρώτησε μὲ κάποια ἀπορία:

— Γιατί;

— Γιατί καὶ ξεγιατί δὲν ξέρω! Τοῦ εἶπα. Νὰ κάνῃς ἔτσι πὺ σου λέω.

Κι ὁ πατέρας, συγκινημένος κι αὐτὸς ἀπὸ τὴ δική μου συγκίνηση, τοῦ εἶπε κι αὐτός:

— Καλὰ σοῦ λέει τὸ παιδί. Μὴν τὸ ξεκυπρώνεις τὸ τραγί. Δὲν πρέπει νὰ τὸν ντροπιάσωμε στὰ μάτια τοῦ κοπαδιοῦ του, πὺ τόσερνε περήφανα τόσα χρόνια ἀπὸ πίσω του.

Ὁ γιδάρης ὁ πιστικὸς, πὺ τὸν εἶχαμε κάμποσα χρόνια μὲ τὰ γίδια μας, ἀκούοντας τὰ λόγια τοῦ πατέρα μου ἔμπηξε τὰ κλάματα, σὰ μωρὸ παιδί, καὶ ρίχτηκε ἐπάνω στὸν ἀρχιπιστικὸ μὲ τὴν κλίτσα λέγοντάς του μὲ θυμὸ καὶ μὲ πόνο:

— Ἄφησε τὸ τραγί καὶ μὴν τὸ ντροπιάζῃς ἔτσι, γιατί...

Βλέποντας κι ὁ Κοράκης, τὸ γιδόσκυλό μας, τὸ γιδάρη νὰ ρίχνεται ἐπάνω στὸν ἀρχιπιστικὸ, τοῦ ρίχτηκε κι αὐτὸς καὶ τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὴν κάπα.

— Ὄξω! Κοράκη! Ὄξω! Φώναξε ὁ πατέρας μου καὶ μπήκε στὴ μέση νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἀρχιπιστικὸ κι ἀπὸ τὸ γιδάρη κι ἀπὸ τὸ σκυλί.

Είδαν ὅλη ἐκείνη τὴ σκητὴ τὰ γίδια κι ἔδειχναν σὰ νὰ καταλάβαιναν καὶ νὰ αἰσθάνονταν τὴ θέση τοῦ ἀρχηγοῦ τους.

Δὲν εἶπε τίποτε τοῦ γιδάρη ὁ ἀρχιπιστικός, καταλαβαίνοντας τὴν ἐσωτερικὴ του ὠθησι, πού τὸν εἶχε σπρώξει ἐναντίον του κι ὄχι ἔχθρα ἢ μίσος.

Τότε ὁ πατέρας μου εἶπε τοῦ γιδάρη, γιὰ νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ :

— Νὰ φέρῃς αὔριο τὸ πρῶτὸ τὸν Γκιῶσο στὸ σπίτι μὲ τὸν κύπρο του, τιμημένον... Ἄκουσ ; Νὰ φέρῃς κι ἓνα στεροπούλι γιὰ σφάξιμο. Ὅποιο διαλέξῃ ὁ τσέλιγκας σου.

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἔρχονταν καὶ τὰ πρόβατα στὸ μαντρί.

Ὁ ἥλιος ἦταν βασιλεμένος κι ὁ κατάλαμπρος Ἀποσπερίτης ἄρχισε νὰ λάμπῃ στὸν οὐρανό, σὰ χρυσόφωτὴ καντήλα.

— Πᾶμε, μοῦ εἶπε ὁ πατέρας μου, λέγοντας στοὺς πιστικούς :

— Καλὴ νύχτα, παιδιὰ, κι ὄμορφα τὰ κοπάδια!

Καὶ γυρίσαμε στὸ σπίτι.

Ἡ σωτηρία.

Ὅλη νύχτα ὄνειρευόμουν τὸν καημένο τὸν Γκιῶσο, πῶς ἤθελε νὰ τὸν ξεκυπρῶσῃ ὁ ἀρχιπιστικός, πῶς τοῦ ρίχτηκε ὁ γιδάρης μὲ τὴν κλίτσα καὶ πῶς κόντεψε νὰ τὸν ξεσκίση ὁ Κοράκης. Ὁλος ὁ ὕπνος μου ἦταν μιὰ ἀδιάκοπη ὄνειροφαντασία, πού δὲν κυριαρχοῦσε ἄλλος κανεὶς παρὰ ὁ καθαιρεμένος τράγος ἀπὸ τὸ μεγάλο ἀξίωμα του.

Τὸ πρῶτὸ, προτοῦ ἐτοιμαστοῦμε ἀκόμη γιὰ τὴν ἐκκλησιά, ἀκούστηκε ὁ μεγάλος κύπρος τοῦ Γκιῶσου, πού ἔρχόταν ἀργὰ ἀργὰ. Ἀκούοντας τὸν κύπρο ὁ πατέρας μου βγήκε στὴν κρεβάτα, γιὰ νὰ ἰδῇ τὸν πιστικό, πού ἔρχόταν μὲ τὸν Γκιῶσο καὶ μὲ τὸ στεροπούλι, καὶ τοῦ εἶπε :

— Σφάξε τα καὶ τὰ δυὸ γρήγορα!

Ἡ μάνα μου, ἀκούοντας τὸ « σφάξε τα καὶ τὰ δυό... », πετάχτηκε κι αὐτὴ στὴν κρεβάτα κι εἶπε τοῦ πατέρα μου :

— Τί εἶν' αὐτό, πού διάταξες πάλι ; Ἐνα σφαχτὸ μᾶς φτάνει! Ἀρραβωνίσια θὰ κάνωμε σήμερα καὶ διάταξες νὰ σφαχτοῦν δυὸ τραγιά ;

— Ξέρω ἐγὼ τί κάνω! Τῆς εἶπε ὁ πατέρας μου. Τὸ ἔνα εἶναι, γιὰ μᾶς καὶ τ' ἄλλο εἶναι γιὰ τὸ χωριό... Τὸν Γκιῶσο, πὺ γέρασε καὶ τοῦ σώθηκαν τὰ δόντια, καὶ δὲν μπορεῖ πιά τὸ χειμῶνα νὰ φάη κλαρί καὶ θὰ ψοφήση ἀπὸ τὴν πείνα, θὰ τὸν κάνωμε πέντε ἕξι κομμάτια καὶ θὰ τὸν μοιράσωμε στὰ φτωχόσπιτα, γιὰ νὰ ἀρτυθοῦν κι αὐτὰ χρονιάρρα μέρα σήμερα. Νομίζεις, ὅτι εἶναι ὄλος ὁ κόσμος σὰν ἐμᾶς, πὺ σφάζομε κάθε ἔδομάδα;

Ἄκουοντας ἡ μάνα μου, ὅτι ἡ θυσία τοῦ Γκιῶσου εἶχε φιλανθρωπικὸ σκοπὸ, ἀφοπλίστηκε καὶ γύρισε πίσω.

Ἄλλὰ μόλις ἄκουσα ἐγὼ τὴν ὑποχώρηση τῆς μάνας μου, πετάχτηκα στὴν αὐλὴ κι ἄρπαξα κλαίοντας τὸν Γκιῶσο ἀπὸ τὸν λαιμό.

— Δὲν ἀφήνω, εἶπα, κανένα νὰ μοῦ σφάξῃ τὸν Γκιῶσο!

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ μοῦ φάνηκε, ὅτι ἂν σφαζόταν ὁ Γκιῶσος, θὰ σφαζότανε στὸ πρόσωπό του ὄλη ἡ γιδοκοπὴ μας. Δὲν μποροῦσα νὰ φανταστῶ τὰ γίδια μας χωρὶς τὸν Γκιῶσο, τὸν περήφανό μας τὸν Γκιῶσο, τὸ ζηλεμένο μας τὸν Γκιῶσο, πὺ τὸν ζήλευαν ὄλοι οἱ τσελιγκάδες γιὰ τὸ μεγάλο του τ' ἀνάστημα, γιὰ τὰ χοντρά καὶ μακριὰ του κέρατα, πὺ ἦταν ὡς μισὴ ὄργιὰ τὸ καθένα καὶ δὲν τούθγαине κανένα ἄλλο τραγὶ στὸ πάλεμα.

Θυμόμουν πὸσες φορές, ὅταν πήγαίνα στὰ γίδια μέσα στὸ λόγγο, γιὰ νὰ διασκεδάσω, τὸν καθαλίκευα, σὰ νὰ ἦταν φορτηγὸ κι ἔφερνα γύρα τὸ λόγγο καθάλα· καὶ μοῦ φαινόταν, ὅτι δὲ θὰ σφαζόταν ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἕνας τράγος, ἀλλὰ ἕνας ἄνθρωπος τοῦ σπιτιοῦ μας, ἕνας σύντροφός μου· καὶ μὲ κανένα τρόπο δὲν ἐννοοῦσα νὰ μοῦ τὸν σφάξουν.

Σ' αὐτὸ ἐπάνω εἶχε σφάζει τὸ στειροπούλι ὁ γιδάρης, ἕνα τετράπαχο τραγάκι καὶ στεκόταν ἔτοιμος νὰ σφάξῃ καὶ τὸν Γκιῶσο, ἂν καὶ δὲν τὸ ἐπιθυμοῦσε νὰ τὸ κάνῃ.

— Φύγε ἀπ' αὐτοῦ, παιδί μου, μοῦ φώναξε ὁ πατέρας μου ψηλά ἀπὸ τὴν κρεβάτα. Ἄλλὰ ἐγὼ εἶχα ἀγκαλιασμένο τὸ λαιμὸ τοῦ Γκιῶσου καὶ φώναζα κλαημένα:

— Δὲν ἀφήνω κανένα νὰ σφάξῃ τὸν Γκιῶσο μου ου ου ου !

Ἄφορμὴ ἤθελε κι' ἡ μάνα μου νὰ μὴ σφαχτῇ ὁ Γκιῶσος κι ἀφορμὴ θρῆκε. Ξαναβγῆκε στὴν κρεβάτα κι εἶπε τοῦ πατέρα μου σοβαρά :

— Τόβαλες σήμερα χρονιάρικα μέρα νὰ μοῦ σκάσης τὸ παιδί μὲ τὸ σφάξιμο τοῦ Γκιῶσου ;

Ἄλλαξε γνώμη ὁ πατέρας μου στὰ λόγια τῆς μάνας μου· ἴσως μάλιστα καὶ πρὶν τοῦ μιλῆσῃ ἐκείνη θὰ εἶχε ἀποφασίσει νὰ μὴ σφαχτῇ ὁ Γκιῶσος καὶ τοῦδῶκε τὴ χάρη λέγοντας :

— Ἄφησε τὸν Γκιῶσο ! Μὴ τὸν σφάζεις .

Κι ἔτσι σώθηκε ἀπὸ τὸ λεπίδι ὁ Γκιῶσος κι ὅλη τὴν ἡμέρα ἔπαιζα μαζί του καὶ τὸ καμάρωνα, ποῦ χρωστοῦσε τὴ ζωὴ του σ' ἐμένα· αἰσθάνθηκα τέτοια χαρὰ καὶ τέτοια εὐχαρίστηση, ὥστε ἀπὸ τότε κάθε φορὰ ποῦ μοῦ δίνεται ἀφορμὴ στὸ θίο μου νὰ χαρῶ γιὰ κάποιο καλό, ποῦ ἔχω κάνει σ' ἀνθρώπους, ἀναγκασμένος πετάει ὁ νοῦς μου στὸ γλιτωμὸ τοῦ Γκιῶσου μου !

Χρῆστος Χριστοβασίλης.

« Διηγήματα τῆς στάνης »

Ο ΓΕΡΟΒΟΣΚΟΣ

Πόσα χρόνια πέρασα
κι ἄσπρισα καὶ γέρασα
πάνω στὰ ψηλῶματα
βόσκοντας τὰ πρόβατα !

Τί κορφὲς ἐπάτησα
καὶ νυχτοπερπάτησα,
καὶ σὲ δέντρα γέρικα
εἶδα κι εἶδα ἀγερικά.

Σὲ ψηλὲς ἀνηφοριὲς
σὰν κοτσούφι ἐχύθηκα
κι ἔπεσα σὲ ρεματιὲς
καὶ λαγοκοιμήθηκα.

Πάνω στήν καπότα μου,
φορεσιά καί στρώμα μου,
εἶδα ὄνειράτα γυρτός,
ξυπνητός καί κοιμιστός.

Σ' ἀετοράχη ἐσκάλωσα,
μέ τὸ λύκο ἐμάλωσα
κι ἄναψα τρανές φωτιές
σὲ τετράψηλες κορφές.

Εἶδα τ' ἄστρο στὸ θουνό,
πού τὸ λέν Αὐγερινό
καί στήν καθαρὴ βραδιά
χόρτασα τὴν ξαστεριά.

Μέρμηγκα δὲ ζήμιωσα
κι ἄνθρωπο δὲ θύμωσα.
Πῆρα τὰ μικρὰ τ' ἄρνια
σάν παιδιὰ στήν ἀγκαλιά.

Μιά ζωὴ ἐπέρασα
κι εἶπε ὁ Θεὸς καί γέρασα
καί τὸ χιόνι τὸ πολὺ
μούπεσε στήν κεφαλή.

Χάιντε, προβατάκια μου,
περπατᾶτε, ἀρνάκια μου,
κάμετε σιγὰ σιγὰ
καί μᾶς πῆρεν ἡ βραδιά.

Ζαχαρίας Παπαντωνίου.

« Τὰ Θεῖα Δῶρα »

ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΜΑΣ

“Υστερ’ ἀπὸ τὸ γεῦμα, ὅσες φορές τὸ συγχωροῦσε ὁ καιρός, — καὶ στὴ Ζάκυνθο, ξέρετε, τὸ συγχωρεῖ τὸ λιγώτερο 350 μέρες τὸ χρόνο, — βγαίναμε στὸ περιβόλι. Ὁ πατέρας μᾶς ἄφηνε νὰ τρέχωμε, νὰ σκάβωμε, νὰ σκαρφαλώνωμε στὰ δέντρα, γιατί ὁ καλὸς μας γιατρὸς τοῦ ἔλεγε συχνά, ὅτι ἡ γυμναστική αὐτὴ στὸ ὑπαιθρο, στὸ ξέφωτο, ὠφελεῖ πολὺ τὰ παιδιά καὶ μάλιστα ὑστερ’ ἀπὸ τὸ φαῖ. Τί ὄμορφο περιβολάκι! Σᾶς βεβαιώνω, ὅτι ἡ μοναχὴ του χάρη δὲν ἦταν, ὅτι ἔτυχε πατρικό μου κι ἀναστήθηκα μέσα σ’ αὐτό... Οἱ παλιοὶ μαυρισμένοι τοῖχοι, ποὺ τὸ τριγύριζαν, ἦταν σκεπασμένοι μὲ περιπλοκάδες ἀπὸ ἀγιοκλήματα καὶ κισσοῦς.

Μὲ πλατιά καὶ κάτασπρα στρατόνια ἦταν χωρισμένο σὲ δώδεκα μεγάλα τετράγωνα. Σὲ κάθε τετράγωνο ἦταν φυτεμένη ἀπὸ μιὰ πελώρια λεμονιά ἢ πορτοκαλιά στὴ μέση, μὲ ἄλλα μικρότερα καρποφόρα δέντρα τριγύρα ἢ ἀνθοφόρα φυτά. Στὰ στρατόνια γλάστρες, πεζούλια καὶ χαμόδεντρά.

Σὲ μιὰν ἄκρη τραβηγμένη, μιὰ θεόρατη χουρμαδιά ἀπλωνε τοὺς μυτεροῦς της κλώνους πάνω ἀπ’ ὅλα τὰ δέντρα, σὰν ἄγρια βασίλισσα. Κι ὅταν φυσοῦσε ἀέρας, τοὺς κινοῦσε μὲ τέτοια μανία, ποὺ ἔλεγε, ὅτι καταριότανε τὴν τύχη της, ποὺ τὴν ἐξόρισε ἀπὸ τὴ χώρα τοῦ φλογεροῦ ἡλίου σὲ ψυχρότερο κλίμα καταδικασμένη γι’ αὐτὸ νὰ ζῆ σὲ μιὰ παντοτινὴ ἀκαρπία.

Στὴ ρίζα της εἶχαν κάμει ἕνα κιόσκι μικρὸ καλαμόπλεχτο, τὴν ἀγαπημένη μοναξιά τῆς μητέρας μου. Ἐκεῖ κοντὰ πρασίνιζε καὶ μιὰ ὠραία γιασεμιά, ποὺ κάθε θράδου φάνταζε χιονάτη, καμαρωτὴ, μοσχοβολημένη σὰ νυφούλα. Ἀπάνω ἀπὸ τὸ περιτείχισμα τοῦ περιβολιοῦ μας ἔβλεπε γύρω γύρω σπίτια κι αὐλὲς καὶ παράθυρα καὶ κεραμίδια. Ἡ καταπράσινη αὐτὴ ὄαση θρισκόταν μοναχικὴ μέσα στὴν ἔρημιά καὶ τὴν ξεραῖλα τῆς χώρας καὶ γι’ αὐτὸ εἶχε γιὰ μᾶς μεγαλύτερη ἀξία.

Εἶναι, νομίζω, ἀπὸ τὰ πῶ εὐχάριστα κι ὠφέλιμα πράγματα νὰ περνᾷ κανεὶς λίγες ὥρες κάθε μέρα μέσα σ’ ἕνα

περιθόλι. Στὸ ἐλεύθερο κι ἀνοιχτὸ αὐτὸ κομμάτι τοῦ φυτικῆς καὶ ζωικοῦ κόσμου, κάτω ἀπὸ τὸν ἀπέραντο οὐρανὸ, θρῖσκεται ἔτσι κανεὶς μέσα στὴν ἴδια ἐνέργεια τῆς φύσης, βλέπει καθαρὰ τὸ ἔργο της, ἀναπνέει τὴν πνοή της, κατανοεὶ τίς δυνατόμεις της καὶ αἰσθάνεται τὴν κίνηση τῆς ἀπειρης, τῆς θαυμαστῆς καὶ μεγάλης αὐτῆς ζωῆς.

Τέσσερεις ἐποχὲς ὁ χρόνος, τέσσερεις μορφὲς ξεχωριστὲς τὸ περιθόλι μας. Τὸ καλοκαίρι, ὅταν πιά φεύγαμε γιὰ τὴν ἐξοχή, τ' ἀφήναμε κατὰξερο. Λίγα φύλλα στὰ κοπιασμένα δέντρα, λίγα λουλούδια στὰ κιτρινιασμένα χαμόδεντρα. Τὸ χῶμα φρυγμένο ὄλο ἀπὸ τίς κάθετες, τίς φλογερὲς ἀχτίνες τοῦ ἡλίου, ἔπινε μὲ λαιμαργία τὸ λίγο νερὸ ποῦ τοῦ ἔριχνε τὸ κοντόβραδο ὁ κηπουρός.

Μεγάλες πεταλοῦδες μὲ θαριὰ ποικιλόχρωμα φτερὰ πετοῦσαν στὴ λαύρα τῆς ἡμέρας ἢ στὴ δροσιὰ τοῦ δειλινοῦ. Δυὸ τρεῖς γρύλοι, κάτω ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς ἀγαπημένης τους ἀντράκλας, γέμιζαν τὸν ἀέρα τῆς νύχτας μὲ τὴ γλυκιά μεταλλικὴ τους φωνή. Τὴν ἴδια ὥρα οἱ πυγολαμπίδες φωσφόριζαν ἐδῶ κι ἐκεῖ ζωηρά, σὰ μαγικὰ φαναράκια. Οἱ ἀράχνες γέμιζαν μὲ πυκνά καὶ σκονισμένα πανιά τοὺς τοίχους καὶ τὰ δέντρα. Ἔντομα κι ἐρπετὰ διάφορα, ἀμέτρητα, πολύχρωμα καὶ πολύμορφα, ἔτρεχαν ἀνάμεσα στὰ φύλλα, πετοῦσαν, ἔτριζαν, βομβοῦσαν.

Ἄλλὰ ἡ φύση φαινόταν σὰ νὰ μὴν εἶχε πιά ἄλλη ζωὴ καὶ σιγὰ σιγὰ νὰ μαραινόταν. Καμιὰ γέννηση, τίποτα σχεδὸν νέο, τίποτα ποῦ νὰ δίνη ἐλπίδες. Οἱ ροδακινιὲς ἦταν φορτωμένες ἀπὸ τὰ χνουδωτὰ ροδάκινα, οἱ ἀχλαδιὲς ἀπὸ τὰ κεχριμπάρνια ἀχλάδια, τὰ κλήματα ἀπὸ τὰ κέρνα σταφύλια. Ὁ καρπός, δηλαδὴ τὸ τέλος... Καὶ τὰ φύλλα ὄλα σχεδὸν ξερὰ κι οἱ ἔλαστοι ὀλοένα σπάνιοι.

Καὶ ὅμως, μέσα σ' ἐκείνη τὴ νέκρωση, ὁ σπόρος τῆς νέας ζωῆς κρυμμένος κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα περίμενε... Ἡ γῆ ὀλοένα γύριζε στὸ ἄπειρο· οἱ ἀχτίνες τοῦ ἡλίου ἔπεφταν τώρα ἀπάνω στὴ χώρα μας πιὸ πλαγιαστὲς καὶ πιὸ ἀδύνατες. Στὴν ἀτμόσφαιρα σχηματίζονταν σύννεφα μαῦρα καὶ πυκνά, ποῦ ξε-

σποῦσαν ἐπὶ τέλος σὲ βροχή. "Α, οἱ πρῶτες βροχῆς τοῦ φθινόπωρου, βροχῆς ὀρμητικές, μ' ἀστραπόβροντα, μ' ἀστροπελέκια, ἀλλὰ περαστικές, δροσιστικές, εὐχάριστες!

Τὸ περιβόλι μας λουζόταν μιὰ χαρὰ κι ἀνάσαινε κι ἔλαμπε ὕστερα στὸν ἥλιο μὲ τὰ μισοκιτρινισμένα ὑγρά του φύλλα, σὰ νὰ ἤθελε νὰ μᾶς ὑποδεχτῆ μὲ στολὴ καθάρια, πὺ γυρίζαμε τότε ἀπ' τὴν ἐξοχή. Οἱ σάλιαγκοι γέμιζαν μὲ τὰ γυαλιστερά τους ἀχνάρια τοὺς τοίχους καὶ τὴ γῆ, σπαρμένη ἀπὸ κίτρινα φύλλα. Οἱ πεταλοῦδες πετοῦσαν πιδὲ εὐκολόπιαστες μὲ βρεγμένα φτερά. Τότε πρόβαινε κι ἡ πρώτη θλάσση, ἡ βροχὴ ζωογονοῦσε τὸ σπόρο κι ὄλο τὸ περιβόλι σκεπαζόταν ἀπὸ ἀραιὴ πρασινάδα, ἀπὸ μικροσκοπικὰ θλαστάρια, ἀπὸ φυτράδια τὸ περισσότερο δικοτυλήδονα, μὲ τὰ δυὸ ἀρχικὰ καταπράσινα φυλλάκια πάνω ἀπὸ τὸ χῶμα καὶ τὴν κάτασπρη τρυφερὴ ριζούλα ἀπὸ κάτω. "Ἦτανε λαχανικὰ τὰ περισσότερα, ἀγριόχορτα, ραδίκια καὶ τσουκνίδες καὶ ζωχοὶ καὶ ἀγριοκρινοὶ καὶ ἀγριοκισσοί, τὰ περισσότερα καταδικασμένα νὰ πεθάνουν πρόωρα καὶ λίγα νὰ κλέψουν περισσότερη ζωὴ, λησμονημένα στὶς ἄκρες τῶν στρατονιαῶν καὶ τῶν τοίχων... Καὶ ὄλοένα τὰ παλιὰ φύλλα ἔπεφταν, καὶ σωριάζονταν χάμα, κι ὁ ἄνεμος τὰ στριφογύριζε μὲ ἦχο ξερὸ κι ἡ βροχὴ τὰ παράσερνε στ' αὐλάκια καὶ τὸ κρῦο γινόταν δυνατώτερο κι ἡ ἐρήμωση ὄλοένα μεγαλύτερη...

Χειμῶνας!... Ἐρχόταν ἐπιτέλους ὁ χειμῶνας, σύντομος ἀλλὰ ὄχι καὶ λίγο δριμύς. Στὸ περιβόλι μας ἔβλεπες μιὰ ἀφθονία ἀπὸ κλώνους γυμνοῦς. Τὰ φύλλα κιτρινίζαν λιγοστὰ ἐδῶ κι ἐκεῖ, πάνω στὰ ἀειθαλῆ δέντρα καὶ στὰ χειμωνιάτικα φυτὰ. Οἱ «θάλασσες» — ὅπως λέμε ἐκεῖ τ' ἀγιοδημητριάτικα — ἦταν σκεπασμένες ἀπὸ τ' ἀνθάκια τους τὰ καλλιτεχνικά, μὲ τὰ πολλὰ σγουρὰ φυλλάκια, ἄλλα ἄσπρα, ἄλλα κίτρινα καὶ ἄλλα κόκκινα. Ὁ ἄνεμος λύγιζε ὡς κάτω τὶς κορφές τῶν κυπαρισσιῶν κι ἡ φοινικιά κινοῦσε τοὺς κλώνους τῆς σὰ χέρια δαιμονισμένου. Οἱ σπουργίτες κι οἱ καλόγιαννοι κατέβαιναν πεινασμένοι νὰ σκαλίσουν τὸ χῶμα.

Και νερά και κρύα και πάγοι, κάπου κάπου και χιόνια. Ἡ βλάστηση τοῦ φθινόπωρου σταμάτησε. Μιά νάρκωση ἦταν χυμένη σέ ὄλα. Ἡ φύση, ἔλεγε, κοιμόταν... Καί ὅμως ἡ ἐργασία της ἐξακολουθοῦσε ὀλοένα μυστική. Ἡ ζωὴ κρατιόταν, ὅπως ἡ σπίθα ἡ κρυμμένη στή στάχτη· οἱ χυμοὶ κυκλοφοροῦσαν ἀθώρητοι μέσα στοὺς γυμνοὺς κλώνους καί δὲν περίμεναν γιὰ νὰ ξεπεταχτοῦν οἱ βλαστοὶ παρὰ τὸ πρῶτο χαμόγελο τῆς ἀνοιξης.

Ἄνοιξη! Ἡ νιότη τοῦ χρόνου! Εἶπε ἓνας ποιητής. Τὸ λόγο του τὸν θυμόμουν συχνὰ μέσα στὸ περιθόλι μας. Τί δύναμη! Τί ζωηρότης! Τί ὄργασμός! Ἀπὸ τὸ Γενάρη ἀκόμη ἄρχιζε ἡ φανέρωση τῆς ἀκράτητης ζωῆς. Οἱ ἀνυπόμονες ἀμυγδαλιές καί οἱ ντροπαλοῦλες ροδακινιές προλάβαιναν νὰ πετάξουν πρῶτες πρῶτες τὰ μπουμπουκάκια τους, γιὰ νὰ γεμίσουν τοὺς λεπτοὺς ἀφυλλοὺς κλώνους τους, ἕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες, μὲ τ' ἄσπρα καί κόκκινα ἀνθάκια. Ἄσπρη καί κόκκινη καί πράσινη τρίχρωμη ἡ σημαία τῆς ἀνοιξης!

Τὴν ἀδελφοῦλα μου τὴν τρέλαιναν, περισσότερο ἀπ' ὄλα, τ' ἀνθάκια τῆς ροδακινιάς, ρόδινα, διάφανα, δροσερά, λαμπρά, σὰ φτεράκια ἀπὸ φανταστικὲς πεταλοῦδες πού κάθισαν πλήθος ἀπάνω στὸ ἄφυλλο δένδρο, ἢ σὰ φῶτα μαγικά πού ἔκκαιγαν χλομὰ κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο, σὲ πολυέλαιο ἀπὸ κλώνους. Εἶχε δίκιο. Τί παρηγοριά πού τὴ δίνει ἡ ἀνθήση αὐτὴ ἡ γλυκιά, μέσα στὸν κατάξερο ἀκόμα κῆπο, μέσα στὰ κρύα τοῦ χειμῶνα! Ἦταν ὁ προάγγελος τῆς ἀγαπητῆς ἀνοιξης, πού ἐρχόταν ἀπὸ μακριά...

Μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, ἡ χώρα μας γύριζε πάλι τὸ πρόσωπό της κατὰ τὸν ἥλιο καί οἱ ἀχτίνες του ἔπεφταν πάνω της ὀλοένα πιὸ κάθετες, πιὸ θερμές. Καί ξεπετιόνταν τὰ μπουμπουκία ἀφθονα καί ξεβλάσταιναν τὰ νέα τρυφερὰ φύλλα καί γύριζαν πίσω τὰ πουλιὰ καί πλήθαιναν τὰ ζωύφια κι ἄρχισε μιὰ ἡχηρὴ καί πολυσύνθετη ζωὴ μέσα στοὺς τέσσερεις τοίχους, τοὺς σκεπασμένους ἀπὸ νέα πρασινάδα, κάτω ἀπὸ τὸ γαλάζιο καί γελαστὸ οὐρανό, πού φαίνόταν κι αὐτὸς νέος.

Κι ἔφτανε ἔτσι ὁ Μᾶης ὁ μορφονιός, τὸ βασιλόπουλο καὶ τὸν δεχόταν τὸ περιβόλι μας σὰ στολισμένο παλάτι. Ὅπου γύμνια, τὴ σκέπαζε φύλλωμα καινούργιο καὶ πυκνό. Ὅπου φύλλωμα καινούργιο καὶ πυκνό, τὸ στόλιζαν λογιῶν λογιῶν ἄνθη. Οἱ τριανταφυλλιές, σὲ μακριές σειρές, ἄνοιγαν τ' ἀριστοκρατικά τους μπουμπούκια, Ἄνθοῦσε ζωηρὸ τὸ ἀγιόκλημα, σήκωναν λευκότατο κεφάλι οἱ κρίνοι, καὶ τὰ χαμόδεντρα ἦταν φορτωμένα ἀπὸ λουλούδια χωρὶς εὐωδιά ἀλλὰ μὲ χάρη καὶ χρώματα. Καὶ στὸ μοσχοβολισμένον ἀέρα πετούσαν μὲ γλυκύτατα τραγούδια τὰ πουλιὰ καὶ βομβοῦσαν ἀμέτρητα χρυσοπράσινα ἔντομα.

Βλέπω ἀκόμα μπροστά μου τὸ χαρούμενο, τὸ ἀπερίγραπτο αὐτὸ πανηγύρι. Ἀκούραστοι κι ἀχόρταγοι τρέχαμε ἐπάνω κάτω μὲ τὴν ἀδελφοῦλα μου. Ἡ φύση μᾶς μιλοῦσε μὲ χίλια στόματα, μὲ χίλιες φωνές. Καὶ σύμφωνες ὅλες σχημάτιζαν σὰ παιδικὰ μας αὐτιά μιὰν ἄρμονία ἀσύγκριτη, μιὰ μαγεῖα ἀνέκφραστη. Μᾶς πλημμυροῦσε τῆς ζωῆς ἢ εὐφροσύνη καὶ τῆς ἀγάπης. « Ζήσετε », σὰ νὰ μᾶς ἔλεγε, « παιδιὰ μου! Ζήσετε ἀγαπημένα καὶ χαρούμενα. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ εὐτυχία σ' αὐτὸ τὸν κόσμο! »

Γρηγόριος Ξενόπουλος.

« Ἡ ἀδελφοῦλα μου »

ΤΟ ΤΥΦΛΟΠΟΝΤΙΚΟ

Μιά φορά τὸ ποντίκι πῆγε στὴ θάλασσα καὶ τῆς εἶπε :

— Ἐρχομαι νὰ θρῶ προστασία σὲ σένα. Μὲ κυνηγᾶει ὅλος ὁ κόσμος κρὶ θέλω δυνατὸ προστατή. Μοῦ εἶπαν πὼς ἐσὺ εἶσαι τὸ δυνατότερο στοιχεῖο . . .

— Ἐγώ, ποντίκι μου, εἶμαι δυνατὸ στοιχεῖο ; Εἶπε ἡ θάλασσα. Βλέπω ἐγὼ Θεοῦ πρόσωπο, ἅμα πεισμῶση ὁ Ἄνεμος ; Μὲ βάζει αὐτὸ τὸ θηρίο καὶ χορεύω στὸ ταψί . . .

— "Ωστε ὁ ἄνεμος εἶναι τὸ δυνατώτερο στοιχειό ;

— "Αμ, ποῖός ἄλλος εἶναι ; εἶπε ἡ θάλασσα.

Τὸ ποντίκι ἔφυγε καὶ πῆγε στὸν ἄνεμο.

— "Ανεμε, τοῦ λέει, ἔμαθα πὼς εἶσαι τὸ δυνατώτερο στοιχειό.

— Ποῖός σου τὸ εἶπε ; ἐγώ, παιδί μου, δυνατὸ στοιχειό ; ξεριζώνω τίποτε παλιόδεντρα, πνίγω κανένα καΐκι, ὅταν ὅμως ἀγγίξω τὸ θουνό, σπάζω τὰ μούτρα μου καὶ γυρίζω πίσω.

Τὸ ποντίκι πῆγε στὸ θουνό.

— Βουνό, τοῦ εἶπε, ἔμαθα πὼς εἶσαι τὸ δυνατώτερο στοιχειό.

— Ἐγὼ ἔχω δύναμη, παιδί μου ; ξέρω ἂν θὰ εἶμαι ὀρθὸ σὲ λίγη ὥρα ἢ θὰ κυλήσω στὸ ποτάμι ; ὀρίζω ζωὴ ἐγὼ ἀπὸ τὸ τυφλοπόντικο, πὺ μοῦ σκάθει τὸ κορμὶ νύχτα μέρα ; ...

Τὸ ποντίκι εἶδε πὼς τὸ τυφλοπόντικο ἦταν ἀλήθεια τὸ δυνατώτερο στοιχειό καὶ πῆγε νὰ τὸ θρῆ.

"Αν κάνατε τὸν κόπο νὰ διαβάσετε μιὰ περιγραφὴ τοῦ τυφλοπόντικου, θὰ πιστεύατε σ' αὐτὸν τὸν ἑλληνικὸ μῦθο.

Μόνο σάλπιγγες δὲν ἔδωσε ὁ Θεὸς στὸν ὑπόγειον αὐτὸ σατανά, γιὰ νὰ ἀποτελῆ ὀλόκληρο λόχο τοῦ Μηχανικοῦ. Τρυπητήρια, ἀξίνες*, σφήνες, λοστούς, πριόνια, καὶ τέλος ὅ,τι κοφτερὸ ἐργαλεῖο γνωρίζετε, τὰ ἔδωσε ὁ Θεὸς στὴ σκοτεινὴ αὐτὴ ζωή.

"Αν θρῆ κατάλληλη θέση, διατρυπᾷ τὸ ἔδαφος μὲ τὴ μυτερὴ ἄκρη τοῦ κεφαλιοῦ του, πὺ χάνεται σὰ σφήνα μέσα στὸ χῶμα. Συγχρόνως μὲ τὰ ἐμπρόσθια πόδια του, πὺ διευθύνονται πρὸς τὰ πλάγια τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὰ ἔξω, παίρνει τὸ χῶμα καὶ γρήγορα τὸ σπρώχνει πρὸς τὰ πίσω. Τὰ πεινὰ πόδια του παίρνουν κατόπι τὸ χῶμα αὐτὸ καὶ τὸ ρίχνουν πίσω ἀπὸ τὸ σῶμα.

Τὸ τυφλοπόντικο δὲ θὰ μπορούσε νὰ σκάβη χωμένο μέσα στὸ ἔδαφος, ἂν ἢ σκόνῃ ἔμπαινε μέσα στὰ μάτια του καὶ στ' αὐτιά του. Ἄλλὰ τὰ μάτια του εἶναι μικρὰ σὰ λεπτότατες

γυάλινες χαντρίτσες. Κι ὄχι μόνο κλείνονται ἀσφαλῶς μὲ τὰ θλέφαρα, ἀλλὰ καὶ χώνονται βαθιὰ μέσα στὴν κόγχη καὶ σκεπάζονται μὲ τὶς τρίχες τοῦ μετώπου κι ἔτσι μένουν ὀλό-τελα κλεισμένα. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν αὐ-τιῶν του.

Τὸ τυφλοπόντικο δηλαδή εἶναι ἓνα ὀλόκληρο συνεργεῖο, ποὺ μπορεῖ σὲ μιὰ ὥρα ν' ἀνοίξῃ στοῦς καὶ ὑπνόμους, θαύ-ματα ἐργασίας, γρηγοράδας, πονηρίας καὶ καταστροφῆς.

Στέφανος Γρανίτσας.

*« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερὰ
τοῦ Βοῦνοῦ καὶ τοῦ Δόγγου »*

17

Επισημαίνεται ότι η παρούσα έκθεση αφορά στην κατάσταση των υπηρεσιών που παρέχονται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και στην κατάσταση των υπηρεσιών που παρέχονται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. Η έκθεση αυτή αποτελεί μέρος της έκθεσης που υποβάλλεται στην Επιτροπή για την αξιολόγηση της πολιτικής και της διοίκησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Η έκθεση αυτή αποτελεί μέρος της έκθεσης που υποβάλλεται στην Επιτροπή για την αξιολόγηση της πολιτικής και της διοίκησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Η έκθεση αυτή αποτελεί μέρος της έκθεσης που υποβάλλεται στην Επιτροπή για την αξιολόγηση της πολιτικής και της διοίκησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Η έκθεση αυτή αποτελεί μέρος της έκθεσης που υποβάλλεται στην Επιτροπή για την αξιολόγηση της πολιτικής και της διοίκησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Η έκθεση αυτή αποτελεί μέρος της έκθεσης που υποβάλλεται στην Επιτροπή για την αξιολόγηση της πολιτικής και της διοίκησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθώς και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΜΕΡΟΣ Γ

Παράρτημα
Αριθμός 1

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

Α

- Ἀγάπη* — ὁ ἀδελφικός ἀσπασμός, τὸν ὁποῖον συνηθίζουν εἰς πολλὰ μέρη νὰ ἀνταλλάσσουν οἱ πιστοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὴν λεγομένην Δευτέραν Ἀνάστασιν. Αὕτη τελεῖται κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ὅποτε ἀναγινώσκεται ἡ σχετικὴ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν περικοπὴ τοῦ Εὐαγγελίου εἰς πολλὰς ξένας γλώσσας.
- ἀγρέλι* — ἀγριελιά, ἀγρία ἐλαία.
- ἀγροσ* — ἀγρία αἶξ, κοινῶς ἀγριοκάτσικο ἢ ἀγριόγιδα.
- ἀϊσιος* — εὐτυχῆς, εὐνοϊκός, καλορίζικος.
- ἄκοπα* — ἀδιάκοπα, διαρκῶς.
- ἀλληλένδετος* — ὁ συνδεόμενος μαζί με ἓνα ἄλλον, ἀμοιβαίως συνδεόμενος.
- ἄνεσις* — ἀνάπαυσις, ἡσυχία.
- ἀντένα* — ἡ κεραία.
- ἀντίχειρ* — ὁ παχύτερος δάκτυλος τῆς χειρός, ὁ κείμενος ἀπέναντι τῶν ἄλλων τεσσάρων.
- ἀξίση (ἀξίνα)* — σιδηροῦν γεωργικὸν ἐργαλεῖον, ὃξὺ κατὰ τὸ ἓνα ἄκρον καὶ πλατὺ κατὰ τὸ ἄλλο, φερόμενον ἐπὶ ξυλίνης λαβῆς.
- ἀπαιτητής* — ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ζητεῖ μετ' ἐπιμονήν.
- ἀποβλέπω* — στρέφω τὰ βλέμματά μου, κοιτάζω. *Σὲ ἀποβλέπει* = ἀφορᾷ ἐσένα, σὲ ἐνδιαφέρει.
- ἀπογοήτευσίς* — ἀποθάρρυνσις, ἀπελπισία.
- ἀποκρούω* — ἀντιστέκομαι εἰς κάτι κακόν, ἐναντιώνομαι.
- ἀπολήγω* — τελειώνω, καταντῶ.
- ἀρίφνητος* — ἄφθονος.
- ἄρμενα* — ὁ ὄλος ἐξαρτισμός ἐνός πλοίου, ἡ ἀρματωσιά

- του, δηλαδή οί ίστοί, αί κεραΐαι, τὰ σχοι-
νιά τῶν ἰστών κ. τ. ὄ.
- ἀοτιγέννητον
ἀσβός — ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη πρὸ ὀλίγου.
— μικρὸν θηλαστικὸν ζῶον, τῆς τάξεως τῶν ἀρ-
πακτικῶν· λέγεται καὶ τρόχος.
- ἀσθμαίνω — λαχανιάζω,
ἀσιτία — ἔλλειψις τροφῆς.
Ἄσκληπιός — ὁ θεὸς τῆς ἰατρικῆς καὶ τῆς ὑγείας εἰς τὴν
ἀρχαίαν Ἑλλάδα.
- ἀτλαζωτός — καμωμένος ἀπὸ ἀτλάζι, δηλ. ἀπὸ ὕφασμα
ὀλομέταξον πυκνῶς ὕφασμένον μὲ σιλιπνήν
ἐπιφάνειαν.
- Ἄτρεϊδαι — μέγας βασιλικὸς οἶκος ἔχων ἀρχηγὸν τὸν
Ἄτρεα, υἷὸν τοῦ Πέλοπος, πατέρα τοῦ Ἄγα-
μέμνονος καὶ τοῦ Μενελάου (βλ. λ. Πελο-
πίδαι).
- ἀφορία — ἀκαρπία, τὸ νὰ μὴ παράγονται καρποί.
ἄφραστος — ἀπερίγραπτος, ἐκεῖνος ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ δια-
τυπωθῆ με λόγια.
- Ἄχαιοι — οὕτω λέγονται ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἐπο-
χὴν τοῦ Ὀμήρου.
- ἄχανής — ἀπέραντος.
ἄχραντον — ἀμόλυντον, ἀγνόν.
ἄφιμαχία — ἡ μάχη, ἡ ὁποία γίνεται εἰς τὰς πρώτας γραμ-
μὰς τῶν δύο ἀντιπάλων στρατῶν.

B

- βαγένι — μεγάλο βαρέλι.
βαλής — νομάρχης.
βεζίρης — ἀνώτατος λειτουργὸς τοῦ Κράτους, ἰσότημος
μὲ ὑπουργόν. *Μέγας βεζίρης* = πρωθυπουρ-
γός· (τίτλοι τουρκικοὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν
Σουλτάνων).

βοτανίζω — αφαιρῶ τὰ βότανα, τὰ ἄγρια χόρτα ἀπὸ τὸν ἄγρον ἢ τὸν κήπον κ.τ.δ.

Γ

Γεθσημανή — δεινδρόφυτος τοποθεσία τῆς Ἱερουσαλήμ, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ὅπου συνελήφθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅταν ἐπροδόθη ἀπὸ τὸν Ἰούδαν.

Γενησαρεὺτ — λίμνη τῆς Παλαιστίνης εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Φημίζεται ὡς ἰχθυοτρόφος καὶ ἀναφέρεται συχνὰ εἰς τὸν βίον τοῦ Χριστοῦ.

γέννος, ὁ — ἡ ἐποχή, κατὰ τὴν ὁποίαν γεννοῦν τὰ γιδοπρόβατα.

Γιαντισά, τὰ — λέγεται καὶ *Γεντσά*. Πρωτεύουσα ὁμωνύμου ἐπαρχίας εἰς τὸν νομὸν Πέλλης, ἔχουσα 9.000 κατ. Παρὰ τὴν πόλιν ταύτην συνήφθη τὴν 19 - 20 Ὀκτωβρίου τοῦ 1912 μεγάλη μάχη μεταξύ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Τούρκοι ἠττηθέντες ὑπεχώρησαν πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην.

γρολίζω — μουγκρίζω, ὅπως ὁ χοῖρος γκρινιάζω.

γρολισμός — ἡ φωνὴ τοῦ χοίρου· φωνὴ ὁμοία μετὴν φωνῆν τοῦ χοίρου.

Δ

δέον — πρέπον. Ἐπὲρ τὸ δέον = περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι πρέπει.

Δεσβενάκια — τὰ στενά, διὰ τῶν ὁποίων συγκοινωνεῖ ἡ Κορινθία μετὴν Ἀργολίδα. Ἐγιναν ὀνομαστά ἀπὸ τὴν γενομένην εἰς αὐτὰ καταστροφὴν τῆς στρατιᾶς τοῦ Δράμαλη, παρὰ τὸν Ἅγιον Σώστην, σύμφωνα μετὸ σχέδιον τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη (1822).

διανγής — καθαρός, ξάστερος.

διβουλος
Διγενής

- διστακτικός, άναποφάσιτος.
- Βυζαντινός ήρωας, ό όποίος έπολέμησεν εις Καππαδοκίαν και Συρίαν κατά τών Άράβων ώς ακρίτης, δηλαδή στρατιώτης φυλάττων τά άκρα του Κράτους (τά σύνορα). Πολλά δημοτικά τραγούδια, τά όποια έξυμουν τόν Διγενήν, τόν παριστάνουν ύπερφυσικά δυνατόν και πελώριον κατά τό άνάστημα (σαραντάπηχον).

δυσθυμῶ

- λυποῦμαι, στενοχωροῦμαι.

δυσπόρθητος

- δυσκολοκυρίευτος.

δυσφορία

- στενοχωρία.

Δωδεκάδα

- συμβούλιον του βασιλέως άποτελούμενον από 12 γέροντας, είδος γερουσίας.

Ε

έβενος

- πολύτιμον ξύλον, βαρύ, μέλανος χρώματος.

είσβολή

- έπίθεσις, είσοδος του έχθρου.

είσόδημα

- ό,τι εισπράττει κανείς, τó κέρδος του, ή πρόσοδος.

έκδορά

- γδάριμο.

έκμεταλλεύομαι

- χρησιμοποιοῦ κάτι πρὸς ώφέλειάν μου.

έλάχιστος

- πάρα πολύ μικρός.

έλικοειδής

- όφιοειδής, φιδωτός.

έμπαίζω

- χλευάζω, κοροϊδεύω.

έμψυχος

- με ψυχήν, ζωντανός.

ένιαύσιος

- ένός έτους, χρονιάρικος.

ένισχύω

- ένδυναμώνω, δίδω δύναμιν εις κάποιον.

ένσκήπτω

- ρίπτω έντός, έπιτίπτω.

έξευτελισμός

- ταπείνωσις, περιφρόνησις.

έξόντωσις

- καταστροφή, πανωλεθρία.

έπαγγέλλομαι

- έξασκῶ έπάγγελμα.

έπέροχομαι

- έρχομαι, κινούμαι ένάντιον κάποιου.

- ἐρευνῶ* — ἐξετάζω, ἀναζητῶ, ψάχνω.
Ἐρεχθεὺς — μυθικός ἥρωας καὶ βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν.
ἔστία — τὸ μέρος, ὅπου ἀνάπτεται ἡ πυρά· ὁ τόπος τῆς γεννήσεως.
εὐκρινῶς — καθαρά.
εὐσυνειδήτως — μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν καὶ ἀφοσίωσιν.
εὐσχημος — μὲ εὐγενές ἐξωτερικόν, σεμνός.
εὐφραίνω — προξενῶ χαράν, εὐχαρίστησιν.

Z

- ζάλογγα, τὰ* — μέρη μὲ ἄφθονα πυκνά δάση ἀπὸ θάμνους.
ζαμπίτης — φρούραρχος. *Ζαμπίτης τοῦ Κάστρου* = φρούραρχος τῆς Ἀκροπόλεως.

H

- ἠδονικῶς* — μὲ εὐχαρίστησιν.
ἠθη — τρόπος, μὲ τὸν ὅποιον ζοῦν καὶ φέρονται οἱ ἄνθρωποι ἢ καὶ τὰ ζῶα.
ἠλιακό, ἠλιακωτό — ταρατσα, προέκτασις τῆς οἰκίας ἀκάλυπτος, ἐκτεθειμένη εἰς τὸν ἥλιον.

Θ

- θηρασὺς* — αὐθάδης, τολμηρός.
θυσανωτός — ὁ φέρων θύσανον, κοινῶς φούνταν.

I

- Ἰάσων* — ἥρωας ἀπὸ τὴν Ἰωλκόν· ἦτο ἀρχηγὸς τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας διὰ τὸ χρυσόμαλλον δέρας.
ιδίως — ἰδιαιτέρως, κυρίως.
ἰσχνός — ἀδύνατος.

Κ

- κάθοδος* — κατάβασις.
- Καινεὺς* — εἷς ἐκ τῶν ἠρώων τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας· ἦτο ἄρωτος.
- κακοτράχαλος* — τραχύς, δύσβατος.
- καντάρι* — ὁ στατήρ, μονὰς βάρους ἴση πρὸς 44 ὀκάδας.
- καρωμένα* — ναρκωμένα ἀπὸ τὴν κούρασιν.
- Κάστρο* — φρούριον. Εἰς τὰς τουρκοκρατουμένας Ἀθήνας ἢ Ἀκρόπολις ἐχρησίμευεν ὡς Κάστρο.
- καταλήγω* — ἀπολήγω, τελειώνω.
- καύχημα* — καμάρι, δόξα.
- κεχεκτικός* — ἀσθενικός, ἀρρωστιάρης.
- Κένταυροι* — ὄντα τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας· κατὰ τὸ ἄνω ἦμισυ εἶχον σῶμα ἀνθρώπου, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἵππου.
- Κερκέζος* — Κιρκάσιος (βλ. κατωτέρω λέξιν).
- Κιρκάσιος* — ὁ κάτοικος τῆς Κιρκασίας, χώρας ὀρεινῆς εἰς τὰ Δ. τοῦ Καυκάσου. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς πατρίδος των ὑπὸ τῶν Ρώσων (1864), πολλοὶ Κιρκάσιοι μετηνάστευσαν εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ὑπηρετοῦν ὡς στρατιῶται.
- κλιτὺς* — κατωφερῆς πλευρὰ λόφου ἢ βουνοῦ, κοινῶς πλαγιά.
- κοιτὶς* — κούνια· τόπος γεννήσεως.
- κοκόννα* — κουλούρα πασχαλινή, ἢ ὁποία ἔχει σχῆμα ἀνθρωπαρίου (ὡς κούκλα).
- κολλήγας (κολ-
λήγος)* — λέγεται καὶ σέμπρος· καλλιεργητὴς χωρὶς ἰδιοκτησίαν, καλλιεργῶν ξένον ἀγρόν, μοιραζόμενος τὸ εἰσόδημα μὲ τὸν ἰδιοκτήτην.
- κοντάκι* — τὸ κάτω ξύλινον μέρος τοῦ ὄπλου.
- κότερο* — ξύλινον ἰστιοφόρον μὲ ἓνα ἴσθον καὶ βαθὺ κύτος· γενικῶς *κότερο* λέγεται κάθε βεν-

ζινοκίνητον ἢ ἀτμοκίνητον πλοῖον, χρησιμοποιούμενον δι' ἐκδρομάς καὶ ταξίδια ἀναψυχῆς.

- κουπαστή* — τὸ ἄνω χεῖλος τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου.
κούρβουλο — ὁ κορμὸς τοῦ κλήματος.
κουρούνα — πτηνόν, κορώνη· λέγεται καὶ κάργα.
κουφάρι — τὸ ἄψυχον σῶμα, τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ.
κοχλάζω — βράζω, θερμαίνω. Μεταφορικῶς: λύπη *κοχλάζουσα* ἐντὸς τοῦ στήθους του=λύπη, ἡ ὁποία τὸν ἐπλημμύριζεν (ἔβραζε μέσα του).
κρονὸς — ἡ βρύση, ἡ μάνα τοῦ νεροῦ.
κωκλαμιά — φυτὸν κοσμητικόν, ὁμοιάζον μὲ κισσόν. Ἔχει εὐώδεις ἄνθος.
κύπρος, ὄ — τὸ μεγάλο κουδοῦνι τράγου ποῦ προπορεύεται ἀπὸ τὸ κοπάδι· λέγεται καὶ κυπρί.

Λ

- λαγήμι* — στάμνα.
λαζαρίνα — παλαιότατον εἶδος ἐμπροσθογεμοῦς ὄπλου μὲ τσακμάκι. Εἶχε πολὺ μακρὰν καὶ στενὴν κάννην.
Λάκαινα — ἡ κάτοικος τῆς Λακεδαίμονος, Σπαρτιᾶτις.
Λάπαθον — ὄροπέδιον ἐπὶ τοῦ ὄρους Δίκτης εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Κρήτην.
λαχνὸς — κλῆρος, κλῆρος ἀγροῦ.
λεία — ὅσα προέρχονται ἀπὸ διαρπαγὴν, πρὸ πάντων κατὰ τὸν πόλεμον.
Λητώ — μήτηρ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Διηγοῦντο, ὅτι ἡ Λητώ περιεπλανᾶτο ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, διὰ νὰ γεννήσῃ τὰ τέκνα της. Παντοῦ ὅμως τὴν ἀπεδίωκον, διότι ἐφοβοῦντο, ὅτι θὰ πυρποληθοῦν ἀπὸ τὴν φωτοβολίαν τοῦ μέλλοντος νὰ γεννηθῇ

- Ἐπόλλωνος. Τέλος τὴν ἐδέχθη ἡ Δῆλος, ἢ ὅποια ἔκτοτε ἐθεωρεῖτο ἱερὰ νῆσος.
- λισγάρι* – ἐργαλεῖον καλλιεργείας τῆς γῆς, ἀποτελούμενον ἀπὸ κοπτερόν τραπεζοειδῆς τεμάχιον σιδήρου, ὀλίγον κυρτωμένον, φερόμενον ἐπὶ ξυλίνης λαβῆς.
- λόγγος* – κυκνὸν δάσος.
- Λουδίας* – ποταμὸς τῆς Μακεδονίας πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Λουδίας (Γιαντισῶν) καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ἄξιόν, ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκβολῆς τούτου εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.
- λόχημη* – μέρος σύνδενδρον, μὲ πυκνοὺς θάμνους.

M

- μαγιά, ἡ* – ξυνὴ ζύμη. Μεταφορικῶς = τὰ πρῶτα κεφάλαια μιᾶς ἐπιχειρήσεως.
- μανδήλα* – (μαντήλα) = τὸ μέγα μανδήλι, ποὺ φοροῦν αἱ χωρικαὶ εἰς τὴν κεφαλὴν.
- Μεκλεμβοῦργον* – πόλις τῆς Β. Γερμανίας ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.
- μεταστροφή* – γύρισμα πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος, μεταβολή.
- μετερίζι* – πρόχωμα, προφύλαγμα.
- μετοικῶ* – ἀλλάζω κατοικίαν, φεύγω εἰς ξένην χώραν.
- μίλι* – μονὰς μήκους· δι' ἀποστάσεις τῆς ξηρᾶς = 1609 μ., δι' ἀποστάσεις τῆς θαλάσσης = 1852 μ.
- μούργα* – κατακάθι, ὑποστάθμη.
- μπάλα* – σφαῖρα πιστολιοῦ, τουφεκιοῦ κ.τ.δ.
- μπατανία* – χονδρὴ μάλλινη κουβέρτα.
- μπουῖφος* – εἶδος κουκουβάγιας. Τὸ ἀρχαῖον ὄνομά του εἶναι βύας.
- μυρόπανους* – μυρωμένους, μοσχοβολισμένους.

N

- νοσταλγῶ* — ἐπιθυμῶ ζωνηρῶς νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν πατρίδα μου.
- ντέφι* — μικρὸν κυλινδρικὸν τύμπανον, τοῦ ὁποίου ἡ μία μόνον κυκλικὴ βᾶσις εἶναι κεκλεισμένη· ἔχει ξύλινον πλαίσιον καὶ φέρει κρόταλα.

Ξ

- ξέγνοιος* — ξέγνοιαστος, ἀμέριμνος.

O

- οἶδε* — οἶδα (ἀρχ.) = γνωρίζω.
- ὄργυιᾶ* — ἡ ἔκτασις ἀπὸ τὸ ἄκρον τῆς μιᾶς χειρὸς ἕως τὸ ἄκρον τῆς ἄλλης, ὅταν εἶναι τεντωμέναι ὀριζοντίως.
- ὄχθος* — (καὶ ὄχτος) = μικρὸν φυσικὸν ὕψωμα.

Π

- πάγκος* — ἡ σανίς, ἐπάνω εἰς τὴν ὁποίαν κάθεται ὁ κωπηλάτης.
- παλιούρια* — ἀγκαθωτὰ χαμόκλαδα.
- παραφορᾶ* — ὑπερβολικὸς θυμὸς (*παραφέρομαι* = θυμώνω πολὺ καὶ δὲν ξεύρω τί κάμνω).
- παροργίζω* — κάμνω κάποιον νὰ θυμώσει, προκαλῶ τὴν ὀργὴν κάποιου.
- παλιολαζαρίνα* — βλέπε λ. *λαζαρίνα*.
- «Πανελλήνιον»* — ὄνομα πλοίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν κρητικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866-1868 κατάρθωνε νὰ διασπᾷ τὸν ἀποκλεισμὸν καὶ νὰ μεταφέρει εἰς Κρήτην ὄπλα, τροφίμα καὶ ἐθελοντάς.
- Πάρις* — υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου καὶ τῆς Ἑκάβης. Εἰς τοῦτον κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν εἶχεν ἀνατεθῆ νὰ ἐκ-

λέξη τὴν ὠραιότεραν μεταξὺ τῆς Ἑρας, Ἀφροδίτης καὶ Ἀθηνᾶς· λέγεται δέ, ὅτι ἔδωσε τὸ μῆλον (τῆς ἔριδος) εἰς τὴν Ἀφροδίτην, ὡς ὠραιότεραν.

- Πελοπίδα* — ἀπόγονοι τοῦ Πέλοπος, μυθικοῦ ἥρωος, ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου ὠνομάσθη ἡ Πελοπόννησος. Τέκνα τοῦ Πέλοπος ἀναφέρονται ὁ Ἄτρεϋς, ὁ Θυέστης κ. ἄ.
- περιπολία* — τριγύρισμα τῆς φρουρᾶς πρὸς φύλαξιν ὠρισμένης περιοχῆς.
- περίτεχνος* — κατεσκευασμένος μὲ πολλὴν τέχνην.
- Περσεύς* — ἥρωας τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δανάης.
- Περσεφόνη* — θυγάτηρ τῆς θεᾶς Δήμητρος καὶ σύζυγος τοῦ θεοῦ τοῦ Ἄδου Πλούτωνος.
- Πηλεὺς* — εἷς τῶν ἡρώων τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας, πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως.
- πιάστρα, ἦ* — τὸ μέρος τοῦ ὄπλου, εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκεται ὁ λύκος, τὰ στουρνάρι καὶ τὸ τσακμάκι.
- πιστικὸς* — βοσκός.
- ποδίζω* — λόγῳ κακοκαιρίας ἀγκυροβολῶ ἐξ ἀνάγκης εἰς λιμένα.
- ποταμίδα* — μικρὸν σκωληκοφάγον πτηνόν, εὐρίσκον τὴν τροφήν του πλησίον τῶν ποταμῶν.
- πραῶς* — ἥρεμος, γλυκὺς, ἡσυχος.
- προθήκη* — βιτρίνα.
- πτῆσις* — πέταγμα.
- πίλα* — μαλακὰ χνουδωτὰ πτερὰ (πούπουλα).
- πυροζόταλα* — διάφορα κατασκευάσματα ἀπὸ πυρίτιδα, τὰ ὅποια, προστριβόμενα ἢ ριπτόμενα, προκαλοῦν κρότον.

P

- ρακένδυτος* — κουρελιάρης.

- σαϊκή* — είδος ποτού.
σαμφίζω — κτυπώ με τὸ ράμφος (λέγεται διὰ τὰ πτηνά).
σκιή — πνοή.

Σ

- σαΐτα* — βέλος ποῦ ρίχνεται με τόξον.
σαΐτιά — τὸ ρίψιμο τῆς σαΐτας.
σαρανταλείτουργα — μνημόσουν, λειτουργία τὴν 40ὴν ἡμέραν μετὰ θάνατον.
σαρκαστικῶς — πολὺ χλευαστικά, κοροϊδευτικά (*σαρκάζω* = χλευάζω πικρά, κοροϊδεύω).
σισανές — παλαιὸν ὄπλον ἐμπροσθογεμές με κάννην κοντήν.
σιταρήθρα — μικρὸν πτηνόν, τὸ ὁποῖον τρέφεται με σπόρους σίτου κ.τ.θ. (κορυδαλλὸς ἀγροτικός).
σιτηρέσιον — ἡ ἡμερησία τροφή τοῦ στρατιώτου.
σκοπιὰ — ἡ θέσις, ὅπου μένει ὁ σκοπὸς στρατιώτης, τόπος κατάλληλος διὰ νὰ παρατηρῆ ὁ φρουρός.
σκύμνος — τὸ μικρὸν τοῦ λέοντος.
σκῶμμα — πείραγμα, ἀστεϊσμός.
Σοφοί — οἱ Ἑπτὰ Σοφοὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἦσαν : ὁ τύραννος τῆς Κορίνθου Περίανδρος, ὁ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, ὁ Σόλων ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Πιττακὸς ὁ τύραννος τῆς Μιτυλήνης, ὁ Κλεόβουλος ὁ τύραννος τῆς Λίνδου, ὁ Βίας ὁ δίκαιος δικαστὴς τῆς Πριήνης, ὁ Χίλων ὁ πρῶτος ἔφορος τῆς Σπάρτης.
σταχομαζώχτρα — μερικαὶ πτωχαὶ γυναῖκες ἀσχολοῦνται νὰ συλλέγουν τὰ στάχυα ποῦ μένουν εἰς τοὺς ἀγροὺς μετὰ τὸν θερισμὸν ἢ πίπτουν ἀπὸ τὰ φορτώματα καὶ τὰ ἀμάξια τῶν θεριστῶν. Αἱ γυναῖκες αὐταὶ λέγονται σταχομαζώχτρες.

- στέμφυλον* — άποστραγγίδι, τσίπουρον.
σύμβολον — τὸ ση̄μα, τὸ ὁποῖον ἀντιπροσωπεύει, εἰκονί-
 ζει κάτι (σύμβολον τῆς πίστεως, τῆς ἔλευ-
 θερίας κ.τ.λ.).
συμμερίζομαι* — λαμβάνω μέρος, συμμετέχω.
συνάλλαγμα καὶ
συναλλαγματικῆ — ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποῖου παραγγέλλομεν εἰς
 ἄλλο πρόσωπον ἢ εἰς ἴδρυμα νὰ πληρώσῃ
 εἰς κάποιον ὠρισμένον ποσόν, ἐπιταγή.
συνομολογῶ — συμφωνῶ, παραδέχομαι.
συντελῶ — βοηθῶ σὲ κάτι, γίνομαι καὶ ἐγὼ αἰτία διὰ κάτι.
συστάρι — ὁ τράγος ἢ τὸ κριάρι ποῦ σύρει (ὀδηγεῖ) τὸ
 κοπάδι.

Τ

- Τειρεσίας* — περίφημος τυφλὸς μάντις τῆς ἀρχαιότητος, ὁ
 ὁποῖος ἔζη εἰς τὰς Θήβας.
τέρπω — εὐχαριστῶ, διασκεδάζω.
τεφρός — σταχτής, γκριζός.
Τιβεριὰς — πόλις τῆς Παλαιστίνης παρά τὴν λίμνην Γε-
 νησαρέτ.
τοκετὸς — γέννα.
τουφωτὸς — ὁ ἔχων τουφες, μικροὺς θάμνους.
τριάννα — καμάκι (ἀλιευτικόν) μὲ τρεῖς ὀδόντας, δόρυ
 μὲ τρεῖς αἰχμάς, συνηθισμένον ἔμβλημα
 τοῦ Ποσειδῶνος.
Τρίτων — υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης,
 θαλάσσιος θεός, παριστανόμενος μὲ οὐραν
 ψαριοῦ καὶ σῶμα λεπιδωτόν, φυσῶν μὲ
 κόγχην.
τσιονπλητάρα — πτηνὸν τρεφόμενον συνήθως μὲ μύρμηκας
 (μυρμηκοφάγος).

Υ

- ὑπόδεσις — τὰ ὑποδήματα.
 ὑποκείμενον — κατὰ κοινήν ἔκφρασιν καὶ ἐπὶ κακοῦ = ἄτομον, ἄνθρωπος (κακὸν ὑποκείμενον, ἀσημαντον ὑποκείμενον κ.τ.λ.).
 ὑποκοριστικὸν — χαίδευτικὸν ὄνομα, ἐπίσης ἢ λέξις μετὰ τὴν ὁποῖαν παριστάνομεν κάτι μικρόν.
 ὑπόλογος — ὑπεύθυνος.
 ὑπολαΐς — ποταμίδα (βλέπε λέξιν).
 ὑποστάθμη — κατακάθι, μούργα.
 ὑποστή — (ὑφίσταμαι) ὑπομείνη.
 ὑφαρπάζω — παίρνω κρυφά, χωρὶς νὰ με καταλάβουν.

Φ

- φιλοποφία — δυσπιστία.
 φικραίνω — ὀλιγοστεύω, μικραίνω, ἀποστεγνώνομαι.
 Φίχτια — μικρὸν χωρίον μετὰ τὴν Νεμέας καὶ Ἄργους Ἐκεῖ γίνεται ἢ διὰ τὰς Μυκήνας στάσις τοῦ σιδηροδρόμου.
 φλοισβίζω — παράγω ἦχον ὅπως τὰ κινούμενα νερά. Ἡ θάλασσα φλοισβίζει=κάμνει ἐλαφρὸν θόρυβον (φλοῖσβον) ἀπὸ τὰ κυματιζόμενα νερά.
 φονμίζω — γεμίζω, φουντώνω.
 φρύγανα — ξηροὶ κλάδοι θάμνων, κατάλληλοι διὰ καυσίν.

Χ

- χαράμι — χάρισμα, ἀδίκως, ματαίως.
 χαρμόσυνος — προξενῶν χαράν.
 χειμάδι — τόπος χειμερινῆς διαμονῆς τοῦ ποιμνίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

1. ΑΘΑΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Φιλολογικόν ψευδώνυμον τοῦ Γ. Ἀθανασιάδου - Νόβα. Ἐγεννήθη εἰς Ναύπακτον τὸ 1894. Ἔσπουδασε νομικὰ καὶ ἐχρημάτισε βουλευτὴς καὶ δημοσιογράφος. Ἐγραφε ποιήματα καὶ διηγήματα. Αἱ κυριώτεροι ποιητικαὶ τοῦ συλλογαὶ εἶναι: «*Πρωῖνὸ ξεκίνημα*», «*Καιρὸς πολέμου*», «*Ἀγάπη στὸν Ἐπαχτο*». Ἐκ τῶν διηγημάτων τοῦ ἡ συλλογὴ «*Ἀπλοϊκὲς ψυχῆς*» ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

2. ΒΗΛΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1771 εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ Ζαγόριον τὸ 1823. Ἦτο ἰατρὸς καὶ ποιητὴς. Ἔργα τοῦ: «*Ἡ Ρομείκη γλῶσσα*» καὶ «*Ποιήματα καὶ πεζὰ*» μὲ μετάφρασιν τῆς «*Βατραχομυομαχίας*» τοῦ Ὀμήρου. Τὰ ποιήματά τοῦ εἶναι κυρίως διασκευαὶ τῶν διδακτικῶν μύθων τοῦ Αἰσώπου.

3. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ναύπακτον τὸ 1868. Ἠσχολήθη εἰς ἱστορικὰς καὶ λαογραφικὰς μελέτας, ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τὴν λογοτεχνίαν. Τὰ ἔργα τοῦ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐμπνευσμένα ἀπὸ τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας, εἶναι τὰ ἑξῆς: «*Τοῦ χάρον ὁ χαλασμός*», «*Ἔρμος κόσμος*», «*Γῦροι τῆς ἀνέμης*», «*Λόγοι καὶ ἀντίλογοι*», «*Μεγάλα χρόνια*», «*Τὰ παλικάρια τὰ παλιά*» κ.ἄ.

4. ΓΚΕ·Ι·ΓΕΡΣΤΑΜ ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ

Σουηδὸς διηγηματογράφος, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη «*ποιητὴς τοῦ σπιτιοῦ*», διότι περιέγραψεν ἰδίως τὴν ζωὴν τῆς οἰκογενείας.

Εγεννήθη τὸ 1858 καὶ ἀπέθανε τὸ 1909. Ἔγραψε: «Τὸ βιβλίο τοῦ μικροῦ ἀδερφοῦ», «Τὸ ἀγοράκι τῆς Κυρὰ - Λένης» «Τ' ἀγοράκια μου» κ.ἄ.

5. ΓΡΑΝΙΤΣΙΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1880 εἰς τὴν Γρανίτσαν τῆς Εὐρυτανίας καὶ ἀπέθανε τὸ 1915. Ὑπῆρξε δημοσιογράφος καὶ βουλευτής. Ἠσχολήθη κυρίως μὲ τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν καὶ τὰς λαϊκὰς παραδόσεις. Τὸ σπουδαιότερον ἔργον του ἔχει τὸν τίτλον: «Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμέρα τοῦ βοῦνοῦ καὶ τοῦ λόγγου».

6. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1860 εἰς τὸ Ἡράκλειον τῆς Κρήτης καὶ ἀπέθανε τὸ 1938 εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασε νομικὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν, ἔνωρὶς ὅμως κατέγινεν εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ τὴν λογοτεχνίαν. Εἶναι κατὰ κύριον λόγον δημοσιογράφος καὶ ποιητής. Τὰ ἔργα του εἶναι πλήρη πατριωτισμοῦ καὶ ἀγάπης διὰ τὰς ἑλληνικὰς παραδόσεις. Τὸ κυριώτερον τούτων εἶναι «Οἱ Κοῦντες μου», συλλογὴ διηγημάτων.

7. ΔΑΦΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Φιλολογικὸν ψευδώνυμον τοῦ Θρασυβούλου Ζωῖοπούλου. Ἐγεννήθη τὸ 1882 εἰς Ἄργος. Ἐσπούδασεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, διετέλεσε καθηγητής, εἶτα διωρίσθη τμηματάρχης εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην, εἰς τὴν θέσιν δὲ ταύτην διατελεῖ μέχρι σήμερον. Ποιητής καὶ θεατρικὸς συγγραφεύς, ἐξέδωκεν εἰς ἰδιαιτέρους τόμους ποιητικὰς σειρὰς ὑπὸ τοὺς τίτλους: «Ἑλληνικοὶ ἀγῶνες», «Ἀνθισμένοσ δρόμος», «Φθινοπωρινὲς ἄρπες», «Ρόδακες καὶ ἀνθέμια», «Τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο». Ἀπὸ τὰ θεατρικὰ του ἔργα τὸ σπουδαιότερον εἶναι τὸ βραβευθὲν «Πατρικὸ σπῆτι».

8. ΔΕΛΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 1905. Ἠσχολήθη εἰς τὴν λογοτεχνίαν, ἀκολουθοῦσα τὸ ὑπόδειγμα τῆς μητρὸς τῆς διηγηματογράφου Πηνελόπης Δέλτα. Ἐγραψεν εἰς ἀπλὴν δημοτικὴν γλῶσσαν τοὺς «*Μύθους καὶ θρύλους*» κ.ἄ.

9. ΔΡΟΣΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1859 εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπὸ γονεῖς Μεσολογγίτας. Μετὰ τὰς σπουδὰς του εἰς Ἀθήνας καὶ Γερμανίαν ὑπηρέτησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας. Ἐδημοσίευσεν πολλὰς συλλογὰς ποιημάτων, ὅπως ἡ «*Γαλήνη*», τὰ «*Κλειστὰ βλέφαρα*», τὰ «*Φωτερὰ σκοτάδια*» κ.ἄ., ὡς καὶ ἀρκετὰ πεζά, διηύθυνε δὲ καὶ διάφορα περιοδικά. Ἀπὸ τοῦ 1926 εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

10. ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ

Τὸ πραγματικόν του ὄνομα εἶναι Κλεάνθης Μιχαηλίδης. Ἐγεννήθη τὸ 1849 εἰς τὸ Μόλυβον τῆς Μυτιλήνης καὶ ἀπέθανε τὸ 1924. Ἐγραψεν εἰς ὑποδειγματικὴν δημοτικὴν γλῶσσαν τὰ ἐξῆς ἔργα: «*Νησιώτικες ἱστορίες*», «*Φυλλάδες τοῦ Γεροδήμου*», «*Παλιοὶ σκοποὶ*», «*Ἱστορίες τῆς Ρωμοσύνης*». Ἐπίσης μετέφρασε τὴν Ὀδύσειαν ἐμμέτρως μέχρι καὶ τῆς ραψωδίας Φ.

11. ΘΕΟΚΡΙΤΟΣ

Ἀρχαῖος ποιητὴς γεννηθεὶς εἰς τὰς Συρακούσας, ἑλληνικὴν πόλιν τῆς Σικελίας. Ἐγραψε τὰ «*Εἰδύλλια*», ποιήματα, ὅπου ἐξυμνεῖ τὴν ὠραίαν ἑλληνικὴν φύσιν καὶ τὴν ποιμενικὴν ζωὴν.

12. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἐγεννήθη εἰς Λεχαινὰ τῆς Ἡλείας τὸ 1866 καὶ ἀπέθανεν

εις τὸ Ἀμαροῦσιον. Ἐσπούδασε τὴν Ἱατρικὴν καὶ ὑπηρετήσεν εἰς τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, ἔπειτα δὲ ὡς στρατιωτικὸς ἰατρός. Γνωστός ὄμως ἐγένετο ὡς λογοτέχνης καὶ κυρίως ὡς διηγηματογράφος. Ἔργα του εἰς χωριστοὺς τόμους εἶναι: «*Λόγια τῆς πλώρης*», «*Παλιὰ ἀγάπες*», «*Ὁ ζητιάνος*», «*Ἡ Λυγερή*», «*Διηγήματα*», «*Ὁ ἀρχαιολόγος*».

13. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1862 εἰς τὸ Βιάννον τῆς Κρήτης καὶ ἀπέθανε τὸ 1920 εἰς τὸ Ἡράκλειον. Ἦτο διδάσκαλος εἰς τὴν Κρήτην καὶ διεκρίθη ὡς δημοσιογράφος εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι: «*Ὁ Πατούχας*», «*Ὅταν ἦμμον δάσκαλος*» κ.ἄ.

14. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1858 εἰς Μυριόφυτον τῆς Θράκης καὶ ἀπέθανε τὸ 1928 εἰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασε φιλοσοφίαν καὶ παιδαγωγικὰ εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ μετὰ ταῦτα ὑπηρετήσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς διδασκαλείου. Ἔγραψε διηγήματα καὶ μετέφρασε διάφορα παιδαγωγικὰ ἔργα.

15. ΜΑΡΓΑΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ζάκυνθον τὸ 1880. Κατέγινεν εἰς ζητήματα σχετικὰ μὲ τὴν ὀργάνωσιν βιβλιοθηκῶν. Ὑπηρετεῖ ὡς διευθυντὴς τοῦ τμήματος τῶν καταλόγων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Ἔγραψεν εἰς διάφορα περιοδικὰ μελέτας τῆς εἰδικότητός του, ὡς καὶ μὲ διάφορα ἱστορικὰ καὶ φιλολογικὰ θέματα. Ἰδιαιτέρως ἐξέδωσε τὰ ἔργα: «*Βιβλίον καὶ Βιβλιοθήκη*», «*Βιβλιονομία καὶ Βιβλιοθηκονομία*» κ.ἄ.

16. ΛΥΚΟΥΔΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Ἐγεννήθη τὸ 1849 εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἀπέθανε τὸ 1924 εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἦτο δικαστὴς καὶ νομικὸς σύμβουλος τοῦ Κράτους. Τὰ κυριώτερα λογοτεχνικὰ ἔργα του εἶναι : «*Κλίμων Ἀνδρεάδης*», «*Τὸ σπιτάκι τοῦ γιγαλοῦ*», «*Διηγήματα*», «*Γύρω ἀπὸ τὸν τόπον μας*», «*Ψαράδικες ἱστορίες*» κ.ἄ. Ἐγραψε καὶ νομικὰ ἔργα.

17. ΜΕΛΑΣ ΛΕΩΝ

Ἐγεννήθη τὸ 1812 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐκ γονέων Ἑπειρωτῶν καὶ ἀπέθανε τὸ 1879 εἰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασε νομικὰ εἰς Ἰταλίαν καὶ διετέλεσε δικαστικὸς, καθηγητὴς Πανεπιστημίου καὶ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας. Συνέγραψε βιβλία μὲ σκοπὸν τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ Γένους. Τὰ σπουδαιότερα ἔργα του εἶναι : ὁ «*Γεροστάθης*», ὁ «*Μικρὸς Πλούταρχος*», ὁ «*Ἀθανάσιος Διάκος*», ἔμμετρον δράμα, κ.ἄ.

18. ΜΕΛΑΣ ΣΠΥΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1883 εἰς τὴν Ναύπακτον καὶ ἀπὸ τοῦ 1935 εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Νεώτατος ἐπεδόθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, τὴν λογοτεχνίαν καὶ τὸ θέατρον. Ἐγραψε πλεῖστα ἔργα, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ «*Γέρος τοῦ Μωριά*» ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

19. ΝΙΡΒΑΝΑΣ ΠΑΥΛΟΣ

Φιλολογικὸν ψευδώνυμον τοῦ Πέτρου Ἀποστολίδου. Ἐγεννήθη τὸ 1866 εἰς Ῥωσίαν καὶ ἀπέθανε τὸ 1938 εἰς Ἀθήνας. Ἦτο ἀρχίατρος τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ, δημοσιογράφος καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐγραψε διηγήματα, χρονογραφήματα καὶ τὴν «Γλωσσικὴ αὐτοβιογραφία» του.

20. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1867 εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνετράφη εἰς τὴν Ζάκυνθον. Ἐσπούδασε μαθηματικά καὶ εἶναι μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Τὰ ἔργα του ἀποτελοῦν σαράντα περίπου τόμους διηγημάτων καὶ μυθιστορημάτων καὶ τρεῖς τόμους Θεάτρου κ.ἄ. Ἐγραψε καὶ «Παιδικὸν Θεάτρον» διὰ μαθητάς. Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν δημοσιεύει ἐπιστολάς μὲ τὸ ψευδώνυμον «Φαίδων» εἰς τὸ περιοδικὸν «Διάπλασις τῶν παιδῶν».

21. ΟΜΗΡΟΣ

Ὁ ἔθνικὸς ποιητὴς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ποιήματά του εἶναι ἡ «Ἰλιάς» καὶ ἡ «Ὀδύσσεια». Εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς ὅλου τοῦ κόσμου.

22. ΠΑΛΑΜΑΣ ΚΩΣΤΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1859 εἰς τὰς Πάτρας, κατάγεται δὲ ἐκ Μεσολογίου. Ἐπὶ ἔτη ὑπηρέτησεν ὡς γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τώρα δὲ εἶναι Ἀκαδημαϊκὸς Θεωρεῖται ὡς ὁ μεγαλύτερος σύγχρονος ποιητὴς τῆς Ἑλλάδος. Ἐκτὸς τῶν ποιημάτων του ἔχει γράψει καὶ πεζά. Ὅλα τὰ ἔργα του ἀποτελοῦν 35 περίπου τό-

μους. Τὰ σπουδαιότερα ποιητικά ἐξ αὐτῶν εἶναι : «*Ὁ Τάφος*», «*Ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου*», «*Ἡ φλογέρα τοῦ βασιλιᾶ*», «*Ἡ ἀσάλευτη ζωή*», «*Ἡ πολιτεία καὶ ἡ μοναξιά*» κ.ἄ.

23. ΠΑΛΛΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1851 εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἀπέθανε τὸ 1935 εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Μετέφρασε τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου καὶ ἔγραψε πολλὰ πρωτότυπα ποιήματα. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι : «*Τραγούδια γιὰ τὰ παιδιά*», «*Ταμπουράς καὶ κόπανος*», «*Κούφια καρύδια*» καὶ αἱ ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις «*Μπροσός*».

24. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1851 εἰς τὴν Σκιάθον καὶ ἀπέθανε τὸ 1911. Εἶναι εἷς ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους Ἑλληνας διηγηματογράφους. Τὰ ἔργα του ἀναφέρονται εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς πατρίδος του, τὴν ζωὴν τῶν συμπατριωτῶν του καὶ τὴν ἑλληνικὴν χριστιανικὴν παράδοσιν. Τὰ γνωστότερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ «*Χριστογεννηάτικα*», «*Πρωτοχρονιάτικα*», καὶ «*Πασχαλινὰ*» διηγήματα, ἢ «*Γυφτοπούλα*», ἢ «*Φόνισσα*», οἱ «*Ἐμποροὶ τῶν ἐθνῶν*».

25. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Ἐγεννήθη εἰς Χάσκειο τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπέθανε τὸ 1906. Εἰργάσθη ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς διδασκάλισσα. Ἐδημοσίευσεν εἰς ἔφημερίδας καὶ περιοδικὰ πολλὰ διηγήματα, ποιήματα καὶ χρονογραφήματα. Ἔργα τῆς ἐκδοθέντα εἶναι : «*Δεσμὲς διηγημάτων*» καὶ «*Περιπέτεια μιᾶς διδασκαλίσσης*».

26. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΑΡΣΙΝΟΗ

Ἐγεννήθη τὸ 1853 εἰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασεν εἰς Ἀθήνας καὶ βραδύτερον εἰς Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν. Διετέλεσε καθηγήτρια παρθεναγωγείου ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ κατέγινεν ἰδιαίτερως εἰς τὴν παιδικὴν λογοτεχνίαν. Τὰ σπουδαιότερα ἔργα τῆς εἶναι: «Ὁ δημιουργὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους Μέγας Ἀλέξανδρος», «Ἀπὸ παντοῦ τῆς ἐλληνικῆς Γῆς», «Παιδικὰ παραμῦθια» κ. ἄ.

27. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1877 εἰς τὸ Καρπενήσιον καὶ ἀπέθανε τὸ 1940 εἰς Ἀθήνας. Διετέλεσε καθηγητῆς τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν, διευθυντῆς τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης καὶ Ἀκαδημαϊκός. Ἐγραψε ποιήματα, διηγήματα, λογοτεχνικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς κριτικὰς. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι: τὰ «Διηγήματα», οἱ «Πεζοὶ ρυθμοί», τὰ «Θεῖα δῶρα», ὁ «Ὅθων», τὸ «Ἄγιον Ὅρος», ὁ «Βυζαντινὸς ὄρθρος», ἡ «Θυσία», καὶ τὰ «Χελιδόνια», ποιήματα διὰ παιδιὰ.

28. ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ

Ἱστορικός καὶ φιλόσοφος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Χαϊρώνειαν τῆς Βοιωτίας καὶ ἔζησε τὸν πρῶτον αἰῶνα μ. Χ. Σπουδαιότερα ἔργα του: «Παράλληλοι βίοι» καὶ «Ἠθικά».

29. ΠΟΛΕΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1862 εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀπέθανε τὸ 1920. Ἀφῆκε πολλὰς συλλογὰς ποιημάτων. Αἱ σπουδαιότεραι ἐξ αὐτῶν εἶναι: τὸ «Παλιὸ βιολί», τὰ «Σπασμένα μάρμαρα», ὁ «Τραγουδιστής», ὁ «Βασιλιάς ἀνήγιαλος». Μετέφρασε καὶ τὰ «Εἰδύλλια» τοῦ Θεοκρίτου.

30. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1850 εἰς τὴν Σίφνον καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ τὸ 1935. Ἔσπούδασε φιλολογίαν εἰς Ἀθήνας καὶ Γερμανίαν. Ὑπῆρξε βουλευτὴς καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐγραψε ποιήματα καὶ δράματα, ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότερα εἶναι : «*Νικηφόρος Φωκᾶς*», «*Ἐμπρὸς εἰς τὸ ἄπειρον*» κ. ἄ.

31. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Δικελὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐνωρὶς ἐτρόπη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ εἰς τὴν λογοτεχνίαν. Ὑπηρετήσεν ὡς καθηγητὴς τῆς γαλλικῆς γλώσσης εἰς τὴν Σμύρνην, εἰς τὴν Μυτιλήνην καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐγραψεν εἰς πολλὰ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδας. Ἐξέδωκε ποιητικὰς συλλογὰς ὑπὸ τοὺς τίτλους : «*Θανάσιμα*», «*Μαῦρα κρῖνα*», «*Τραγούδια λυτρωμοῦ*», «*Ὀνείρων ἴσκιος*» κ. ἄ.

32. ΣΟΛΩΜΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1798 εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἀπέθανε τὸ 1857 εἰς Κέρκυραν. Ἔσπούδασε νομικὰ εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἶχεν ὅμως μεγάλην κλίσιν εἰς τὴν ποίησιν. Εἶναι ὁ ἔθνικός μας ποιητὴς καὶ ὁ πρῶτος ἐκ τῶν ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Τὰ ἔργα του συνέλεξε καὶ ἐξέδωσε μετὰ τὸν θάνατόν του πρῶτος ὁ φίλος του ποιητὴς καὶ λόγιος Ἰάκωβος Πολυλάς. Σπουδαιότερα ἐκ τῶν ποιημάτων του εἶναι : «*Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν*» (ὁ Ἐθνικός μας Ὕμνος), ἢ «*Ῥοδὴ εἰς τὸν θάνατον τοῦ Λόρδου Βύρωνος*», οἱ «*Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι*», ὁ «*Κρητικὸς*», ὁ «*Λάμπρος*». Ἐγραψε καὶ ποιήματα εἰς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν.

33. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ ΣΤΕΛΙΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Σμύρνην τὸ 1885. Ἔσπούδασε ἰατρικὴν καὶ ἤδη ὑπηρετεῖ ὡς καθηγητὴς τοῦ Ὀδοντοϊατρικοῦ Σχολείου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Πλὴν τῶν ἐπιστημονικῶν του ἔργων ἐδημο-

σίευσε πολλές ποιητικές συλλογές και έτυχε πολλῶν φιλολογικῶν βραβείων. Ίδιαίτερος δὲ διεκρίθη εἰς τὴν παιδικὴν λογοτεχνίαν. Ἔργα του : «*Ίάδες αἶραι*», «*Συμφωνίες*», «*Ψηφιδωτά*», «*Ὅταν φεύγουν οἱ ὄρες*» — βραβευθέν —, «*Παιδικὲς ψυχές*», «*Τραγουδιστὴς τῶν παιδιῶν*» κ. ἄ.

34. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ

Ἐγεννήθη τὸ 1903 εἰς τὰς Καλάμας. Ἔσπούδασε νομικὰ καὶ εἶναι ἀνώτερος δικαστικός. Ἀσχολεῖται ὁμως μὲ τὴν λογοτεχνίαν καὶ ἰδίως τὴν ποίησιν.

35. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1871 εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀπέθανε τὸ 1923. Ὑπῆρξε δημοσιογράφος καὶ λογοτέχνης, γράψας θεατρικὰ ἔργα, ἱστορικὰς μελέτας κ.ἄ. Εἰς τὰ γνωστότερα ἔργα του ἀνήκουν : «*Ἡ βασίλισσα τοῦ Σαββᾶ*», «*Εἰς ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας*», δραμᾶτια : «*Γυναῖκες τοῦ Βυζαντίου*», «*Ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαζῶν*», ἱστορικὰ ἔργα, κ.ἄ.

36. ΦΩΣΤΙΝΗΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἐγεννήθη τὸ 1888 εἰς τὸ Κρανίδιον. Ἔσπούδασε θεολογίαν ἐν Ἀθήναις καὶ ὑπῆρξε ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὡς ἱεροκέρυξ Ἀττικῆς. Ἀπὸ τοῦ 1922 διατελεῖ μητροπολίτης Καρυστίας, διακρίνεται δὲ διὰ τὸ ζωντανόν του κήρυγμα καὶ τὴν πρωτοβουλίαν του εἰς ἔργα φιλανθρωπικά.

37. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1872 εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἔσπούδασε μαθηματικὰ καὶ διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καθηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν. Παραλλήλως ἔγραψε λογοτεχνικὰ ἔργα, ἰδίως ποιήματα.

38. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ

Ἐγεννήθη τὸ 1863 εἰς τὸ Σούλι Χριστοβασι-
λη τῆς Ἠπείρου, κατήγετο ἀπὸ γονεῖς Σουλιώ-
τας, ἔζησεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ Ἰωάννινα,
ὅπου καὶ ἀπέθανε τὸ 1937. Ὑπῆρξε κυρίως διη-
γηματογράφος ἀλλὰ καὶ ποιητής, εἰς τὰ ἔργα
τοῦ δὲ περιέγραψε τὴν ζωὴν τῆς ἑλληνικῆς
ὕπαιθρου.

39. ΧΡΥΣΑΦΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 1873. Ἠσχολήθη εἰδικῶς μὲ
τὴν μελέτην τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Σουη-
δίαν, εἰς τὸ Βασιλικὸν Γυμναστικὸν Ἰνστιτούτον Στοκχόλμης.
Διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη Διευθυντὴς τῆς Σωματικῆς Ἀγωγῆς
τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας. Ἐγραψε πολλὰ ἐπι-
στημονικὰ ἔργα τῆς εἰδικότητός του, ἀλλ' ἠσχολήθη ἐκ παραλ-
λήλου καὶ εἰς τὴν λογοτεχνίαν, ἰδιαίτερος δὲ εἰς μεταφράσεις
ξένων ἔργων σουηδικῆς φιλολογίας. Ἐκ τῶν τελευταίων τού-
των ὀνομαστὸν εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ Σουηδοῦ Γουσταύου Γκέ-
γερσταμ: «*Τὸ ἀγοράκι μου*».

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Λέσβον τὸ 1858 καὶ ἀπέθανε τὸ 1930 εἰς Ἀθήνας. Ἐσπούδασε ζωγραφικὴν καὶ γλυπτικὴν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ Μόναχον. Διετέλεσεν Ἐφορος τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης καὶ καθηγητὴς τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν τῶν Ἀθηνῶν. Διεκρίθη ἰδίως ὡς ζωγράφος παιδιῶν. Τὰ ἔργα του κοσμοῦν διαφόρους πινακοθήκας τῆς Εὐρώπης. Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι : «*Ἡ παιδικὴ συναυλία*», ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἐθνικὴν μας Πινακοθήκην, «*Τὰ πρῶτα βήματα*», «*Ὁ κακὸς ἔγγονος*», «*Τὸ κτένισμα τῆς ἔγγονῆς*». «*Ὁ παιδικὸς ναυγὰς*» κ. ἄ.

ΛΥΤΡΑΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Ἐγεννήθη εἰς Τήνον τὸ 1832 καὶ ἀπέθανεν τὸ 1904 Ἐσπούδασε ζωγραφικὴν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν καὶ εἰς τὸ Μόναχον ὡς ὑπότροφος τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος. Διετέλεσε καθηγητὴς τῆς ζωγραφικῆς εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἐμόρφωσε πολλοὺς διακεκριμένους ζωγράφους. Τὰ θέματά του ἐλάμβανε κυρίως ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἔθνικὴν μας λαϊκὴν ζωὴν. Ἦτο καὶ προσωπογράφος. Τὰ κυριώτερα ἔργα του εἶναι : «*Τὰ κάλαντα*», «*Ἐπιστροφή ἀπὸ τὸ πανηγύρι τῆς Πεντέλης*», «*Ψαριανὸ μοιρολόι*», «*Ἡ πνερόλησις τῆς τουρκικῆς ναυαρχίδος ὑπὸ τοῦ Κανάρη*», «*Τὸ λιβάτισμα*» κ. ἄ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ

Α' ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
1. Ἡ Ἀνάστασις, <i>Παντελεήμονος Φωστίνη</i> (Διασκευὴ <i>Δημ. Κοιτογιάννη</i>)	7
2. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα), <i>Ζαχ. Παπαντωνίου</i>	9
3. Παιδικὴ Πασχαλιὰ, <i>Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη</i> (Διασκευὴ <i>Μιχ. Χ. Οικονόμου</i>)	10
4. Ἡ Λαμπρὴ (ποίημα), <i>Στέλιου Σπεράντσα</i>	14
5. Ἀγάπη ὁ Θεός, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ)	15
6. Ἀι-Δημήτρης (ποίημα), <i>Γ. Ἀθάνα</i>	19

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. ~~Τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ) . . . . .~~	~~20~~
2. Ἡρακλῆος (ποίημα), <i>Θεοκρίτου</i> (Μετάφρασις <i>Ἰω. Πολέμη</i>).	23
3. ~~Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι, <i>Ἀρ. Κουρτίδου</i> . . . . .~~	~~25~~
4. ~~Πρίαμος καὶ Ἀχιλλεὺς (ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ἰλιάδος). (Μετάφρασις <i>Μιχ. Σιασινοπούλου</i>) . . . . .~~	~~28~~
5. Ἀλκάνδρος ἀπὸ τὸν βίον τοῦ Λυκούργου, <i>Πλουτάρχου</i> (Διασκευὴ <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i>)	30
6. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων, <i>Λέοντος Μελά</i>	34

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Ἡ κυρα-Χρυσή, <i>Ἰω. Δαμβέργη</i>	37
2. Ἡ σημαία (ποίημα), <i>Ἰω. Πολέμη</i>	41

3. Ὁ Κερκέζος, <i>Ἰω. Κονδυλάκη</i>	42
4. Πρὸς τὴν Λάρισαν, <i>Γ. Τσοκοπούλου</i>	47
5. Ὁ Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα), <i>Δ. Σολωμοῦ</i>	51
6. Χῶμα ἑλληνικὸ (ποίημα), <i>Γ. Δροσίνη</i>	52
7. Πρὸς τὸν στρατὸν μας (ποίημα), <i>Ἄ. Προβελεγγίου</i>	54

Δ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Ἡ καλύτερα σύστασις, <i>Ἐμμ. Δυκούδη</i> (Διασκευὴ <i>Ν. Α. Κ.</i>)	56
2. Μὴ τὸ ξυπνᾶτε, <i>Π. Νιρβάνα</i>	63
3. Κοιμᾶται (ποίημα), <i>Ν. Χατζιδάκη</i>	63
4. Ἡ ἑξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιᾶς, <i>Γ. Δροσίνη</i> (Διασκευὴ <i>Μ. Χ. Οικονόμου</i>)	66
5. Ὁ θάνατος τῆς Παπαρούνας, <i>Γ. Δροσίνη</i> (Διασκευὴ <i>Μιχ. Χ. Οικονόμου</i>)	68
6. Ὁ μικρὸς ἐφημεριδοπῶλης, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i>	70
7. Ἡ ἱστορία τοῦ θείου, <i>Ἀρ. Κουρτίδου</i>	74
8. Ἡ ἐλεημοσύνη (ποίημα), <i>Ἰω. Πολέμη</i>	76
9. Ὁ μικρὸς λοῦστρος, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευὴ)	78
10. Οἱ δύο πτωχοὶ (ποίημα), <i>Γ. Δροσίνη</i>	81
11. Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας, <i>Λέοντος Μελά</i>	82
12. Τὸ ναυτόπουλον, <i>Ἀρσι. Κουρτίδου</i>	84
13. Ἡ Ξανθούλα (ποίημα), <i>Διον. Σολωμοῦ</i>	86
14. Διατὶ ἐργάζεται ὁ πάππος, <i>Κ. Ἀθ. Ρωμαίου</i> (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)	87
15. Τὸ σταφύλι (ποίημα), <i>Κωστῆ Παλαμᾶ</i>	90
16. Ἡ σταχομαζώχτρα, <i>Ἀλεξ. Παπαδιαμάντη</i>	92

Ε' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ ΑΥΤῃ ΖΩΗΝ

1. Τὰ πρωτοβρόχια (ποίημα), <i>Γ. Δροσίνη</i>	99
2. Τὸ ὄργωμα, <i>Σπύρου Μελά</i> (Διασκευὴ <i>Δημ. Κοντογιάννη</i>)	99
3. Τὸ ἀλέτρι (ποίημα), <i>Ἰω. Πολέμη</i>	101

	Σελίς
4. Μία χειμερινή επίσκεψις, <i>Ἰω. Κονδυλάκη</i>	102
5. Αἱ χελιδόνες, <i>Γρηγ. Ξενοπούλου</i>	104
6. Ἡ ἄνοιξη (ποίημα), <i>Ἰω. Βηλαρά</i>	106
7. Τέσσερα ἀδέρφια (ποίημα), <i>Ἀλεξ. Πάλλη</i>	107
8. Ἡ ἀλώπηξ, <i>Στεφ. Γρανίτσα</i>	109
9. Πετεινὸς καὶ ἀλεπού (ποίημα), <i>Μιχ. Στασινοπούλου</i>	111
10. Ὁ μπούφος, <i>Στεφ. Γρανίτσα</i>	112
11. Ὁ λαγός, <i>Ἐμμ. Λυκούδη</i>	113
12. Ἡ ψαρόβαρκα (ποίημα), <i>Γ. Δροσίνη</i>	115

ΜΕΡΟΣ II

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Α' ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Τὰ Χριστούγεννα τῶν ὀρφανῶν, <i>Ἄγγ. Σημηριώτη</i> (Διασκευὴ <i>Μιχ. Χ. Οἰκονόμου</i>).	119
2. Ἡ νύχτα τῶν Χριστουγέννων (ποίημα), <i>Κωστῆ Παλαμά</i>	122
3. Ἡ ἀδελφούλα μου, <i>Γρηγ. Ξενοπούλου</i>	123
4. Χρονιάρες μέρες (ποίημα), <i>Γ. Δροσίνη</i>	128
5. Τὸ ἱερὸ κειμήλιο, <i>Στεφ. Δάφνη</i> (Θρ. Ζωῖοπούλου).	129

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Ὁ Βασιλιάς ὁ Μίδας, <i>Ἀλεξάνδρας Σ. Δέλτα</i>	134
2. Ἡ σωτηρία τοῦ Ἀρίονος, <i>Πλουτάρχου</i> (Διασκευὴ <i>N. A. K.</i>).	139

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Σιτάρι - κριθάρι, <i>Γιάννη Βλαχογιάννη</i>	143
2. Οἱ ψυχογιοί, <i>Γ. Βαλέτα</i>	147

3. Ὁ ἥρωας τῶν Σερρών, *Ἀρσινόης Παπαδοπούλου* (Διασκευὴ *Ν. Α. Κ.*) 149
4. Οἱ ξένοι σοφοὶ στὴν Ἀθήνα (*Δαϊκὴ διήγηση*) 153

Δ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

1. Ὁ Πλοῦτος καὶ ἡ Εὐτυχία, *Γρηγ. Ξενοπούλου*. 156
2. Ἡ Μεγαχώρα, *Α. Καρκαβίτσα* 160
3. Ὁ Ἄσπρος, *Ἀργ. Ἐφταλιώτη* 162
4. Ὁ σκύλος (ποίημα), *Ἀλεξ. Πάλλη*. 165
5. Τὰ γενέθλια τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ, *Γουστ. Γκέγερεσταμ*
(Μετάφραση - Διασκευὴ *Ι. Χρυσάφη*) 167
6. Ἡ βασίλισσα, *Ἀλεξ. Παπαδοπούλου* 170
7. Τὰ δύο δάκρυα (ποίημα), *Ἰω. Πολέμη*. 172
8. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ θεοῦ (μονόλογος), *Γρηγ. Ξενοπούλου* 172
9. Ὑποθῆκαι (Ἀπόσπασμα λόγου *Ἰω. Μεταξᾶ*) 176

Ε' ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ

1. Ἡ νεκρὴ πολιτεία, *Δημ. Μάργαρη* 177
2. Δῆλος, *Παύλου Νιρβάνα* 180

Σ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ ΑΥΤῃ ΖΩΗΝ

1. Ὁ Γκιώσος μου, *Χ. Χριστοβασίλη* 183
2. Ὁ γεροβοσκός (ποίημα), *Ζαχ. Παπαντωνίου* 189
3. Τὸ περιβόλι μας, *Γρηγ. Ξενοπούλου*. 191
4. Τὸ τυφλοπόντικο, *Στεφ. Γρανίτσα*. 194

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- Παράρτημα Α'. Λεξιλόγιον. 199
- Παράρτημα Β'. Βιογραφίαι συγγραφέων 211
- Βιογραφίαι καλλιτεχνῶν 221

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΕΙΣ

I. Ἐκ τῆς συλλογῆς Δημ. Κοντογιάννη.

Σελίς

1. Ἡ Ἀνάστασις, Παντ. Φωστίνη (Διασκευή)	7
2. Ἡ Λαμπρή (ποίημα), Στ. Σπεράντσα	14
3. Τὸ δργωμα, Σπύρου Μελά (Διασκευή).	99
4. Τὰ ἀλέτρι (ποίημα), Ἴω. Πολέμη.	101
5. Ὁ λαγός, Ἐμμ. Λυκούδη	213
6. Ὁ γερβοσκός (ποίημα), Ζαχ. Παπαντωνίου	189

II. Ἐκ τῆς συλλογῆς Νικ. Κοντοπούλου

1. Ἄι - Δημήτρης (ποίημα), Γ. Ἀθάνα	19
2. Πρὸς τὴν Λάρισα, Γ. Τσοκοπούλου	47
3. Ὁ Ὑμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	51
4. Πρὸς τὸν στρωτον μας (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	54
5. Ἡ καλύτερα σύστασις, Ἐμμ. Λυκούδη (Διασκευή).	56
6. Ἡ σταχομοζώχτρα, Αλεξ. Παπαδιαμάντη	92
7. Ἡ ψαρόβαρκα (ποίημα), Γ. Δροσίνη	115
8. Τὸ ἱερὸ κειμήλιο, Στ. Δάφνη (Θρ. Ζωϊοπούλου)	129
9. Ἡ σωτηρία τοῦ Ἀρίονος, Πλουτάρχου (Διασκευή)	139
1) Ὁ ἥρωας τῶν Σερρῶν, Ἀρσ. Παπαδοπούλου (Διασκευή)	143
11. Ὁ Γκιώσος μου, Χ. Χρηστοβασίλη	138

III. Ἐκ τῆς συλλογῆς Μιχ. Χ. Οἰκονόμου.

1. Παιδικὴ Πασχαλιά, Ἀλ. Παπαδιαμάντη (Διασκευή)	10
2. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σολων, Λέοντος Μελά	34
3. Ἡ κυρά - Χρυσή, Γ. Δαμβέργη	37
4. Ἡ σημαία (ποίημα), Ἴω Πολέμη.	41
5. Ὁ Κερκέζος, Ἴω Κονδυλάκη	42
6. Χῶμα ἑλληνικὸ (ποίημα), Γ. Δροσίνη.	52
7. Ἡ ἐξαδέλφη τῆς Τριανταφυλλιάς, Γ. Δροσίνη (Διασκευή).	66
8. Ὁ θάνατος τῆς Παπαρούνας, Γ. Δροσίνη (Διασκευή)	68
9. Ἡ ἐλεημοσύνη (ποίημα), Ἴ. Πολέμη	76
10. Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας, Λέοντος Μελά	82

11. Τό ναυτόπουλον, 'Αριστ. Κουρτίδου	84
12. 'Η Ξαθούλα Διον. Σολωμοῦ	86
13. 'Ο μορφος, Στεφ. Γρανίτσα	112
14. Τά Χριστούγεννα τῶν ὄρφονῶν, 'Αγγ. Σημηριώτη (Διασκευή).	119
15. 'Η ἀδελφούλα μου, Γρ. Ξενοπούλου.	123
16. 'Ο Βασιλιάς ὁ Μ.δασ, 'Αλεξάνδρας Σ. Δέλτα.	134
17. Σι'άρι - κριθάρι, Γ. Βλαχογιάννη	143
18. Οἱ ξ-νοι σοφοί στην 'Αθήνα (Λαϊκὴ διήγηση)	153
19. 'Ο Πλοῦτος καὶ ἡ Εὐτυχία, Γρ. Ξενοπούλου	156
20. 'Η Μεγαχώρα, Α. Καρκαβίτσα	160
21. 'Ο "Ασπρος, 'Αργ. 'Εφταλιώτη	
22. Τὰ γενέθλια τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ, Γ. Γκέγερσταμ (Μετάφραση 'Ι. Χρυσάφη)	167
23. 'Η βασίλισσα, 'Αλεξάνδρας Παπαδοπούλου.	170
24. 'Η ἐπιστολὴ τοῦ θεοῦ, Γρ. Ξενοπούλου	172
25. 'Η νεκρὴ πολιτεία, Δημ. Μάργαρη	177
26. Δῆλος, Παύλου Νιρβάνα	180
27. Τὸ περιβόλι μας, Γρηγ. Ξενοπούλου	191
28. Τὸ τυφλοπόντικο, Στεφ. Γρανίτσα	194

VI. 'Εκ τῆς συλλογῆς Κ. 'Αθ. Ρωμαίου.

1. Τὸ εὐλογημένον κορόβι (ποίημα), Ζαχ. Παπαντωνίου.	9
2. 'Αγάπη ὁ Θεός (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ).	15
3. Τὸ σχολεῖον τῶν ἡρώων (ἐκ τοῦ 'Αγγλικοῦ)	20
4. 'Ηρακλῆσκος (ποίημα), Θεοκρίτου, μεταφρ. 'Ιω. Πολέμη	23
5. Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι, 'Αριστ. Κουρτίδου	25
6. 'Ο Πρίαμος καὶ ὁ 'Αχιλλεύς (ἀπόσπασμα ἐκ τῆς 'Ιλιάδος), (Μετάφραση Μιχ. Στασινοπούλου)	28
7. "Αλκανδρος" ἀπὸ τον βιον τοῦ Λυκούργου, Πλουτάρχου (Δια- σκευή)	30
8. Μὴ τὸ ξυπνᾶτε, Παύλου Νιρβάνα	63
9. Κοιμᾶται (ποίημα) Νικ. Χατζηδάκη.	63
10. 'Ο μικρὸς ἐφημεριδοπώλης, Κ. 'Αθ. Ρωμαίου	70
11. 'Η ἱστορία τοῦ θεοῦ, 'Αριστ. Κουρτίδου	74
12. 'Ο μικρὸς λουστρος (Διασκευὴ)	78
13. Οἱ δύο φτωχοὶ (ποίημα), Γ. Δροσίνη	81
14. Διὰ τί ἐργοῦται ὁ πάππος (Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ), ...	87
15. Το σταφύλι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	90
16. Τὰ πρωτο-ρόγια (ποίημα), Γ. Δροσίνη	91

17. Μιά χειμερινή επίσκεψις, 'Ιω. Κονδυλάκη	102
18. Αί χελιδόνες, Γρ. Ξενοπούλου	104
19. 'Η άνοιξη (ποίημα), 'Ιω. Βηλαρά	106
20. 'Η άλώπηξ, Στεφ. Γρανίτσα	109
21. Πετεινός και άλεπού (ποίημα), Μιχ. Στασινοπούλου	111
22. Τέσσερα άδέρφια (ποίημα), 'Αλεξ. Πάλλη	117
23. 'Ο σκύλος (ποίημα), 'Αλεξ. Πάλλη	165

ν. 'Εκ τής συλλογής Γ. Βαλέτα.

1. Οί ψυχογοί	147
-------------------------	-----

'Η καλλιτεχνική διακόσμησης του βιβλίου έσχεδιάσθη από τον ζωγρά-
φον κ. Βάσον Γερμενήν' αί προσωπογραφίαί των συγγραφέων, από τον ζω-
γράφον κ. Γεώργιον Λυδάκιν.

024000018242

'Ανάδοχος έκτυπώσεως : 'Αρχαίος 'Εκδοτικός Οίκος Δημητρίου Δημητράκου Α. Ε.
'Εργοστάσιον Γραφικών Τεχνών — 'Οδός 'Αλθαίας 4, 'Αθήναι.

ΓΕΡΜΕΝΗΣ

1940

10.000

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦ. ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

ΔΡΧ. 31.—

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΔΡΧ. 34.10